

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

Doktora Tezi

NİJER CUMHURİYETİ'NİN EĞİTİM PROGRAMLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ

Mahaman Gazali İSSOUFOU GARBA
ORCID: 0000-0002-6605-0145

Danışman
Prof. Dr. Füsün Gülderen ALACAPINAR
ORCID: 0000-0001-7515-3851

Konya – 2022

ÖN SÖZ (TEŞEKKÜR)

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, kitaplarından yararlandığım, tanıştığım, görüşlerine başvurduğum, değerli bilgilerini benimle paylaşan, tezimi okuyan, destekleyen hocamın hocası Sayın Prof. Dr. Veysel Sönmez'e yürekten şükürlerimi iletmekteyim. Beni oğlu olarak gören kendisine ne zaman danışsam bana kıymetli zamanını ayırıp sabırla ve büyük bir ilgiyle bana faydalı olabilmek için elinden gelenden fazlasını sunan güler yüzü ve samimiyetini benden esirgemeyen saygıdeğer hocam Sayın Prof. Dr. Füsün Gülderen ALACAPINAR'a teşekkürü bir borç biliyor ve şükranlarımı sunuyorum. Tez çalışmam süresince maddi ve manevi desteklerini, her sorun yaşadığımda yanına çekinmeden gidebildiğim, güler yüzü ve samimiyetini benden esirgemeyen Sayın Prof. Dr. İsa KORKMAZ'a şükranlarımı sunuyorum. Teşekkürlerin az kalacağı diğer hocalarımdan da bana 5 yıllık eğitim hayatım boyunca kazandırdıkları her şey için hepsine teşekkürlerimi sunuyorum. Yine çalışmamda bana her konuda yardımcı olan Prof. Dr. Ömer BEYHAN, eğitime her türlü katkı sağlayan Türkiye Bursları Kurumu, Okul arkadaşlarım ve en iyi arkadaşıma Maman Sani Amadou Illia'ya, Bosna Hersek AİHL Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni Ahmet Hamdi BİLGİN'e, Ömer Faruk Şen'e beni bu günlere sevgi ve saygı kelimelerinin anlamlarını bilecek şekilde yetiştirerek getiren ve benden hiçbir zaman desteği esirgemeyen bu hayattaki en büyük şansım olan babam ISSOUFOU GARBA, annem NANA ISSA ve eşim NANA FATIMA, kızlarım FATIMA ZAHRA kardeşi ZAINAB sonsuz teşekkürler.

Mahaman Gazali İSSOUFOU GARBA

Ocak 2022

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ (TEŞEKKÜR)	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLolar	v
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	viii
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	x
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xi
ÖZET.....	xiii
ABSTRACT	xiv
BÖLÜM 1.....	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2 Nijer Cumhuriyeti’ne Genel Bir Bakış.....	5
1.3 1817 – 1895 Eski Fransız Batı Afrika’dan önce eğitim durumu.....	19
1.4 1895 – 1945 Fransız Batı Afrika bölgesinde eğitim durumu	25
1.5. 1945 – 1960 FBA bölgesinde eğitim durumu	34
1.6. 1960 – 1993’e kadar Nijer Cumhuriyetinin eğitim durumu.....	41
1.7. 1993 – Günümüze Nijer Cumhuriyetinin demokrasi döneminde eğitim durumu	45
1.2. Araştırmanın Amacı	94
1.3. Araştırmanın Önemi	95
1.5. Sınırlılıklar.....	96
BÖLÜM 2.....	97
2 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	97
2.1 Eğitim Sistemi İle İlgili Araştırmalar	97
2.2 Eğitim Programları İle İlgili Araştırmalar.....	99
BÖLÜM 3.....	102
3 YÖNTEM.....	102
3.1 Araştırmanın Modeli	102
3.2 Verilerin Toplanması ve Analizi	103
BÖLÜM 4.....	106
4 BULGULAR	106
4.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	106
4.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	110
4.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	175
4.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	176

BÖLÜM 5	182
5 TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	182
5.1 Tartışma, Sonuç.....	182
5.2 Öneriler.....	185
KAYNAKLAR	187

TABLolar

Tablo 1.1: 1817'den Önce Kurulan Karşılıklı Okulun Öğretim Programı	21
Tablo 1.2: Fransız Batı Afrika'da Kolonilerde Açılan İlk Okul	22
Tablo 1.3: FBA Öğretmen Yetiştirme Öğretim Programı	32
Tablo 1.4: 1960-1964 Yılları Arası Afrika Bağımsız Devletleri Ve Fransa Arasında İmzalanan Eğitim İşbirliği Anlaşmasının Listesi.....	42
Tablo 1.5: 1996-2020 Yılları Arasında Okul Öncesinin Okul, Sınıf, Öğretmen Ve Öğrenci Durumu.....	50
Tablo1. 6: 1963-1990 Yılları Arasında Cepe Gelişimleri.....	53
Tablo 1.7: Geleneksel (Klasik) Kur'an Okulların Özellikleri.....	63
Tablo 1.8: 2001 Yılında Yapılan Devlet Franko-Arap İlköğretim Eğitim Programı.....	73
Tablo 1.9: UAM'de Fakültelere Göre Verilen Eğitim Düzeyleri	79
Tablo 1.10: 1971 Yılından 2010 Yılına Öğrenciler Ve Öğretmenlerin Kadrosu.....	80
Tablo 1.11: UAM Doktora Okulları Ve Disiplinleri.....	85
Tablo 1.12: LMD Standartların Tablosu	86
Tablo 1.13: Nijer İslami Üniversitesinde Kurumlar	89
Tablo 4.1: İlkokul Düzeylerine Göre Tarih Eğitim Programının İçerikleri	122
Tablo 4.2: İlkokul Düzeylerine Göre Coğrafya Eğitim Programının İçerikleri.....	123
Tablo 4.3: İlkokul Düzeylerine Göre Matematik Eğitim Programında Geometrik İçerikler-1	124
Tablo 4.4: İlkokul Düzeylerine Göre Matematik Eğitim Programında Aritmetik İçerikler-2	126
Tablo 4.5: İlkokul Düzeylerine Göre Aile ve Sosyal Bilgisi Eğitim Programının İçerikleri.	128
Tablo 4.6: İlkokulun Düzeylerine Göre Ahlakı Eğitimin Eğitim Programında İçerikler	130
Tablo 4.7: İlkokul Düzeylerine Göre Fizik Eğitim Programlarının İçerikleri	132
Tablo 4.8: Ortaokul Düzeyi Tarih Programının İçerikleri	142
Tablo 4.9: Ortaokul Düzeyi Coğrafya Programının İçerikleri	144
Tablo 4.10: Ortaokul 1. ve 2. Sınıf Yaşam ve Yeryüzü Eğitim Programının İçerikleri-1	145
Tablo 4.11: Ortaokul 3. ve 4. Sınıfların Yaşam ve Yeryüzü Eğitim Programının İçerikleri-2	146
Tablo 4.12: 1 Ve 2 Ortaokul Sınıfların Aile ve Sosyal Bilgisi Eğitim Programının İçerikleri	147
Tablo 4.13: 3 Ve 4 Ortaokul Sınıfların Aile ve Sosyal Bilgisi Eğitim Programının İçerikleri	148

Tablo 4.14: Ortaokul Sınıfların Fizik Eğitim Programının İçerikleri	149
Tablo 4.15: Ortaokul Sınıfların Kimya Eğitim Programının İçerikleri	150
Tablo 4.16: Ortaokul Sınıfların Beden ve Spor Eğitim Programının İçerikleri.....	151
Tablo 4.17: 1. ve 2. Ortaokul Sınıfların Matematik Eğitim Programının İçerikleri-1	153
Tablo 4.18: 3. ve 4. Ortaokul Sınıfların Matematik Eğitim Programının İçerikleri-2	154
Tablo 4.19: Lise 1., 2., ve 3. Sınıflarının Tarih Eğitim Programının İçerikleri	155
Tablo 4.20: Lise 1., 2. Ve 3. Sınıflarının Coğrafya Eğitim Programının İçerikleri	157
Tablo 4.21: Lise 2. Ve 3. Sınıflarının Felsefe Eğitim Programının İçerikleri	159
Tablo 4.22: Lise 1., 2. ve 3. Sınıf Aile ve Sosyal Bilgisi Eğitim Programının İçerikleri	160
Tablo 4.23: Lise 1., 2. ve 3. Sınıf Beden Eğitimi Eğitim Programlarının İçerikleri.....	162
Tablo 4.24: Lise 1. Sınıfın Şubelerine Göre Yaşam ve Toprak Eğitim Programının İçerikleri	163
Tablo 4.25: Lise 1. Sınıfın Şubelerine Göre Yaşam ve Toprak Eğitim Programının İçerikleri	164
Tablo 4.26: Lise 3. Sınıfının Şubelerine Göre Yaşam ve Yeryüzü Eğitim Programının İçerikleri	165
Tablo 4.27: 1. Sınıfın Fizik ve Kimya Eğitim Programının İçerikleri.....	166
Tablo 4.28: 2. Sınıfın Fizik ve Kimya Eğitim Programının İçerikleri.....	167
Tablo4.29: 3. Sınıfın Fizik ve Kimya Eğitim Programının İçerikleri	169
Tablo 4.30: 1. Sınıfın A ve C Şubelerine Göre Matematik Eğitim Programının İçerikleri ...	170
Tablo 4.31: 2. Sınıfın A, C ve D Şubelerine Göre Matematik Eğitim Programının İçerikleri	171
Tablo 4.32: 3. Sınıfın A, C ve D Şubelerine Göre Matematik Eğitim Programının İçerikleri	172
Tablo 4.33: Lise Düzeylerinin Fransızca Eğitim Programının İçerikleri.....	173

ŞEKİLLER

Şekil 1.1: <i>Mungu Park (1775-1805)</i>	6
Şekil 1.2: <i>Heinrich Barth (1821-1865)</i>	7
Şekil 1.3 Nijer Cumhuriyetinin Hatitası.....	15
Şekil 1.4: Nijer Nehri	16
Şekil 1.5: Nijer Cumhuriyetinin Bayrağı	16
Şekil 1.6: Nijer'de Say Şehrinde Eski Bir Medersa.....	18
Şekil 1.7: Eski Fransız Batı Afrika'da Rehinler Okulu-1	23
Şekil 1.8: Eski Fransız Batı Afrika'da Rehinler Okulu-2	23
Şekil 1.9: Eski Fransız Batı Afrika Haritası	24
Şekil 1.10: Eski Fransız Batı Afrika'da Bölgesel Okulu-1	28
Şekil 1.11: Eski Fransız Batı Afrika'da Bölgesel Okulu-2.....	29
Şekil 1.12: Eski Fransız Batı Afrika'da Hristiyanlaştırma Misyonu	38
Şekil 1.13: Nijer Cumhuriyetinde Bir Franko-Arap Okulu (CIEF Tarafından).....	51
Şekil 1.14: Nijerya'de Bir Gezici Okulu.....	58
Şekil 1.15: Nijer'de Bir Gezici Okulu	59
Şekil 1.16: Nijer'de Geleneksel Bir Kalıcı Ku'an Okulu.....	60
Şekil 1.17:Fildişi Sahilinde Bir Yetişkin Kur'an Okulu	61
Şekil 1.18: Senegal'de Gelişmemiş Moderne Kur'an Okulu	62
Şekil 1.19: Nijer'de Abdoul Moumouni Üniversitesi.....	80

GRAFİKLER

Grafik 1.1: Grgh 2012 Yapılmış Sayım ve Konut Sayımda Dillerin Okuryazarlık Oranları...	18
Grafik 1.2: Nijer Eğitim Sisteminde Yıllara Göre Okullaşma Yüzdeliği	52
Grafik 1.3: Grgh 2012'de Yapılmış Sayım ve Konut Sayımda Yaş Grubuna Göre Genel Okuryazarlık Oranları	94

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Nijer Cumhuriyeti'nin Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi başlıklı tez çalışmamın toplam **203** sayfalık kısmına ilişkin, 21/01/2022 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%3** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

21/01/2022

Mahaman Gazali İSSOUFOU GARBA

Prof. Dr. Füsün Gülderen ALACAPINAR

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

21/01/2022

Mahaman Gazali İSSOUFOU GARBA

SİMGELER VE KISALTMALAR

AFN	Association des Femmes du Niger
AGRHYM	Centre Régional de Formation et d'Application en Agro-Météorologie et
ET	Hydrologie Opérationnelle
AOF	Afrique Occidentale Française
BAC	Baccalaureat
BEP	Brevet d'Etudes Professionnelles
BEPC	Brevet d'Etudes du Premier Cycle
CAMES	Conseil Africain et Malgache pour l'Enseignement
CAP	Certificat d'Aptitude professionnelle
CE	Cours Elementaire
CEDEAO	Communaute Economique des Etats de l'Afrique de l'Ouest
CEMAC	Communaute Economique et Monetaire de l'Afrique Centrale
CEPE	Certificat d'Etudes Primaire et Elementaire
CEPI	Certificat d'Etudes Primaire Indigene
CEPS	Certificat d'Aptitude Primaire Superieur
CFEPD	Certificat de Fin d'Etudes du Premier Degre
CFPA	Centre de Formation Professionnelle et d'Apprentissage
CFPP	Centre de Formation Perfectionnement Professionnel
CGIAR	Consultative Group on International Agricultural Research
CI	Cours d'Initiative
CILCSS	Comite Inter-Etat de Lutte Contre la Secheresse au Sahel
CM	Cours Moyen
CNRSH	Centre Nigerien de Recherches en Sciences Humaines
CNRST	Conseil National de Régulation du Secteur des Transports
CP	Cours Preparatoire
EAMAC	Ecole Africaine de la Météorologie et de l'Aviation Civile
EMIG	Ecole des Mines de l'Industrie et de la Géologie
ENAM	Ecole Nationale d'Administration et de Magistrature
ENS	Ecole Normale Supérieure
EPS	Enseignement Primaire Superieur
FBA	Fransız Batı Afrika
ICRISAT	International Crop Research Institute for the Semi-Arid Tropics

IFAN	Institut Français d'Afrique Noire
IFTIC	Institut de Formation aux Techniques de l'Infirmation et de la Communication
INRAN	Institut National de Recherche Agronomique du Niger
IRD	Institut de Recherche pour le Développement
IREM	Institut de Recherche sur l'Enseignement des Mathématiques
IRI	Institut des Radio Isotopes
IRSH	Institut de Recherche en Sciences Humaines
LMD	Licence, Master, Doctorat
REESAO	Reseau pour l'Excellence de l'Enseignement Superieur en Afrique de l'Ouest
SVT	Science de la Vie et de la Terre
UAM	Universite Abdoul Moumouni
UE	Unite d'Enseignement
UED	Unite d'Enseignement de Decouverte
UEF	Unite d'Enseignement Fondamental
UEMOA	Union Economique et Monetaire Ouest Africaine
UES	Unite d'Enseignement Specialise
UET	Unite d'Enseignement Transversal
YTB	Yurtdışı Türkler ve Akrabalar Topluluk Başkanlığı

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı
Doktora Tezi

NİJER CUMHURİYETİ'NİN EĞİTİM PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Mahaman Gazali İSSOUFOU GARBA

Her ülkenin kalkınması sağlayan en önemli değişkenlerden birinin eğitim olduğu söylenebilir. Bir ülkenin eğitim sistemi istenilen ölçütlere uygun değilse ülkenin emek ve sermayesi etkili bir şekilde işe koşulmamıştır. Bu çalışmada Nijer Cumhuriyeti'nin eğitim programlarının çağdaş eğitim programında bulunması gerekli ölçütlere uygunluğu incelenmiştir. Bu amaçla programın kazanım-davranışlarına, içeriğine, eğitim ve sınav durumlarına bakılmıştır. Toplanan veriler doküman incelenmesi yöntemiyle incelenmiştir. Önce Nijer Cumhuriyetinin sömürge öncesi, sömürge, bağımsızlık ve şimdiki siyasal dönemlerde, yaşadığı siyasal, demografik ve ekonomik süreçlerin tarihsel olarak eğitim dizgesini nasıl etkilediği bilimsel olarak ele alınmıştır. Sonra Nijer Cumhuriyetinin mevcut durumu incelenip ileriye dönük önerilerde bulunulmuştur. Çünkü eğitim programlarının uygulaması aşamasında yaşanan sorunlar ortaya konulmadan geleceğe dönük program geliştirme çalışmalarının yapılması uygun olmayabilir. Bu değerlendirmenin sonunda çağdaş program geliştirme ölçütlerine uygun program geliştirme ortamı sağlanabilir. Bu durum Nijer Cumhuriyeti'nin gelişmesini ve halkının eğitim programı konusunda farkındalığını ortaya çıkarabilir.

Araştırmada Nijer Cumhuriyetinin eğitim sisteminin genel amaçlarının olduğu ve her dersin özel amaçlarının bulunduğunu saptanmıştır. Her okul düzeyindeki derslerin içeriklerinin çağdaş bilimsel anlayışa ve ünite düzeyine göre yazıldığı, kazanımları ise uygun olduğunu belirlenmiştir. Programda eğitim durumları ve sınav durumu açık bir şekilde belirlenmediğine rağmen, çağdaş öğrenme-öğretme, sınav süreçlerinin kullanılmadığını söylemek mümkündür. Bu bulgulara dayanarak Nijer Eğitim Sisteminin çağdaş eğitim anlayışının temel ölçütlerine genellikle uygun olduğu ve önemli esiklerinin bulunduğu de söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Nijer Cumhuriyeti eğitim sistemi, program, program değerlendirme

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Educational Sciences
Curriculum and Instruction Program
Doctoral Thesis

EVALUATION OF THE EDUCATION PROGRAMS OF THE REPUBLIC OF NIGER

Mahaman Gazali İSSOUFOU GARBA

It can be said that one of the most important variables that ensures the development of every country is education. If the education system of a country does not meet the desired criteria, the country's labor and capital may not be employed effectively. In this study, the compliance of the education programs of the Republic of Niger with the necessary criteria in the contemporary education program has been examined. For this purpose, the acquisition-behaviors, content, training and testing situations of the program were examined. The collected data were analyzed by document analysis technique. First, the political, demographic and economic processes of the Niger Republic in the pre-colonial, colonial, independence and current political periods have historically affected the educational system. Then, the current situation of the Republic of Niger was examined and forward-looking suggestions were made. Because it may not be appropriate to carry out future-oriented program development studies without revealing the problems experienced during the implementation of the training programs. At the end of this evaluation, a curriculum development environment suitable for contemporary curriculum development criteria can be provided. This situation can reveal the development of the Republic of Niger and the awareness of its people about the education program.

In the research, it has been determined that the education system of the Republic of Niger has general objectives and each course has specific objectives. It has been determined that the contents of the courses at each school level are written according to the contemporary scientific understanding and unit level, and the acquisitions are appropriate. It is possible to say that modern learning-teaching and testing processes are not used in the program, although the educational status and testing situation are not clearly defined. Based on these findings, it can be said that the Niger Education System generally complies with the basic criteria of contemporary education understanding and has important thresholds.

Keywords: Republic of Niger education system, program, program evaluation.

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

İnsanın yaşadığı toplumda var olan en değerli yaşam kaynağı eğitimidir. Her organizmanın bedensel, zihinsel ve fiziksel gelişmeleri artırmasının hedeflenmesi eğitim yoluyla gerçekleştirilebilir. Bu gelişimin planlı bir şekilde gerçekleştirilecek yerlerde yapılması gerekir. Bu ortama “Okul” adı verilmektedir. Latince’de kökü “scola” terimi olan, okul kavramı “boş vakit veya serbest zaman faaliyeti” anlamına gelmektedir. Diğer bir anlamı ise Yunanistan’da Antik dönemde, genç erkek ve bayanların boş zamanlarında filozoflar ve meşhur bilim adamlarının eğitim almak amacıyla toplandıkları yerler olup değerli ruhların gelişimi, kültürleri ve yaşamlarının çeşitli yönlerini tartışmak amacıyla bir araya geldikleri yerler olarak tanımlanabilir. Günümüzdeki okul kavramı, bilgiye ulaşmak için yapılan bütün eğitimsel faaliyetlerin bir bina altında, özgürce öğrenme deneyimleri, düşünce çevresi olan ortak ve birleşik bir noktadır (Uzunöz, 2016). İnsan dünyaya geldiğinden son nefesine kadar eğitim alma ve görme aşamalarına tek tek ulaşmaya çalışmaktadır. Nijer’de insanlar toplumsal ihtiyaçları, kültürel aktiviteleri becerileri, bilgiyi yaşayarak ve deneyerek hayat okulunda kazanırlar.

Dünyanın her yerinde okullar halkın gelişmesi için çevresinde yaşayanlara destek vermek amacıyla açılır. Okul konusunda, Afrika’nın diğer kıtalarından daha farklı bir durumda değildir. 1884-1885 bölünme yıllarından önce bölgeler arasında hiçbir sınır yoktur. Doğu’dan Batı’ya Kuzey’den Güne’ye yerlilerin şartsız geçme veya dolaşma hakkı vardır. Ayrıca farklı toplumlar olduğuna rağmen ırklar ve kabileler aynı hayat koşullarında yaşamayı tercih etmişlerdir. Eski zamanda bölgelere göre inanç meselesinin önemli olduğu görülmüştür. Afrika’da inanç bakımından, insanlar arasında laik bir ortam olması nedeniyle gurur ve saygıyla yaşamışlardır. Yıllar sonra yabancı Avrupalılar bölgenin bazı kısmına keşfetmek amacıyla gelmeye başlamışlardır. Görülmüş çeşitli gelişlerin ardından zamanla onların gizli hedeflerini ortaya çıkmıştır.

O dönemde Nijer’de inanç açısından kısa bir bilgi vermek istenildiğinde Müslümanların kendi okullarında çocuklara dinin ana ibadet kaynaklarıyla ilgili Kuran, Hadis ve diğer bilgileri öğretmiştir. Bu okullardan hariç olan yabancı gelen inanç hamlesi, doğru olup olmadığını ispat etmeden reddedilmiştir. Fransız Batı Afrika yetkisinin 1895 tarihinde kuruluşundan yıllar önce 1817 yılında Senegal toprağında ilk açılan katolik kızlar okulu,

yabancı okul olarak bazı insanlar tarafından kabul edilmiştir. O zamanda okulların gelişmesi, yaygın bir şekilde kolay olmamıştır. Çünkü İslam dininin dindar şeyhleri, bu yabancı okullar günah olduğunu iddia ederek halkın din itaatlarından dolayı reddetmiş diyebiliriz. Diğer yanda ise dinsiz veya inançlı olmayanların düşünceleri diğerlerden farklı olup yeni getirilen okulu memnuniyetle kabul etmiştir. Eskiden bölgede açılmış Fransız okullarında halkın ihtiyaçlarına duyulan bir öğretim sağlamamıştır. Yalnız kendi hedeflerine göre okulun gerçeği var olmuştur. O zamanlardan günümüze kadar Fransız okullarına gitmeyen veya kayıtlı olmayanların okuryazarlık oranında dahil olmadığı görülmektedir. Bu durumun devamlı olduğunu söylemek mümkündür.

Nijer eğitim sisteminin eski Fransız Batı Afrika yetkisinin altında olmuş diğer bölgelerinden ayrı değildir. Bu federasyonun 1895 kuruluş tarihinde ülkelere uyguladığı eğitim aktivitelerinin standartları yüksek bir benzerlik bulunmaktadır. Hiçbir bölgenin kendi ihtiyaçlarına uygun olan bir eğitim ve öğretim programı bulunmamaktadır. Genel okullarda Fransızca diline hizmet etmekten başka alanların değerlerinin gelişmesi düşük göstermeye devam etmektedir.

1.1. Problem Durumu

Nijer Cumhuriyeti, kendi önemli maden kaynaklarına sahip olmasına rağmen dünyanın gelişmiş ülkelerinden sayılmaz. Bu politika amaçlarının ülkeyi nereye götürebileceği belli değildir. Ekonomik alanda halkın tarımsal faaliyetlere ağırlık vermesi ülkenin kalkınması için önemli bir katkı sağlamadığı görülmektedir. Çünkü yoksulluk oranı oldukça yüksek bir durumdadır. Ülkede farklı üç dönemin görüldüğü bunların sömürgeci önce ve sonrası, bağımsızlık ve siyasi dönemler olduğu bilinmektedir. Bahsedilen dönemlerin her birinde özel yönetim yetkisi vardır. Çalışmanın amacı geçmiş ve şimdiki yönetimlerde Nijer'in eğitim sistemi ile ilgili yazılan yazıları araştırıp ve okullarda uygulanan güncel ve aktif olan eğitim programların incelenmesi hedeflenmektedir. Nijer'de eğitim sistemi, geçmiş dönemlerde ne yaşadığı, hangi gelişmelerin bulunduğu ve halkın eğitim zorluklarından ne çektiğini belirlemek amacıyla tarihsel bakımından açıklanmaktadır. Yaklaşık bir yüzyılda eğitimin verdiği sonuçlar, bölgenin gelişmesinde sağladığı katkılar ortaya konulmaması nedeniyle her araştırmacı için inkar fırsatı olmadığını ispatlamaktadır. Diğer problem ise bağımsızlık döneminden itibaren Fransızca okuryazarlık oranı düşüş durumunda olduğu söylenebilir. Kur'an öğreten okullarında Arapça okuryazarlık ise resmiyeti veya formal olmadığından dolayı okuryazarlık oranı düşük çıkmaktadır. Okulun 1. kademesinden liseye

kadar eğitim gören öğrenciler, tekrarlama, seviye düşüşü ve okuldan kovulma gibi sorunlarla karşılaşmaktadır. Nijer'in eğitim sisteminde hazırlanmış öğrenim süresi (6+4+3)'nü tamamlayan öğrenciler, Üniversiteye ya da özel yüksekokullarına oryantasyon veya kendi isteğiyle yerleşme hakkı vardır. Yükseköğrenim konusu, Nijer Cumhuriyetinde 1973'ten 2010 yılına kadar bir tane devlet üniversitesi vardır. Yaklaşık 37 yıldır Abdou Moumouni Üniversitesinden başkası açılmamıştır. 1986 yılında İslami İşbirliği Teşkilatının sayesinde Nijer'de Tillabery bölgesinde Say ilçesinde İslami Üniversitesi açılmasına rağmen kurumun sadece Nijer Cumhuriyetine bağlı değil, Afrika'daki birliğin diğer üyeleri etkinlikleri veya katkıları olduğu da bilinmektedir. Bu sorunlara bakıp incelediğinde Nijer eğitim sistemine gelişmiş diyebilmek doğru değildir. Çünkü uzun süreçte öğretilen bilgilerin çerçevesi incelendiğinde ülkenin ihtiyaçlarına göre hazırlanmadığı görülmektedir. Bilginin hızlı değişimi beraberinde yeni ihtiyaçları doğurmaktadır. Beklenen ihtiyaçlar doğrultusunda eğitim sisteminde yeniden yapılanmalara gidilerek sisteme güncellik kazandırmak, sistemde değişiklikler yapmak bir zorunluluk hâline gelmektedir (Kösterelioğlu, 2014). Eğitim sistemleri, çevresi ile yakın etkileşimde olan açık ve dinamik bir sistem oluşturmakta ve artık değişime uyabildiği sürece değil değişimi yarattığı sürece başarılı olmaktadır (Gülcan, 2014). “Ulusun tüm üyelerinin eğitim gereksinimlerini karşılamak, eğitim haklarını gerçekleştirmek ve devletin eğitimden beklediği yararları sağlamak için devletçe kurulan ve ülke düzeyinde yayılan eğitim örgütleri ve okullar bütünüdür” (Başaran İ. E., 2008). Eğitim sisteminde okullar dış çevreden aldığı girdileri işleyerek çevrelerine çıktılar sunarlar. Eğitim sistemi çevreden aldığı girdilerin sürekliliğine bağlı olarak devamlılığını sürdürmektedir. (Demir ve Arı, 2013).

Nijer eğitim sisteminde okulların farklı seviyelerinde uygulanan eğitim programları incelendiğinde öğrencilerin öğrenim performansları düşüktür. Öğrenenlerin sınıf tekrarlama, seviye düşüşü ve okuldan kovulma fenomenleri yaygın olduğundan yıllık yapılan seviye bitirme sınavlarındaki başarı oranı düşük görülmektedir. Eğitimin en yaygın tanımı “öğrenene, okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği” olarak tanımlanmıştır (Sönmez ve Alacapınar, 2017). Her ülkenin kendi eğitim politikasına ve halkın ihtiyaçlarına göre hazırlanması gerekir. Gelecekte hangi tür kuşağı yetiştirmek için eğitim ve öğretim programı konusu üzerine tartışmalar açılmaktadır. Her programın öğelerinin, halkın ihtiyaçlarına göre belirlenmesi gerekmektedir. Bir eğitim sisteminin uygulanması için ilk önce uygun bir eğitim programı bulunması şarttır. Programının öğeleri her tür eğitimin esasıdır. Öğelerden ilki kazanım (hedef)'dir, öğenin

açıklaması ‘‘Niçin?’’ sorusuna koymak zorundadır. Bireylere niçin öğretilirin sebeplerini araştırmaktadır. Çünkü amaç bilinmezse diğer aşamaya geçmek mümkün değildir. İkinci öge ise içeriktir. Eğitim programında içerik bilmek için ‘‘Ne?’’ sorusu aracılığıyla cevabı bulunmaktadır. Önce amaç bulunup sonra ‘‘mühteva’’ yani bireylere ne öğretilir? Anlamına gelmektedir. Diğer bir öge ise eğitim durumlarıdır. O da ‘‘Nasıl?’’ sorusuna odaklanmaktadır. Bu öğede diğer program öğelerinden daha geniş bilgilere sahiptir. İçinde stratejiler, yöntemler, teknikler ve diğer etkinliklerine bağlıdır. Sınama durumu ise değerlendirme anlamına gelmektedir. Bu ögenin çerçevesine araştırma için ‘‘Ne derece?’’ sorusu aracılığıyla kullanılmaktadır. Yukarıda açıklanan bu öğelerin etkinliklerinin doğru olup olmadığı, bilgilerin kazandırılması sürecinde ne derece uygulanıp uygulanmadığı veya yeterli olup olmadığı belirlenmeye çalışılmaktadır. Program öğelerinin, Nijer Cumhuriyetinin eğitim sistemindeki güncel ilkokul, ortaokul ve lise programlarında ne derece uygun olup olmadığı belirlenecektir.

Program değerlendirme aslında bir ülkenin istenilen hedefleri uyguladığı eğitim programının ne derece yeterli olduğuna çalışmaktadır. Program değerlendirmeyi, ‘‘programın istendik davranışı meydana getirme bakımından iş görürlük derecesinin belirlenmesi’’ olarak tanımlamaktadır (Ertürk, 1991). Program değerlendirmeyi gözlem ve çeşitli ölçme araçları ile eğitim programlarının etkililiği hakkında veri toplama, elde edilen verileri programın etkililiğinin işaretçileri olan ölçütlerle karşılaştırıp yorumlama ve programın etkililiği hakkında karar verme süreci olarak değerlendirmektedir (Erden, 1998). Bu araştırmanın en temel amacı, Nijer Cumhuriyeti’nin eğitim sistemini keşfetmek ve okullar döngülerinde (ilk, orta ve lise) kullanılan eğitim programlarının uygun olup olmadığını tespit etmeye çalışmaktadır. Ancak Nijer ve diğer Frankofon ülkelerinde uygulanan eğitim programı toplumun ihtiyacını karşılamayıp, bağışçıların isteklere bağlı olarak gerçekleşmektedir. Bu sebeplerden dolayı öğrenenlerin geleceğini tahmin edersek kesinlikle olumlu sonuçlar ortaya çıkmayacaktır. Çünkü her bağışçının kendi amaçlarına göre yatırım ve yardım yapmaktadır. Siyasetçilerin bu konu ile ilgili imzalanan anlaşma veya sözleşmelerin içerikleri ile halkın önüne çıkıp açıklama cüretleri yoktur. Araştırmanın problemi, Nijer Cumhuriyetinin eğitim sisteminde ve okullarda uygulanan (ilk, orta ve lise) eğitim programları, bir programda bulunması gereken öğelere ne derece uygundur? Sorusuna yanıt aramaktadır.

1.2 Nijer Cumhuriyeti'ne Genel Bir Bakış

1.2.1 Nijer tarihi

Bu ülkenin tarihinin içeriğine girmeden “*Nijer*” kelimesinin ne anlama geldiğini bilmenin önemli olduğu görülmektedir. Nijerli tarihçiler ve yurtdışındaki görüşlerinde en tartışılan konu olduğu belirtilmektedir. Ortaya çıkan görüşlere göre Donaint ve Lacrenon kitabında, nehrin kıyılarında yaşayan veya yerleşen insanlar, Akarsu’ya büyük olduğu için nehirlerin nehri adı olarak verilmiştir. Farklı dillere bakıldığında Zarmaca’da “*İssa Beri*”, Hausaca’da “*Babban N’Gulbi*”, Bambaraca’da “*Djoli Ba*” büyük nehire ad vermiştir. Bir kaynak Berber torunlarından bir Tuwareg - Oulliminden – grubunun lehçesinde “*Eguerew n’guerew*” adını vermiş, daha sonra *Niguer* sonunda *Niger* olmuştur (Donaint ve Lancrenon, 1972). Diğer bir kaynak ise Ferdinand De Lonage kitabında “*Niger ve Nigris*” Plin ve Ptolemee tarafından orta Afrika’nın büyük *Akarsu* ad olarak verilmiştir. Aslında “*Niger*” Malinke dilinde “*Bafing*” demektir. *Bafing* ise nehir anlamına gelmektedir. Nijer’e eskiden imparatorluk dönemlerinde birkaç avrupalı olmayan kaşifler gelmiştir. Tarihte onlarla ilgili bilgiler kaybedilmiş olabilir. Daha sonra İngiltere, Afrika bölgelerinde kendi gizli amaçlarına göre keşif hamleleri hazırlayıp başlamıştır.

Nijer’e hekim, astronot, coğrafyacı, tarih uzmanı, İngiliz vatandaşı, 24 yaşında olan **Mungu Parck**, bir Afrika Birliğinden Afrikada var olan Nijer bölgesini keşfetmek amacıyla bir sözleşmeyi kazanarak yalnız gitmiştir. İlk seferinde 1795 yılında *Niger Nehri*’ne 1795 ulaşmayı gerçekleştirerek, Nijer’e ulaşan ilk kaşif ünvanını kazanmıştır (Lanoye, 1860). İkinci seferinde ise 1805 yılında Nijer bölgesinde özellikle nehrin kenarlarına yakın olan bir yer Bussa’da boğulmuştur. M. Parck’ın en zorlandığı ise ikinci yolculuktur. Birincisinde yalnız gitmiş ve başarılı olmuştur. Lakin ikincisinde yazılan bilgilere göre karışık 40 Avrupalı ile yola çıkmışlardır. Son noktaya yalnız biri adı Martyr olan kaşif ulaşmıştır. Diğerleri yolda yaşadığı hastalıklar ve dağlarda karşılaştığı saldırılardan dolayı bazıları yolculuktan vazgeçmiş ve başkaları onunla devam etmiştir (Delafosse, 1912). Fotoğraf-1 Mungu Park Nijer bölgesine ilk gelen keşfedici olarak üst sırada yer almaktadır.

Şekil 1.1. Mungu Park (1775-1805)

M. Parck'tan sonra başka bir hamle daha ortaya çıkmıştır. 1818 yılında Nijer Akarsu'ya ulaşma ve Tombuktu bölgesini bulmak amacıyla İngiltere'den de yeni bir keşif misyonu hazırlanarak bir İngiliz deniz subayı **George Francis Lyon** ve **John Richie** Tripoli'den yola çıkmış, hedefleyen noktaya ulaşmadan Libya çölünde var olan Marzuk vahasına ulaşırken hastalanmıştır. İkisinden biri hayatını kaybetmiş diğeri ise Lyon yola devam edip bulunduğu bölgenin bazı yerlerini keşif ettikten sonra Tripoli'ye geri dönmüştür. 1820 yılında da **Hugh Clapperton** ve **Dixon Denham** hamlesi ortaya çıkmıştır. Onların seferi Nijer nehri ile az bilgiler toplamış, Nijerya bölgesini Kano ve Sokoto ile daha çok ilgilenmiştir. 1827 yılında dizanteri nedeniyle Sokoto'da ölmüştür. 1827 yılında Fransız geç keşfedici **René Caillé** Tombuktu'ya ulaşmayı amaçlamıştır. Yolculuğa, Napolyon askeri kafilesiyle yola çıkmıştır. Nijer'e geçerek rüya ettiği şehire gelmiştir. Bu yüzden Nijer'e ilk ziyaret eden ve bölgeyi gören Fransız Caillé diyebiliriz.

Suriye, Mısır, Tunus, Cezayir ve Asya'nın bazı bölgesini keşfeden meşhur ve gezgin **Heinrich Barth** Tripoli'ye gelmiştir. Oradan sahra , Orta Afrika, Zanzibar'a kadar Çad yoluna geçerek keşfetme hamlesi hazırlayarak üç kişilik bir grup oluşturmuştur. Grupta Almanyalı **James Richardson**, keşfetme işine yeni başlayan genç İngiliz **Adolphe Overweg** ve kendisi Alman vatandaşı olan **Heinrich Barth** 25 Mart 1850 tarihinde yola çıkmaya karar almıştır. Tenere dağlarını geçerken Keşfediciler Nijer'de şimdi var olan Agadez şehrinde uzun zaman geçirmiştir. Sahara'nın hoş manzaraları kendi vicdanlarını etkilemişken Air tepeleri içinde olumlu bir yorum yapmıştır. Daha sonra yolu kesilmeden Zinder şehrine gitmiştir. Orada birbirinden ayırma noktası bulunmuştur. Çünkü herkes kendi amacına göre farklı yolu alırken J. Richardson Kouka (eski Borno) yoluna, A. Overweg Çad gölüne, H. Barth ise Kano yoluna, önemli olan herkes Çad gölüne ulaşmayı hedefleyerek ve buluşma noktasına ulaşmadan, gezide herkesin karşılaştığı kolaylık, zorlukları gözlemci olarak açıklayarak

ittifak etmiştir. Ne yazık ki Richardson Kouka'ya gelmeden Sahara'da yaşadığı yorgunluk ve ağrı hastalıklardan dolayı hayatını kaybetmiştir. Sadece kalan iki kişi ulaşmışlardır (Domoulin, 1953). H. Barth, M. Park'tan sonra Nijer'in tarihinde de yer almaktadır. Ülkenin eski tarih bilgilerine bakıldığında Nijer halkının tarihi uzun yıllardır yaşamakta olduğu söylenebilir. Fotoğraf-2, Heinrich Barth Nijer bölgesini ilk ziyaret etmiş olan Avrupalı kaşiflerden sayılmıştır.

Şekil 1.2. Heinrich Barth (1821-1865)

Keşifler esnasında, bölgeler arasında hiçbir sınır bulunmadığı ortaya çıkmaktadır. Afrika dört köşe veya yönleri istediği yere belgesiz gezmeyi başarmıştır. Eski zamanlarda tüm kabile, eyalet birleşmiş milletler gibi yaşamıştır. Bütün sıkıntılar Avrupadan gelmiş olan yabancıların yüzünden yayılmıştır. Sömürgeciler, 1884-1885 tarihleri arasında Berlin konferansında Afrika'yı bölge bölge bölüp kendi aralarında paylaşmıştır.

H. Barth yaptığı yolculuktan geri dönmemesi nedeniyle, onu aramaya birkaç hamle hazırlayıp takip etmiştir. Hamlelerden biri yüksek rütbeli subay olan Subay Gray dır. Ne yazık ki bu hamleden olumsuz sonuç ortaya çıkmıştır. Diğeri ise Fransızlar tarafından Nijer'in eski bölgesine gönderilen ilk keşif misyonu, eski Tumbuktu'dan Nijer nehrinin geçtiği tüm yolları Körfez Gine'ye kadar Komutan Housrt takımıyla 1896 yılında Ocak ayında başlamış ve Aralık ayının sonunda gerçekleştirmiştir. Daha sonra başka bir Fransız hamlesi Nijer bölgesinden Say'a gidip kendi insanlarıyla yeni bir ilişki kurmak amacıyla ziyaret edilirken Say şehri kavşak olarak bütün kaşifler oradan geçmiştir (Dufresne, 1897).

1897 yılında Subay Brière de l'Isle Senegal'da Fransız bölgelerini yöneticilerden birisinin sayesinde Nijer ve Senegal arasında özellikle nehir konusunda bir iletişim kurmak kast etmişken yeni bir yolculuğa hazırlamıştır (Rouvillois, 2013). Ayrıca bu Fransız seferlerinde nereye giderse haritaya çizer, bıraktığı amaçlı haritalara göre hareketlerine

başlamıştır. Çünkü tam Okyanusa bağlı olduğu Senegal, Fransızlar hiçbir fırsat kaçırmak istemediklerinden diğer toprakları da kendi kontrolleri altına almak istemişlerdir. 1897 yılından itibaren Afrika'ya çeşitli hamleler hazırlanıp subayların gücünü kullanarak gönderilmiştir. Gittiği yere kalıcı olarak yerleştirilmiştir. Her subay grubunu bir komutan yönetir ve bütün asker grupların etkinlikleri Senegal'dan ana idareden gönderilen gerçekleşme kararı, yöntemi ve emirlere göre yapmıştır. Senegal ve istila altında olmuş bölgelerde yapılan tüm idari işlemleri hep fransızların kontrol altında olmuştur.

1.2.2. Nijer bölgesi ve Fransız yetkisi

Afrika, geçmiş zamanlarda tarih açısından araştırıldığında bir çok yönetim sistemi bulunmaktadır. Çünkü kıtanın zenginliği, kültür türleri, uygun yaşam şartları sebebiyle insanlar arasında bir rekabet vardır. Bu durumun dünyadaki tüm kıtalarda olduğu bilinmektedir. Bahsedilen yönetim yabancı değil, toprağın kendi yerleşenleri arasında yaratılmıştır. Afrika'da birkaç imparatorluk yönetimi görülmüştür. Bu araştırma yalnız Nijer bölgesini Afrika'nın bir parçası olduğu için keşifçiler gelmeden doğuda Kenem Bornu, Batıda Songhay ve Tombuktu etkileri varmış. Yıllar sonra bölgeye rekabet konusundan keşifçiler ulaşmaya başlamıştır. O zamanda Nijer iki önemli kavşağa sahiptir: Say kavşağı ve Zinder saltanatı, ikisi de aktif ve yararlıdır. 1897 yılında Fransızlar kendi rekabet gücüyle Say şehrinde bir yerleşme ofisi inşa etmişlerdir. İki yıl sonra 1899 da Zinder' de yeni bir ofis açılarak batı afrika'daki kurduğu iki Askeri Bölgeden (1. Senegal ve 2. Tombuktu) sonra üçüncüsünü ilan etmişlerdir. Bu ofislerde Fransızlar, kontrol ve yönetme amacıyla aralarında danışmanlık yapmıştır. Buna karşın 1905 yılında 3. Asker Bölgesini yönetenler sınır veya komşu sıkıntılarıyla kaldırılarak sadece Zinder ve Senegal ayakta durmaya devam etmiştir (Bernus, Boilley, Clauzel, ve Triaud, 1993).

Nijer bölgesiyle ilgili 20 Aralık 1900 yılında Haut-Senegal-Niger olan koloni yönetimine entegre olmuştur. (Colonies, 2012). 7 Eylül 1911 ortaya çıkan kararnameyle Nijer Asker Bölgesi eski koloni gruptan çıkarılırken Fransız Batı Afrika Federasyonunda 1 Ocak 1912 yılından itibaren eklenmiştir. Bir süre sonra 4 Aralık 1920 tarihinde bölgenin eski statüsünü düzeltmişken yeni bir sivil bölgesi ad olarak kazanmıştır. 13 Ekim 1922 yılında bir ilerleme başlangıç dairesine girmiş, Fransız Batı Afrika federasyonunda hem üye hem de özerkli bir bölge yer almıştır (Salifou, 2002). Eski Fransız sömürgesinin altında olan bölgelerin arasında yönetim ve diğer işlemler açısından hiçbir üstünlük ve benzerlik bulunmamıştır. Hepsi aynı hak düzeyinde ve rekabet meydanındadır. Zinder, bölgenin kenti olarak 1927 yılında tahttan indirilmiş yeniden Niamey bölgenin kentine transfer edilmiştir.

1927 tarihinden itibaren 1946 yılına kadar denizaşırı bölgeleri statüsüyle Fransız yetkisinde olduğunu belgeler ispat etmiştir.

Akıllı insanın hayatta kalmak, namusunu kurtarmak ve onurunu korumak için mücadele yapması gerekmektedir. Yıllardır Afrika kıtasına Avrupalılar sömürge amacıyla gelmiştir. Asıl hedefleri çok zaman sonra ortaya çıkmıştır. Onlara karşı yapılan farklı kurtarma girişimleri başarılı olanları var iken kötü niyetli olanların yardımlarıyla diğer sonuçlar olumsuz çıkmıştır. Zamanla Afrika'daki bazı Fransız sömürgesi altında olan bölgeler, 2. Dünya savaşıdan devrimci entellektüel Afrikalılar, bağımsızlık konusunu açmış ve devam eden Fransız yönetiminin memnuniyetsizliğinden dolayı gösteri tezahür etmiştir. Yapılan yaygın tartışmalar sayesinde 1943 yılının bitişinde Fransa Cumhurbaşkanı General de Gaulle bir belirleme buluşması amacıyla Brazzaville şehrinde önemli bir konferans hazırlayarak 1 Ocak 1944 tarihinde gerçekleştirilmiştir (Lemesle, 1993). Tarihe göre 2. Dünya savaşı sırasında 1940 tarihinde Mihver devletlere karşı kaybeden Fransa, bir süre sonra General de Gaulle Fransa'nın kurtuluşu ilanıyla Afrikadaki kendi çatışmacıları serbest bırakmamayı tercih etmiştir. Afrika çatışmacıları ise savaşın sonunda beklediği umutlar, herşey tamamlandıktan sonra kendi özgürlüğünü kazabileceğini düşünmüştür. Ne yazık ki, konferansın sonucunda beklentiler, General de Gaulle hiçbirinin geçerli olmadığına karar vermiştir. Aşağıda Gaulle'nin konferansta Afrikalı ile ilgi verdiği bazı öneriler sunulmaktadır:

- Afrikalıların kendi işlemlerinin yönetimine katılabilmesi mümkündür.
- Fransız birliği kurulduğunda temsil edilebilir.
- Vatandaşlık koduyla zorla çalışma yasağı kaldırılmıştır.
- Asimilasyon politikasıdır.

Yukarıda belirlenen noktalara rağmen, hitabın sonunda diyor ki: “Fransız imparatorluğun bloğu dışında herhangi bir özerklik düşünce, evrim olasılığı, sömürge altında olan bölgeler özyönetimlerin anayasası atılmış olacaktır”(Houpert, 2017).

1.2.3. Nijer bölgesinin siyasi tarihi 1940 – 1960

Fransız Batı Afrika'da 1940–1944 yılları arası Fransa Cumhurbaşkanı Vichy döneminde siyasi etkinlikleri yapmaya izin vermiştir. Nijer bölgesinde yapıldığı siyasi faaliyetlerinde Fransız Batı Afrika ve Fransa'dan mezun olan elitler tarafından çeşitli partiler kurmuştur. Genelde Afrikalıların fikirleri incelendiğinde farklı sonuç ortaya çıkmaktadır. Sonuçlardan biri sömürgecilerin isteklerine seferberlik yapanlar, başka bir sonuç ise

sömürgecilerden uzakta durmak veya özgürlük arama mücadeleleri yapanlar bulunmaktadır. O dönemden beri hiçbir değişiklik yapmamış olduğunu kabullenmekte kesinlikle mümkündür. Bununla beraber tarafsız yönü tutanlar daha yüksek oranda yer almaktadır.

2. Dünya savaşında Nijerlilerin, diğer Fransız Afrika toprakları gibi bağımsızlık amacıyla mücadeleleri gizlice başlamıştır. Nijer bölgesinde 12 Mayıs 1946 tarihinde Nijer İlerici Partisi (PPN: Parti Progressiste Nigerien) kurulmuştur. Daha sonra Fransa'da var olan komünist fikirlerini tutan, Afrika'da Fransız sömürgecilerden ayrılmayı hedefleyenlerin birleşmesiyle 18 Ekim 1946 tarihinde yapılan Afrikalılar kongresi sayesinde Afrika Demokratik Birleşme Partisi'nin (RDA: Rassemblement Democratique Africain) kuruluşu Bamako şehrinde gerçekleştirilmiştir. PPN bazı üyelerinin kongreye katılımıyla bir yıl sonra Nijer bölgesi ana partinin temsilcisi olarak ilk Nijerli öğretmen Boubou Hama grubun başı olmuş ve istenilen siyasi etkinlikleri ortaya koymuştur. Partinin başlangıcında tüm entelektüeller (İssoufou Saidou Djermakoy, Djibo Bakary, Diori Hamani, Boubou Hama gibi) aktif olarak görev almışlardır.

Fransız birlik veya ulusal meclisinde PPN-RDA bir koltuk kazanarak Diori Hamani Nijer'in temsilcisi olarak Paris'te yerleşmiş ve bölgeye yararlı olabilecek faydaları ve olumsuz durumların savunmasını gerçekleştirmiştir. O zamanda Nijer bölgesini yöneten kişi J. Tody, Sosyalist olması nedeniyle komünist düşünceleriyle yürüten PPN-RDA partisinin aktivistlerine fikir ayrılığı yoluyla karşı çıkmıştır. (Van Walraven, 2017). Bu durumda, Toby önceki partiyi yok etme çabalarıyla Nijer Bağımsızlar ve Sempatizanlar Birliği Partisi (UNIS: Union Nigeriennr des Independants et Sympathisants) kuruluşu bir çağrı yaparak kabullenmiştir. Bundan sonra PPN-RDA'dan liderler ayrılmış veya kaçmışlardır. Toby ve kurduğu partiyle tüm Fransız Batı Afrika bölgelerinde De Gaulle tarafından yapılan ilk referandum tarihine kadar egemen durumda kalmıştır. O dönemde özellikle Toby yönetim süresinde Ulusal Fransız Meclisinde Nijer bölgesi başka bir koltuk kazanmıştır. Lakin bu önemli ilerleme basamağı, Nijer'de halk ile liderler arasında sıkıntı çıkmasına neden olmuştur.

1948 yılında yapılan seçimde UNIS adayı melez olan Nijerli Georges Mahaman Condat, PPN-RDA adayı Djibo Bakary'dan daha yüksek oranda oy bütünü %70 alarak 2. aday mağlup olmuştur. Bu yüzden partinin zayıf yönleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Çünkü destekleyenler siyasi coşkularını kaybetmiştir. Yıllar sonra aralık 1951'de partide bazı liderlerin olumsuz düşüncesiyle ve ana partiden gelen farklı krizler, Diori H., Boubou H,

Fildişili Félix Houphouët-Boigny gibi Komünistlerden uzaklaştırma ve sömürge yönetimine yakınlaşma için işbirliği yapmıştır (Van Walraven, 2017). Bu sebeplerden dolayı sosyalist düşüncelere karşı çıkan ve siyasi mücadeleleri yapan Bakary, PPN-RDA'den bırakma ve uzaklaşma çağrısı yaparak ayrılmıştır. Yeni bir proje ile ortaya çıkmış sendika faaliyetlerine başlamıştır. 15 Mart tarihinde yeni bir parti Nijer'li İlerici Birliği Partisi (UPN: Union Progressiste Nigerienne) Georges Mahaman Condat tarafından kurulmuştur. Nisan 1954 tarihinde ise Bakary ve PPN'den ayrılan aynı düşünceye sahip olan grup arkadaşlarıyla yeniden birleşerek Nijer Demokratik Birliği Partisi (UDN: Union Democratique Nigerienne) olarak çıkmıştır. O süre içerisinde Nijer'de en yaygın partilerden biri olmuşken Kuzey Nijerya'da sömürgecilğe karşı çıkan bir mücadele partisi Kuzey Elemanları Aşamalı Birliği (NEPU: Northern Elements Progressive Union) dir. İki siyasi oluşumun ana amaçlarına bakıldığında hiçbir fark bulunmamaktadır. Buna ilaveten iki bölgede burjuvazi sınıfında yaşayanların özgürlüğü ve bağımsızlığı bulmak amacıyla iki oluşuma “*Sawaba=Kolaylık*” adı ve simgesi ise “*Deve*” vermişlerdir. 1955 yılında Toby yerine gelen yeni vali Jean Paul Ramadier, Nijer'de bir siyasi değişimi çağırarak Bakary ile ortak işbirliği yapmış ve Afrika Sosyalist Hareketi Partisi'nin (MSA: Mouvement Socialiste Africain) kuruluşunu başaramamışlardır. Diğer tarafta ise UNIS başka bir krizde düşerken yeni parti Nijer Eylem Bloğu Partisi (BNA: Bloc Nigerien d'Action) 1956 yılında İssoufou Saidou Djermakoy tarafından doğuşu gerçek olmuştur. Nijer'de yapılan siyasi rekabetler, hepsi liderlik ve güç gösterme oyunu olduğunu ispatlamışlardır. (Salmon, 1995).

Bu olaylar yalnız ve sadece Nijer bölgesinde değil, bütün sömürge altında olanlar aynı siyasi durumu yaşamıştır. Fransa bir yanda durmamış, aslında Afrikalılar, geçtiği bütün siyasi hareketler, Fransa eliyle karıştırılmıştır. Çünkü sömürge sadece yönetim konusunda değil, hem de diğer yaşam özelliklerine rahat bir şekilde müdahale edilmiştir. Bütün siyasi liderlerin kimliğine bakıldığında, Fransa tuttuğu bölgeye sömürge amacıyla getirdiği eğitim ve öğrenme sistemine bağlı olarak benimsemek sürecinde istenilen ürünü meydana getirmede başarılı olmuştur. Hiç kimsenin Fransa'nın aldığı ya da verdiği emirler, kararlardan çıkması mümkün değildir. Sömürgeciliğin, olumlu bir yönü görülmemişken, bazı insanların kendi bağımsızlıklarını koruyamadığı sorulmuştur.

28 Haziran 1956 tarihinde idari işlemlerin Afrikalaşması, bölgenin iç özerkliği ve iktidarın devrini kontrol edebileceği amacıyla çerçeve kanunu (Gaston Defferre) uygulanmasını kendi vizyonlarına da uygun görerek kabul edilmiştir. Uygulanan yasa

sayesinde iki seçim türü belediye ve bölgesel seçimler bulunmaktadır (Chrétien, 2010). Nijer’de ilk seçim 18 Kasım 1956 tarihinde belediye seçimleri ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan UDN ve BNA koalisyonu ile RDA partisi kaybetmiştir. Diğer 31 Mart 1957 tarihinde yapılan başka seçim Bölgesel Meclis seçimleri ile belediye seçimlerin sonucu gibi aynı koalisyon grubu yeniden yaparak galibiyet lehine görülmüştür. Seçimlerin sonunda bölgeyi yöneten vali bölge istişare hükümetinin başkanı daimi seçilen temsilcileriyle işi yürütmesi gerekir. Gerçekleştirilen seçimler, sonucunda Djibo Bakary başkanın yardımcısı makamını kazanmıştır.

Fransız Afrika ülkelerin yeni tarihi, Mayıs 1958 de iktidara gelen yeni Fransa Cumhurbaşkanı General de Gaulle, hazırladığı çok maddeli – Fransa ve Fransız Afrika bölgeleri arasındaki ilişkilerin devam ettirmesi – anayasa hareketleri başlamıştır. Onun ana amacı, Fransız-Afrika Topluluğunu kurmak istemesidir. Çünkü bu topluluğun içinde Afrika bölgelerinde gizli faydalanan Fransız hedefleri vardır. Bu yıl 1958, Afrika ülkelerinin bağımsızlık yolunda önemli bir yıldır.

General de Gaulle getirdiği iki seçenek ile *Toplulukla Birlikte yada İlişkiler Kesme*, yoluyla bağımsızlık isteyen bölgelerin referandum gerçekleştirmesini sağlamıştır. Aslında Gine’nin değerli lideri Amadou Sekou Toure, Fransa devam ettiği yönetim sistemine karşı çıkanlardan biridir, ilişkilerin çoğunu kesmiştir. Bu yüzden de Gaulle yaptığı gezi esnasında her nereye ziyaret ederse yapılan referandumun sonuçları “Evet” çıkmış, demek ki Fransa evet diyenlerin ülkesinin kendi işlerine müdahale etmesini kabul etmiştir. Diğerleri ise “Hayır” diyerek hiç kimse iç işlerine, savunma ve diğerler alanlarla ilgili yapacağı işlere tam bir müdahale etme hakkına sahip değildir. Sıra de Gaulle’nin verdiği seçenekleri reddedenlerin de Fransa’dan hiçbir yardım beklememesi gerekir. Aynı anda Sekou Toure, General de Gaulle’ye karşı yaptığı çatışmasında buna bir cevap vermiştir: “Biz kölelikte zenginlik değil özgürlükte yoksulluğa tercih ediyoruz” (Migani, 2012). O dönemde Afrika’da onun gibi insanların çoğu kesinlikle bütün sömürge konusu meraklı olmayacağını düşünmektedir.

Nijer’de görüldüğü gibi partiler arası, liderler arası bile bir anlaşmazlık vardır. 26 Mart 1958 tarihin de sömürgecilik dönemi ve yönetimlerinden kurtarma yani tam ve bağımsızlık isteğine karşı çıkan Afrikalılar tarafından grupların birleşmesi amacıyla yeni bir siyasi oluşumu kurarak Afrika Yeniden Gruplandırma Partisi (PRA Sawaba: Parti du Regroupement Africain) ad olarak verilmiştir. Şimdi Fransız Afrika bölgelerinde iki grup partisi bulunmakta

RDA – Fransa ile var olan ilişkilerin devam ettirmesini savunanlar ve anlaşarak bağımsızlığa – diğer yanda ise PRA – Fransa ve arasındaki bulunan ilişkilerin kesilmesi ve hemen hemen bağımsızlığa –, bu iki parti arasında referandum sırasında rekabetli bir şekilde propaganda meydana getirmiştir. Nijer’de RDA (Evet) adayı olan Diori Hamani ve yardımcısı Boubou Haman, PRA Sawaba (Hayır) adayı olan Djibo Bakary üzerinde 28 Eylül 1958 tarihinde yapılan referandum seçimleri sonucunda toplam: 1.302.174 oy’dan ‘‘Evet: 372383 oy’’, ‘‘Hayır: 102395’’, çıkmış RDA partisi kazanmıştır. Diori Hamani cumhurbaşkanı, Boubou Hama ise millet meclis başkanı olurken, 18 Aralık 1958 cumhuriyet ilan edilirken Nijer, General de Gaulle istediği gibi kurulan Fransız – Afrika Topluluğunda yer almıştır. Yazılara göre referandumda gösterilen sonuçların şüpheli olduğu, manipüle edildiği ve baskıların var olduğunu kaynaklar vurgulamıştır. 21 Ocak 1959’da Boubou H. tarafından kurulan yeni meclisi, kurumun tam gücüne sahip olan hak kazanmıştır. Fransa tarafında ise Bakary’nın seçimlerde kaybetmesine rağmen Paris’ten Nijer’e özel bir operasyon ‘‘Colombani’’, General’in isteğine Fransa’ya karşı çıkan Bakary’yı ve destekleyicilerini tasfiye etmesi amacıyla gönderilmişlerdir. 12 Ekim 1959 tarihinde Sawaba partisinin tüm etkinlikleri veya yeniden kurma fırsatı yasaklanmış, Meclis seçimlerinden kazandığı tüm koltukları yeniden almıştır (Djibo, 2003).

Bu olaylara bakıldığında sömürge döneminde egemenlik var olmasına rağmen Afrikalılar diktatörlük altında yaşamıştır. Bölgede siyasi düşünceler, hep sömürgecilerinden ayrılmamak şeklinde gerçekleşmiştir. Topluluktan eski sömürge altında olan bölgelerin bağımsız cumhuriyetine dönüştürme sürecinde 3 Ağustos 1960’ta Nijer’de bağımsızlığını kazanarak Diori Hamani ilan etmiştir. Şimdiki Frankofon ülkelerin tüm işlemlerine Fransa ile bazı kararlar almaktadır. Çünkü 1958 de yapılan referandum sonucu, etkilerinin halen devam ettiğini herkes bilmektedir. Ülkelerin çoğunun ana gelişim sektörleri (eğitim, güvenlik, ekonomi, sağlık) açısından, düşük bir durumda olduğu bilinmektedir. Ne yazık ki verilen bağımsızlıklardan yaklaşık 60 yıl geçmiş, nitekim bölgelerin değişim konusu, hep geri dönmüştür. Çünkü milletin uyanışta değil, kim olumlu bir hareket yapmayı düşünüp işe koyulduğunda kendine destek olacak insanlar bulamadığından bu değişim yarıda kalmıştır.

1.2.4. Nijer Cumhuriyetinin günümüzdeki siyasi durumu

Batı Afrika’da en çok darbe olayları gören ülkelerden birisi olan, demokratik sistemi geç başlayan Nijer Cumhuriyeti, 15 Nisan 1974 tarihinde ilk darbe yoluyla iktidarı ele geçiren Genel Kountche vefatıyla Nijer’de yeni bir dönem başlamıştır. Devlet başkanı General Ali

Saibou döneminde farklı millet baskılarıyla Egemen Ulusal Konferansı çağrısı yapılmış. 29 Temmuz - 3 Kasım 1991 tarihleri arası 90 gün süren Ulusal Konferans, Nijer'de geçmiş olan olayların incelenip özetlenmesi, siyasi, ekonomik ve sosyo-kültürel yaşamına ilişkin yeni yönelimler geliştirilmesi ve gelecekte uygulanacak anayasayı yeniden hazırlanmasını ve diğer hedefleri amaçlamıştır. Konferans'a sendikalar, öğrenci birlikleri, işverenler, dernekler ve resmi olan siyasi partilerden 1200 delege katılmıştır. Sonuçta demokratik bir millet yaratmıştır. Çünkü çok partili bir siyasal sistemi ve seçim hazırlanmasına yol gösterilmiştir. Konferansta verilen geçiş süresinde bütün hükümleri ile başlayacak yeni dönemin hazırlanması uygun görülmüştür (Faride, 2020).

Nijer Cumhuriyeti, demokratik ve yarı başkanlık sistemine dayanmaktadır. Hükümetin başkanı ise başbakandır. Kullanılan siyasal sisteme bakıldığında çok partili bir sistemdir. Yani, tek partili sistemi kullanan ülkelerden biri değildir. Yasama yetkisi millet meclisine bağlı olurken yürütme yetkisi hükümete ait olduğundan yargı yetkisi ise belirtilen önceki iki yetkiden bağımsızdır. Tekli parlamentoya sahip olan Nijer Cumhuriyetinin, ulusal millet meclisinde 171 sandalye bulunmaktadır. Milletin oylarıyla seçtiği milletvekillerinin, beş yıllık süre içinde görevlerinin tamamlanması gerekmektedir. Ayrılan sekiz seçim bölgelerinden orantılı 158 milletvekili seçilmektedir. Bir parti, bir milletvekili sandalyesi kazanmak istediğinde toplanan tüm oylardan yüzde beşini alması gerekir. Çünkü Bağımsız Ulusal Seçim Kurulundan belirlenen asgari baraj %5'tir. Yargı yetkisinde anayasa mahkemesi, yargıtay, daniştay, sayıştay ve yüksek adalet divanı bulunmakta ve diğer mahkemeler kurumlar çalışmalarına devam etmektedir (MPNiger, 2020).

Nijer'de çok partili sistem kullanıldığında bütün siyasi anlaşmazlıkların çözülmesi için Ulusal Siyasi Diyalog Konseyi (USDK) kurulmuştur. Ulusal Siyasi Diyalog Konseyi sayesinde bütün siyasi partiler ve diğer temsilciler birlikte devletin yararlayabilecek noktaları çeşitli anlaşmalar yoluyla belirlenmektedir.

1.2.5. Nijer coğrafyası

Şekil 1.2. Nijer Cumhuriyetinin Hatıtası

(United Nations, 2004)

Üçte iki sahradan oluşan Nijer Cumhuriyeti, 1.267.000 km² yüzölçümüne sahiptir. Batı Afrika'da bir yanda 11° 37 ve 23° 33 kuzey enlemleri ile 16° doğu boylamı ve 0° 10 batı boylamı meridyenleri arasında yer almaktadır (Wikipedia, 2020). Kuzeyinde Cezayir ve Libya, doğusunda Çad bulurken güneyinde Nijerya ve Benin, batısında Burkina Faso ve Mali bulunmaktadır. Kent de dahil sekiz idari bölgeler, Agadez, Diffa, Dosso, Maradi, Tahoua, Tillabery, Zinder ve Nijer'in kenti Niamey vardır.

1.2.6. Nijer nehri

Şekil 1.4. Nijer Nehri

(Commons.wikimedia, 2020)

Nijer nehri haritasında masmavi olan çizgi Nijer nehri temsil ederek Gine'den Nijerya'ya kadar 4200 km uzunluğunda olup 550 km Nijer'e aittir. Nehrin Afrika kıtasında Nil ve Kongo nehri üçüncü sırada yer almaktadır. Önceden bahsedilen Fransız keşif misyonu sayesinde, Fransızlar bölgenin özellikle Nehrin haritasını yönetmeye sömürge niyetiyle başlamış olduğu söylenebilir.

1.2.7. Nijer Cumhuriyetinin Bayrağı

Şekil 1.5. Nijer Cumhuriyetinin Bayrağı

23 Kasım 1959 tarihinde Nijer Cumhuriyetinin bayrağı kabul edilmiştir. Bayrak dört farklı renkten oluşmaktadır. Her birinin özel bir anlamı vardır. Turuncu renk ülkenin

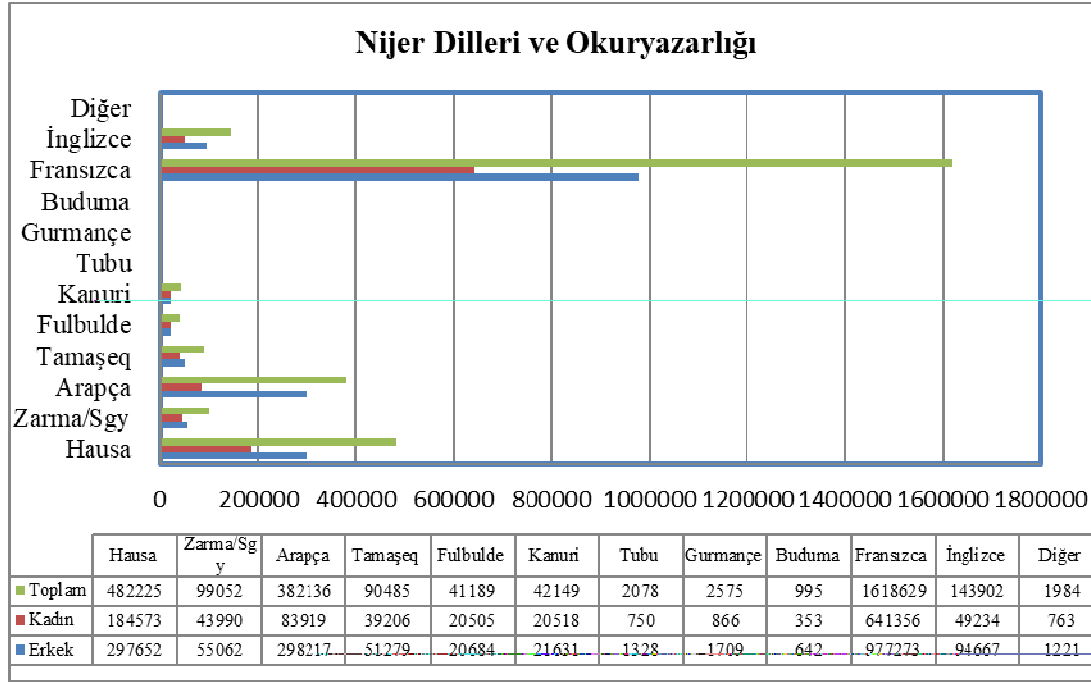
kuzeyindeki çölü temsil etmektedir. Beyaz renk iyilik, saflık ve masumiyeti, beyazda tam ortada görülen Turuncu Daire, güneşi, Yeşil olan ise ülkenin güney ve batıdaki umut ve bereketli topraklarını göstermektedir.

1.2.8. Nijer demografisi

3 Ağustos 1960 tarihinde Fransa'dan bağımsızlığı alan, tam Batı Afrika'da bulunan geniş sahra ülkelerinden birisi olan Nijer Cumhuriyeti. Nijer Ulusal İstatistik Enstitüsü tarafından paylaşılan bilgilere göre 2012 yılı 4. Genel Nüfus ve Konut Sayımı sonuçlarına göre, Nijer'in toplam yerleşik nüfusu 8.518.818 erkek (%49.7) ve 8.619.889 kadın (%50.3) olmak üzere 17.138.707 kişi bulunmuştur (INSNiger, 2015). 1 Temmuz 2018 tarihinde yapılan ve yayınlanan demografi ile ilgili Nijer'in nüfusunun 10.709.141 erkek ve 10.757.722 kadın olmak üzere 21.466.863 kişi olduğu tesbit edilmiştir. %60,14'ünü 18 ve altındaki yaş olan temsil etmekte olup diğer yandan bakıldığında potansiyel olarak aktif nüfusun 15-64 yaş arası olan 9.877.466 kişi yani %46.01'ini temsil etmiştir (INSNiger, 2018). Nijer'de **2001-037/31 Aralık 2001 Kanunu 2. Maddesi** çıkışıyla *Arapça, Buduma, Fulfulde, Gurmancema, Hausa, Kanuri, Sonrai-Zarma, Tamasheq, Tawasseq ve Tubu* Nijer'in ulusal dillerin statüsünü tanıyarak ilan edilmiştir (Laouel Kader, 2001).

Ülkede yaşayan herkes istediği dili tercih ederse yaşam haklarından olumsuz olarak etkilenmemektedir. Görüldüğü gibi önceden belirtilen diller, Nijer'de yaşayan etnik grupları temsil etmektedir. Her dil bir kabileyi temsil ederken kişiler memnuniyet, saygı, sevgi, mizahla yaşamlarını yürütmektedir. Nijer, Afrika'da etnosentrizm savaşı durumda yaşamış olan ülkeler gibi değildir. Nijer milleti, islami koşullarıyla ve anlamlı toplumsal kültürleriyle kabiler arasında muhteşem bir yaşam sürmektedir.

Grafik 1.1. GRGH 2012 Yapılmış Sayım ve Konut Sayımda Dillerin Okuryazarlık Oranları

Grafik verileri incelendiğinde Nijer Cumhuriyeti'nin halkının çoğunluğu resmi dil olan Fransızca okuryazarıdır. Çünkü eğitim sisteminde ilkokuldan üniversiteye kadar geleneksel okullarında eğitim dili Fransızcadır. Diğer yandan Arapça halkın ikinci okuryazar olduğu dil çıkmaktadır. Bu da medreselerin yaygın ve ülkede en çok mensubu olan İslam dininin dili olduğudur. Üçüncü okuryazar dili ise Hausa dili olmaktadır. Bu dil ülkede günlük yaşamda en yaygın kullanılan dildir.

2019 yılında Dünya Nükleer Birliği tarafından paylaşılan bilgilere göre uranyum kaynakların dünyanın yüzdesine bakıldığında Nijer %4'üne sahip olmasıyla uranyum çıkartan ülkeler arası sekizinci sırada yer almaktadır (OECD-NEA ve IAEA, 2020). Bu önemli özelliğe sahip olmasına rağmen dünyada yoksulluk konusunda da ülkelerarası en fakir ülkelerden biri olduğu görülmektedir.

1.2.8. Nijer ve inançlar

İnanç konusu ise Nijer'de islam ile ilgili paylaşılan belgelerin içeriklerine göre, laik bir devlet olmasına rağmen halkın en pratik ve yaygın dini, %98 oranıyla İslamdır (Jacques, 2017). Ateis, Hristiyanlık ve diğer inançlar ise %2 oranındadır. Tarihe göre 46 Hicri yıl/ 666 Miladi yılında "Oqbat Bin Nafii Alfahry"ın yaptığı islam yayım hamlesi ile Afrika'ya gelip büyük sahraya geçerek eski Nijer ve Libya arasındaki bulunan Kavar bölgesine de ulaşmıştır (Alanba, 2015). Nijerli, yazar ve tarih uzmanı Prof Djibo Hamani'nin kitabında 11.yüzyıldan

itibaren Kavar bölgesi islam şariatının altında bulunmuştur (Iqna, 2008). Bu kaynaklar Nijer'in islam dinine erken girdiğini ispatlamaktadır.

1.3 1817 – 1895 Eski Fransız Batı Afrika'dan önce eğitim durumu

1.3.1 1850'den Önce Batı Afrika bölgesinde eğitim durumu

Afrika kıtasının batısında sömürgecilerin gelmesinden önce, bölgede yaşayan yerli insanların kendilerine has bir yaşam tarzı vardır. Bu dönemde Afrikalılar yaşam kalite boyutlarını kaybetmemesiyle tüm toplumsal değerlerine sahip olduğundan eğitim alanına da üst düzeyde önem vermiştir. Öte yandan savaş durumuna giren bazı kabileler, her kabilenin kendi kültürü kuşaktan kuşağa aktarma işlemlerinden vazgeçmemiştir. Yıllardır bölge kendi geleneksel eğitim sistemine sahiptir. Çünkü eski yüzyıllarda islamın ilk yılları insanların çevresinin toprağına basarak etkileyici bir şekilde adaptasyon halinde kalmıştır. Bu nedenle hayat ve her sosyal çerçevesinin türüne el uzatılmış diyerek doğru görülmüştür. O bölgede insanlar hayatını islama bağlı olarak ve dinin koşullarına göre yaşam aktiviteleriyle geçirmiştir. Dönemin özelliklerinden insanların çocuklarını etkileyebilen olumsuz terbiye yerine olumlu olanı değiştirip var olan kültürel iktışkileri düzeltip, toplulukların arasındaki bağlamları kutsal bir yola koymaya önem vermiştir. Diğer yanda ateistleri de güzel davranışa davet ederek kabul edenleriyle birlikte yoldaş olmuş, etmeyenlere de saygı ve uygun ilişkilerle yaşamaya devam etmişlerdir. *ESMA-Paris'den aşağıdaki resmi paylaşmıştır.*

Şekil 1.6. Nijer'de Say şehrinde eski bir Medersa

Resimde bir hoca efendinin öğrencileriyle öğrenim sürecinde olduğunu göstermektedir. Eskiden müslüman insanlar, islam dinini ve talimatlarını öğrenmeye çalışmıştır. Bu yüzden Fransızlar geldiği zaman, kendi çağdaş yada batı düşüncelerine göre bulunduğu öğretim yöntemi laiklik olmadığı sebebi ile karşı çıkmışlardır. Onun yerine transfer edilen Avrupa veya Fransız eğitimi getirip yerli insanların isteyip istemediği bilinmeden onların üzerine uygunlamaya başlanmıştır. Diğer yanda animistler, deistler, ateistler, dağalcılar ve dinsiz olan çeşitli inaçlar bulmak mümkündür. Çünkü bu küresel fenomen yalnız Afrika’da değil, tüm dünyanın her köşesinde yaygın olarak görülmektedir. Afrika’da sömürge öncesinde, Abdoul Moumouni’in eserindeki yazdığı bilgilere göre “geleneksel Afrika eğitimi, insanın fiziksel yeteneklerin gelişmesi, niteliklerin kazandırılması, ahlaki niteliklerin edinilmesi, sosyal ve toplumsal farklı yönleriyle aktif rol olmak, gerekli olan teknik ve bilgilerin edinilmesi ve karakter oluşumunu kapsar” şeklinde açıklamıştır (Abdoul Moumouni, 1964).

1.3.2. 1850 – 1895 Batı Afrika’da Sömürge’nin ilk döneminde okul ve öğretim

Afrika’da 1850 yılından itibaren Fransızlar bazı bölgeleri yetkileri altında bulundurmuşlardır. Fransa’dan Batı Afrika’ya gelen keşfediciler yerli olan insanları tanımak amacıyla okul sistemi getirmişlerdir. Bu insanlara farklı yere taşındığında ulaşmak mümkün değildir. Çünkü köylerde toplama yeri belli olmaması nedeniyle akıllarına gelen ilk fikir, kendi fikri amaçlarını hangi yolla iletileceği okul fikri ortaya çıkmıştır. 1816 tarihinde Senegal’de bulunan Fransız yetkisinin genel valisi Fransa hükümetinden okul açılışı talep istemişken talepte yerli elitlerin oğullarına karışık bir eğitim niye olmasın diye düşünmüştür. Beklediği cevaptan olumlu bir sonuç çıkarak 1817 yılında Saint Luis’te ilk okul açılmıştır. (Autra, 1956) yaptığı çalışmasına göre açılan okulun ana amacı zaman içinde iki dilin (Fransızca ve Ouolof) öğretilmesidir.

Ancak yerel dilde eğitim için gösterilen bütün çabalar, Fransızca pratiği yapmakta büyük bir başarısızlığa yol açmıştır. 1840 tarihinde tarım ve sanat aktivitelerin gelişmeye başlaması ile birlikte bir okul daha açma isteklerini bölgenin valisinden istemişler 1848 yılında Senegal’de sanat ve melez okulu açılmıştır. Fransız Batı Afrika kurulmadan bu dönemin Afrika’ya gelen misyoner hamleleri yoluyla farklı şehirlerde yerleşmesine rağmen katolik inaçların yayılması amacıyla okullar açmışlardır. Bu okullardan bazıları aşağıda sunulmaktadır:

Karşılıklı Okul (*Ecole Mutuelle*)

Senegal’de Saint-Louis şehrinde çalışan yabancı uyruklu ve bölgede yerleşen fransızların çocuklarına ait olan bir okul türüdür. Okulun özel bir okul olduğu ebeveynlerin çocuklarının, yurtdışında yaşamaya devam etmekte olup öğrenmeye ihtiyaç duymasının gerekli olduğudur. Bu yüzden bir öğretmen az bir ücretle öğretmenlik yapmıştır. Sonuçta evde pasif – eğitim alma fırsatı bulamayan çocukları açılan bu okula göndermeyi tercih etmişlerdir. Tablo 1’de okulun dershanelerinde uygulanan öğretim ve etkinliklerin belirlenmesi için Niang tarafından hazırlanmış bir öğretim programı yer almaktadır (Niang, 2006).

Tablo 1.1. 1817’den Önce Kurulan Karşılıklı Okulun Öğretim Programı

Sınıflar	Öğrenci Sayısı	İçerikler	Etkinlikler
1. S	08	Başlangıç	Telaffuz Etmeyi Öğrenin...
2. S	13	Harfler Öğretilmesi	İki Harfli Heceler...
3. S	10	-	Üç harfli kelimeler hecelere...
4. S	05	-	4 ile 5 harf uzunluğundaki kelimeleri ve heceleri oku
5. S	14	Harfler Bilmesi	Kelimeleri ve bir heceyi oku...
6. S	05	-	İki heceli kelimeleri ve yeni oku...
7. S	06	-	Üç heceli kelimeleri ve Sacy'nin İncil'ini oku
8. S	19	7.sınıfından en başarılı	Okumanın, kağıda yazmanın, gramerin, aritmetik, coğrafya ve ilmi halin tadını çıkarın.

Yukarıdaki tablo incelendiğinde programda olması gereken ölçütlere göre karşılaştırıldığı, sekizinci sınıflara eğitim veren bir okulun programda içerik ögesinde var olan ünitelerin tekrarlama konusu büyük ihtimalde yüksek olduğu görülebilir. Etkinlikler ise öğretmenin seçtiği konulara ve o dönemdeki hedeflenen amaçlara göre öğretim işlemlerini gerçekleştirilmiş denilebilmektedir. Öğrencilerin son sınıfa geçince amaçlarına ulaşmış olduğunu göstermektedir. Değerlendirme açısından öğrencilerin öğretim sürecinde kazandırılan bilgilerin, doğru olup olmadığının belirlenmesi özel bir sınav yapmakla sağlanmaktadır. Çünkü sekizinci sınıfa “en başarılı” sözü kullanılırken demek ki öğrenenlerin üzerine ortaya çıkmamış veya belirlenmemiş bir değerlendirme yöntemi vardır.

Fransız Batı Afrika’daki kurulan okul, sömürge politikasında entellektüel ve zihinsel fetih aracı olarak kullanılmıştır. FBA federasyonu kurulmadan önce 1817 yılından itibaren tüm eski bölgelerde açılmış olan okulları ve hangi koloniye ait olduğu (Meunier, 2000) ’in eserinde sunulmuştur.

Tablo 1.2. Fransız Batı Afrika’da Kolonilerde Açılan İlk Okul

Yıllar	Koloniler	Şehirler	Yıllar	Koloniler	Şehirler
1817	Senegal	Saint-Louis	1898	Dahomey (Burkina Faso)	Bobo Dioulasso
1878	Fransız Gine	Boffa	1898	Muritanya	Kaedi
1882	Sudan (Mali)	Kayes	1891	Togo	Adjido
1893	Fildişi	Elima		Kamerun	
1902	Nijer	Niamey		Çad	

Fransızlar, Senegal’a gelip tuttuğu yerlerden Saint Louis köyünde kurduğu dairede 1817 yılında ilk açılan okul Fransız okulu sayılmıştır. Bu tarihte Batılıların Afrika paylaşım konferansını yapmadan önce kıtada var olan keşfedicilerin hizmetleri kaldığı yeri payları olarak tutmuştur. O zamanda Nijer’de, Niamey şehrinde kurulan Fransız dairesi, Senegal genel dairesinin altındadır. Bu yüzden bütün bölgelerin aynı yetkide faaliyetlerine devam edilmiştir. 40 yıl sonra 1857 Senegal şehrinde de yeni bir okul projesinin Fransa tarafından açılmasına izin vermiştir. 1817 yılından 1902 yılına kadar Nijer’de hiç bir okul bilinmediği için eğitimle ilgili bütün bilgilere sahip değildir. Bu dönemde Nijer Cumhuriyetinin kurulmaması nedeniyle Afrique Occidentale Française yetkisinin altındadır. Bölgenin içinde çok farklı ülke bulunmuştur. Hepsi tek bir hükümetin kararları, koşulları ve statülerine göre yaşamıştır.

Rehinler Okulu (*Ecole des Otages*)

Bu okul türü sömürgecinin başlangıç yıllarında ortaya çıkmıştır. Fransızların geldiği bölgede var olan eski saltanat yönetim sistemini bilmek için bir tercüman gerekir. Bu yüzden yabancı uyruklularla çalışmıştır. İki farklı millet arasında iletişim kurmak önemlidir, fakat bu ilişkinin nasıl olması gerekliliği için 1855-1864 yılları arasında Senegal merkezini yöneten Fransa temsilcisi Louis Faiherbe’in kendi yöntemiyle kalıcı ve daimi bir tercüman araştırarak 1855 yılında rehinler okulunu açmıştır (Mopoho, 2001). Okulun ana amacı, bölgenin elit aileleri veya şeflerin çocuklarını alıp sömürgeci Fransız dilini öğretmektir. Eğitimin sonunda çocukların hedeflenen amaca ulaşmış olduğu görülmüştür. Çünkü bulunduğu yerden hiç kimsenin kaçma fırsatı yoktur. İki yöneten yani şefler ve fransız yöneticiler iletişim sağlayabilecekleri kişi, o çocuklardır. Sonuçta bu çocuklar, tercüman ve fransızlara hizmet edecek insan kaynağını yetiştirmeyi amaçlamışlardır. Zamanla araç olarak kendi toplumsal yaşantılara karşı çıkabileceğini planlamışlardır. Bölgede ilk açılan elitlerin çocuklarına formasyon veren okuldur.

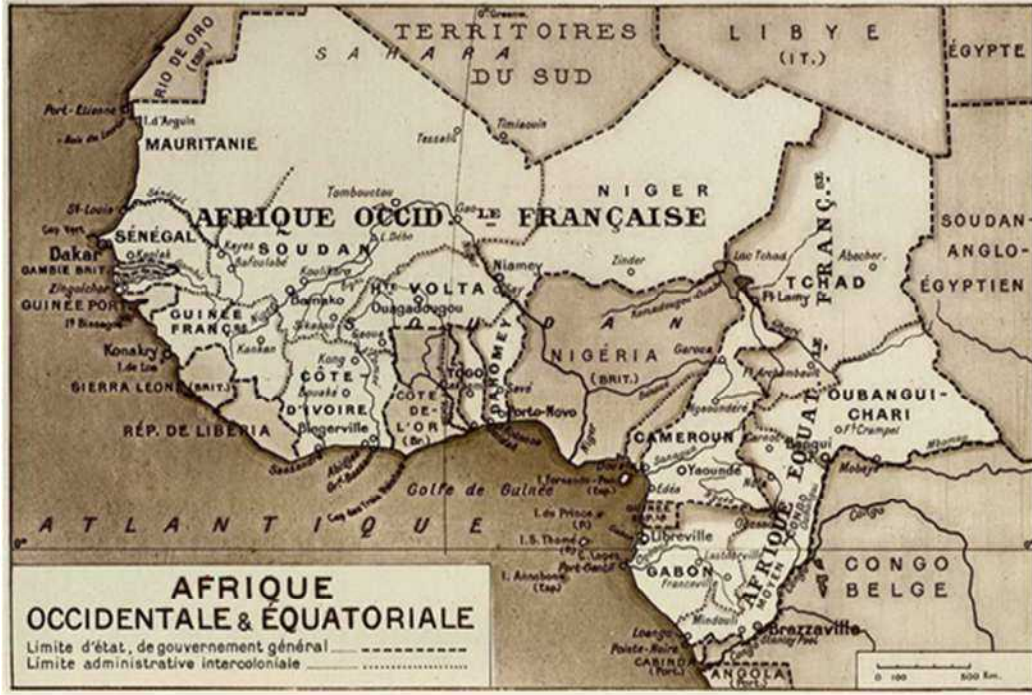
Şekil 1.7. Eski Fransız Batı Afrika'da Rehinler Okulu-1

Şekil 1.8. Eski Fransız Batı Afrika'da Rehinler Okulu-2

1872 yılında ekonomisi veya finansmanı düşük bir haliyle okulun eski isminin yerine Şeflerin Oğulları Okulu adı değiştirilerek mezun olanlardan tercümanlık, ticaret, öğretim yöntemleri ve yöneticilik gibi alanlarda eğitim vermeye devam etmiştir. Okulun kurulmasıyla herkes otorite kararı altında yaşayabilmiştir.

1.3.3. 1895 yılında Fransız Batı Afrika federasyonunun kuruluşu

Şekil 1.9. Eski Fransız Batı Afrika Haritası

İdari olarak, 1884-1885 yılında Almanya’da Berlin şehrinde yapılan konferanstan ortaya çıkan sonuçlara göre belirlenmiştir. Afrika’da nüfus amacıyla yerleşen Alman, Portekiz, İngiliz ve diğerleri, ortada yapılan buluşma sonunda her taraf kendi sınırlarını bilip nüfuz etmeye devam etmiştir. O dönemdeki Fransa Cumhurbaşkanı’nın 16 Haziran 1895 tarihinde AOF (Afrique Occidentale Française) genel hükümetini kurması ve organize etmesi ile ilgili onayladığı kararnamesi yoluyla Senegal, Fildişi, Dahomey –Eski Benin–, Fransız Gine ve Sudan –Eski Mali– Fransız federasyonu altında bir araya getirilmiştir. Daha sonra Nijer, Togo ve Haute-Volta –Eski Burkina Faso– gibi geç eklenen bölgelere birleşim grubunda yer verilmiştir. Bölgede var olan kolonileri gruplandırma işleri yapılmış ve ayrıntılı idari düzenlemeler de diğer bölgeleri feth ederek tamamlanmıştır (Euvrad, 1918). AOF federasyonunun başkenti Senegal’da Dakar şehridir.

Fransız Batı Afrika yetkisinde bulunan ülkeler Senegal, Dahomey (Benin), Fildişi, Sudan (Mali), Haute-Volta (Burkina Faso), Nijer, Togo, (Muritani, Fas, Cezayir) dir. Aslında o zamanda şimdiki görülen ülke haritası çizilmemiştir. Çalışmada yalnız Nijer cumhuriyeti’nin eski döneminde eğitim sisteminin nasıl ve hangi durumlardan geçtiğini geniş bir açıklama amacıyla araştırılmaktadır. Nijer 1922 yılında tamamen AOF yetkisinde

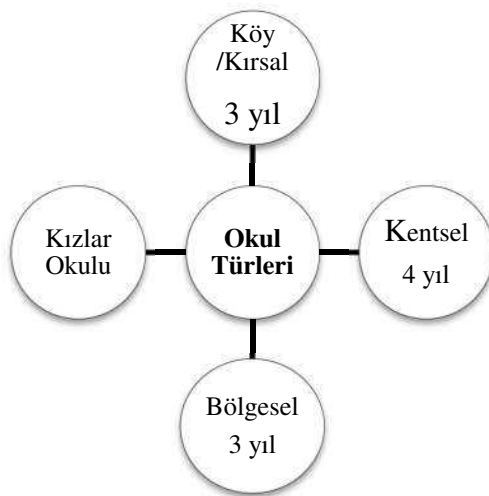
bulunmuştur. Eski Nijer bölgesinde uygulanan eğitim sistemi, yetkiye bağlı olması nedeniyle öğretim ile verilen talimatlara göre uygulanıp hiç bir değişime katkısı yoktur.

1.4 1895 – 1945 Fransız Batı Afrika bölgesinde eğitim durumu

1895 yılında kurulan FBA'nın 1902 – 1908 yılları arasında yöneten Genel başkanı General Roume, federasyonun içerisinde öğretim geliştirmesinde onayladığı 24 Kasım 1903 tarihli N° 806 sayılı kararnameyle öğretim tüzüğünü onaylamıştır. (Trnovec, 2018). Yetkinin altında olan bölgeler, eğitim alanında bir tek biçimlilik hedef olarak yönlendirilmiştir. Metropolden transfer edilen Eğitim Sisteminde Temel İlköğretim ve Yüksek İlköğretim okulları olarak ayrılmıştır. General Roume, Temel ilköğretimi köy, bölgesel ve kentsel olarak da dönüştürmüştür (Akira, 2003). Tarihe göre 2. Dünya savaşından önce günümüzde bulunan ortaöğretim düzeyi kolonilerin bazılarında yoktur. 22 Ocak 1903 tarihinde fransız vekiller meclisi tarafından Fransız hükümetine, kolonilerin eğitiminin laikleştirilmesi ve okullara verilen derslerin de kaldırılmasına davet edilmiştir (Désiré Maïga, 1972). FBA okullarının laik bir okul olduğunu yukarıdaki bilgiler ispatlamaktadır.

Temel İlköğretim Okulları

General Roume gösterdiği eğitim geliştirme çabaları sayesinde hazırlık (Cours Preparatoire), temel (Cours Elementaire) ve orta (Cours Moyen) kursların yerine kırsal, bölgesel ve kentsel sömürge okul türü olarak değiştirmiştir. Kolonilerin içerisinde var olan eğitim sisteminde aynı standartla okul kuruluşu gerçekleştirilmiştir. Aşağıda eski FBA bölgesinde kurulmuş olan okulların türleri görülmektedir.

Köy/Kırsal okulları (*Ecole de Village*) ve öğretim

Kırsal okulun en önemli amaçları, hem Fransız yöneticilere köylülere gerçek niyetlerini (uygarlığı) göstermek, yerli insanlara ulaşmak ve tercüman yardımıyla açıklama isteyip hem de köylülere aynı yerde gruplandırmakta verimli ve toplu bir etkinliğine sürekli olarak teşvik etmesini amaçlamaktadır. Başka bir amaç ise köy okulu yöntemiyle çocukların ilerleme ihtiyacının keşfedilmesi ve rutinlerden ayrılması hedeflenmektedir. Okulun çevresi ise köy merkezinde (ortasında) gizemli veya heybetli birşey olmadan güzel görünür, temiz ve düzenli bir yerde kulübe olarak inşa ederek kurulmuştur. Hardy'nın eserinde "köy okulları, ağaçlar etrafını sarar, çiçekler girişi aydınlatır çünkü ziyaretçilere gülümser, dikkatle izlenenler bir bahçe ayaklarına uzanır ve neşeli fısıltılar kuşlarla dolu bir ağaç gibi kaçar". Okulun manzarasının muhteşem olduğuna ikna etmiştir. Çünkü köy okullarını herkes gördüğünde hoşuna gitmesi gerektiğini söylemiştir. Sınıf içinde basit mobilyalar vardır: öğretmenin masa ve sandalyesi, diğer tarafta öğrencilerin koltuklu masası, siyah tahta ve bazı malzemelere sahiptir. Okul, ebeveylelerin ihtiyaç duymadığı zamanlarda çocukları meşgul etmiştir. Tatil de hasat sezonu ile başlar (Hardy, 1917).

Günümüzdeki okul gibi eski köy okullarında her gün ders süresinde öğrencilere teneffüs gibi bir ara verilir. Bu sürede öğretmen rolü, çocuklara gülünç hikayeler ve hareketli spor yaptırarak enerjilerini attırırlar. Ayrıca bu yöntem Fransızların amaçlarını gerçekleştirilmesi nedeniyle hazırlanmıştır. Fransızlar Afrikayı keşfetmek, yerlilerin yaşamlarını Avrupalılaştırması, Fransız ve yerli insanlar arasında bir iletişim kurmak amacıyla okullar açmışlardır.

Kırsal okulların başlangıç noktasında öğrenenlerin yaş grubunun homojen olup olmadığına bakılmadan alım işlemi yürütülmüştür. Aslında köy okullarında öğrencilerin kendi toplumundaki kültürel yaşantıları gibi hissettirilmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Bilgilere göre okulun kaliteli bir eğitim vermesi beklenmez, sadece çok sayıda öğrencinin okula gelmesi amaçlanmıştır. Kabul edilen başlayan öğrencilerin çoğunluğu köylerin şefleri ve halktan elit insanların oğullarıyla başlatılmış bir okuldur. Bir köy okulunun açılması için 40 öğrencinin olması şartı aranmıştır (Bayet, 1972).

Hazırlanmış öğrenim süresini tamamlayan en başarılı olan öğrenciler sonraki düzeye (Bölgesel okul) geçme hakkı kazanmaktadır. Ayrıca bölgesel okullarına girip öğrenime devam etmek amacıyla köy okulu hazırlık düzeyi olarak sayılmaktadır. Öğretim sonunda

öğrenim görmüş olan öğrencilerin mezun olup hemen sonraki seviye kentsel yada bölgesel okulun koşullarına göre gönderimi yapılmaktadır. Resmi olarak formal ve koşullu bir okul olduğu için her öğrenim görmek isteyen öğrencilerin gelmesi mümkündür. Öğretim programı açısından Fransızların planladığı gizli amaçları bilmek istenildiğinde Afrikalıların kendi çevresi, düşüncesi, kültürü ve davranışlarından fransızlaştırmak amacıyla okullar açmıştır. Trnovec yaptığı çalışmasında tüm öğretilen dersler, fransızca dili ve özelliklerini kapsadığından okuma, dinleme, anlama, konuşma ve yazma dil becerilerinin kazandırılmasına yol açmıştır.

Diğer yanda öğrenenlerin yeni yabancı dili öğrenince, zamanla kendi anadilinden uzaklaşacağı ihtimali vardır. Dil herşeyden önemli olunca insanın kendi zihinsel fikirlerini değiştirmesinin mümkün olması söylenmektedir. Programda Fransız kamu işlemlerine hizmet etmek için arıza ve ağırlık ölçümü, para sayımı, tarım bilgileri, hijyen gibi ders konuları öğretimde yer almıştır. Köy okulları CP ve CE kurslarına odaklanmıştır.

Bölgesel okulları (*Ecole Regionale/Rurale*) ve öğretim

Bu okullar, koloniyal süresinde bölgelerin büyük şehrinde Fransız yöneticilerin amacına ulaşmak için kurulmuştur. Ancak okulların çoğu daire komutanların kendi kurduğu yerleştirme yerlerinde açılmıştır. Afrikalı gençleri güzel bir şekilde yetiştirme ve yerleştirme amacı olarak kurulmuştur. Bu yüzden köy okullarından en çalışkan ve başarılı olanların seçilip bölgesel okullara gönderilerek öğrenimlerine devam etmişlerdir. Okulun genel hedefleri ise (Meunier, 2000):

- Köy şeflerinin okuyan oğullarından büyük ihtimalle babasının vefatından sonra şefliğe ve işlevlerini başarılı yapabilecek oğulların talimatını tamamlamak ve sömürgecinin niyetlerini akılcı adil bir şekilde anlamaya çalışmak,
- Öğrenme okulları, ticaret okulları, meslek okulları ve normal okullarına – ecole normal – ve benzerlere gibi okullarına hazırlanmak,
- Yerel ticaret, idari basit işleri, tarımsal hizmetleri hızlı bir şekilde tanıyabilmek

Köy okullarından Fransızca dil becerilerini bilen ve en başarılı olan öğrencileri alıp bölgesel okula gitmesine olanak sağlanmaktadır. Okulun çevresi incelendiğinde öğrenciler farklı bölgelerden gelmiş olmalarından dolayı yatılı yerleştirme sistemi uygulanmıştır. Başka bir ifade ile federasyon altında olan yönetim merkezinde kurulmuş olan bölgesel okul, popüler olmadığı, öğrenenlerin kendi ailesi uzakta yaşadığı için yeni bir çevreye adaptasyon halinde

olması nedeniyle hedeflenen amaçlarına ulaşılması ve kazandırılması için tam özgürlük bulunmamakta olup yatılı olarak tesis edilmiştir. Ayrıca okulların çoğu hafif bir saman kulübe yada kum ile inşa edilmiş bir sınıf odası olarak oluşturulmuştur (Bayet, 1972). Okula öğrenci alımı ise açıklandığı gibi köy okulunu başarıyla tamamlayan öğrenciler alınmaktadır. Buradaki önemli nokta kaliteli ve uygun formasyona sahip olanların geleceklerini temin etmek amacıyla seçilmiştir. Bölgesel okulun öğretim programı konusunda ise önceki birleşmiş düzey olan köy okulunda öğretilen derslere hijyen, geometri, tarih ve doğal bilimindeki temel bilgileri ek olarak yer verilmiştir (Trnovec, 2018).

Öğretilen kurslar pratik ve teori olarak yürütülerek fransız idaresine hizmet etmek için her türlü teknik ve mesleki bilgiler de bulunmuştur. Üç yıl süren öğrenim ve hazırlanmış olan kursları tamamlayan öğrenenler diploma hakkı kazanarak mezun olmuş sayılırlar. Verilen sertifika CEPE/CEPI (*İlköğretim Birincil Diploma/Travaux Manuel*) adı alarak gösterilmiştir. Bu diplomaya sahip olanların federal yüksek ilköğretim okulu EPS tarafından hazırlanan giriş sınavına katılmaları sağlanır. Okulun temel amaçları incelendiğinde, öğrencilerin el veya makine aletlerini öğrenmiş olmaları gerekliliğini gösterir. Çünkü fransız idaresinde var olan ve sürekli kullanılan makineler ve her türlü aletlerin işlemlerine hizmet verecek yardımcı görevlileri hazırlanması hedeflenmektedir. Bu yüzden bölgesel veya kentsel okullarından mezun olan öğrencilerin teknik ve mesleki – profesyonel işler – eğitim veren yüksek ilköğretim okuluna başvurması mümkün olmaktadır. Aşağıda bulunan iki farklı fotoğraf, eski Fransız Batı Afrika bölgesinde var olmuş bölgesel okulları göstermektedir.

Şekil 1.10. Eski Fransız Batı Afrika'da Bölgesel Okulu-1

Şekil 1.11. Eski Fransız Batı Afrika'da Bölgesel Okulu-2

Kentsel okullar (*Ecole Urbaine*) ve öğretim

Bu okullar, eski FBA yetkisinin altında yaşamış ve hizmet etmiş olan fransız personeller ve bölgelerde mevcut olan kamu idarelerinde görev yapmış diğer yabancı uyrukluların çocuklarının – Fransız diline hakim olan – kendisi, metropol öğretimi devam ettirmesi için inşa edilmiştir. George Hardy'nin eserinde paylaştığı hikaye sunulmuştur: “bir kentsel okulda, bir gün; dersler arasında öğrencilere verilen ara (teneffüs) süresinde iki çocuk arasında kavga başlamış, iki öğrenciyi yakalamışlar. Sorgulama sürecinde birisinin Bulgaristan uyruklu olduğu ortaya çıkmıştır”. Bu hikaye, Afrika'da farklı uyruklu yabancı aileler yaşadığını ispatlamaktadır. İki öğretim döngüsüne sahip olan okulun, döngülerinden her biri 2 yıl sürmektedir.

Okulun çerçevesine bakıldığında bölgesel okuldan daha çok farklılık bulunmamasına rağmen metropolde uygulanan öğretim sisteminin aynısını yaratmak amacıyla kurulmuştur (Thimou, 2006). FBA bölgelerinde bulunmuş olan sadece daha çok görevli sayısına sahip olan yerlerde Saint-Louis, Dakar gibi kentsel okullar açılmasına izin verilmiştir. Öğretim program açısından incelendiğinde metropol okullarında uygulanan dersler, etkinliklerden hiçbir fark ortaya çıkmamıştır. Çünkü bilgiler, iki kurumun ortak kökten geldiğini göstermektedir. Okulun verdiği eğitimi yüksek başarıyla bitiren öğrencilerin kendi ülkesi yada başka batı da var olan yüksek öğretim kurumuna gönderilip bursla eğitimine devam etmesi mümkündür. Bölgesel ve kentsel okullardan verilen CEPE diploması, metropol ve FBA arasında uygulanan öğretim programı aynı olmasına rağmen iki sertifikanın denklik konusu

aynı değildir. Batıdaki FBA bölgelerinden daha kaliteli olduğu görülmüştür. Kentsel okulları 1910 yılında ortadan kaldırılmıştır.

Kızlar okulu (*Ecole de Filles*) ve öğretim

(Autra, 1956)'nın gerçekleştirdiği araştırmasında kız okulu, 19. yüzyılda Saint Joshef de Cluny grubu'nun çabalarıyla kız çocuklarının ev hanımlığı ve dikiş işlerini öğrenmeleri amacıyla açılmıştır. Diğer kaynakta ise 18 Ocak 1817 de Mere Jaboueh gelişiyle, Senegal'da Saint Louis şehrinde yerleşmiş, onun sayesinde diğer kadın misyoner grupları gelmeye başlamıştır. Okul 8 kişilik sınıflara sahiptir. Okulun öğretim metodu aşağıda sunulmuştur.

Genel olarak Fransızlar tarafından kurulmuş olan okullar, kadınların geleceğine bakmadan erkeklere daha çok önem vererek eğitim vermiştir. Çünkü fransızlaşma ve hedeflenen kamu idarelerin işlerine hizmet edebilecek kişilerin yetiştirilmesi amacıyla erkek cinsiyetine muhteşem değer gösterilmiştir. Diğer yönden incelendiğinde Hardy'nin eserinde "evin yüreğine nüfuz ederek, ailenin yaşam şartlarına dokunarak, çocuğun doğumdan gerekli sağlanma kurması amaçlanmıştır" yazarak Afrikalı ailesini anlatmaya çalışmıştır. Hardy'ın sözlerini açıklamak istenildiğinde yerli insanın ailesinde dengeleme için yapılmamış, evde iki cinsiyetin arasındaki ilişkiyi bozmak için yapmıştır.

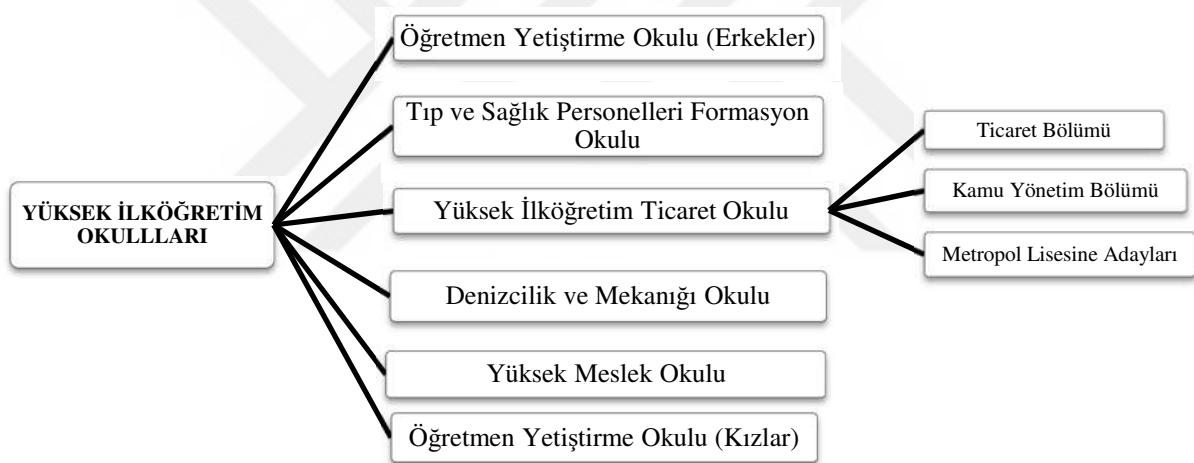
Yapılan araştırma göre yetkinin altında olan kız okulları evanjelik hristiyan papazların ve diğerleri yardımıyla geliştirilmiştir. Aslında kızlar okulu, yerli afrikalıların çocuklarına ait değil, bölgedeki yaşayan avrupalı ve diğer hizmet eden yabancı uyrukluların çocuklarına ait olduğu görülmüştür. Ara sıra bazı yerli insanların çocukları da kabul edilmiştir. Öğretim programı ile ilgili kız okulunda öğretilen kurslar: basit günlük yaşam fransızcası, bazı matematik dersleri – satın/olma işleri – dikiş, yemek pişirme, ev ve çocuk bakımı, temizlik ve hijyen kusları, kullanışlı hareketler, egzersizler, kendisinden ibraz eden yetenekleri geliştirmeye çalışarak kurslarla öğretilmiştir (Hardy, 1917). Dersleri Fransızca bilen kızlar öğretmen işine şansa girebilirmiş, fakat Hardy'nin bahsettiği gibi kız okulu okul değil ev okuludur.

Yüksek ilköğretim okulları

1902 yılında General Roume'nin öğretim tüzüğü kararnamesiyle temel ve yüksek ilköğretim okulları yeniden reform işlemleri yaptırmıştır. Federasyon okullarından CEPE sertifikasına sahip olanların zamanla sayısı artıkça yüksek bir okul açılması hedeflenmiştir.

Diğer sebep, idari işlerine hizmet eden çalışanlara yüksek bir ihtiyaç olması nedeniyle yüksek okulun açılması mecbur olmuştur. Okullarda ana öğretmenlerin sayıları düştüğü için pedagoji formasyonu görmüş olan yardımcı öğretmenlere ihtiyaç duyulmuştur.

Bu amaçların incelenmesine yönelik çözüm yolu bulunmuştur. General Roume'nin çabalarıyla 1903 yılında açtığı ilk yüksek okul, Senegal'da bulunan Saint-Louis şehrinde öğretmen yetiştirme yüksek okulunu kurarak öğretmenlikte çalışmaya devam eden yabancı uyruklu öğretmenlerin yardımcılara uygun formasyon vererek yetiştirme işlemleri gerçekleştirilmiştir. General Roume yönetim dönemi (1902-1908) yıllarından itibaren William-Ponty yönetim dönemi (1908-1916) ve diğeri 1921 yılları arasında yüksek öğretim büyük bir sayı ile geliştirilmiştir. Bu süre içerisinde kurulmuş olan yüksek okullar, aşağıdaki şema'da 1903-1921 yılları -arası eski fransız batı Afrika yüksek okulları göstermektedir.

FBA döneminde yüksek öğretimin gelişimini göstermektedir. Bölgesel veya kentsel okullarından CEPE sertifikasına sahip olan öğrencilerin istediği öğretime başvurarak kazanma ihtimali yüksektir. Görüldüğü gibi AOF bölgesinde yaklaşık beş farklı yüksek okul bulunmaktadır.

Öğretmen yetiştirme okulu –erkekler- (Ecole Normale William Ponty)

Senegal FBA ana federal merkezi olması nedeniyle tüm planlar orada başladıktan sonra diğer merkezlere ulaşmaktadır. Yüksek öğretim konusunda, Ponty okulunun ilk ve başlangıç noktası olduğunu tarihler göstermektedir. 1903 yılından önce *Ecole Normale ‘‘Indigenes’’*, 1912 yılında William Ponty bölgenin yönetim döneminde okulun adını değiştirerek *Ecole Normale d’Instituteurs*, son yapılan dönüşüm 1919 yılında okula *Ecole*

Normale William Ponty yeni isim olarak verilmiştir. Öğretimde ise eski AOF bölgesinde yaşayan insanların kendi çocuklarının bölgesel okulundan mezun olup hangi bölümü okumasını tercih edip öğrenim görmeye devam etmek isteyenlerin yerli öğretmen yetiştirme okuluna yada 1903 yılında açılmış olan yüksek ilköğretim okuluna kabul edilmiştir. Bu okulda verilen eğitim veya formasyon, başlangıçta 2 yıl öğrenim süresi iken 1907 de yeniden düzenlenerek 3 yıla çıkarılmıştır.

Formasyon sürecinde Fransızca dili ve öğretmenlik alanında hakim olan öğrenciler, mezun olduğunda köy okullarına ana öğretmen-yardımcısı olarak gönderilmektedir. Yönelik eğitim kalitesi açısından ne yazık ki bu sistemin olumsuz yönüne bakıp açıklandığında FBA bölgesinin okullarında verilen yabancı ve modern eğitimin kalitesinin çok düşük olduğunu söylemek mümkündür. Bu okuldan mezun olan bazı öğrenciler bölgenin siyasi aktivitelerinde yer almışlardır. Afrika ülkelerin ilk politik liderlerinin çoğunun oradan eğitim aldığı görülmektedir. FBA Öğretmen Yetiştirme Okulunda uygulanan öğretim programı aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1.3. FBA Öğretmen Yetiştirme Öğretim Programı

Öğretmen Yetiştirme Okul: Öğretim Programı	
Ahlaki ve Sivil Talimatları	Fransızca Dili Yazma ve Okuma
Fransızca Dil ve Edebiyatı	Arapça Dili
Tarih: Fransa Tarihi ve FBA ile İlişkileri	Coğrafya: Fransa ve FBA
Geometri, Aritmetik ve Metrik Sistem	Fizik ve Doğal bilimleri Unsurları
Hijyen ve Endüstriyel Uygulamaları	Pratik Tarım
Çizim/ Resim ve Sport (Jimnastik)	Pedagoji Bilgisi

Yüksek ilköğretim okulu (Ecole Primaire Superieure: EPS)

Ticaret okullarında insanlara ticaret yapma yöntemleri ve koşulları öğretilmiştir. Kamu yönetimi, ticaret ve metropol lisesini kazanmak isteyen öğrenciler için açılmış üç ayrı ve farklı bölümlere sahip olan okul, FBA federasyonuna büyük hizmet ve katkı sağlanmıştır. Metropol lisesine hazırlık yaptıran bölümü incelendiğinde bölgedeki köy okulu: 3 yıl bölgesel okulu: 3 yıl ve yüksek okuldan mezun olan öğrenci, metropoldeki yetiştirilen öğrencilerden daha düşük formasyona sahiptir. Bu okul türü hakimiyet altında olan eski sekiz koloni bölgelerin merkezlerinde kurulmuştur. Aslında EPS/yüksek ilköğretiminden mezun olanların federal William Ponty yüksek okuluna gitmeleri gerekmektedir. Nijerli olan güneş enerjisine katkı veren Prof. Uzman Abdoul Moumouni Dioffo ve Bağımsızlık döneminde Nijer Cumhuriyetinin ilk Millet Meclis Başkanı Boubou Hama Niamey yüksek ilköğretim okuldan mezun olup kalan eğitimleri için Ponty'dan diploma almıştır (Kimba, 2017).

Ticaret bilimi, kamu yönetimi ve bağlı olan lise, EPS'nin odaklanmış eğitim vardır. Uzun bir süre eğitim vermeden okulun etkinlikleri kaldırılmıştır. Başka deyişle 1903 yılından itibaren açılmış ve eğitim vermeye başlamış EPS, 1921 yılına kadar gösterdiği bütün çabalara rağmen aynı yılda sona ermiştir. İdare edilmiş bölümler lise de dahil William Ponty okuluna bağlanmıştır (Akira, 2003).

Mesleki ve teknik yüksek okulu (Ecole Superiure Professionnelle)

A.O.F bölgesinde 1924 yılına kadar yalnız Pinet-Laprad Mesleki Yüksek okulu var olmuştur. Aynı yılda okulun varlığı ve akademik etkinlikleri kaldırılmıştır. Durdurulmuş eğitim faaliyetleri Willim Ponty okuluna bağlanmıştır. Üç yıl sonra yeniden kurulmuş olan yeni meslek ve teknik okulu 1927 yılında sadece federasyonun ana merkezinde değil Dakar, Kotonu, Nijer, Uwaga, Saint-Louis, Abijan, Bamako ve Konakri gibi diğer yetki merkezlerini de inşa ederek kurma işlemleri gerçekleştirilmiştir. Alanın geliştirme sürecinde 1939 yılında Bamako şehrinde kamu işlerinin (topografçılar, yol iş denetçiler, ressamalar gibi) ilerlemesi için açılmıştır (Désalmand, 1983).

Yetkinin yönetim işlemlerinde teknik alanına çok ihtiyaç olduğundan verilen öğretimin başlangıç noktasından itibaren mesleki eğitime daha çok değer verildiği ortaya çıkmıştır. Okulun 1950 yılında Fransız Batı Afrika Kamu İşleri Okulu olarak kabul edilmiştir. Meslek alanında yapılan çeşitli formasyonlar, günümüzdeki dünya eğitim sistemlerine önem vermiştir. Eski bölgede bazı yüksek meslek ve teknik okulları bulunmaktadır:

- a. 1903 yılında Dakar (Senegal)'da Ecole Pinet-Laprad,
- b. 1911 Bingerville (Fildişi Sahili)'de Ecole Professionnelle,
- c. 1939 yılında Bamako (Mali)'de Ecole Technique Superieure,
- d. 1938 yılında Niamey (Nijer)'de Ecole Professionnelle.

Tıp ve sağlık okulu (Ecole de Medecine)

Okulun başlangıcı, EPS Faidherb'te ayrı bir yerde tıp hazırlık bölümü açılmıştır. 1918 yılında Saint Louis şehrinden Dakar'a transfer edip yerleştirilmiştir. Okulun öğrenim süresi 4 yıldır. Okulun bölümleri ise:

- a. Ebelik ve Veteriner Bölümü 1919 yılında
- b. Eczacılar 1920 yılında
- c. Hemşireler (Yardımcılar) 1930 yılında açılmasına izin verilmiştir.

Denizcilik ve mekaniği okulu (*Ecole des Pupilles Mecaniciens de la Marine*)

Avrupa ve bazı Afrika ülkeleri bağlayan denizin korunması ve kontrolü amacıyla Senegal'in denizi, eski bölgede denizcilik okulunun açılma sebebi olabilir. Çünkü zenginliği ve dünyayı kontrol etmek için deniz önemli rol oynamaktadır. 1907 yılında savaş ve ticaret donanma eğitim ve formasyon okulu açılmıştır (Désalmand, 1983).

Öğretmen yetiştirme okulu – kızlar - (*Ecole Normale d'Institutrices*)

Yıllardır eski FBA bölgesinde eğitim alanında erkeklerin daha çok ilgisi olduğu ortaya çıkmıştır. Çünkü meslek ve teknik işlerine kızların müdahaleleri çok değildir. Özellikle kamu ve diğer hizmetlerde erkekler daha aktif olmuştur. Sömürgecilerin ana amacı bölgeleri nüfuz altında tutmak amacıyla diğer cinsiyete büyük bir önem vermemiştir. İki cinsiyet arası entelektüel statüsünü dengelemek ve yerli insanların kendi sosyal yaşantılarını kadın yoluyla etkilemek düşüncesi kız öğretmen yetiştirme okulunun açılma amacı olarak görülmüştür. 24 Temmuz 1938 tarihinde Fransızlar tarafından çıkarılmış olan tarihli kararname sayesinde okulun kuruluşu onaylanmıştır (Barthelemy, 1997). Germain le Golf, okulun ilk müdürü olarak kız öğrenci alımı yapılarak 46 kız öğrenci seçerek 1 Aralık tarihinde Senegal'da Rufisque şehrinde “kadını eğit ve öğretmeni eğit” sloganıyla eğitim vermeye başlamıştır (Le Goff, 1947).

AOF'te genellikle kadınlar meslek öğretim programında fen bilimleri ya da konuları öğrenmekten dışlanmıştır. Bir kız öğrencinin okula gidip öğrendiği bilgilerle kendi şahsını, ailesi, çevresi, halkı ve bütün dünyayı kurtarması mümkündür. Kadınların hakkını bilmeyen kişi, tabi ki onun kendi kişiliğini bilmediğini ispat etmektedir. Bütün dünya kadınlarına saygı sunulmuştur.

1.5. 1945 – 1960 FBA bölgesinde eğitim durumu

2. Dünya savaşının sonunda Afrikada yerli insanların sömürgecilikten özgürlük statüsüne geçişi esnasında çeşitli itaatsizlik ortaya çıkmıştır. Bu yüzden o dönemdeki Fransa yönetimi General De Gaulle yeni bir siyaset oyunu getirmiştir. Bu konu ile ilgili Nijer Cumhuriyetinin Post-Sömürge bölümünde daha geniş bir açıklama yapılmaktadır. 1939 – 1946 yıllarında Batı Afrikalı olan elit liderler arasında iki düşünce veya hedef grubu ayrılmıştır. Graplardan biri Fransa devamlık politikasından vazgeçmek, diğeri ise Fransa ile devam eden ilişkiyi daha ileri yani asimilasyonunu – eski sistemin devam edilmesi – istemişlerdir (Sabah, 1985).

Afrika'nın geleceğini belirleyen Brazaville konferansından itibaren herşey değişmeye başlamıştır. Başka bir deyişle eski FBA bölgesinde fransız yetkisinin altında yaşayan insanları, fransızlardan 1944 yılında Kongo'nun ünlü şehrinde gerçekleştirilen konferansın sonucu sayesinde bağımsızlık en başarılı yolu aydınlatmıştır. 1945 yılında 4'üncü Fransa Cumhuriyetinin anayasası tarafından amaçlanan Fransız Birliği çağrısına 1910 yılında gruplandırılan Fransız ekvator bölgeleri -Gabon, Kongo, Bangi ve Çad-, Madagaskar, Komor, Kamerun, Togo ve diğerleri kabul ederek birliğin üyeleri olarak katılmıştır. Denise Boucher çalışmasında “İki dünya savaşları arasında, Afrika'da fransız eğitim politikasının amacının, asimilasyon yoluyla afrikalıları fransızlaştırmaya odaklanmıştır. Ancak afrikalı öğrencileri, fransızlara kıyasla daha düşük bir formasyon edinmiş ve diploma kalitesi açısından iki millet arasında büyük bir dengesizlik gösterilmiştir” (Denise, 1968-2).

24 Mart 1945 yılında FBA bölgelerin genel valilerine gönderilmiş olan resmi belge sayesinde birliğin eğitim sisteminde yeniden reform yapılması tavsiye edilmiştir. 1944 yılından itibaren kitleye odaklanılmış yeni eğitim politikası planlanmıştır. İki farklı bölgeler arası - FBA ve Fransa - eğitim sisteminde okul yapısı, öğretim programı, öğrenim süresi ve diploma değeri, aynı düzeyde ve dengeli olması amaçlanmıştır (Gamble, 2010). 1944-1950 yılları arasında uygulanması hedeflenen eğitim politikasına karşı çıkan bazı frankofon afrikalı liderler tarafından gösterilmiş bazı olumlu çabalar sayesinde bölgenin eğitim politikası kabul edilmiştir. Bir değişiklik bulunup ve uygulanmak istenilen asimilasyon politikası da gerçek bir hal almıştır. 1940 yılından itibaren metropol ve FBA eğitim sistemleri üzerinde açılan tartışmalar nedeniyle eğitim asimilasyonu hayali gerçek olmuştur.

FBA eğitim sistemi, 1903 yılından itibaren 1945 yılına kadar yaklaşık üç reform işlemi geçirmiştir. 22 Ağustos 1945 tarihinde N° 2576 / IP sayılı kararname ile devam eden reform, bağımsızlık dönemine kadar değiştirilmemiştir. 1949 yılında dünya eğitim ve öğretim, diploma standartları rekabetiyle FBA bölgesinde fransız yetkisinin altında olan bölgelerde ilköğretim eğitimi zorunlu olmuştur (Autra, 1956). 2 sınıflı hazırlık sınıfı, 4 sınıflı temel sınıf ve en yaygın olan bölgesel 6 sınıf bulunmuştur (Abdoul Moumouni D. , 1964). Fransız Batı Afrika bölgesinde düzeltilmiş olan eğitim sisteminin 1950 yılında resmiyeti kabul edilmiştir. Sistemde, 6 yıl öğrenim süresi olan ilkokul kademesinde, hazırlık (2 yıl), temel (2 yıl) ve orta (2) sınıf olarak düzeltilmiştir. Öğretim sonunda başarılı olan öğrencilere sonraki kademeye geçmeden CEPE diploması hakkı verilmiştir.

Kolej seviyesinin kursları 4 yıl süresince öğrenim modern ve klasik türlerinde verilip eğitim sonunda BEPC diploması ile mezun olunmuştur. Üniversiteye girmek isteyen öğrencilerin lise seviyesine geçmelerine gerek olduğu görülmüştür. Lise öğretimi ise 3 yıl sürecek son sınıfa hazırlanan BAC diploma sınavını kazananların tüm bölgede 1950 yılında açılmış olan Dakar Üniversitesine geçmelerinin uygun olduğudur (Akira, 2003).

Yükseköğretim konusunda ise 1918 yılında Dakar şehrinde açılan tıp okulunda eğitim alan öğrenciler diğer metropol gibi kaliteli bir yetiştirme formasyonu talebiyle ve diğer sorunlar nedeniyle protestolar başlamıştır. 2. Dünya savaşından sonra eğitim politikasının değişmesinden dolayı üniversite açılmasına sebep olmuştur. 1947 yılında FBA'nin eğitim genel müdürü Jean Capelle tarafından federasyonun genel valisi Rene Barthers'ine gönderdiği mektubun içeriğinde, “Dakar'da bir üniversite kurulma vaktinin geldiğini ve bölgenin tüm öğretiminin Fransız Eğitim Bakanlığının kendi kontrolü altında olması gerekir” diye ifade etmiştir. Jean Capelle gösterdiği çabaların sonuçları olumlu olmadığına istifa etmiştir. Senegalli olan Leopard Sedar Senghor de mücadelelerine devam etmiştir.

15 Nisan 1950 tarihli kararname ile Dakar IHE yüksek eğitim enstitüsünün kuruluşu onaylanmıştır (Paris, 2017). Farklı bölümlerde başlayan enstitünün öğretim etkinlikleri, yalnız yeterli bilgilere sahip olmayan bölümlerde metropoldaki yüksek öğretim okulunda tamamlama fırsatı verilmiştir. Bu öğrenenlerin ihtiyaçlarını ve ilk üniversitenin açılmasını gösteren başlangıç yoludur. 1957 yılında üniversite haline dönüştürülüp, 1959 yılında ise resmîyet kazanarak açılmıştır. 30 Mart 1987 yılında Anta Dip Üniversitesi olarak adlandırılmıştır.

1.5.1 Fransız Batı Afrika döneminde öğretimin ana hedefleri

Yıllar önce Afrika kıtasında yaşayan insanlar kendi düşünceleri, kültürleri ve sosyal yaşantılarıyla, samimiyet, sevgi ve saygıyla yaşamıştır. Şehirler arasında sınır olmadığı için bir kişinin istediği yere pasaportsuz gitmesi mümkündür, çünkü insanlar arasında hiçbir ayrılık yoktur. Günümüzdeki okul sistemi olmadığından her çocuk kendi ailesinden ve çevresinden gelen davranışları görerek, yaşarak ve deneyerek öğrenmiştir. Bu durum değişmeden aynı şekilde devam ederek ilk keşfediciler gelmeye başlamış hatta onlarla kalmayı tercih etmiştir. Sömürgeciliğin ilk döneminde çirkin bir şekilde yapılmıştır. Aslında onların yöntemi savaşla bütün istek ve dileklerini kazanmaya çalışmışlardır.

Afrikaya gelindiğinde aynı yöntemi uygulayarak hayalların ve niyetlerin gerçekleştirilmesi için doğru bir sömürgecilik yolu olduğu düşünülmüştür. Sonuçta ortaya olumlu birşey çıkmamıştır. Diğer yönden kurulan yerlerde hizmetçilere ihtiyaçları olduğundan yerlilerle bir ilişki kurmak zorunda kalmışlardır. Çünkü eski kullanılan yöntem devam ederse niyetlerini gerçekleştiremeyeceklerdir. Yani savaş yöntemi yerine okul yöntemi kullanılmıştır. Somürge Döneminde Öğretimin Ana Hedeflerinden en önemlisi aşağıda yer almaktadır.

Zihinsel Fetih

Hedeflerden en temeli, George Hardy yazdığı “Conquête Morale” kitabında aynı fikir üzerinde okul açılması uygun görülmüştür. Yerliler veya afrikalıların kendi fikirleri sömürgeci getirdiği niyetler okulun öğretim programıyla değiştirilme aracını kullanılmasını vurgulamışlardır. (Hardy, 1917)’nin dediği gibi “okul yoluyla insan grupları büyüyor ve havalanıyor, aktiviteleri güzel bir şekilde ortak oluyor, güvenlik ve mutluluk her anda kazanıyor ”. diğer tarafta gizli niyetlerin ortaya çıkmasına fırsat verilmemiştir. Yıllar sonra beklenen sonuçlar belirlenmeye başlandığında (Leon, 1991). 1930 yılında Genel bir Vali J. Brebie “Bu gerçek bir fetihtir.” Çünkü o da yönettiği bölgeyi G. Hardy’nin fikriyle eğitime büyük bir çaba vererek gerçekleştirmiştir. Zaten bu fethin ana amacı afrikalıların zihinlerinin niyetlerine göre oluşturmak istendiğini söylemiştir.

Politik amacı

AOF okullarının kurulmasının politik bir görevi vardır. Fransız federasyonun geniş topraklarının her köşesinde Fransız nüfuzunu genişletmek amacıyla okul açılış fikri tartışılarak ilköğretim (köy, şehir ve kent) okullarının açılması kararı alınmıştır. Önceki yıllarda savaşla istenilen hedeflere ulaşmanın zor olduğu görülmüştür. Batıların okul yoluyla uyguladığı sistemin yarısı başarılı olmamıştır denilebilir. Yöntemin gizli amacı anlaşıldığında kültürlerine göre bölgedeki insanların bir kısmı kabul etmemiş diğer yanda edenlerde olmuştur. Dedelerimizin dediği gibi önceki atalarımız Batılarla savaşla galip olmuştur, bu nedenle onları ve getirdiği okulun da açılmasını istememişlerdir.

Hristiyanlaştırma

O dönemde Avrupa’da en yaygın din Hristiyanlıktır. Afrika kıtasında ise islam ve diğer inanç grupları birlikte yaşamaya devam etmektedir. 1885 yılında gerçekleştirilen Berlin konferansında 1 Eylül 1919 tarihinde Saint Germain-en-Laye protokolü sayesinde bölgeye

gelen yabancı misyonlar üzerindeki yasak kaldırılmıştır. 1884 - 1885 yılları arasında Almaya'da Berlin Konferansının tezkiyesinde onaylanan 6. Maddesi revize edilip ve Alman protokolünün 11. maddesi, yetkinin altında olan kolonilere İncili tebliğ etmek amacıyla tüm uluslar misyonierlerin ve medeniyetin zaferine katkıda bulunmak için Afrika bölgelerine özgürce yerleşmelerine izin veren bir din özgürlüğü maddesi getirilmiştir (Richard, 1953). Fransızların yerleştiği bölgeye ilk gelen misyonier hristiyandır.

Getirilen yeni inanç, yerli insanlara yaşatılarak etkileyici olarak yayılmıştır. Bölgenin halkı cahil olmadığı için bazıları kabul ederken diğerleri inanmamıştır. 1817 tarihinde ilk açılan okulda öğrenciler için hazırlanan öğretim programında hristiyanlık bilgisi gibi dersler vardır. Bu nedenle Afrika'ya getirilen programda hristiyanlığın öğretilmesi önemlidir. Zaten Avrupa'dan Afrika Fransız sömürge yöneticilerine gönderilen eğitim ve öğretim uzmanlarının çeşitli okullarda yapacakları görevler, kendi inandığı dinini öğretmek olmuştur. Bu yüzden kızların eğitimi kadın misyonierin eline bırakılmıştır. Müslüman kızları dini okulları göndermişlerdir. Okulun ilk açılışına müslümanlar karşı çıkmış, çocukların başka dine dönüştürülebileceği düşüncesiyle kesin olarak kabul etmemişlerdir. Aşağıdaki fotoğraf Eski Fransız Batı Afrika'da Hristiyanlaştırma Misyonu'nu göstermektedir.

Mission catholique de Dabou (1922)

Şekil 3.12. Eski Fransız Batı Afrika'da Hristiyanlaştırma Misyonu

Fransızlaştırma

(Labroune-Bediane, 2018) makalesinde Rene Bazin “Afrikalıları fransızlaştırılmasının en doğru yolu Afrikalıları hristiyanlaştırmak gerekir” diyerek hristiyanlaştırma yoluyla

sömürge niyetlerini gerçekleştirmek istemişlerdir. Bu nedenle A.O.F bölgesinde en önemli hakimiyetin, yerlilerin fransızlaştırılması olduğu açıklanmıştır (Trnovec, 2018). Çalışmada en popüler: AOF okullarında Afrikalı öğrencilerin “Küçük Fransız” olarak dönüştürülmesi davasına karşı çıkanlar 1903 yılında Fransa’da propaganda yapmış olmalarına karşılık, onların söylediklerine hiç kimse önem vermemiştir. Fransızlaştırma amacıyla olumlu birçok sonuç çıkmış: o zamanda Müslümanlar çocuklarını göndermemiş, göndermeyenlerin çocukları zorla okula götürülmüştür.

Fransa Afrika’daki sömürge bölgelerinde elit ailelerin çocukların eğitimini sağlayarak kendi politikalarına uygun insan yetiştirmeyi hedeflemiştir. Bu amaca önem verilmesinin nedeni ise Fransa’nın halk üzerindeki nüfuzunu artırmak istemesidir. Günümüzde eski Fransız Batı Afrika bölgesine bakıldığında insanların ülkesinde konuşulan resmi dilin Fransızca olduğu, fakat fransızcaya hiçbir değerin verilmediği, günlük yaşamlarında kendi ana diliyle aktivitelerini yaptıkları, batı dilini sadece öğretimde, okulda veya idari işlemlerinde kullandıkları görülmektedir.

Medeniyet misyonu

Okul, medeni bir ulusun fikir edinmesinin en kesin yoludur. Okul yoluyla geliştirilen fikir veya modern yaşam tarzı gösterilebilir. Bu fikirle okulda verilen eğitim şüphesiz olumlu bir sonuç vermiştir (Leon, 1991). Bir fransız General’i A. Charton’nin yazılarında 1934 yılında: “sömürge keşiflerimizin ana nedeni: Afrika’ya medeniyet adına geldik”, Diğeri ise “Medeniyetimizin gücü, sömürgeleştirme hakkımızı kanıtlıyor” demiştir. (Priollaud, 1983) makalesinde 1841 yılında Victor Higo Cezayirle ilgili: “aydınlanmış insanlar karanlıkta olanları bulacaktır” söylemiştir (Trnovec; 2018; Chafer; 2001).

Misyoner okulları uzun zaman Batı Afrika’da bir "uygarlık misyonu" sağlamıştır; ancak ana amaçları Afrikalıların Hristiyanlığa dönüşümü olarak misyoner okulu uzun zaman kalmıştır. Afrika’ya Batılar gelmeden bölgenin bazı şehirlerinde yaşayan insanlar karanlık durumda kalmamış, çünkü kendi medeniyetleriyle herşeyi çözebilme imkanı mümkün olmuştur. İslamiyet fikri, bulunduğu bölgedeki her topluluğun kültürü ve zihinsel düşüncesini aydınlatmıştır. Belki de yeni getirilen medeniyeti bilmediği veya bilmeyi istemediği yabancı olması nedeniyle her bilgiyle ve gelen fikirle ilgilenmemiştir.

1.5.2. Fransız Batı Afrika (AOF) Bölgesinde Nijer Eğitim Durumu

Afrika kıtasında Fransız misyonierlerin keşfettiği bazı bölgelerden Saint Luis (Senegal) şehrine Fransa’da Dijon şehrinde gelen bir öğretmenle özel çabalarıyla 1817 yılında ilk okul açılmıştır. Bu yeni ve yabancı öğretim programı ve diğer öğrenme faaliyetleri hedefin açık olmamasına rağmen laiklik ve katolik düşüncelerine göre öğretilmiştir. Fransızlar yıllar sonra Gine, Fildişi ve Sudan (eski Mali) topraklarına girip açılma fırsatı olmuştur. FBA’ya ait olan bölgelerin gruplandırılmasından, federasyonun kuruluşundan yedi yıl sonra Nijer bölgesinde ilk okul açılmıştır. Bu okula, çok yararlı olmadığı nedeniyle ilgisiz kalınmıştır. Bu yüzden yabancı okul yöntemi diğer bölgelere göre daha geç ortaya çıkmıştır.

Nijer’de okulların 1899 yılından sonra daha verimli bilgilere ulaşılacağına hedeflenilmektedir. Aslında tüm dünya 19. yüzyıldan 20. yüzyılın başına kadar olumlu ve olumsuz olaylarla yaşamıştır. Güçlü olan hükümetler, hedeflediği amaçların hepsine ulaşmak ve kontrol altında tutmak amacıyla savaş yolunu uygun görerek uygulamışlardır. Diğer yanda sömürgecilik yönteminin geliştirilmesinde koloni olan bölgelere de yetkinin talimatlarına göre işlemler gerçekleştirilmiştir.

Tarihi bilgilere göre eski Fransız Batı Afrika federasyonunda üye olarak yer almış olan eski Nijer bölgesi ile ilgili okullar 1900 ve 1911 yılları arasında FBA’nın 3. Askeri bölgesi olarak tanımlanmıştır. Nijer, Zinder ve Niamey idari merkezlerinde resmi ilk okullar açılmıştır. Meunier yazdığı eserlerinde 1912 yılında 3. Askeri bölge olan Nijer’de yalnız iki bölgesel okulun bulunmakta olduğunu bunlarda Zinder ve Niamey şehirlerindedir. Öğretim politikasının ise FBA’ninkinden ayrı olmadığıdır. Bu yüzden bütün merkezlerde öğrenci alımı kolaylaştırılmıştır. Başlangıçta bölgedeki açılan okullarda öğretim etkinlikleri askerlerin kampalarında bulunan boş bir yerde bir Fransız astsubay aracılığıyla yürütülmüştür.

Eğitimin ana amacı ise Fransızca dilini öğretmek ve yerli insanlara ulaşabilmek hedeflenmiştir. Daha önce açıklandığı gibi rehinler okulu, Fransız federasyonunun ana yetkisi Saint – Louis şehir merkezinde açılmış olan ilk okullardan biridir. Okul farklı bölgelerin topraklarından sorumlu olan şeflerin çocuklarına ulaşmak amacıyla açılmıştır. Bu yüzden bazı şeflerin, getirilmiş olan yabancı okul türünü, kendi kültürleri ve inançlarına uygun görmemesi durumunda öz çocuklarını kaçırmaya çalışmış ve hatta ebeveynlerin oğullarına okul yasaklanmıştır. Diğer bakış ise şeflerin oğullarının yerine kölelerin çocuklarını alıp Fransız okullarına göndermeyi tercih etmişlerdir. Batı okulunu reddetme fenomeni tüm Afrika bölgelerinde yaygın bir şekilde yayılmıştır. Zaten en büyük problem, öğretmen alımı, yerli

olan ve gözlemcilerden seçilirken, Fransızca dilini yüksek düzeye sahip olanları alarak hazırlanan bütün eğitim etkinlikleri uygulanmıştır.

1.6. 1960 – 1993’e kadar Nijer Cumhuriyetinin eğitim durumu

Bağımsızlık kazanmak amacıyla afrikalıların kendi bölgelerini kurtarma yollarını araştırıp ortaya koyarak tüm çatışmalara rağmen Fransa’dan ayrılmıştır. Hedefleyen amaçların çoğuna ulaşmıştır. Bağımsızlık, Afrika ve Fransa arasındaki ilişkiyi bitiren değil devam ettirendir denilebilir. Diğer yanda Afrika siyaseti açısından ülkelerin yeni bir hükümet inşa edilme işlemleri için tüm çabalar kullanılmaktadır. Genel de Gaulle’nin istediği tüm şartlara rağmen ülkelerin kendi cumhuriyetinin kuruluşunda yapılan işlevsel bir siyasi toplumu yetiştirmesinde müdahale etmiştir. Djibo Bakary’nin rüyasında gördüğü tam bağımsızlık olmamıştır. Fransa tarafından kurduğu topluluk sözleşmesinde Paris’ten gönderilen, verilen veya tavsiye edilen kararın altından hiçbir frankofon ülkesinin kaçış cürreti yoktur.

Fransa’nın, şimdiki bağımsızlık ülkelerinde yapılan tüm siyasi ve idari yönetimi, eğitim, para, savunma/güvenlik, bilinmeyen veya gizli olan alanlarda hiç kimse doğru olmadığını ispatlayamaz. Fransa, Eski Fransız Afrika bölgeleri bırakmamak hedefiyle her türlü aldatmaları hazırlamıştır. Çünkü Afrikayı kaybederse dünyada gerçek ve güçlü bir yer kazanma fırsatı mümkün değildir. Fransa’nın şimdiki durumuna bakıldığında, Afrika’nın ilk sömürge günlerinden beri aldığı zenginlikleri ile güçlendiği ortaya konulabilir. Aksi takdirde 1940 2. Dünya savaşı sırasında Hitler’e karşı kaybettiği durumdan bugüne kadar dünya siyasetinde önemli bir rol oynayamayacağı kesinlikle kabul edilmektedir.

Eğitim konusunda, Nijer siyasi liderlerinin tümü, eski fransa okullarından mezundur. Kendi düşüncelerini ülkesinde ortaya çıkan gerçeklere göre yaşamamışlardır. Aslında elit çocukların yaşam tarzının, diğer sınıftakilerden daha yüksek bir düzeye sahip olduğu düşünülmektedir. Bağımsızlık ilan ettikten sonra, yapılan Fransa-Afrika eğitim anlaşmasında, Fransız topluluğa entegre olanlar, her cumhuriyetin kendi ulusal eğitim sisteminden sorumlu olmasıdır. Metropol olan eğitim ve uygulanan Afrika eğitim sistemi arasında hiç bir farklılık yoktur. Tabi ki devletlerin eğitim sistemi resmi olarak bağımsızdır, var olan ve uygulanan öğretim programlarının içeriklerine bakıldığında yetkinin istediği amaçlara göre öğrenenleri yetiştirme sürecinde uygulandığı görülmektedir. Bağımsızlıktan sonra Fransa ve Afrika ülkeleri arasında gerçekleşen eğitim sözleşmelerinin tarihleri ve hangi eğitim seviyelerini kapsadığı aşağıdaki tablo 1.4’de gösterilmektedir.

Tablo 1.4. 1960-1964 Yıllararası Afrika Bağımsız Devletleri ve Fransa Arasında İmzalanan Eğitim İşbirliği Anlaşması

Ülkeler	Kabul Tarihi	İlgili Eğitim Seviyesi		Resmi bir Dergi’de yayınlanan Kararname ve Yasa tarihi
		İlkokul’dan liseye ve Meslek okulu	Yükseköğretim	
Anlaşma Konseyi Grubu: Fildişi, Benin, Burkina ve Nijer	24.04.1961	✓	✓	06.02.1962 s: 1261
Çad, Kongo Cumh.ve Orta Afrika Cumh.	15.08.1960	✓	✓	24.11.1960 s: 10460
Gabon	17.08.1960		✓	24.11.1960 s.: 10487
Gine	29.07.1961	✓		19.04.1962 s: 4062
Kamerun	13.11.1960	✓		09.08.1961, s: 7433
Kamerun	08.08.1962		✓	04.08.1963. s. 7253
Madagaskar	02.04.1960		✓	20.07.1960 s: 6622
Mali	02.02.1962	✓		10.07.1964 s: 6126
Mali Federasyonu	22.06.1960		✓	20.07.1960 s: 6638
Moritanya	19.06.1961	✓	✓	06.02.1962 s: 1335
Senegal	15.05.1964		✓	16.01.1966. s. 468
Togo	10.07.1963	✓		10.06.1964. s. 4997

(Manière, 2010)

Tablo da gösterilen verilere göre ilk sırada olan grupta, Nijer’in kazandığı bağımsızlığı sekiz ay içinde Fransa ile eğitim asimilasyonu kendi düşüncelerine uygun gördüğü hemen hemen 24 Nisan 1961 tarihinde tüm eğitim seviyeleri (ilkokul, orta, lise, mesleki ve yükseköğrenim) ile imza atarak kabul etmektedir. O dönemde Nijer Cumhuriyetini yönetenlerin, Fransa’nın isteklerinin geçerli olduğunu göstermektedir.

Yapılan sözleşmenin içeriği eğitim, ekonomik, parasel, finans ve savunma alanları ile ortak bir işbirliğini kapsamaktadır (Mel, 2003). Fransa, yeni cumhuriyetlerin kalkınmasının başlangıç aşamasında yalnız bırakmamış, çünkü iki bölge arasındaki var olan her türlü ilişkilerin sağlanmasına devam etmektedir. Dolayısıyla günümüze kadar imzalanan sözleşmelerin verdiği sonuçlar, olumsuz yöne doğru gitmektedir. Yapılan anlaşmalar Fransız birliği ve kurulan topluluk neticesinde Paris, tüm bölgelerde metropol eğitim sisteminin

herhangi bir değişiklik olmaksızın hızlanmasını istemiştir. Nijer eğitim sisteminin, sömürgeci dönemden sonra gelişimi aşağıda sunulmaktadır.

1.6.1. 1960-1974 İlk Cumhuriyet döneminde eğitim durumu

Nijer’de görülen ve en uzun süren dönem, Cumhuriyet dönemidir (1960-1974). 28 Eylül 1958 yılında hükümetin faaliyetleri başlangıç noktasını ortaya koymuştur. Cumhurbaşkanı Diori Hamani, kazandığı bağımsızlık hakkı ile yeni bir devleti kurması için Fransa ile çeşitli anlaşmalara imza attığı, kültürel anlaşmasının en etkili olduğu görülmektedir. Eğitim alanında, şehir ve köylerde yaşayan halka, hazırlanan üç yıllık eğitim ve etkinlikler ile herkesin eğitim ve öğretim görmesini sağlamıştır. Bu çabalara karşın 1960-1970 yılları arasında 1. ve 2. Kademe eğitim seviyesinde öğrenenlerin başarı oranı düşük bulunurken liseye geçme sınavına katılanların %96 başarısız bulunması felaket olarak nitelendirilmiştir. Okullarda öğretmenlerin çoğu Fransızdır, diğer öğretmenler ise Fransız Batı Afrika ülkelerinden gönderilen öğretmenlerdir.

1969 yılında Nijer’de sadece 17 kolej, 3 özel kolej, 2 lise, 3 öğretmen yetiştirme okulu ve 1 idari okul bulunmaktadır. Kolejlerin hepsi şehirlerde, ilkokul ise şehir ve köylerde inşa edilmiştir. Uzaktan gelen öğrenciler veya ilkokul sertifikasına sahip olanlar, başarıyla koleje geçerek yatılı okullara yerleştirilmişlerdir. 1966 yılında Milli Eğitim Bakanlığından çıkan kararname ile resmi olmayan Medersa veya Franko-Arab okullarının resmiyeti devlete bağlı olduğu kararlaştırılmıştır. Okuryazarlık konusu ise Nijer Cumhuriyetinin bağımsızlığın ilk yıllarında okuyazarlık yüzdesi 1960: %3,5; 1968: %10,6 ve 1973 yılında ise %11’dir (Meunier, 2000).

İlk Cumhuriyet döneminde yönetenler, devletin kuruluşunda zor koşullarda halkın ihtiyaçlarını geri de bırakmamış, hem eğitim konusuna odaklanarak hem de öğretim-öğrenme işlemlerini düşünerek okullar ve sınıflar inşa ederek hizmet vermişlerdir. Okuryazarlıkla mücadelede okullaşma artışı iki eğitim sistemine de büyük bir önem vermiştir (Villalón, Idrissa, ve Bodian, 2012). Bu dönemin özelliklerinden biri Diori Hamani hükümeti tarafından eğitim ile ilgili ortaya çıkan kararname ve maddelerin bazıları olumlu bir şekilde halkı etkilemiştir. Çünkü okullaşma konusu yurtdışından UNICEF, UNESCO gibi dünya örgütlerinden verilen yardım fonları sayesinde bazı amaçlarına ulaşılmıştır.

1.6.2. 1974-1993 Askeri rejimlerinde eğitim durumu

Afrika kıtasında en çok darbe olayları yaşayan milletlerden biri Nijerdir. Bağımsızlıktan günümüze kadar farklı dönemlerde dört darbe olduğu görülmektedir. Görülen darbelerden ilki Yarbay Seyni Kountche tarafından hazırlanarak 15 Nisan 1974 tarihinde Nijer'in ilk cumhurbaşkanı Diori Hamani üzerine gerçekleştirilmiştir. Afrika'da özellikle batıda bulunan ülkelerin en zengin bölgelerinden Nijer üst sıralarda önemli bir yer almaktadır.

Diori Hamani'nin son döneminde Nijer birkaç önemli sorunla karşılaşması sebebiyle halkın sıkıntılar çekmesi üzerine iktidardan düşmüştür. Kuraklık, uygun olmayan yönetim, rüşvet ve sıkıntılar yanında diğer bir noktası ise Le Monde gazetesi sayfasında paylaştığı bir paragraf "Nijer ve Fransız hükümeti uranyumun fiyatının önemli ölçüde yeniden değerlendirilmesi yapılan müzakerelerin başlatılmasından darbe olayının nedeni olmuştur" (LeMonde, 1974). 1974 yılında eğitimin tüm kademelerinde yaptığı farklı grevler nedeniyle Kountche de yönetiminde eğitim sistemi ilgili yapılan tahkikatla büyük bir krizde olduğu görülmektedir. Bu yüzden krizin çözme yollarını araştırmak amacıyla birkaç eğitim konferansı, eğitim ve programı reform ve yansıma komite ve kurulunu oluşturmuştur. Çünkü okullarda uygulanan tüm etkinlikler, Nijer'in gerçeklerini göstermediği için protestolar büyümüştür. Yapılan konferansların ve özel toplantıların sonucunda, eğitimde devletin amaçlanan hedeflere ulaşmak istenirse öğrenme sürecinde kullanılan Fransızca yerine Nijer'in anadillerinden birini seçip eğitim dili olarak uygulanırsa beklentiye göre olumlu sonuçları tavsiye edilmiştir. Hükümet tarafından eğitim genelinde özellikle okullarda anadili adaptasyonu uygulamasını tercih ederken eks-perimantal okulu açılmıştır.

Diğer yandan okul seviyelerinde önemli bir gelişim vardır: 1986 yılında ise 68 kolej seviyesi (özel:16; Franko-Arab:2; diğer ise devlettir), 10 lise seviyesi inşa edilmiştir. 1987 yılında 51 devlet anaokulu, 7200 öğrenci bulunmaktadır. Genel olarak ilk cumhuriyetin eğitim konusunda yaptığı olumlu çabaların devamı ilk askeri döneminde devam ettirmesi amaçlanmıştır. Nijer eğitim sisteminin, Metropolun bıraktığı eğitim sisteminden ayrı olmadığı görülmektedir (Meunier, 2000). O dönemdeki okullarda kullanılan öğretim programları, hazırlanan etkinlikler Nijer halkının gerçek ihtiyaçları, sosyo ekonomik yaşamlarını yansıtmadığını ortaya koymaktadır.

Askeri dönemde milletin çeşitli ve farklı sosyo ekonomik sıkıntıları nedeniyle hükümet okullarının ihtiyaçlarını halktan karşılaması istenmiştir. Kountche, eğitim ve kültürel

alanlara önem vermiş, halkın arasında farklı etnik grupların olmasına rağmen gelecekte hangi olumsuz durumda ayrımcılık gibi olabileceğini inceleyerek insanların birarada yaşamalarını sağlamaya çalışmıştır. Yıllardır Nijer halkı arasında din, ırk ve savaş yaratan konulardan uzak durmaktadır. Diğer Afrika ülkelerinin de birlik kararı alıp kendi topraklarında uygulamaları önerilebilir.

1.6.3. 1974-1993 Nijer’de Asker Döneminde Eğitim Programı ve Pedagoji

General Kountche döneminde 1974-1987 yılları arasında eğitim sisteminde reformlar konusunda birkaç seminer ve tartışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu konular,

- Mayıs 1975 tarihinde öğretim reformu üzerine ulusal bir seminer,
- Ağustos 1979 yılında Zinder şehrinde eğitim üzerine genel bir seminer,
- 1982 yılında Zinder şehrinde Nijer okulu ile ilgili ulusal bir tartışma
- Eylül 1986 tarihinde Kolo ilçesinde eğitimcilerin eğitimi (1.döngü: ilkokul ve ortaokul, 2.döngü: lise öğretmenleri) üzerine yansıma komitesi,
- 24 Ağustos – 2 Eylül 1987 tarihleri arasında Niamey şehrinde düzenlenen öğretim programlarının güncellenmesi semineri (Marc ve Yacouba, 2001).

Yukarıdaki listenin içeriğine bakıldığında, o dönemde Nijer eğitim sistemine büyük katkı sağlamış, halkın da ihtiyaçları ve gerçek durumları gözönüne alınarak gerçekleştirilmiştir.

1.7. 1993 – Günümüze Nijer Cumhuriyetinin demokrasi döneminde eğitim durumu

1960-1974 yıllarında askeri bir hükümet olmadığı için demokratik bir ülke olup olmadığının belirlenmesi zor görülmektedir. Demokrasi, insan yada halkın tam özgürlük yolunu açan bir akıl mekanizmasıdır. Cumhuriyet insanın kendi seçim hakkıyla istediği temsilciye oy vermesidir. Yönetim biçimi ise insanların arasında ekonomik, altyapı, sosyal yaşam, sağlık, eğitim ve sayılmayan diğer alanların eşit, adaletli olarak herkesin faydalanmasını sağlamasıdır. Nijer ve diğer Afrika bölgeleri, yaklaşık bir yüzyıl yabancı yönetim yetkilerinde yaşamışlardır. Sömürgecilik döneminde bütün Afrika kıtasında var olan eski bölgelere yalnız Etiyopya hariç, yurtdışından getirilen çeşitli yönetim sistemleri, halkların üzerine uygulanmış bir diktatörlük biçimidir.

Eskiden dünyada yönetim durumu, ne olursa olsun hayatta kalma formülünün mücadelesini vermişlerdir. İnsan hakları bulunmadığı yada engellediği durumda güçlü olan yöneticiler, zayıf olanlara baskı yapmıştır. Günümüzde, tüm dünya üzerinde uygulanan yönetim sistemleri ise güçle, ekonomik, teknolojik ve biyolojik savaşlar ile hayatta kalmayı çalışmaktadır. 1960 yılında bağımsızlık kazanan Nijer, 1974 yılına kadar demokrasinin ne olduğunu anlamamıştır. Bağımsızlık kazanmıştır fakat yönetim sisteminin ve diğer alanların yönetim şekli Fransa tarafından aktarılmıştır. Diori Hamani döneminde herşeyin yeni başlaması nedeniyle farklı yönlerden sıkıntılar yaşamıştır.

Eğitim alanında geleneksel eğitim ve teknik okulların açılma politikasına odaklanmıştır. Öğretim programı konusu ise metropolün istediği gibi kalmıştır. Yükseköğretimin gelişmesine önem verilmiştir. Nisan 1974 yılında yapılan darbe, Nijer'in yeni bir yönetime geçerek 1987 yılına kadar olan askeri döneminde halkın demokrasi umudu geride bırakmıştır. Kountche eğitim alanına teşvik etmesine karşılık ülkenin ana bütçesinin yetersiz olması eğitim alanını olumsuz etkilemiştir.

Eğitim alanında yardıma dayalı politika uygulanmıştır. Bu politika'da devlet, yurtdışı bağışçılar ve ebeveylelerin bazı melzemeler ve tesislerin önleyici bakımı sağlanmasının gerekli olduğu savunmuştur (Abdourahamane, 2010). Halkını seven, ülkesine yararlı olabilecek olumlu faydaları savunan, halkı tarafından sevilen devlet başkanı Kountche bir rahatsızlık sebebiyle 10 Kasım 1987 tarihinde Paris'te hayatını kaybetmiştir (Anp, 2020). Nijer 1960 yılından 1987 yılına kadar 27 yıl içinde tamamen demokratik bir ülke sayılmaz. Diori Hamani seçimle cumhurbaşkanı olmuş fakat halkın sisteminin ne olduğunu bilmemiş, Fransa'nın istediği kişi hüküm vermiştir. Halkın seçtiği temsilcinin kazanıp kazanmadığını gerçek sonuçlar ortaya çıkarmamıştır.

Nijer'in 1960-1974 yılları arası Diori Hamani yönetimi olmuştur. Sawaba lideri Djibo Bakari ülkeyi terketmemiş olsaydı ülkede ifade özgürlüğünün olduğunu söylemek mümkün olacaktı. Seyni Kountche askeri ideolojileri ile 1974-1987 yılları arasında yönetimi gerçekleştirmiştir. Örgütlenme ve ifade özgürlüğü ve adem merkeziyetçilik ilkesini kabul etmiştir. Devlet başkanı Seyni Kountche'nin vefat etmesiyle Nijer General Ali Saibou ile yeniden bir askeri hükümet olarak devam etmiştir.

Nijer'in eğitim sisteminde iki tür öğretim sektörleri bulunmaktadır. Bu sektörlerden ilki eski sömürgecilerden şimdiki geleneksel okulları olarak adlandırılan, diğeri ise Franko-Arap ve Medresa dır. Bu iki sektörün özellikleri açıklanarak ortaya konulmaktadır.

1.7.1. Şimdiki Geleneksel Okulları Sektörü (*Ecole Primaire*)

Bir ülkenin gelişme sürecinde eğitim alanı büyük ve önemli rol oynamaktadır. Eğitimsiz bir toplumun geleceğinden verimli bir sonuca ulaşmak zordur. Her insan kendi bilgileri ve diğerlerinden kazandığı bilgilerle yaşam ilkelerine göre genel aktivitelerini yürütmektedir. Okul, öğretim programları, öğretmen, eğitim politikası ve yönetimi, planlanması ve finansman kaynakları ve diğerleri, eğitim sisteminin boyutlarıdır. Eğitim, bir organizmanın geleceğini amaçlayan olumlu davranışların kazandırılmasını amaçlamaktadır.

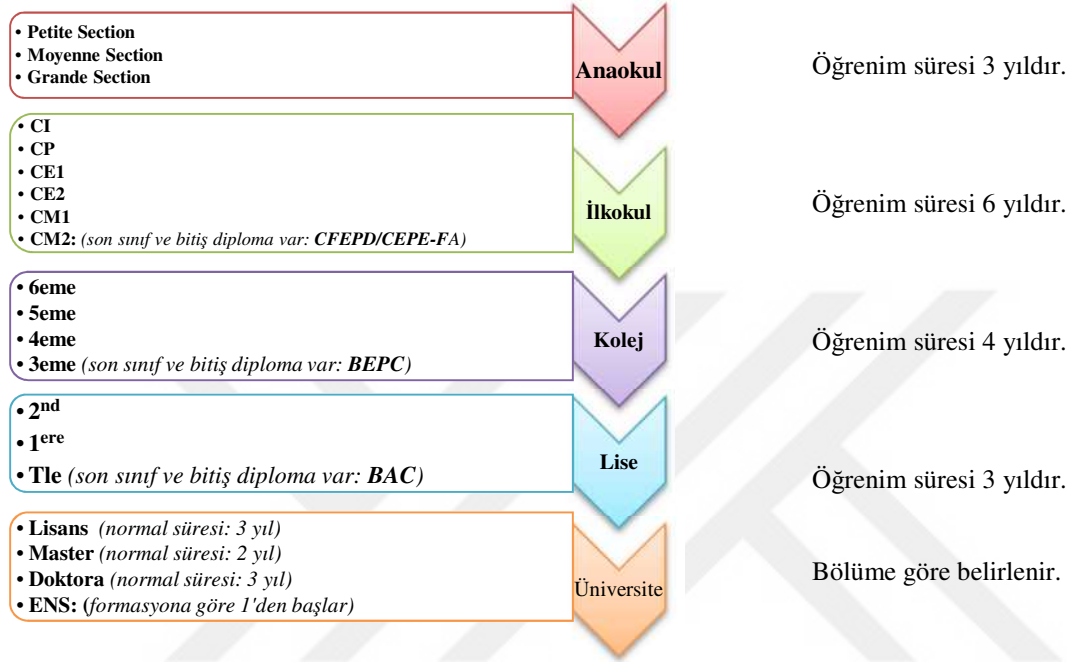
Eğitim geleceğe ve vatanına sahip çıkan, milletin değerleri ve devletin kendi kültürel eserlerini seven ve koruyan insanın yetiştirilmesini sağlamaktadır. Dünya kıtalarında var olan farklı ülkelerin eğitim sisteminde her devlet tarafından hazırlanan eğitim politikasına göre etkinlikler halka uygulanmaktadır. Eskiden sömürge altında olan bölgeler, sömürgecilerin getirdiği öğretim sistemi yoluyla istenilen faaliyetleri gerçekleştirmişlerdir. 1944 yılında Kongo'da Brazzaville şehrinde gerçekleştirilen Afrika eğitim konferansı, tüm bölgelerin geleceğini düşünerek alınan kararları onaylamıştır. Çocuk haklarının geride bırakılmadığı ve sömürge hedeflerinin yeniden düzeltilmesi için Brazzaville konferansı yapılmıştır.

11 Aralık 1946 tarihinde Birleşmiş Milletler tarafından tüm dünya çocuklarının korunması amacıyla yüksek fon bütçesi ayrılarak amaçlanan etkinlikler gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Çocuklara önem vererek eski Fransız Batı Afrika bölgeleri ve diğerlerinde zorunlu eğitimi ortaya koymuştur. Bağımsızlığın ilk yıllarında Fransa ve Frankofon ülkeler arasında imzalanan eğitim işbirliği anlaşmasında Nijer grubun 24 Nisan 1961 tarihinde ilk okul seviyesinden yükseköğretim seviyesine kadar sözleşmenin içeriklerine göre uygulanmıştır. Bağımsızlık döneminde fransız okul adaptasyon süresinde Nijer de diğer frankofon ülkelerden farklı bulunmamaktadır.

Nijer eğitim sistemi 1998 yılında ortaya çıkan **LOSEN** eğitim oryantasyon yasasıyla yeniden organize edilmiştir. Günümüzdeki Nijer Cumhuriyetinde mevcut olan eğitim sistemi, 1950 yılından itibaren eski fransız batı afrika bölgesinin öğretim sisteminde uygulanmış Fransız eğitim asimilasyon politikasının kopyası olarak devam etmektedir. Nijer eğitim sistemi geneli, inisiyatif ve tasarım organları, planlama, üretim ve yönetim yapılarının yani sıra bilgiyi

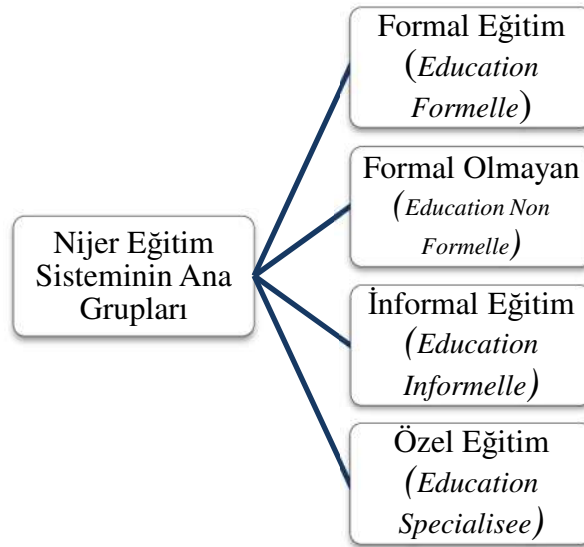
aktarmak için birlikte çalışan eğitim ve öğretim kuruluşlarından oluşan bir bütün olarak tanımlanmaktadır. LOSEN yasasında kamu otoritelerinin eğitim alanının düzgün işleyişi ve yönlendirilmesi seferber ettiği mali, maddi ve insan kaynaklarının tümü, Nijer eğitim politikası olarak belirlenmiştir (Malam Maman, 2006).

Nijer Eğitim Sistemi Yapısı (3+6+4+3)

Nijer eğitim sisteminin seviyelerinin süresini göstermektedir. Toplam üniversite seviyesine ulaşmak isteyen bir öğrencinin en az 13 yıl öğrenim süresini tamamlaması gerekmektedir. Anaokul her bölgede yaygın olmaması nedeniyle çocukların çoğu ilkokul seviyesinden okula başlarlar.

Yükseköğretim seviyesinde eski öğrenim öğrencileri lisansı 4 yıl içerisinde hazırlanan öğretim programını tamamlayan ve diploma bitiş sınavını başarıyla kazanan öğrencinin mezun hakkı vardır. Avrupa'dan uygulanan LMD modeli ise L:3 + M:2 + D:3, çalışkan bir öğrencinin kendi çabalarıyla tamamen 8 yılda lisans, master ve doktora diplomalarını kazanma şansı sağlamaktadır. 1998 yılında Nijer eğitim sisteminin yeni oryantasyonu hedefiyle hükümet tarafından halkın kendi ihtiyaçlarına göre LOSEN yasası ortaya konulmuştur. Aşağıda Nijer eğitim sisteminin oryantasyonunda yer alanana grupları göstermektedir.

Formal/Örgün Eğitim (*Education Formelle*)

Planlı, programlı, standartlara dayalı, öğrenenlerin yaşlarının homojen olarak kabul edildiği bir eğitimidir. Bu eğitim anaokul, ilkokul, ortaokul, lise ve yükseköğretim seviyelerini kapsar. Formal eğitim bir öğretici tarafından hazırlanan bir eğitim programına göre tüm öğreti işlemlerinin gerçekleştirildiği, öğretim sonunda öğrenenlerin bilgilere ulaşp ulaşmadığını ortaya koymak amacıyla değerlendirme yapılarak bulunabilir. Nijer Cumhuriyetinde günümüze kadar uygulanan eğitim sistemin kademeleri aşağıda açıklanmaktadır. Nijer eğitim sisteminde temel eğitimler dört gruba ayrılmaktadır. Temel öğretim (birinci döngü ve ikinci döngü), orta öğretim (lise) ve yükseköğretim olarak gruplandırılmaktadır.

Temel Öğretim

Anaokul ve İlkokul (*Base I: Pre-scolaire et Ecole Primaire*)

Bu seviyede anaokul ve ilkokul, iki düzeye ayrılmaktadır. Nijer de genellikle anaokullar şehirlerde açılmış daha sonra idari statüsünü kazanmış ve gelişmiş olan köylerde de kurulmaya başlamıştır. LOSEN yasası, gelecekte ülkenin gelişmesini sağlayabilecek olan tüm eğitim etkinliklerini inceleyerek hükümet tarafından onaylanmıştır. Nijer devletinin birinci döngüsünün altında var olan okulların seviyelerinin açıklanması amaçlanmıştır.

Anaokul / Okul Öncesi (*Jardin D'enfant*): “3-6 yaş grubu”

3 - 6 yaş arasında olan çocuklar için anaokulları kurulmuş olup öğrenim süresi 3 yıldır. Nijer de anaokulu eğitimi zorunlu olmayıp şehirlerde yaygın olup köylerde sayılamayan bir

rakamdır. Köylerde yaşayan çocukların anaokulundan faydalanma düzeyleri düşüktür. Okul öncesinde eğitim, deneyimli eğitimciler tarafından sağlanmaktadır.

Anaokul, üç farklı müfettişliklere bölünmüştür. Bunlar Niamey Müfettişliği: Nimey, Dosso ve Tillabery bölgeleri ve Zinder Müfettişliği: Zinder, Diffa ve Maradi bölgeleri birleşmiştir. Daha sonra 2004-2005 yılında Maradi bölgesi, Zinder müfettişliğinden ayrılmıştır. Tahoua Müfettişliği: Agadez ve Tahoua birleşmiştir. Maradi Müfettişliği (Annuaire, 2003-2004/2019/2020).

Tablo 1.5. 1996-2020 Yılları Arasında Okul Öncesinin Okul, Sınıf, Öğretmen ve Öğrenci Durumu

Yıllar	Okul Sayısı	Sınıf Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
1996-1997	117	403	446	10.638
1997-1998	123	430	494	11.764
1998-1999	133	440	533	11.564
1999-2000	141	460	570	10.360
2000-2001	155	475	578	12.300
2001-2002	193	505	608	15.583
2002-2003	222	547	684	17.284
2003-2004	253	594	753	18.234
2004-2005	307	612	839	19.597
2005-2006	344	725	914	24.287
2006-2007	401	857	1.216	28.455
2007-2008	505	968	1.238	37.192
2008-2009	621	1.138	1.568	48.119
2009-2010	826	2.264	-	67.678
2010-2011	1.283	2.332	2.961	96.022
2011-2012	1.500	2.528	3.486	110.175
2012-2013	2.076	3.571	4.335	132.987
2013-2014	2.193	3.464	5.021	141.558
2014-2015	2.300	3.625	5.707	152.629
2015-2016	2.359	3.786	7.841	168.879
2019-2020	3.078	5.627	1.625	184.451

Yukarıdaki tabloda anaokulunun gelişmesinin hızlı bir şekilde arttığı görülmektedir. Başlangıçta ebeveynlerin çocukları okula göndermekten uzak durduğu, küresel eğitim gelişmesinin ardından bir ailenin çocuğu 3 yaşını geçtiğinde okula gitmesini istemektedir. Her ailenin çocuklarının öğrenim görmesini sağlanmaktadır. Öğrencilerin gelişmesinde öğretmenler önemli rol oynamaktadır.

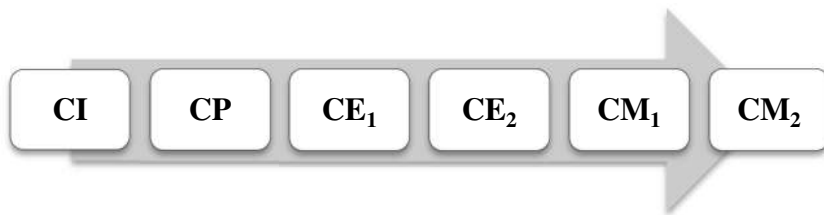
Halkın okul ihtiyaçlarına göre okul açılma sayısı büyük bir artış göstermektedir. Sınıf sayısı değişkeninin rakamlarının fazla olduğu görülmektedir. Okula kayıtlı olan kişilerin sayısının artışı, devletin okur-yazarlığı ve okullaşma oranının yükselmesini ortaya koymaktadır. Eğitim seviyesinde hizmet vermeye devam eden öğretmenlerden kadın olanların oranı erkek olanların oranından daha yüksek olduğu görülmektedir.

İlkokul (Ecole Primaire): 6-7 yaş grubu

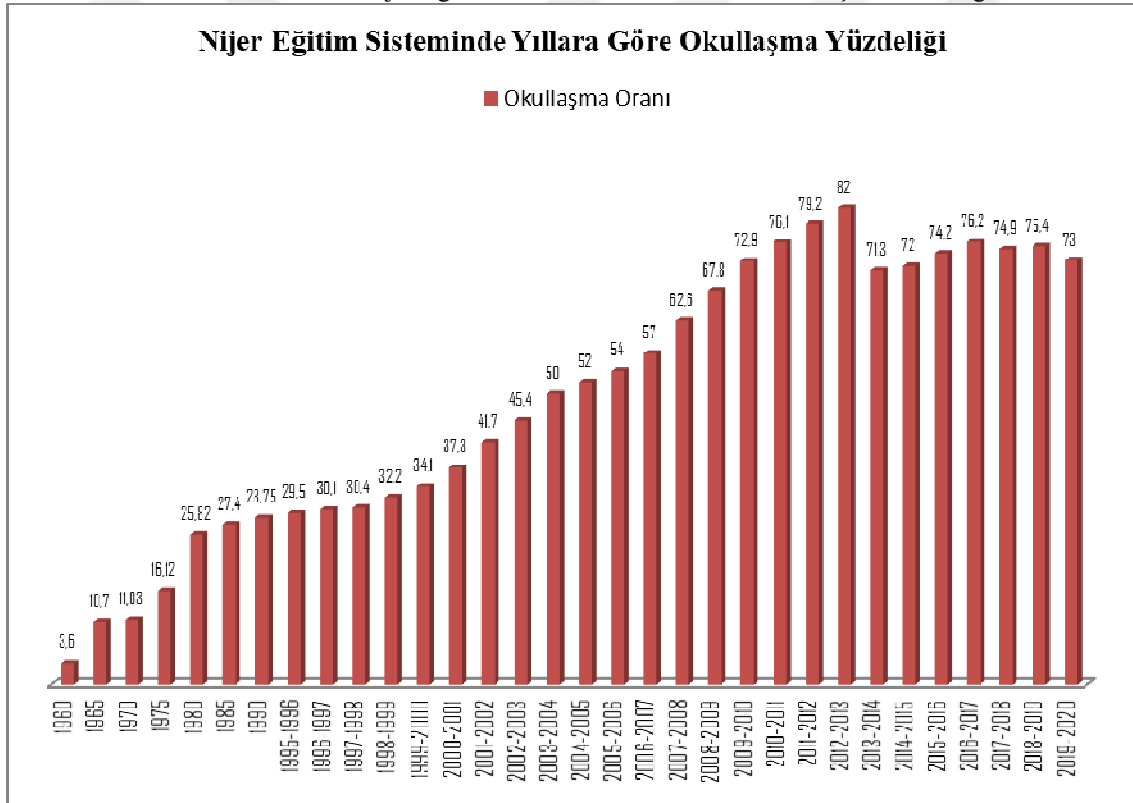
Şekil 1.13. Nijer Cumhuriyetinde Bir Franko-Arap Okulu (CIEF tarafından)

Eski FBA öğretiminde okul son zamanlarda zorunludur. 2. Dünya savaşıdan sonra Fransa tarafından çıkan yeni eğitim politikası, asimülasyon düşüncesine göre her eski bölgenin eğitim yapısının Fransızlardan ayrı olmaması amaçlanmıştır. 1949 yılında çıkan zorunlu eğitim kanunuyla FBA bölgesinde ayrımcılık olmasa dahi her çocuğun okula gitmesi zorunlu bulunmuştur (Autra, 1956). Bu düzeyde üç farklı kurs bulunmaktadır. Kurslardan ilki hazırlık kursları **CI-CP: 2 yıldır**, ikincisi temel kurslar **CE₁-CE₂: 2 yıldır** ve son kurs ise **CM₁-CM₂: 2 yıldır**. İlkokul Kurslarının Yapısı aşağıda görülmektedir.

Nijer ilköğretim seviyesinde zorunlu olan düzeyler görülmektedir. Öğrenenler akademik yıllarına göre düzenli bir şekilde geçerek 6 yıl sonra bu süreyi tamamlayanlar kolej yada ortaokul seviyesine girme hakkını kazanırlar. CM2 sınıfından başarılı olamayanların aynı sınıfı tekrar okumaları gerekir. İki kere son sınıfın sonunda hazırlanmış sertifika ve ilköğretim bitirme sınavında başarılı olamayanlar ise devlet tarafından belirlenen öğrenim süresini doldurmuş ve geçememiş olan seviyede kalması gerekmektedir. Seviyede bulunan kurslardan her kurs iki yıl sürerek toplam 6 yıl ilköğretimin öğrenim süresini kapsamaktadır. Onaylanan süreyi tamamlayan ve bitirme sınavına katılıp geleneksel okullardan başarılı olan **CFEPD** diplomasını almaya hak kazanırken Franko-Arap öğrencileri ise **CEEPE/FA** diplomasını almış olacaklardır.

Grafik 1.2: Nijer Eğitim Sisteminde Yıllara Göre Okullaşma Yüzdeliği

(Niger Annuaire: 1960-2020)

Yukarıda ilköğretim seviyesinde kayıtlı olan yeni öğrencilerin sayısının yüzdeliği görülmektedir. Nijer eğitim sistemi Fransızlarla Nijer'in anlaşmasıyla yeni eğitim sözleşmesini onaylamıştır. Eğitim adaptasyon sürecinde hızlı bir şekilde gelişmemiştir. 1960 yılından itibaren yeni cumhuriyetin gelişme sürecinde eğitim alanında çocukların okula girmeleri ülkenin tüm okul yaşına ulaşan çocukların yıllık % 3,6 oranındadır. Bu rakam diğer Frankofon ülkelere göre yüksek değildir. Bağımsızlık döneminden 2011-2012 yılına kadar %3,6 – %82 ilköğretime giriş yaparak yeni öğrencilerin oranı büyük bir artış göstermiştir.

2013 yılında UNESCO tarafından yazılmış olan eğitim ve öğretim sektörü (PSEP 2014 ve 2024) strateji programında yapılmış olan gelecek tahmine göre 2024 yılına kadar Nijer okullaşma yüzdeliğinin %99 noktasına ulaşması beklenmektedir. Ülkenin resmi dili Fransızca olduğundan geleneksel okullarda eğitim-öğretim etkinliklerinin aynısı kullanılmaktadır. Faranko-Arap (Medersa) okullarında Arapça ve Fransızca öğretim dili olarak kullanılmaktadır. Tablo 1.6’ da Nijer eğitim sisteminde ilkokul düzeyinde hazırlanan CEPE sınavını 1963-1990 yılları arasında katılımcılar ve başarılı olanların yüzdeliği görülmektedir .

Tablo 1.6. 1963-1990 Yılları Arasında CEPE Gelişimleri

Yıllar	Katılanlar	Başarılı Sayısı	Yüzdeliği (%)
1963	1.600	559	34,9
1964	1.818	769	42,3
1965	2.360	960	40,7
1966	3.035	1.030	33,9
1967	3.992	1.045	26,2
1968	4.480	1.449	32,3
1969	4.514	1.892	41,9
1970	4.447	1.386	31,2
1972	6.093	2.012	33
1973	6.918	2.595	37,5
1974	9.817	3.427	34,9
1975	11.929	6.094	51,1
1976	12.892	5.310	41,2
1977	15.445	6.000	38,8
1978	19.126	7.427	44
1979	19.126	8.493	44,4
1980	24.869	7.776	31,3
1981	33.322	11.556	34,7
1982	36.331	13.037	35,9
1983	37.369	11.124	29,8
1984	39.033	9.611	24,6
1985	41.114	9.501	23,1
1986	46.118	13.080	28,35
1987	49.529	16.275	32,9
1988	44.834	13.771	30,7
1989	44.057	11.140	25,3
1990	48.331	14.355	29,7

(Pilon ve Yaro, 2001)

Tabloda CEPE diploması 1975 yılında %51,1 olumlu sonuç olarak ortaya çıkmaktadır. Sınavın başarı oranları ise tartışma konusu olan bir problemlerin var olduğunu

göstermektedir. Nijer'in bağımsızlık, cumhuriyet ve askeri dönemlerinde Fransa eğitim sisteminin etkisinde olduğu ve bu durumun bütün frankofon ülkelerinde mevcut olduğu söylenebilir.

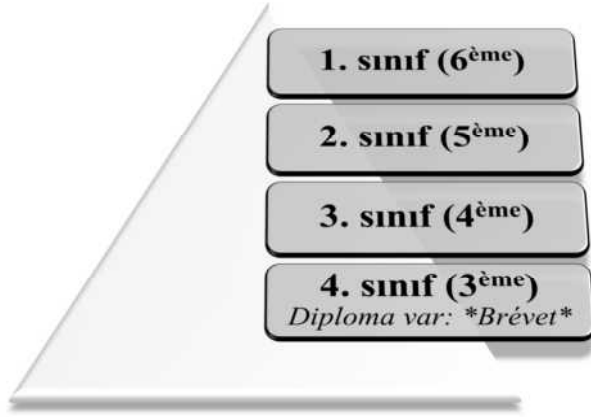
Günümüze kadar eğitim alanında finansman kaynakları yeterli olmadığından öğrenenlerin öğrenim durumları olumsuzdur. Eğitimin kalitesi bakımından nitelikli öğretmen ve toplumun yaşam ihtiyaçlarını karşılayan uygun bir öğretim programlarına sahip olunmadığından amaçlanan hedeflere ulaşılması kolay olmamıştır. 1971 yılının kaynakları bulunamadığı için tabloda çıkarılmıştır. Alınan sertifika ile Nijer Ulusal Eğitim Bakanlığından belirlenen oryantasyon standartlarına göre sonraki seviyeye öğrenciler yönlendirilmektedir. Bu düzeyde devam seçenekleri tamamen öğrenciye bağılı olmayıp, ebeveynlerin rolleri hükümetin kararlarından daha fazladır. İlkokuldan mezun olanların üç okul türüne gitme şansı vardır. Bunları

- Genel Eğitim (*Kolej/Ortaokul*)
- Askeri okullar (*Enfant de Troup*)
- Mesleki ve teknik okulları (*Enseignement Professionnel et Technique*) olarak ayırabiliriz.

Ortaokul (CEG: *College d'Enseignement General*)

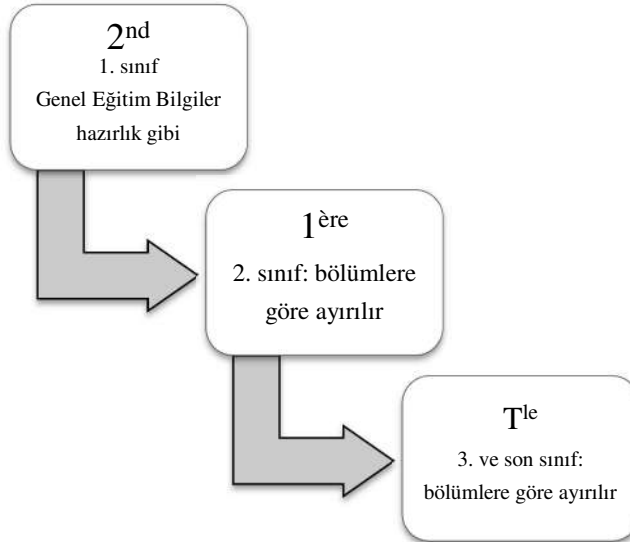
O dönemde genel eğitim özelliğinde CEPE diplomasına sahip ve hazırlanan koleje giriş destek burs sınavında başarılı olanlar başlama hakkı kazanabilirler. Başarılı olmayanların ise formasyon merkezine nitelikli işçi olarak gitme şansı yüksektir. Eğitim süresini 4 yıl içerisinde bitiren öğrenciler BEPC diplomasını kazanarak sonraki kademeye liseye devam edebilir, ya da doğrudan ilkokul öğretmenliği, iletişim, posta, demiryolu ve idari işler gibi çeşitli işlere girerek çalışmaya başlayabilirler. Aksi durumda son sınıfı tekrarlama durumunda kalabilirler. 1930 – 1960 yılları arasında farklı Nijer şehirlerinde açılan kolejler, 1960 yılında genel eğitim koleji (CEG) adını alarak dönüşüm işleri yapılmıştır.

Ortaokul düzeyinin yapısı aşağıda gösterilmektedir.

Orta Döngüsü Lise (Lycee)

Lise seviyesine ulaşan çalışkan öğrencilerin öğrenim düzeyleri yüksek olup burada her kolejden başarılı olanların giriş sınavını kazananların kayıtlı olmaları zorunludur. Eğitim süresi 3 yıldır. Lise düzeyinin bitiş diplomasına bakalorya adı verilir. İki lise türü vardır. Bunlar genel ve mesleki lisedir. Eğitim programında matematik, fen, felsefe, Arap dil ve edebiyatı, Fransızca geneli, teknik konular hakkında hedefler belirlenir. Nijer eğitim sisteminde lise düzeyinin yapısı aşağıda görülmektedir.

Nijer’de ilk açılan lise Niamey şehrinde 1930 yılında kurulmuştur. Yıllar sonra Teknik okulu kapatma veya öğrenimin durdulmasına çalışılmaktadır.

CES Sistemi (*Complexe d'Enseignement Secondaire*)

Nijer’de eğitim yönetim modeli olarak ikinci döngü kolej seviyesi ve orta döngü lise seviyesi birleşerek tek bir bakanlık yetkisinin altında toplanmıştır. İki seviyede diğer kolej ve liselerin öğretim faaliyetleri yeni kurulmuş CES’lerden ayrı değildir.

1.7.2. Şimdiki Franko-Arap Okulları Sektör (Ecole Medersa)

Nijer bölgesine sömürgeciler gelmeden önce farklı inanç grupları vardır. Bölgede, yıllardır bazı İslami imparatorluk yönetimi geçirmesi nedeniyle bırakılan islami etkiler, bölgede yaşayanlara öğretilen dini bilgilerin kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlamıştır. Franko-Arap okulları hakkında bilgi verilmeden, sistemin kuruluşu ve devletin resmi eğitim sisteminde nasıl yer aldığını yada entegre olduğunu belirlemek önemlidir. Çünkü Medrese sisteminin temellerinin Kur'an okullarından geldiği vurgulanmaktadır.

Eskiden islam dininin gönüllü olarak bu dini bilenlerin gösterdiği çabayla Afrika'ya giderek, ziyaret ederek yayılması sağlanarak beklenen amaçlara ulaşılmıştır. Nijer'de diğer müslüman ülkelerde olduğu gibi bir çocuğun ailesinde zihinsel, fiziksel ve bilişsel davranışları kazandıktan sonra devlet tarafından hazırlanmış olan devletin eğitim politikasına uygun görülen hedeflere ulaşması beklenmektedir. Bu durumda çocuğun ilk eğitimi aldığı yerin ailesi olduğu söylenebilir.

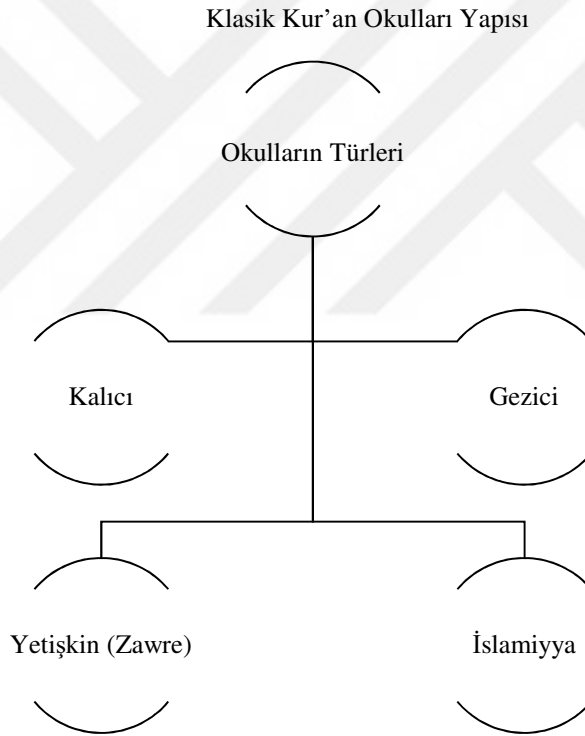
Bazı ailelerin çocuklarının ilk çocukluk döneminde Kur'an (İslamiyya/ Makaranta) okuluna din eğitimini öğrenmek amacıyla gönderildiği, diğerler çocukların ise resmi/özel anaokulunu tercih ederek gittikleri görülmektedir. Genelde altı ve yedi yaşa gelen çocuklar, devletin inşa ettiği okulları veya özel okullar arasında hangisini tercih ederlerse kayıt yaptırılması istenmektedir. Nijer islam olduğu için her ailenin çocuklarını dini bilgileri öğrenmesi gerekliliğinden Kur'an okuluna gönderdiği görülmektedir.

Nijer Cumhuriyeti ve Kur'an Okulları

Çoğunluğu müslüman olan Afrika ülkelerinden birisi olan Nijer **de**, iki tür eğitim vardır. İlki islamla birlikte ortaya çıkan Arap islami eğitimi ve diğeri ise sömürgecilikle Batı ülkesinden kopya edilen eğitim sistemidir. İlki, batılı olanın genişlemesine engel olan kur'an okullarının bazı düzeltilme ve kontrol edilme girişimlerine rağmen gelişme yolunu devam etmiştir (Ndiaye, 1985). Nijer’de kur'an okulları, insanlara din bilgisi aktarma ve dinin gelişmesi, genişlemesi sürecinde Agadez, Zinder ve Say gibi şehirlerde popüler bir şekilde

yayılmıştır (Galy, 2002). Genellikle Müslüman ülkelerinde ebeveynlerin kendi çocuklarına - ilk büyüme dönemlerinde - din bilgisi (Namaz, kur'an, hadis ve diğer sosyal güzel davranışları) öğrettikleri görülmektedir. Çünkü bu temel bilgileri bilmeyenlerin, çevre ve sosyo-kültürel yaşam kuralları islam dinine bağlı olduğu için zor durumda kalabilecekleri düşünülmektedir.

İlk islam birliği kurulmadan İslam bilginleri qadiriyya ve tijaniyya tasavvuf tarikatlarının yetkisi altında yaşamıştır. Eski alimler hep tarikatların emrettiği irşad ve zikir yoluyla islam dinine hizmet etmiştir. İslami öğrenmeler, hazırlanmış özel bir kur'an okulunda bir Şeyh yada imam ve öğretmen yardımıyla bilgi aktarma işlemleri gerçekleştirilmiştir Nijer'de bu tür Kur'an okulları geleneksel ve modern olarak ikiye ayrılmıştır.

Kur'an Okulları

Resmi ve fiziksel yapıya sahip olmaması nedeniyle kendisine uygun yer bulduğu zaman açılmasından dolayı sayısının belirlenmesi zordur. Bazen de köyden merkeze gelenler, tuttuğu yeri sürekli gelip kalma imkanı bulursa zamanla kalıcı olarak yerleşmektedirler. Bu okulları Gezici, Kalıcı, Zawre ve Modern olarak belirleyebiliriz.

Gezici Kur'an Okulları

Bu okullar, yağmur yağışına bağlıdır. Yağmur ne zaman başladıysa hemen sona erer. Haziran ayından Ekim ayına kadar Nijer'in kış mevsimidir. Hava durumu hep yağmurludur. Nüfusun yaklaşık %80'i köylerde yaşamakta olup kırsal veya tarım arazisini her yıl yeniden temizleme ve düzeltme çalışmalarında her aile yağmur mevsiminde kendi çocuklarıyla çalışmaktadır. Yağmur yağışlarından önce okulların faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

Köyde var olan bir *Malam*'ın (dini veya Kur'anı iyi bilen hoca) hazırladığı hamleye katılmak isteyen çocuk yoksa aile tarafından gönderilmek istenen çocuk kabul etmektedir. Ailelerin rızasıyla bu oğulları kasabalar, köşeler merkezi bile gezerek hedeflenen amaçlara ulaşmaktadır. Bazen de şehirlere gelip araştırarak yada merkezde belli bir misafir yeri bulursa orada yerleşmektedirler. Okulun ana amacı ise öğretmenin (*Malam/Alfa*) yönlendirmesiyle çocuklara (*Almajirai/Talibe*) hem kur'an öğretir hem de yaşamda karşılaşılabilecek olumlu ve olumsuz etkileri göstermektir. Barınma olmaması nedeniyle çocukların dersten sonra eve gezerek gidebileceği yerler ararlar. Okulun şekline bakıldığında programlı değildir, sadece kur'an hafızlığına dayanmaktadır.

Şekil 1.14. Nijerya'da bir Gezici Okulu

(Rumbunilimi, 2020)

Şekil 1.15. Nijer'de Bir Gezici Okulu

(Yusuf, 2010)

Gezici okullar yazılı yada hazırlanmış bir öğretim programına sahip olmadığından hedef islami bilgilerden çok kur'an öğrenmesine dayanmaktadır. İçerik arapça harfleri öğrenmekle başlar, daha sonra kur'anın bazı ayetlerinin anlamını bilmeden öğrenir. Kur'andan başka bilgileri öğrenme sürecinde kazanmak zor olduğundan öğretim yöntemleri ezbere odaklanır. Öğretmen, her zaman öğrencilerin ne kadar ezberlediğini kolayca bilebilir. Bu okul formal değildir. Çocuklara kazandırılması istenilen hedef başarıyla tamamlanmaktadır.

Kalıcı Kur'an Okulları

Bu okul gezici okullardan daha farklı ve daha düzenli görülmektedir. Bir ilçe, mahalle veya caddede bile kalıcı olarak tesis edilmiş bir okul bina yada hazırlanmış hangarda eğitim etkinlikleri sürdürülebilmektedir. Öğrenenlerin özelliklerine (erkek/kız, genç, ergin ve yetişkin) göre kayıtları yaptırılır. Bazen ilk çocukluk döneminde olan çocuklar da kabul edilebilir. Okulda çocuğunun kalmasını tercih eden aile, barınma ve her türlü ihtiyaçlarını karşılamaktadır.

Şekil 4. Nijer'de Geleneksel bir Kalıcı Ku'an Okulu

(Sahelilit, 2018)

Yukarıdaki fotoğrafta her türlü öğrenen özelliği vardır. Okulun mesai saati bitince çocuklar kendi ailelerine dönmektedirler. Şeyhle birlikte olan *Almajirai*, hocayla kalıcı olarak kalmaktadır. Hocadan ders alan kız çocukları da vardır. Bu okulun gezici olmadığını ortaya koymaktadır. Öğrenenlerin elinde küçük tahta (*Allo*) vardır, hepsi kur'an öğrenmektedir. Okulun ana hedefi sadece kur'an kerimi sıfırdan hafızlık düzeyine ulaştırmaya çalışmaktadır. Öğretim sürecinde ezberleme en önemli yöntemidir. Bu yüzden öğrencilerin diğer din bilgileri düşüktür. Kalıcı olan kur'an okulları kendi öğretim programına sahip değildir.

Yetişkin Kur'an Okulları (Makarantar Zawre)

Geleneksel kur'an okullarındandır. Okumaktan ortaya çıkan bilgilere göre okulun özelliği kalıcı olması ve yalnız yetişkin olanlar için hazırlanıp öğrenme sürecinin yürütülmesidir. Kamu veya özel sektörlerde çalışanların meşguliyetlerinden ve geleneksel kur'an okuluna gitme fırsatını kaçıranlar da bu okullardan yararlanabilmektedir. Üniversiteden mezun olan kişilerin kurumdan kazandığı bilgilerin zihninde kalıcı olması istediğinde Zawre okuluna gidip yüksek deneyimlere sahip olmaları yeniden güçlendirilebilir. Bu okulda bilgi öğreten ve otoritesiyle dersler veren kişiye Şeyh denir. Öğrenmek ve bilgi edinmek isteyen öğrenciler şeyhin rızasıyla kabul edilir. İnşa edilmiş düzenli bir yapıda okulun etkinlikleri gerçekleşir.

Şekil 1.17. Fildişi Sahilinde Bir Yetişkin Kur'an Okulu

(Sekai, 2018)

Öğretim programı, Şeyhler kendi öğretim yöntemine göre öğrenmek isteyenleri kabul ederler. Örnek, bir Şeyh haftada/ayda öğretecek kitaplar/konular verip her gün düzenli bir saatte etkinlikleri gerçekleştirir. Şeyhin kendi programı vardır. Öğrenciler (*Dalibay*), açıklanacak konulara yada anlatılacak kitaplara göre buluşmalara katılırlar. Ya da her öğrenci Şeyhin önüne oturup öğrenmek istediği metin/kitap okuyarak şeyh'ten çıkan açıklamaları anlayarak ezberlemektedir.

Programın ana hedefi, islami bilgilerin iyice bilinmesi amaçlanmaktadır. İçerikte temel ve ileri seviye olan çeşitli kitaplar bulunmaktadır. Çünkü dini bilmeyenler temelden başlar, zamanla ileri seviyeye sahip olan kitaplara ulaşmaktadırlar. Önemli olan ise öğretim sürecinde farklı okunan kitaplara rağmen bilişsel alanın Bloom taksonomisi dikkatle uygulanır. Bir öğrenci başladığı kitabı tamamladıktan sonra Şeyh'in kabulüyle değerlendirme sürecini geçtiğinde İjaza setifikasını kazanarak mezun olmaktadır.

İslamiyya Okulları

Geleneksel okullarda tüm öğretim etkinlikleri kur'an hafızlığı ve bazı hadisler üzerine çalışmaktadır. Bu okulların kur'an bilgisine çok değer vermesinin yanında islami bilgilere de önem verdiği görülmektedir. Kız ve erkek ayrımı yapılmadan öğretim faaliyetleri gerçekleştirilir. Bazı sınıf sistemine sahip olan okullarda, öğrenenler öğrenim seviyelerine

göre ayrılmaktadır. Modern ama çok gelişmiş olmayan okullar ise öğrencilerin hepsi aynı yerde oturup öğretmen takibinde kontrol edilmektedir.

Şekil 5.Senegal'de Gelişmemiş Moderne Kur'an Okulu

(Dia, Hugon, ve d'Aiglepiere, 2016)

Okulda belli bir öğretim programını bulunmak zordur. Okulun resmi yöneticisinin belirlediği kitaplar yoksa öğretim üyelerinin yaptığı haftalık/aylık/yıllık buluşmada tartışma yoluyla uygun görülen kitaplara göre yapılacak tüm öğretim etkinlikleri uygulanmaktadır. Bu sistem okuldan okula değişebilir, genelde yöntemler aynıdır. İçerik konusunda kur'an kerim ve islam bilgilere odaklanmaktadır. Öğretim sürecinde ise öğretmenler bilgi aktarma işlemini gerçekleştirerek öğrenenlerin katılımı sağlanmaz, sadece öğretilen bilgileri ezberlemesini beklemektedir. Tablo 1.7'de geleneksel Kur'an okullarının özellikleri sunulmuştur.

Tablo 1.7. Geleneksel (Klasik) Kur'an Okulların Özellikleri

Formal Olmayan Kur'an Okulları					
	Diğer	Gezici	Kalıcı	Yetişkin(Zawre)	Modern
Eğitim Prog	X	Yok	Yok	Okula göre değişir	Var gibi
Hedef	X	Kur'an Hafızlık	Kur'an Hafızlık	Kur'an Hafızlık ve İslami Bilgileri öğrenmek	Kur'an Hafızlık ve İslami Bilgileri öğrenmek
İçerik	X	Kur'an Kerim	Kur'an Kerim	Kur'an Kerim ve İslami Bilgileri	Kur'an Kerim ve İslami Bilgileri
Öğret.Öğren	X	Yok	Yok	Belli değil	Var gibi
Değerlendirme	X	Var	Var	Var lakin Hafif	Var
X	Öğretim Dili	Anadiler	Anadiler	Anadiler ve Arapça	Anadiler ve Arapça
X	Sertifika Türü	(İjaaza)	(İjaaza) Okula göre değişir	(İjaaza) Şeykh'a göre değişir	(İjaaza) Okula göre değişir
X	Resmiyet	Yok	Yok	Yok	Var (Hepsi için değil)

(Emilie ve Philippe, 2018)

Afrika'da en çok müslüman oranı olan ülkelerde ve bazı Magrib ülkelerde Muritanya gibi (klasik) kur'an okulları vardır. Yalnız yaşam ve öğretim şekli farklı olabilir. Çünkü her müslüman inandığı islamı bilgileri öğrenmek istediğinde açıklanan kurumlara gidip amaçlarına ulaşmaktadır. Nijer'de bulunan değil komşu olan veya eskiden sömürge altında olan ve aynı yönetim sistemine sahip olanlarda da eğitim aynıdır. Kur'an okullarının, batıdan Afrika'ya nakil edilen formal okullara karşı olduğunu bazı bilgiler ortaya koymaktadır. Batılılar ilk geldiğinde bölgede islam şeriatı uygulandığından herhangi bir yabancı öğrenimi kabul etmemişlerdir. Sömürgeciler ise Afrikaya gelip istediği hedefi ulaşmak için ortaya çıkan bazı alimlerin çatışmalarını engellemiştir. Kur'an okulları ile ilgili genel bilgiler açıklanmış bulunmaktadır. Kur'an okullarının Nijer cumhuriyetinde bağımsızlığın ilk döneminden itibaren günümüze kadar nasıl geliştiğidir.

İslamiyya, Özel Franko-Arap Okuluna Dönüşümü

Nijer Cumhuriyetinde en yaygın ve yaşanan din islam dinidir. Halkın çoğu farklı görüşlerine rağmen Allah'ın ibadetini severek ve inanarak uygulamaktadır. İnsanların dini bilgilerine büyük bir değer verdiğine şüphe yoktur. Bu bilgiye sahip olmak isteyenlere

medrese ve islami okullara gitmesi tavsiye edilmektedir. Nijer Cumhuriyetinde farklı kur'an okulları bulunmaktadır. Okul geçmiş ve uzun süreden beri aktif olarak etkinlikleri gerçekleştirmektedir. Sömürge döneminde Nijer milleti farklı inançlarla yaşadıklarına rağmen islam dininin yaygınlığının yükselme oranı gelişmesine devam etmiştir. Çünkü Fransız yetkisine karşı çıkan liderler islama aittirler. Ancak islamiyya kavramı Arapça dilinden oluşturularak tüm islami bilgileri öğrenme kurumunun adı olarak verilmiş, yani resmi olan devlet okulun yanına islamiyya/medrese kurulmuştur. Nijer bölgesinde yıllardır Kur'an okulları var olmasına karşın diğer fransız okulları ise fransızlaşma amacıyla her türlü ihtiyaç olan hizmetleri farklı finasman kaynaklardan sağlamaktadır.

Özel Franko-Arap kavramı kur'an okullarından reform sürecinde getirilmiştir. İslamiyya okullarında İslami Şeri'atinde var olan kurallara göre öğrenciler yetiştirilmektedir. İslamiyya okulları, devletin, formal ve resmi olan Franko-Arap (Medrese) okullarına program ve formasyon açısından yakınlaştırma amacıyla uluslararası kurumları ve devlet arasında işbirliği yaparak çeşitli modernizasyon veya yenileme çabaları göstermiştir.

Devlet tarafından resmiyeti kazanan, İçişleri Bakanlığı tarafından yönetilen, üçte iki arapça diliyle öğretim işlemleri yapılan ve aynı zamanda öğretimde fransızca dilini kullanan bir okul türüdür. Bu okulda islami bilgiler daha çok yer almaktadır. Devlet okulunun öğrenim süresinin bitişinde öğrenenler, Eğitim Bakanlıktan hazırlanmış ve uygulanacak olan düzey bitirme sınavları yoktur. Okulun kendi belirleme düzeyi sınavı var, ona göre değerlendirip başarılı olanlar hemen geçmektedirler. Devletin, sektörün etkinliklerine tamamen diğer sektöre kadar yetkisi zayıftır. Başka bir deyişle devletin iç ve dış kontrol veya mudahalesi gerçek bir şekilde bulunamamaktadır.

Reform konusunda ise 2000 yıllarda evrensel eğitimi ile ilgili uluslararası örgütlerin gereksinimleri ve Arap-İslam eğitimiyle ortaya çıkan artış taleblerini karşılamak amacıyla PASEC/Kur'an Okulları Yenileme Destek projesi gibi projeler uygun görülmüştür (Mahamane Mahaboubou M. S., 2017). Nijer'de olan 8 bölgede eğitim veren tüm islamiyya okullarından 10'u seçilerek hedeflenen dönüşüm ve yenileme işlemleri gerçekleştirmesi kararı alınmıştır.

2003 İslam Kalkınma Bankası fonuyla ana Franko-Arap okullarına destek projesinden yararlanılmıştır. 2004 yılında da Batı ve Orta Afrika Eğitim Araştırma Ağı fonuyla ve Hollanda Dışişleri Bakanlığı'nın desteğiyle Nijer Ulusal Eğitim Bakan'lığının çıkardığı yeni

bir yenileme projesi uluslararası çalışmalar ve işbirliği merkezinden sadece Agade, Tillaberi, Zinder ve Maradi bölgesinde uygulanmasına izin verilmiştir (Mamane Sani ve Rabiou, 2009). Reform sürecinde seçilmiş olan kur'an okullara özel bir program, fransızca dili kitapları, okul ve sınıf inşa edilmesi, amaçlanan hedeflere ulaşabilmek için proje ile çalışacak müfettişlere Talim ve Terbiye Müsteşarlarına formasyon verilmiştir.

Uzmanlara göre projenin sonunda karşılaşılan bazı problemlere rağmen olumlu sonuçlar alınmıştır. Franko-Arap okulları kategorisiyle karşılaştırılabilir. Çünkü zamanla bazı laik öğretileri entegre etme eğilimindedir. 2014 yılında *Quale l'humain Capital* kurumundan yapılan bir araştırmanın sonucunda kur'an okulları sadece pilot projelerden yararlanmasına rağmen 2013 yılında yapılmış olan ilköğretim bitirme sınavına 344 modern İslamiyya okullarından katılan öğrencilerin başarı oranı %86 dır. Nijer Cumhuriyeti, İslami Kalkınma Bankası da dahil olmak üzere çeşitli bağışçılar tarafından desteklenen İslamiyya okullarına oldukça fazla sayıda destek programı sağlamıştır (Lozneau ve Humeau, 2014).

İslamiyya Okullarının Gelişiminde İzala Hareketinin Rolü

Modern İslamiyya okullarının gelişmesine katılan farklı islami yerel organizasyonlar ve resmi dini hareketlerin çabaları gözardı edilemez. Günümüzde sektörde dayanıklı olan hareket İzala hareketidir. Suudi Arabistan'da Ummul Qura Üniversitesinden mezun olan kuzey Nijeryalı Sheikh Abubakar Gumi İzala hareketinin ilk kurucusudur. O dönemde Kuzey-Nijerya Başbakanı ve Dünya İslam Ligi başkan yardımcısı olan Ahmed Bello, Gumi'ye bölgenin en büyük yargıcı olarak görevlendirdiğinde her türlü yardımı sağlamıştır. 1978 yılında Gumi ve yoldaşı İsmail İdris ile İslam dininde Yeniliklerin Bastırılması ve Sünnetin Restorasyonu Hareketi "Cemaat İzaalat Al bid'ah wa İqaamat Al-sunna" kuruluşunu gerçekleştirmiştir.

Cemaate tüm mensup olanlara "Ehli-sünnah" adı olarak verilmiştir. Wahhabism yönelik fikirlerine dayalı olan hareketin planladığı faaliyetlerinin (medrese okullarını ve mescid inşa edilmesi) gerçekleştirilmesi amacıyla Suudi Arabista'nın finansmanlarından yararlanmıştır (Sylvain, 2011). Nijer'in ilk Cumhurbaşkanı Diori Hamani döneminde 1960-1974 yıllarında diplomatik açısından kurulmuş olan Nijer İslami Birliği sayesinde yurtdışına öğrenim görmek amacıyla giden Nijerli öğrenciler eğitim sonunda ülkelerine yeni düşüncelerle dönmüşlerdir.

Nijer'e yurtdışında ilk etkileyen fikir vahabi düşünceleridir. 1982 yılında ise Maradi şehrinde arap ülkelerden gelen öğrenciler ve gezici tüccarların yoluyla Nijerya'dan Abubakar Gumi'nin düşünceleri yaygınlaşmaya başlamıştır. Nijer bölgesinde ilk İzala hareketi birliği 1993 Adini-İslam adı olarak ortaya çıkmıştır.

Hareket, İslam okullarına bugüne kadar büyük katkı sağlamaya devam etmektedir. Maradi şehrinde bulunan *Moufida* Okulunda tüm eğitim sevipleri mevcuttur. Maradi şehrinde olan özel Franko-Arap okulların çoğu eskiden düzenli İslamiyya okullardan sayılır. Çünkü başlangıçta İzala'da bağışçılardan ihtiyacı olan hizmetler sağlanmıştır. Zinder şehrinde *Sabiloul Houda* okulunun 2000 yılında Nijer eğitim sisteminde var olan Özel Franko-Arap okulları devlet tarafından resmen kabul edilerek onaylanmıştır.

Bu iki okul Nijer hükümetinin aldığı karar sebebiyle örnek olarak verilmiştir. Diğer Nijer bölgelerinden de bu durum beklenmektedir. Çünkü İzala hareketi içinde mevcut olan farklı görüşlere rağmen eğitim konusunda özellikle Franko-Arap okullarına her türlü olumlu yardımın planlanan hedeflere göre verilmesi devam etmektedir.

İslamiyya Okullarında Öğretmenler (Ustaz)

Geleneksel kur'an okullarında yapılan tüm öğrenme öğretme süreci yalnız bir öğretmenin otoritesindedir. Her öğrenen anlamadığı bir konu veya karşılaştığı bir problemi ana öğretmene (Malam Babba) sormaktadır. Ancak yeni kurulan ve açılmış olan modern İslamiyya okullarında öğretim şekli düzenli ve kurallıdır.

Okulun kurucu/ana öğretmenin yanında ona yardımcı olan bazı öğretmenlerle işbirliği yaparak öğrenenler yararlanmaktadır. Okulun gelişmesi için her hafta yada ay çalışan bütün öğretim üyeleri hazırlanan bir özel toplantı odasında buluşup öğretim sürecinde her taraf - öğretmenler, öğrenciler ve ailesi -karşılaştığı problemleri, ihtiyaçlar ve ortaya çıkan diğer sorunları tartışma ve istişare yoluyla çözümleri araştırıp uygun olan üzerinde alınan karar belirlenmektedir. İslamiyya okullarında öğretim etkinliklerini gerçekleştiren öğretmenlerin statüleri (Marabout): İslam bilgisi (Hzr. Peygamberin hayatı, Hadis, fıkıh, tefsir,...) ve kur'an hafızlığı tamamlayan ve arapça dilbilgisini bilen vasıflı olan insanlardır (Meunier, 1995).

İslamiya'nın eski mezun olan öğrencilerinden yurtdışı özellikle Arap ülkelerinden ilahiyat diplomasına sahip olanlar ile Nijer cumhuriyetinde Say ilçesinde bulunan Nijer İslami Üniversitesinden mezun olanlar de yer alabilirler. Sudan, Mısır gibi arap ülkelerden

vatandaşlar misyoner olarak İslam dininin yaygınlaşması amacıyla belli bir süre gelip ders verebilirler.

Özel Franko-Arap Okullarının Finansman Kaynakları

İslami okulların çoğunun İzala hareketine bağlı olduğu görülmektedir. Sektörün gelişmesinde farklı finansman kaynakları bulunurken yurtiçi ve yurtdışından uluslararası kurumlardan yardım ve yatırım fırsatı yakalamaktadır. Bölgede günümüze kadar dine hizmet eden tesseffüf tarikatlarına bağlı olanların gösterdiği çabaların sayesinde Özel Franko-Arap okullarına da büyük katkı sağlanmıştır. Özel Franko-Arap okulların finansman kaynakları aşağıda açıklanmaktadır.

Yurtiçi finansman: okulun devlet tarafından resmiyet kazanmadan önce harekete bağlı ve Ahli-sünna statüsüne sahip olan zenginler, tüccarlar ve kendi özel kurumunda çalışan kişiler ile dine hizmet için yapılan tüm faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde ihtiyaç olacak malzemeleri sağlayan kişiler tarafından oluşturulmaktadır. Okul Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olduğundan, Nijer Cumhuriyetinin yıllık yapılan bütçe işlemlerinden de diğer geleneksel okulları gibi faydalanmaktadır. Diğer finansman kaynağı ise İzala hareketine bağlı olmayan ve dine normal olarak ibadet eden insanların bazı İslamiyya okuldan Formel Franko-Arap dönüştürülmüş okullara yardımları bulunmaktadır.

Yurtdışı finansman: Arap ülkelerinden özellikle Suudi Arabistan'dan mezun olanlar, arap iş adamları tarafından verilen zekatlar öğrencilerin kendi ülkelerine döndüklerinde özel dernekler açıp hareketin gelişmesi ve yaygınlaşmasına katkı sağlamaktadır. Günümüzde yurt dışından Franko-Arap okulların eksiklerinin tamamlanması amacıyla dini kaynakları ve yardımlar gönderilmesi kesintisiz olarak devam etmektedir. Devletin eğitim konusunda yurtdışından yararlandığı bazı yardımlardan Nijer'e girmiş olan şii mezhebi İzala hareketi gibi kendi okullarını kurma onayı kazanarak eğitim vermeye devam etmektedir. Suudi Arabistan'ın kendi vahabi fikirlerinin yaygınlaşmasına karşı yeni mezhebin İran İslam Cumhuriyetinden büyük finansmanlar alınmıştır.

Özel Franko-Arap Okullarının Öğretim Programı

Okulların devletten aldığı onaylanmış resmi belgelerine göre devlet Franko-Arap okullarında kullanılan Ulusal Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmiş standart ve resmi öğretim programlarını kendi öğrencilerine uygulaması gerekmektedir. Çünkü diğer devlet kurumlarından fark sadece öğrenim katkı payı konusunda ortaya çıkmaktadır. Tüm özel okulların eğitim düzeyleri devletin kontrolü ve yetkisi altında olması nedeniyle bakanlıklardan hazırlanan pedagoji misyonları okulun tüm düzeylerinde anaokuldan liseye kadar amaçlanan değerlendirmeleri uygulamak zorundadırlar.

Resmi Devlet Franko-Arap (Medersa) Okulları

Devlet tarafından kurulmuş standart, resmi, programlı ve formal okullardır. 1957 yılında o dönemde bölge başkanı Djibo Bakary Fransa'dan tamamen ayrılmak amacıyla olan Fransız/geleneksel okullara karşı çıkan ve hatta çocukları göndermemek için Say şehrinde ilk Franko-Arap okulu açılmıştır. Okullarda kullanılan öğretim dili çoğu Arapça ve Fransızca (iki dilli), geleneksel okullar gibi değil, buradaki amaç sömürgeci özgür olarak yaşamak planlanmıştır. Nijer bağımsızlığını resmen kazandıktan sonra ilk cumhuriyet dönemlerinde sosyal ve ekonomik gelişimine katkı sağlamak sürecinde eğitim alanına da büyük önem verilmiştir.

1965 yılında yeni kurulmuş olan Franko-Arap eğitimi Nijer'in eğitim sisteminde resmîyetini kazanarak sonraki yılda okulda öğrenenlere uygulanacak eğitim programı ve öğretim etkinlikleri ile ilgili de devlet tarafından ortaya çıkan kararname (n°005/MEN du 02 Ocak 1966) yoluyla geleneksel okulları gibi desteklenmesi için ulusal eğitim programına konulmuştur. Okulların gelişim süresinde 1973 yılında yurtdışından Libya devleti tarafından Nijer cumhuriyetine destekleme amacıyla ilk Franko-Arap koleji Niamey şehrinde inşa edilmesi için finansman sağlanmıştır (Abdourahamane, 2010). Bu yardımlaşma iki devlet arasında önemli bir diplomasi olduğunu göstermektedir.

Nijer ve tüm komşuları arasında hiçbir anlaşmazlık veya olumsuz ilişki bulunmamaktadır. 1974-1986 yıllarında ülkenin yönetmeni General Kountche islam dinine çok hizmet vermiştir. 1979 yılından medrese okulları Nijer ulusal eğitim bakanlığında ilk müdürlüğünü belirleyerek kurmuştur. Öte yandan özel yada resmîyeti olmayan medreselerin sayısını artırmaya devam etmiştir. 1982 yılında Zinder şehrinde ikinci kolej açılmışken 1984 yılında ise lise Fanko-Arap Niamey'de kurulmuştur. Nijer cumhuriyetinde Franko-Arap okul

sistemi 1986 yılında tüm seviyeler anaokuldan yükseköğrenime – İslam Konferans Organizasyonu tarafından Nijer İslam Üniversitesi de açılmıştır.

Tarihte yıllardır Franko-Arap sistemi marjinalleştirilmiş durumdadır. Malam Moussa'ın yaptığı araştırmada devlet tarafından bağımsızlığın ilk döneminde açılmış Franko Arap okullarından mezun olanların eğitime devam edecek düzeyi (kolej) bulunamadığından sistemin büyük bir sıkıntıda olduğu görülmüştür. Bu yüzden Ulusal Eğitim Bakanı, kendisi düzensiz olan Franko okullarında öğretilecek program konusuna önem vermemiş yalnız vasıflı insanların elinde bırakmıştır.

Medersa okullarında öğrenenlerin öğrenim seviyeleri Fransızca-Arapça derslerine dayalı olduğundan yalnız Fransızca derslere dayalı olan geleneksel okulların öğrencilerine göre daha az amaçlanan hedeflere ulaşmaktadır. Bu sebeple geleneksel koleje girmeleri kolay olamamaktadır. Çünkü uygulanacak eğitim programlarında temel bilgilere sahip olmayanların sonraki öğretilecek konuların bilinmesi ve anlanması mümkün değildir. Problem yıllardır devam ettiğinden 1973 yılında açılmış olan ilk Franko-Arap koleji de önemli bir katkı sağlamamıştır (Malam Moussa, 2006).

1990 yılında Nijer'de eğitim sektöründe olumlu bir sonuç ortaya çıkmamıştır. Devletin yaşadığı sıkıntılardan dolayı farklı protestoların olduğu görülmektedir. Aslında Fransızca dilinde okuma yazma bilmeyenler arapça bilenler de okuryazarlık konusunda yer almamaktadır. Dünya terörist örgütlerden dolayı Arap ve İslami faaliyetlerini yapanlara karşı çıkan görüşler adaletli değildir. Nijer'de %95 i müslüman olduğu için medrese ve islamiyya okullarının artırılması doğrudur. 1974-1989 Nijer'in yaşadığı ekonomik problemleriyle ve 1986-1991 2. Cumhuriyet döneminde ulusal örgütler, sendikalar ve öğrenci birliklerinin yaptıkları protestolar sebebiyle anayasanın yeniden gözden geçirilmesi sağlanmıştır. Çünkü halk ve hükümet arasındaki anlaşmazlık nedeniyle Abdul Moumouni Üniversitesinin bazı öğrencilerinin ölümüne sebep olduğu şimdiye kadar bu çirkin olayı yapanlar cezalandırılmamıştır.

Bu krizler 1990 yılında yapılan tüm akademik etkinlikler devlet tarafından reddedilmiştir. Diğer bir deyişle Frankofon ülkelerin eğitim sisteminde akademik yıl süresinde öğrenci sendikaları, öğretmen sendikaları ve diğer öğretim sorumlulukları düzensizlik ve anlaşmazlık sebebiyle yeterli çalışmadığı otomatik olarak yapılan tüm etkinliklerin olmamış gibi sayıldığı için bu yıla *Beyaz Yıl* adı verilmiştir.

1998 yılında devlet tarafından Nijer Cumhuriyetinin eğitim sistemi ile ilgili ortaya çıkan LOSEN kanunuyla tüm formel ve formel olmayan eğitim oryantasyonu açıklanmıştır. Franko-Arap okulları, siyasi dönemlerin geçmiş dönemlere kıyasla daha gelişmiş olduğu bilinmektedir. Bu resmi Franko-Arap okulların seviyesi, diğer fransız okullarından ayrı değildir, çünkü çerçeve açısından öğretim programı, eğitim, yönetim, idari personelleri ve öğretmen alımı bütün üç farklı bakanlıktan atanmaktadır. Her bakanlıkta Franko-Arap Müdürlüğü bulunmaktadır.

Devlet Franko-Arap Okullarında Öğretmen Statüsü

Öğretmen, öğrenenlerin geleceğine bağlı olan tüm olumlu etkinlikleri kolaylaştıran, devletin hazırlayıp verdiği eğitim politikasını gerçekleştiren, bilgileri kuşaktan kuşağa aktaran, zihinsel, bilişsel ve psikomotor hedefleri kazandıran, okul ve sınıfta öğretim faaliyetini gerçekleştiren araç-gereci uzmanlıkla kullanan kişidir. Franko-arap okullarında iki tür öğretmen bulunmaktadır: Fransızca dili/diğer dersler (matematik, fizik ve kimya) öğretmeni ve Arapça dili/din bilgileri/diğer dersler (tarih ve coğrafya) öğretmenidir. Geleneksel okullarda ise yalnız devlet üniversitesinden ve yurtdışından eğitimi tamamlayanlar öğretmenlik yapabilmektedir. Nijer’de devlet Franko-Arap okullarda ders veren öğretmenlerin nitelikleri:

Sistemin ilk yıllarında medrese okullarından İslami bilgilere ve Arapça diline hakim olan insanlar Franko-Arap okullarına atanmıştır. Zamanla Franko-Arap okulundan mezun, Say İslami Üniversitesine girip dört yıl süresince eğitim görmüş olan mezun olduktan sonra orta ve lise okullarında öğretmen olarak çalışabilmektedir. Suudi Arabistan, Libya ve diğer Arap ülkelerinden eğitim görmüş olanlar da Nijer’e dönüp Franko-Arap okullarında Arapça dili ve islam bilgileri öğretmeni olarak gelişim katkısı sağlamıştır.

Nijer Cumhuriyetinde var olan Öğretmenlik Okullarından mezun olan 1. Rütbe olan (Lise Bakalorya diplomasına sahip olan + öğrenim süresi 1 akademik yıldır) ve 2. Rütbe olan (Ortaokul BEPC diplomasına sahip olan + öğrenim süresi 2 yıldır.), orta düzey Emir Sultan Enstitüsünden de devlet okullarda öğretmenlik yapabilmektedir. Bakalorya, BEPC ve resmîyeti kabul edilen diplomalara sahip olanlar, kısa süreli bir pedagoji formasyonuna sahip olan insanlara çok ihtiyaç olduğunda sözleşmeli olarak ilkokullarda da öğretmen olarak çalışabilmektedir.

Nijer ve diğer Arap ülkeleri arasında bulunan diploması ilişkileri ve yardımlaşma konusunda da yurtdışından Franko-Arap okullarına gelmiş olan arap öğretmenleri vardır. Şimdiki durumda ise onların rolü kaldırılmıştır. Çünkü Nijer’de devletin çabalarıyla Franko-Arap okullarına verdiği hizmetlerin sayesinde yeterli öğretmenler vardır, hiçbir ülkenin yardımına ihtiyacı bulunmamaktadır.

Franko-arap okulların bazı öğretmenlere, hizmet sürecinde sürekli ve kısa süreli devlet tarafından yada özel organizasyon, sivil toplum örgütleri yoluyla pedagoji formasyonu sağlanmaktadır. Bu yöntemle, öğretmenlerin kendi bilgilerine ve öğretimin yeni getirilen öğretim stratejileri ve teknikleri aktarılmakta olup yaşadığı bazı sorunları çözülmektedir. Özellikle kısa süreli ve sözleşmeli olan öğretmenler daha verimli olarak çalışmaktadır.

Devlet Franko-Arap Okullarının Finansmanı

Eğitimsel amaç ve hedeflere ulaşmak için gerekli parasal kaynakları sağlama ve bunları eşitlik ve etkinlik ölçütleri temelinde dağıtma süreci eğitim finansmanı olarak tanımlanmaktadır (Kurul Tural, 2002). Birleşmiş Milletler Örgütü yoluyla çocuk hakları ortaya çıkmıştır. Unicef’in faaliyetlerini, kabul edilen dünya çocuk haklarıyla ilgili sözleşmeler üzerinde yürütmesi devam etmektedir. Dünya’da bulunan tüm kıtaların her köşesinde yaşayan çocukların eğitimi ve diğer haklarını savunmak zorundadır. Bu amaçların gerçekleştirilmesi için her devlet yıllık bütçesini dünya örgütlerine açıklamaktadır. Onaylanan ülkenin gelişim programı, finanse edecek bağışçılar tarafından kendi isteklerine göre parasal yardım edilmektedir.

Devlet tarafından Franko-Arap okullarına değer ve büyük önem verilmektedir. Nijer’in yönetim sistemi laik olmasına rağmen halkının çoğu islam inançına sahiptir. Hristiyan ve diğer inançlara karşı kimse saygısızlık göstermezken onlar kendi yaşam stillerini rahat bir şekilde sürdürmektedirler. İki okul türünde her vatandaşın kendi çocuklarını istediği okula gönderme hakkı ve seçeneği vardır. Çünkü 1998 yılında eğitim konusu LOSEN kanunu ile her okul diğerinden farklı değildir, hepsi devlete bağlı olduğu için öğrenenlerin arasında ayrımcılık yoktur görüşüne dayanır. Herkes devletin gelişmesine büyük katkı sağlamaya çalışmaktadır. Bu nedenle Franko-Arap okullarının gelişmesine yutici ve yurtdışı aktif olan örgütler bazı hizmetler ve yardım yapmaktadır. Okulların çoğunun finansman kaynakları aşağıdaki gibi gösterilmektedir:

- ✓ Devlet: her akademik yılın başında tüm okulların gelişim alanlarına göre: Öğretmen alımı, personeller yerleştirilmesi, eğitim programı, yeni kabul edilen öğrencilerin ihtiyaçları, okul melzemeleri, tüm değerlendirme hazırlanması ve diğerleri sağlanmaktadır. İki okul türünde hiçbir ayrımcılık yapmadan hizmet vermektedir.
- ✓ Afrika Müslüman Ajansı, İslami Kalkınma Bankası gibi: Bu resmi örgütler Nijer ve tüm islami ülkere büyük destek sağlamaktadır. Bu kurum sadece Franko-Arap eğitimine değil ihtiyaç olan diğer yaşam alanlarına da uzun zamandır yardımcı olmaktadır (Mahamane Mahaboubou M. S., 2017). Öğretim programı ile ilgili Nijer’de Eylül 2001 ayında yapılan ulusal sempozyum sonucunda örgütün harcadığı fonla yeni bir Franko-Arap ilköğretim müfredatı çıkarılmıştır. Eylül 2010 ayında orta ve yükseköğretim bakanlığı çabalarıyla yapılan ulusal sempozyum sonucunda İslami Kalkınma Bankasının harcadığı fonuyla var olan orta eğitim kademeleri (orta ve lise) müfredatı geliştirip yeni bir program ortaya koyulmuştur. Franko-Arap ve kur’an eğitimine 1998 yılında örgütün fonuyla Franko-Arap okullarına destek projesi **PAEFAN** adı verilmiştir. Hükümet eğitim alanında yeniden İslami Kalkınma Bankasıyla işbirliği yaparak yeniden Franko-Arap eğitimine destek projesini yürütmeye çalışmaktadır.
- ✓ Diğer FMI, UNICEF, UNESCO, ISESCO, PNUD gibi dünya resmi örgütleri olarak, Nijer’in eğitim sistemine diğer sosyal-ekonomik alanı gibi büyük destek ve katkı sağlamaktadır.

Franko-Arap (Medersa) Okullarının Öğretim Programı

Yıllardır ihmal edilmiş bir sektör olması nedeniyle okullarda Fransızca derslerinde öğretilecek içeriklere göre programlıdır. Arapçayla öğretilecek tüm seviyeler üniversite hariç yabancı kaynaklar – Libya, Mısır, Fas gibi Arap ülkelerin kendi kitapları – kullanılarak yararlanılmıştır. Araştırmacı da aynı sistemde eğitim görmektedir. Eğitim Bakanlığında var olan Franko-Arap Öğretim Müdürlüklerinde hizmet veren bazı uzmanlar, Fransızcayla öğretilen tarih ve coğrafya kaynakları arapçaya çevirip okullarda tarih/coğrafya ders kitabı olarak kabul edilmesini sağlamışlardır. LOSEN kanunu, Nijer eğitim sisteminde eskiden resmi olmayan bazı konulara entegre edilmiştir. Nijer’de İslami Kalkınma Bankası Franko-Arap eğitiminin gelişmesinde sağladığı her türlü katkı ve destekler sayesinde geçerli olmaktadır.

Tablo 1.8. 2001 Yılında Yapılan Devlet Franko-Arap İlköğretim Eğitim Programı

Birimler	Üniteler	Sınıflar ve Haftalık Öğretim Süresi		
		1 ve 2	3 ve 4	5 ve 6
Arapça Dil Bacerileri	Dinleme ve Konuşma	2 saat	2 saat	2 saat
	Okuma Beceresi	3 saat	3 saat	3 saat
	Yazma Beceresi	2.30 saat	30 dk	30 dk
	Ezberleme ve Şark	30 dk	30 dk	30 dk
	İmla	-	1 saat	1 saat
	Dilbilgisi	-	1 saat	1 saat
Din Bigileri	Kur'an Kerim	2 saat	1.30 saat	1.30 saat
	Hadis	30 dk	30 dk	30 dk
	İnanç	30 dk	30 dk	30 dk
	İbadet	1 saat	30 dk	30 dk
	Peygamber hayatı	30 dk	30 dk	30 dk
	Ahlak	30 dk	30 dk	30 dk
Sosyal Bilgisi	Tarih	-	30 dk	30 dk
	Coğrafya	-	30 dk	30 dk
Beden Eğitimi	Ortak derslerdir	1 saat	1 saat	1 saat
Doğal Bilgisi	Ortak derslerdir	-	30 dk	45 dk
Fransızca	Ortak derslerdir	5.30 saat	4.30 saat	4 saat
Matematikler	Ortak derslerdir	5 saat	5 saat	5 saat
Fizik Bilgisi	Ortak derslerdir	-	30 dk	45 dk
Teneffüsler	Sabahlık	2.30 saat	2.30 saat	2.30 saat
	Akşamlık	1 saat	1 saat	1 saat
Toplam Haftalık Süreler		30 saat	30 saat	30 saat

(MEB, المنهج الدراسي العربي لمرحلة التعليم الابتدائي, 2001)

Franko-Arap reformu

Nijer Cumhuriyetinde 1966 yılında Ulusal Eğitim Bakanlığında yer alan Franko-Arap (medrese) okullarının felsefesi öğrenenlerin ülkenin sosyal ve ekonomik gelişimlerine katkı sağlamaları düşünülerek kabul edilmiştir. Medrese okulun ana amacı, iki dilli, İslam dini, sosyal bilgileri bilen, kendisi ve ülkesinin geleceğine olumlu yönde katkı sağlayan bir insanı yetiştiremeyi hedeflemektedir. Uzunca bir süredir sektör kritik problemler ile karşı karşıyadır. Tüm seviyelerin – anaokul, ilkokul, ortaokul ve lise – sürekli, karışık ve devamlı iç ve dış sorunları vardır: Bu sorunları aşağıda olduğu gibi açıklayabiliriz.

✓ *Yönetim açısından:* Sektörün Fransız sistemine bağlı olması nedeniyle hükümetin oluşturduğu üç eğitim bakanlıklarında Franko-Arap eğitim müdürlüğü vardır. Diğer yönden ise devlete bağlı bazı medrese okullarının yöneticilerinin arapça dilini bilmeyen kişiler olduğu görülmektedir. Bu yüzden sistemin işlenip işlemediğini kontrol edilme değerlendirme yapabilmeye sahip değildir. Etkili ve yararlı olabilmesi için yönetimin başında olan kişilerin Franko-arap okulundan mezun olması gerekmektedir.

✓ *Öğretim programları dengesizliği:* İlköğretim programında Arapça dili ile verilen derslerin çoğunun öğretim süreleri Fransızca olanlardan daha yeterlidir. Devletin laik sisteme bağlı olduğundan öğrenenler hem dini Arapça ve Fransızca derslerinin bilgilerine sahiptir. Kolej/Ortaokul seviyesinde dersler arasında bir haksızlık yapılmıştır. Fransızca ile öğretilen bütün programlar son sınıfa kadar geçerli görülmektedir. Ancak liseye hazırlayan bitirme sınavında bazı Arapça dersleri gizli bir şekilde silinmiştir. Lise seviyesinde bulunan İslami bilgileri bakalorya sınavında sadece Arapça dil ve edebiyatı, felsefe ve tarih/coğrafya ortaya koymaktadır. Öğrencilerin eğitimin başlangıç noktasından son noktaya ulaşmadan okulun kendi ana amacını gerçekleştirdiği söylenemez. Çünkü düzeyden düzeye Arapça dili ile verilen derslerin önemleri ve değerleri öğrencilerin geleceğinde hiç yararlı olmayacak gibi gösterilmiştir. Diğer yandan geleneksel okulları ve Franko-Arap okulları arasında kaliteli formasyon açısından büyük fark bulunmaktadır. Medreselerde kullanılan bazı kaynaklar yurt dışından getirildiğinden Nijer halkının kendi hayat gerçeklerine uygun olmamasına rağmen öğretim sürecinde uygulanmaktadır. Bu yabancı kaynakların yeniden geliştirmesi gerekmektedir. Aksi takdirde devletin hedeflenen amaçlarının gelecekte olumsuz sonuçlar doğuracağı görülebilir.

✓ *Puanlama ve katsayı:* Konunun özellikle vize ve genel sınavlara bağlı olduğu görülmektedir. Villalon ve diğerlerinin yaptığı çalışmasının sonucunda bu konu açıkça belirlenmiştir. Arapça dili ile verilen derslerin tarih ve coğrafya hariç sınıfta yapılan değerlendirmeler 140 puanla, gelen sınavda ise sadece 60 puan verilmiştir (Leonardo A, Abdourahmane, & Mamadou, 2012). Fransızca dili 80 puan üzerinde değerlendirilir. Bu durum karşısında Franko-Arap öğrencilerinin şikayetlerine karşın hiç bir çözüm bulunmamaktadır.

✓ *Belirlenmeyen gelecek:* Sektörde öğrenim görenlerin geleceğinin belli olmaması nedeniyle bazı öğrenciler bitirmeden vazgeçme durumunda kalmaktadırlar. Medrese okullarından mezun olanların idari işleri yapmak için yeterli yeteneğe sahip olmadığı için Arapça öğretmeni olarak daha kolay iş bulup çalışabilmektedirler. Eğitim sürecinde hedeflenen noktaya ulaştırılmadığından pişmanlık duymaktadırlar.

✓ *Seçeneksiz durum:* Nijer Cumhuriyetinin resmi dili Fransızca olduğundan devlet işlerinde çalışmak isteyenlerin bu dili öğrenmesi şarttır. Franko-Arap okullarından mezun olanların eğitim sonunda Arapça ve Fransızca, dil sorunları olmayıp başarılı olanlar vardır. Genellikle bir kısmı Arapça, diğerleri Fransızca öğrenerek mezun olduktan sonra uygun olan üniversiteye gidip öğrenim görmesi mümkündür. Başarılı olmayanlar ise vazgeçmektedir.

Franko-Arap okullarına destek ve reform konusunda devlet tarafından çeşitli projeler sunulmuştur. Bazı yöneticilerin din bilgileri yeterli olmamasına rağmen sektörün güçlendirilmesine her türlü katkıyı vermişlerdir. Sektörün geleceğini düşünülmeden düzensizlik sürmüş ve ilgilenilmemiştir. Arapça dilinde okuma yazma ve anlama becerilerine sahip olanlar resmi devlet okullarında kayıtlı olmadığından ülkenin yıllık okuryazarlık oranında sayılmamaktadırlar. Çünkü fransızlaştırma ideolojisi diğerlerden daha üstün görülmektedir. Nijer eğitimi uluslararası kurumlardan finansman alması nedeniyle empoze edilen kuralları halk üzerinde uygulamaktadır.

1998 yılında belirlenen LOSEN kanunu, Nijer'in eğitim sisteminin açıklandığı eğitim oryantasyonu reform çalışmalarına da olumlu yol açmıştır. Franko-Arap okullarının yeniden kaliteli yürütölmesi amacıyla devlet tarafından İslami Kalkınma Bankasıyla gururlu bir işbirliği yaparak ilk medreseyi destekleyen projeye PAEFAN adı verilmiştir. Resmi olan ve resmi olmayan okulları yenileme hedefiyle kurulmuştur. Okul erişimi geliştirme – alt yapılarının geliştirilmesi, bilinçlendirme ve kızların eğitimi -, eğitim kalitesinin artışı ve güçlendirilmesi - okul yöneticiler, müfettişler, eğitim danışmanlıklarına kaliteli formasyon vermek -, okuryazarlık artışı ve öğretim programlarında da inovasyon yaratılmak amacıyla önceki projeden yaklaşık beş yıl sonra başka bir proje PRODEFA 1 ve 2 onaylanarak alıştırılmasına başlatılmıştır (Leonardo A, Abdourahmane, ve Mamadou, 2012).

2021 yılında İslami Kalkınma Bankasının Nijer eğitim sisteminde özellikle Franko-Arap okullarının desteklenmesi için yeniden PAEFAN ve PRODEFA gibi destekleyici güncel proje yatırımı gerçekleştirilmiştir. PROSEB/FA adı verilerek, okulların erişimini geliştirilmesi, öğrenim kalitesini güçlendirmesi, yönetim ve bakanlıklarda çalışan yetkilerinin geliştirilmesi amaçları olarak çalıştırılması en yakın sürede başlamış olabilecektir (Yahaya, 2019).

Nijer Cumhuriyetinde yükseköğretim

Yükseköğretim kuruluşu

Nijer'in sosyal-politikasına bakıldığında, ülke halkı karışık bir durumda yaşamıştır. Diori Hamani siyasi grubu ve Djibo Bakari grubu, bu iki siyasi liderler arasında bağımsızlık konusu ile ilgili çeşitli sıkıntılar yaşanarak milletin gelecekte eğitim sektörü gibi yararlanabileceği diğer alanları da etkilemiştir. 1957-1960 yılları arasında bazı Nijer şehirlerinde var olan okullarda çalışan yabancı uyruklu öğretmenler tarafından öğrencilere karşı yapılan olumsuz davranışların sonucu protestolara yol açmıştır.

1957 yılında Tahoua şehrinde öğretmenlik okulunda öğrenciler tarafından yapılan protestolar da örnek olarak verilebilir. Ortaya çıkmış olan olayların olumsuz sonucuyla yurtiçi ve dışında öğrenim gören Nijerli öğrenciler birleşerek devletten bağımsız bir kurum açılmasını savunurken, “Nijer'in eğitiminde ve yükseköğrenim alanında kamu politikası tanımını etkileyen yapısal bir karşı-güç” olarak görülmektedir (Tatiana, S, 2018). Temmuz 1958 tarihinde (Union des Scolaires Nigeriens: Nijerli Öğrenciler Birliği)'nin kurulup 2 Ocak 1959'da Nijer İçişler Bakanlığı tarafından resmiyet kazanıp, statüsü ise 16 Temmuz 1960 kabul edilmiştir (Tatiana, S, 2017).

Nijer'de yükseköğretim konusunun bağımsızlıktan günümüze kadar olumsuz bir halde bırakıldığı görülebilir. Bir ülke kendi eğitim sistemine değer vermezse gelecekte gelişecek bilim inovasyonu sırasında kesinlikle en düşük noktada olabileceği açıklanmaktadır. Her alanın geliştirilmesinde eğitimin kurallarına göre gereken işlemler yapılması gerekmektedir. Tüm yurtiçi ve dışında öğrenim gören Nijerli öğrencilerin eğitim sistemine büyük bir katkı sağlaması beklenmektedir. İlkokul kademesinden itibaren bütün eğitim seviyelerinde, mesleki-teknik ve yükseköğrenim de dahil, yapılan tüm etkinliklere katılmalarında önemli bir rol oynamaları gerekmektedir. Yükseköğrenim konusu ise Nijer'in içte ve dışta kazandığı siyasi bağımsızlığın öncesi ve sonrası yıllarda yaşattığı öğrencilerin grevler ve protestolarının etkili olduğuna inanılmaktadır.

Nijer Cumhuriyetinde iki sebep yükseköğretimin kuruluşu çağrısını ortaya çıkarmıştır. Bu sebeplerden ilki, 1961 yılında Nijer ve Fransa arasında yapılan yazılı işbirliği anlaşmasıyla, diğeri ise Mayıs 1968 tarihinde Dakar Üniversitesinde öğrenciler birliği tarafından yapılan protesto olayları nedeniyle açılma kararı geçerli olmuştur. Kendi özel binasına sahip olmamasına rağmen Nijer'in kenti Niamey'de bir kolej tarafından geçici olarak

barındırılmasına uygun görülerek 1971 yılında Nijer'in ilk yükseköğrenim merkezi açılmıştır. Önce merkez olarak işlemler devam etmiş, iki yıl sonra 1973 yılında yüksek bir bütçe ile tam ve gerçek bir üniversite statüsüne hak kazanmıştır. İkincisi Nijer'in hem eğitim sistemini hem de ülkenin iç politikasını etkilemiştir.

Senegal devletinde bulunan Dakar üniversitesinden atılan öğrencilerden Nijerliler yanında 1966 yıllarında da Fildişide de öğrenciler tarafından yapılan protestolar nedeniyle üniversiteyi kapatıp bütün öğrenciler kendi ülkesine gönderilmiştir (Tatiana, S, 2017). O yıllar da açılan merkez, liseden bakalorya diplomasına sahip olanları yurtdışına sadece açılmayan bölümlere ihtiyaç olduğunda gitmeyi planlamıştır. Metropol eğitim sistemi amaçlarının tüm adaptasyon durumunda yaşayan ülkelere olumsuz faydası görülmektedir. Afrikalıların kendi topraklarında ve kendi bölgesinde yükseköğrenim görmeleri önemlidir. Yapılan Franko-Afrika anlaşmasıyla devam ettirilen öğretimin çoğu insanların kendi gerçeklerini yansıtmamasına rağmen kültürel yönünü de olumsuz etkilemektedir.

Nijer Eğitim Sisteminde Yükseköğretimin Gelişmesi

Nijer bağımsızlığını geç kazanması nedeniyle eğitimde istenilen ve hedeflenen düzelmeler yavaşla ve zamanla oluşmaya başlamıştır. Bütün eğitim seviyelerinde de geçmişte sömürge döneminde planlanan programlar doğrultusunda öğrenme işlemleri uygulanmaktadır. Ülkenin yüksek öğretim düzeyi 1971 yılında ilk yükseköğrenim merkezinin açılmasıyla başlamıştır. 1973 yılında ise merkezin önceki ismi Niamey Üniversitesi adı değiştirilerek 1992 yılında ünlü Nijerli araştırmacı, güneş enerjisi alanında profesör olan üniversitenin ilk rektörünün adını alarak Abdou Moumouni Üniversitesine dönüştürülmüştür.

Üniversite 2000 yılının başına kadar Nijer'de tek ulusal ve devlet yükseköğrenim kurumudur. 2010 yılında önceden açılmış olan Zinder, Maradi ve Tahoua enstitüleri üniversite statüsüne dönüştürülüp 2014 yılında da Diffa, Agadez, Dosso ve Tillaberi şehirlerinde devlete bağlı üniversiteler açılmasını onaylanmıştır. Bu yana kurumun metropolün eğitim kökeni ve fransız projesinin parçası olarak sürekli bir şekilde devam etmesini istemiştir (Tatiana ve Camille, 2020).

Nijer'in eğitim sisteminin oryantasyonu 1998 yılında hükümet tarafından çıkarılan LOSEN kanunu ile belirlenmiştir. Eğitim de kırk yılın sonucunda belirli bir gelişim olamadığını söyleyemek mümkündür. Öğrencilerin öğretim durumu hep protestolarla karşı karşıya kaldığından umutlanan somut neticelere ulaşılamamıştır. Devlet, her akademik yılın

başında bütün seviyelerde öğretmenler ve öğrencilerin ihtiyaçlarına yüksek oranda karşılayamamaktadır. Nijer’de tek ve yalnız olan öğrenciler birliği USN vardır, bunun yanın da öğretmenler sandikaları, özel sivil toplum kuruluşlarının sayısı sürekli bir artış gösterir. Grev yolları daima açıktır. Yükseköğrenimin sıkıntıları çözülmediği sürece her hükümetin politika planlarında beklenen kaliteli bir yaşama ulaşamamaktadır.

Geçmişte Nijer Cumhuriyetinin Cumhurbaşkanı Mahamadou İssoufou döneminde ve görevde olan şimdiki Cumhurbaşkanı Bazoum Mohamed’in eğitim alanına büyük katkılar sağladığı görülmektedir. Üniversitelerin şimdiki durumunda eskisine kıyasla daha gelişmiş noktalar bulunmaktadır. Çünkü kurumların yöneticilerinin yönetim kalitesi yüksek olduğundan yürütme deneyimleri de yüksektir. Nijer Fransız ve iki dilli öğretim sektörleri bulunduğu için her ikisinde de yükseköğretim düzeylerinde büyük çabalar gösterdiği görülmektedir. Nijer de yükseköğretime 2010 yılından itibaren gelişim yolları açılmaktadır. Özel yükseköğretim kurumları 2001 yılında başlamıştır. Aşağıda bu durum açıklanmıştır.

Nijer’de Geleneksel (Fransız) Yükseköğretim Sektörü

Nijer’de yüksek öğretimin 2010 yılında gelişme noktasına ulaştığı söylenebilir. Önceki yıllarda Abdoul Moumouni Üniversitesinden başka üniversite bulunamadığı için yurtdışından gelen yeni mezun Nijerli uzmanlar kurumun içinde çalışma fırsatı bulamadığında özel olan ensitütülerde çalışmaktadırlar. Ana yükseköğretimin kurumu olduğu nedeniyle ülkenin bütün bölgelerden Bakalorya diploması için yeterlilik sınavını kazanıp başarılı olanların Niamey’deki uzun süre öğretim sağlayan Abdoul Moumouni üniversitesine gelmeleri gerekmiştir. Yüksek puanla kazanmış olan öğrencilerin ise yurtdışı için verilen burs imkanı bulması mümkündür. 01 Haziran 1998 kanunu ve no 2010–284/PCSRD/MESS/RS – 30 Nisan 2010 ve no2010–285/PCSRD/MESS/RS/ – 30 Nisan 2010 kararnamelerin içerikleriyle yükseköğrenim yeniden yapılandırılmıştır.

Toplam üniversite statüsüyle yeniden başka 7 kurumun devlet tarafından açılması onaylanmıştır. Her kurum kendi açtığı fakülte ve enstitüleri Yükseköğretim Bakanlığından belirlenmiş olan standartlara göre yürütmektedir. Nijer toprağında 1986 yılında İslam İşbirliği Teşkilatının yetkisinde kurulmuş olan Say İslami Üniversitesi devletin Franko-Arap eğitim sistemine büyük katkı sağlanmaya devam etmektedir. Yıllardır yüksek öğretim konusunda katkı veren İslam Üniversitenin özellikleri sonraki başlıklardan açıklanmıştır.

Abdoul Moumouni Üniversitesi

Nijer de diğer eski Fransız Batı Afrika bölgelerinden daha geç yükseköğretim kurumu öğretim sağlamaya başladığından 1971 yılında ilk öğretim merkezinin kuruluşu 6 Eylül 1971 onaylanmış N° 71-31 - kanunuyla gerçekleştirilmiştir. 1973 yılında ise açılmış olan yükseköğretim merkezi, tam N° 73-23 - 20 Eylül 1973 yılında ortaya çıkmış kanunla gerçek bir üniversite olarak eski merkezden Niamey Üniversitesiye dönüştürülmüştür. Kurumun, 1992 yılında da güneş enerjisi biliminde çalışmış uzman ve profesör derecesine sahip olan Nijerli *Abdoul Moumouni Dioffo* şahsiyetine değer vermek amacıyla Abdoul Moumouni Üniversitesi adını almıştır. Fransız eğitim sektöründe yükseköğretim düzeyinde yüksek diploma veren bir kurumudur. Üniversite kendi bünyesinde beş fakülte, üç araştırma enstitüsü ve bir yüksekokula sahiptir. Tablo 1.9'da kurumun fakültelerinde verilen eğitim dereceleri görülmektedir.

Tablo 1.9. UAM'de Fakültelere Göre Verilen Eğitim Düzeyleri

Fakülteler	Kodlar	Verilen Eğitim Dereceleri		
		Lisans	Master	Doctora
Edebiyat ve Beşeri Bilimleri Fakültesi (<i>Faculté des Lettres et Sciences Humaines</i>)	FLSC	x	x	-
Hukuk ve Siyaset Bilimleri Fakültesi (<i>Faculte des Sciences Jurridiques et et Politiques</i>)	FSJP	x	x	-
İktisat ve Yönetim Bilimleri Fakültesi (<i>Faculté des Sciences Economiques et de Gestion</i>)	FSEG	x	x	-
Sağlık Bilimleri Fakültesi (<i>Faculté des Sciences de la Santé</i>)	FSS	x	x	x
Ziraat Fakültesi (<i>Faculté d'Agronomie</i>)	FA	x	x	-

Yukarıdaki tablo Abdol Moumouni Üniversitesinde var olan beş fakültesinde verilen eğitim düzeylerini göstermektedir. Tıp Fakültesinin öğretim süresi ve programının devamlı olması nedeniyle diğer fakültelerden ayrıdır. Kurumdan mezun olan öğrenciler genellikle genel tıp hekim statüsüyle hizmete başlamaktadır. Fotoğraf, üniversitenin ana kapısını göstermektedir (Danisa, 2019).

Şekil 1.19. Nijer'de Abdoul Moumouni Üniversitesi

Tablo 1.10'da 1971 akademik yılından 2010 yılına kadar çalışmış ve günümüzde çalışmakta olan öğretim kadroları, yurtiçi ve yurtdışına öğrenim görmek amacıyla giden Nijerli öğrencilerin sayıları açıklanmaktadır.

Tablo 1.10. 1971 yılından 2010 yılına Öğrenciler ve Öğretmenlerin Kadrosu

Yıllar	Öğrenciler Sayısı		Öğretim Kadrosu			
	Yurtiçi	Yurtdışı	Asistanlar	Yard. Doç. Dr	Doç. Dr	Prof. Dr
1971-1972	103	-	-	-	0	-
1975-1976	294	684	7	13	0	2
1979-1980	685	1206	13	28	4	3
1984-1985	2450	Belirlenememiş	41	42	8	5
1986-1987	3257	973	62	43	12	6
1990-1991	3628	1617	68	57	19	11
1996-1997	5136	2127	83	122	22	19
2002-2003	6585	2297	84	159	27	18
2005-2006	8710	1300	98	136	34	16
2008-2009	9882	1398	75	152	51	19
2009-2010	11266	1475	86	151	47	20

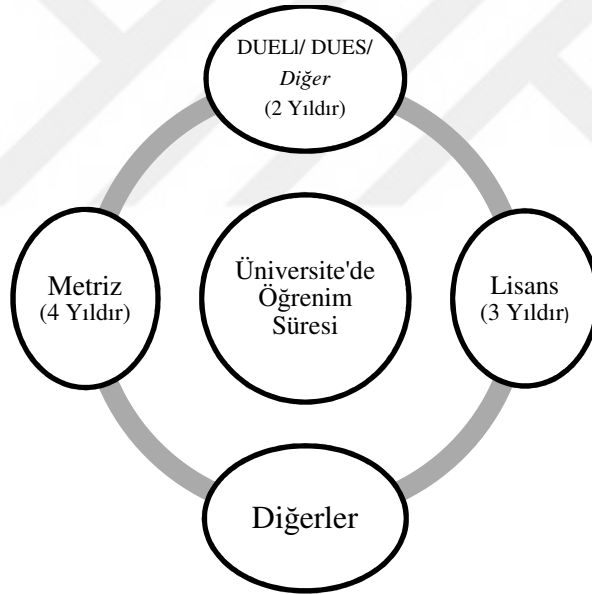
(Emmanuel ve Kadijatou, 2018)

1971-2007 Nijer'de Yükseköğretimde Eski Öğretim Sistemi ve Öğretim Programı

Bağımsızlıktan sonra Fransız Afrika bölgelerinde eğitim ve öğretim konusu ile ilgili bağımsız olan ülkelerin eğitim politikası, kendi halkının gerçek ihtiyaçlarına göre yapılmamıştır. Fransa ve Frankofon Afrika ülkeleriyle yaptığı anlaşma içerisinde eğitimi politikasına önemli yer verilmiştir. Aslında Fransa planlamış amaçlarından bağımsız olan ülkelere getirilmiş veya devam eden eğitimin tüm düzeylerde adoptasyon ve yeniden devam

ettirme mücadelesi göstermiştir. Bu yüzden 1961 yılında yapılan anlaşmalar yoluyla Fransa'nın isteklerine bağlı olarak ilk cumhurbaşkanları ve Fransa arasında imzalanan işbirlikler başarılı olarak gerçekleşmiştir.

Bağımsızlığın ilk döneminde kadar Nijerli öğrenciler, lise bitirdikten sonra bölgede yükseköğretim seviyesi var olmaması nedeniyle hep yurtdışına gidip orada Bakalorya diplomasını almaya amaçlamıştır. Elde edinilen bilgiye göre yurtdışında 1960 yılında sadece 51 öğrenci vardır. 1967 yılında ise öğrenci sayısı 143 olmuştur. Bu sebeplerden dolayı Nijer Cumhuriyetinde de yükseköğretim merkezinin kurulması gerekli görülmüştür. 22 Haziran 1966 tarihinde Fransa hükümetinde ortaya çıkan 66-11 sayılı kararnameyle Fransa'da uygulanan programın içeriğinde yapılan dersler, öğretim süreleri, katsayı, kullanılan yöntemler ve sınav tekniklerinde 1966 yılında Fransa da yürütülen programlardan hiçbir farklılık yoktur (Foulani, 1994). Nijer'de üniversitelerde uygulanan eğitim ve öğretim sisteminde verilen öğrenim diploma adları ve öğrenim süresi aşağıda görülmektedir.

Eski sistemde üniversitede ilk iki yılını tamamlayan öğrenciler özellikle edebiyat gibi fakültelerden DUEL/ DUES ve diğerlerinden mezun olma hakkı vardır. Üç yılın öğretim derslerini başarıyla bitiren öğrenenler lisans diplomasına hakkı kazanabilirler. Diğer taraftan kesintili veya kesintisiz sekiz (4 yıl) öğretim döneminde öğrenim görmüş ve tamamlayan öğrenciler Metriz diplomasına hakkı kazanırlar. Üniversitede 1. Döngü ve 2. Döngü seviyesinde verilen dersler, pratik – uygulamalı veya deneyler gibi – teori – ders suretiyle verilir – ve bir öğretmenin yönlendirmesiyle – ödevler veya gözden geçirme gibi – yürütülen bu üç öğretim şeklidir. Değerlendirme açısından öğrencilerin derslerden kazandığı bilgilerin doğrulanması ve performansları belirlenmek istenildiğinde programın hedeflerinin kazanılıp

kazanılmadığı yazılı sınav olarak yapılmaktadır. Genellikle öğretim Ekim ayında başlayıp Haziran ayında çoğu dönem bitiş sınavları tamamlanmaktadır.

Ödevler (kısa süreli): Genellikle Ocak ayı ve Nisan ayında yapılmaktadır. Yazılı veya pratik şekli olabilir. Bölüm veya öğretmen tarafından yürüttüğü eğitim programının gerçekleştirip gerçekleştirilmediğini kontrol etmek amacıyla yapılır.

Genel sınavı: Akademik yılın bitiş sınavı denir. Öğrenciler bu sınava büyük hazırlıklar yaparlar. Normalde iki oturumlup, ilk oturum (final) haziran ayında yapılır, başarılı olanlar, hemen sonraki akademik yıla geçerler. Birinci oturumdan başarılı olamayanlar veya girememiş durumda olanlar okul tatilinin sonunda yani eylül ve ekim aylarında gelip ikinci oturumda şansını denemektedir (bütünleme sınavı).

Değerlendirmede puanlama ise LMD sistemi gibi değil, burada yirmilik (20 üzere) notlama sistemi uygulanmaktadır.

Mükemmel (Excellent): 18/20 – 20/20

Çok iyi (Très Bien): 16/20 – 18/20

İyi (Bien): 14/20 – 16/20

Yeterince İyi: 12/20 – 14/20

Geçer: 10/20 – 12/20

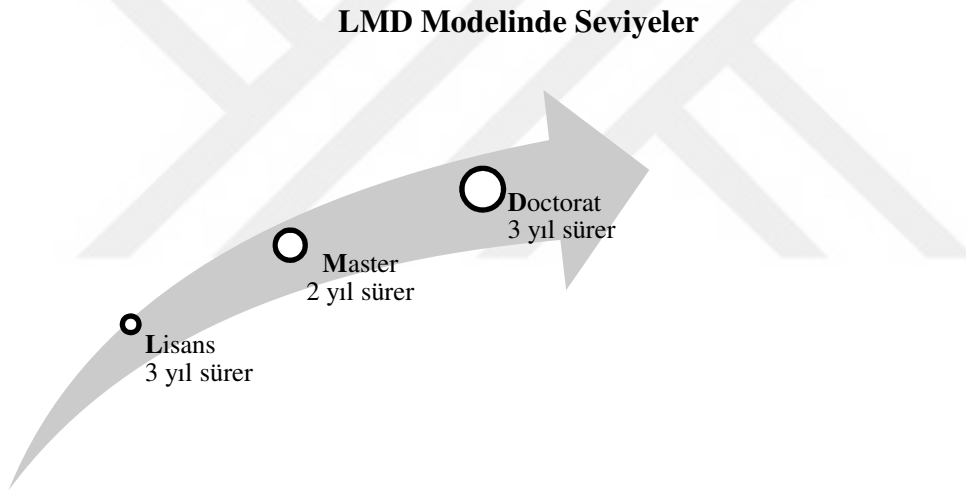
Bu notlama sistemi şimdiye kadar Nijer eğitim sisteminde kolej (ortaokul)’den liseye kadar tüm öğretim programlarda değerlendirme işlemlerinde kullanmasını tercih etmektedir. İki eğitim sektöründe geçerli olduğunu görülmektedir. Fakat bazı yükseköğretim kurumlarda Nijer İslam Üniversitesinde uygulanan programlarda 100’lik sistemi kullanmaya devam edilmektedir.

2007- Günümüze Nijer’in Yükseköğretiminde LMD Öğretim Sistemi

Bağımsızlık dönemlerinde Fransa’dan Frankofon Afrika ülkelerine getirilmiş olan Fransız eğitim sisteminin devam ettirilmesi sürecinde açılmış olan tüm yeni yükseköğretim merkezlerinde metropolden uygulanan bilgi aktarma stratejilerinin aynı kullanılması hedeflenmiştir. Nijer’de adaptasyon amacıyla getirilen yabancı Fransız eğitim sisteminden bilhassa yükseköğretim sektöründen bağımsız olmamaktadır. Belgelere göre 1998 yılında Fransa ve diğer Avrupa Birliğine üye olan ülkelerin yükseköğretimin reform amacıyla: gelişmiş istihdam ve daha fazla sosyal uyum ile sürdürülen iktisat büyüme becerisine sahip olması amacıyla ve dünyadaki uygun bilgiye dayalı olan en rekabetçi ve dinamik ekonomi

için karar alınmıştır (Ucad, 2009). Akrika'da ekonomik gelişim açısından UEMOA (Batı Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği: Burkina Faso, Benin, Gine Biso, Mali, Nijer, Senegal ve Togo) ve CEMAC (Orta Afrika Ekonomik ve Parasal Topluluğu: Kamerun, Kongo, Gabon, Ekvator Gine, Orta Afrika Cumhuriyeti ve Çad) bulunmaktadır. Fransa sistemi geldiğinde 2005 yılında CEMAC tarafından kabullenmiş, 2007 yılında ise diğer birliğin de modernizasyonu amacıyla onaylanmıştır.

UEMOA, yeni yükseköğretim reformunu çıkarmak amacıyla kurumun tüm üyelerinin birliğiyle REESAO (Batı Afrika'da Yüksek Öğretimde Mükemmellik Ağı) kurmuştur. Kurumun duyarlılık işlemi sürecinde ve gereken evrakların hazırlanması da sırayla gerçekleştirmiştir. LMD sistemi, daha kaliteli bir yüksek öğrenim sağlamak ve öğrenenlerin alacakları diplomayı uluslararası standartlara sahip ve öğrenciliğin hareketliliğine izin vermek amacıyla getirilmiştir.

2007 yılından itibaren UEMOA ülkelerinin üniversitelerinde uzun süre uygulanmış klasik öğretimden ayrılarak Lisans-Master-Doktora (LMD) sistemi getirilerek adoptasyonuna odaklanmıştır.

LMD Modelinde Lisans

Dünyadaki üniversitelerde en çok okunan ve diploması kazanılandır. Üniversitelerde uygulanan eski ve modern olan öğretim modellerinde yer almaktadır. LMD modelinde ise öğrenim görmek isteyenlerin yalnız 3 yıl içerisinde okulunu tamamlanması gerekmektedir. Seviyenin altında iki tür lisans vardır:

- a. *Akademik Lisans*: Yüksek lisans ve doktora seviyesinde uzun süreli eğitim almak isteyenlere doğrudan erişim sağlayan bir diplomadır. Öğrenmeyi hedefleyenlerin hayallerini gerçekleştiren bir derecedir.
- b. *Mesleki Lisans*: Seviyeyi tamamlandıktan sonra öğrenmeye devam etmeyi istemeyen yada umutlanmayan öğrenenler, iş dünyasına erken başlamak isteyenler için doğrudan entegrasyona yol açan bir derece diplomasıdır. Nijer’de teknik ve mesleki eğitim eskiden yaygın olmamasına rağmen CFPA, CFPP okullarından teknik diplomasına sahip gibi Bakalorya diplomasına sahip olanlar da özel enstitüden eğitim alması kolay ve uygundur. Bu diploma teknik bilimlere bağlı olanların geleceğini belirleyen bir derecedir.

LMD Modelinde Master

Lisan derecesine sahip olanların eğitim almaya devam etmesini sağlayan bir eğitim seviyesidir. Bu döngüde 2 yıl içerisinde öğrenenlerin eğitimini tamamlaması gerekmektedir. Olumsuz olan durum, mesleki lisans diplomasına sahip olanlar bu seviyede yer alamazlar. Sadece akademik lisans derecesini kazananların erişebilmesi için hazırlanmaktadır. O da belirlenmiş giriş koşulları eksik olmayan dosyalar geçerli olmaktadır. Öğrenenlere doktora çalışmaları ve yapılacak araştırmaların gerekçelerinin hazırlanmasında yönlendirilmesini sağlayan bir eğitim seviyesidir. Mesleki lisans diplomasına sahip olanların da mesleki master okuması mümkündür. Öğrenci öğrenmeye yönelik mesleki becerileri geliştirmek ve derinleştirmek amacıyla eğitim almaya devam edebilir (Mesri, 2014).

LMD modelinde Doktora

Nijer’de yükseköğretiminde 2014 yılında ilk açılmış olan ve günümüze kadar sadece 3 merkez doktora derecesi vermektedir. Diğerleri ise devlete bağlı ve belirlenen standartlarla uyumlu olan üniversitelerden hariç geleneksel eğitim sisteminde sadece Abdoul Moumouni üniversitesinden doktora derecesi verilmektedir. Çünkü diğerleri 2010 yılında açılması nedeniyle bazı fakültelerin kurulması için çalışılmaktadır.

LMD eğitim modelinde doktora eğitimi en az 3 akademik yıl sürmektedir. Öğrenenlerin araştırma ve kendi bilgilerinin geliştirilmesi amacıyla uzmanlık alanındaki bilginin derinleşmesi sağlanmaktadır. Doktora diploması ile ilgili güncel olan model ve önceki uygulamasını bırakmış klasik modeller arasında doktora seviyesinden mezun olanların oranı çok düşük olması nedeniyle öğrenciler yurtdışından Türkiye, Çin, Fransa ve diğer

gelişmiş ülkeler gibi öğrenmeye devam etme fırsatı bulurlarsa hemen gidip hayallerini gerçekleştirmektedirler. Çünkü kendi ülkesinde kalırsa okuduğu bölümün devamını bulamayacağını bilmektedir. Teknik ve mesleki alanında ise şimdiye kadar yurtdından mezun olanlar Nijer’e dönüp gelişime katkı sağlamıştır.

Türkiye ve Nijer arasındaki var olan ilişkilerin devamında 2009 yılından itibaren ve 2011 YTB programlarıyla günümüze kadar beşeri, ziraat, uluslararası ilişkiler, tıp ve hemşirelik, eğitim, hukuk, çeşitli mühendislikler, veteriner gibi bölümler burs yoluyla bütün öğrenim seviyeleri – Doktora, Yüksek Lisans ve Lisans – faydalanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti, Nijer Cumhuriyetinin eğitim sistemini geliştirmesine unutulmaz katkılar sağlanmaya devam etmektedir. Geleneksel Nijer eğitim sisteminde yükseköğretimde reform sürecinde yeni öğretim modeli LMD adı olarak Abdoul Moumouni üniversitesinde başlamıştır. Bu modelin, Nijer vatandaşı ve diğer ülkeden eğitim almak amacıyla gelen öğrencilerin araştırma alanını desteklemek için açılmaktadır. Tablo 1.11’de UAM üniversitesinde yapılan doktora araştırması ve deceresine fırsat veren kurumlar ve disiplinleri gösterilmektedir.

Tablo 1.11. UAM Doktora Okulları ve Disiplinleri

Alanlar	Alanların Disiplinler
SVT: Yaşam ve Toprak Bilimleri Doktora Okulu	Biyoloji Ziraat Çevre Jeoloji Sağlık Bilimler
LASHS: Edebiyat, İnsan ve Toplum Bilimleri Doktora Okulu	Edebiyat Sanat Hukuk bilimleri İktisat bilimleri Yönetim Bilimleri
SET: Doğru Bilim ve Teknik Bilimleri Doktora Okulu	Kimya Bilimleri Fizik Biyokimya Matematik Bilgisayar Bilimleri Mühendislik Bilimleri

(Campus, 2021)

LMD Modelinde Öğretim Programı

Programlı olmayan bir sistemin öğretim dünyasında geçerli bir yer bulamayacağı vurgulanmaktadır. Program her öğretim ve öğrenme sürecinde gerçekleştirilen unsurlardır. Bu modelin içeriğinde dersler birimlere göre kodlayarak belirlenmektedir.

Temel Öğretim Birimi (UEF): Bir alanın takip etmesi amacıyla bilinmesi gerekli olan temel üniteleri ve konuları bir birim içinde birleşme şeklindedir. Bir öğrenci araştırma yapmayı hedeflediğinde başlangıçta bilimsel araştırmayı ana ve temel ders olarak öğrenmesi gerekir. Çünkü ana/temel dersler bilinmeden öğrenme sonucu olumsuz çıkar.

Keşif Öğretim Birimi (UED): Öğrenenlerin bilgilerinin genişletilmesine yardım eden derslerdir. Çünkü bu üniteler, öğrencinin ulaşmak istenilen hedeflere yönlendirerek kazandırılmasını amaçlar. İnsana olumlu bakış kazandıran derslerdir.

Ortak (çapraz) Öğretim Birimi (UET): Güncel bilim teknikleri, bilgisayar, beşeri bilimler, iletişim ve teknoloji, hepsini bir araya getiren derslerdir. Bu üniteler, yalnız insanın kendi temel derslerinin anlaması için yardımcı olan konulardır.

Özel Öğretim Birimi (UES): Bu konular sadece uzmanlık alanı ile seçilen dersleri birleştirip öğretim birimi yaratmaktadır (Technologie, 2019).

LMD Modelin Standartları

Yarıyıl: Modelde her akademik yıl iki döneme bölünmektedir. Bu dönemler birbirine bağlı ve devamlıdır. Derslerin bir dönemde %50 puanlarını alınırsa öğrencinin geçmediği ders varsa alttan ders olarak sayılır. Çünkü dersler birilerinden ayırdır, fakat dönem ortalamasını etkileyebilir. Her dönem 14-16 hafta arası sürer (öğretim ve değerlendirme).

Tablo1.12. LMD Standartlar Tablosu

Lisans	3 yıl = 6 yarıyıl: SX6	(S) sırayla kodlanır: (S ₁ , S ₂ , S ₃ , S ₄ , S ₅ , S ₆)
Master	2 yıl = 4 yarıyıl: SX4	(S) sırayla kodlanır: (S ₁ , S ₂ , S ₃ , S ₄)
Doktora	3 yıl = 6 yarıyıl: SX6	(S) sırayla kodlanır: (S ₁ , S ₂ , S ₃ , S ₄ , S ₅ , S ₆)

Değerlendirme: Her akademik yılda iki oturum türü bulunmaktadır. İlki *final oturumu*, her öğretim üyesine verilmiş olan ders ve süre tamamlandıktan sonra yarıyılın sonunda final değerlendirilmesi gerekir. Diğer oturum ise Türk eğitim sisteminde yapılan değerlendirmelerde *bütünleme* adı verilmiştir. Birinden başarılı olamayanların girmesi gereklidir. Sınavın tüm notların ortalamasından %50 = 10/20 alanlar direk başarılı sayılır.

Katsayı/kredi:

Lisans dersleri **S1– S6: 180** Kredi olmalı,

Master dersleri **S1 – S4: 120** Kredi olmalı,

Doktora dersleri **S1 – S6: 180** Kredi olmalı.

Bir ders kredinin değerinde her öğrenci 20-25 saat çalışması gerekir. Temel öğretim biriminde var olan konular 3-6 kredi alınmaktadır. Keşif öğretim birimi ise 2-3 arası kredi olarak verilmektedir. Seçmeli derslerin öğretim birimi genelde 1 kredi olarak vardır. bir ders genel 1 saat 30 dk sürer: 2 kredi sağlar, sürenin altında olan ise sadece 1 kredi hakkı vardır. Nijer Yükseköğretim Bakanlığı tarafından ülkenin eğitim sisteminde tanınmış olan LMD modelinin tüm geleneksel (Fransızca dili ile öğretim gerçekleştiren) devlet ve özel üniversiteler, enstitüler ve yüksekokullarda uygulanmasını tercih etmektedir.

Nijer’de Franko-Arap Yükseköğretimi Sektörü

Sektörün yükseköğretim düzeyi, Abdoul Moumouni Üniversitesi ve diğer devlete bağlı olan üniversiteler gibi değildir. Nijer eğitim sisteminde Franko-Arap okullarından mezun olan öğrencilerin (A8 Kategorisi) Bakalorya diplomasını aldıktan sonra iki seçeneği, biri sınavsız devlet üniversitesine yoksa gereken dosyayı hazırlayıp Nijer İslam Üniversitesinin idaresi tarafından hazırlanan giriş sınavına kalması gerekmektedir. Başarılı olmayanların kurumda verilen eğitime alınması olanaklı değildir.

Nijer’de günümüzde devam eden Franko-Arap (iki dilli) ve diğeri (üç dilli) özel üniversiteler açılmıştır. Kurumlar hizmet açısından ücretli eğitim almak isteyenlerin memnuniyetiyle kayıtları gerçekleştirmektedir. Nijer Yükseköğretim Bakanlığı tarafından devlete bağlı bir Franko-Arap üniversitesi açılmıştır. Devlete bağlı olmayan üniversitelerden seçilerek şimdiye kadar kaliteli eğitim vermeye devam eden Nijer İslam Üniversitesi örnek olarak gösterilmektedir.

Nijer İslami Üniversitesi

Bağımsızlık döneminde açılmış olan sektör, 1974 yılında Pakistan’da Lahor şehrinde düzenlenen 2. İslami İşbirliği Teşkilatı konferansının sonucunda Nijer İslami Üniversitesi kuruluşu teşkilatın üyelerinin rızasıyla onaylanmıştır. Kurum, 1986 yılında öğrencilerini öğrenim görmek amacıyla kabul işlemine başlamıştır. Franko-Arap okullarından mezun

olanların eğitim almasına kendi ülkesinde büyük fırsatlar sağlanmaktadır. İslami İşbirliği Teşkilatı tarafından kurulmuş olan - Bangladeş, Malezya ve Uganda, Nijer - üniversitelerden biri olmaktadır. Yalnız Nijerli öğrenciler için değil, Afrika'nın her ülkesinden İslami ve diğer alanda eğitime devam etmek isteyen müslüman öğrenciler, eğitim alma hedefiyle hazırlanmış kabul koşullarını tamamlayan adaylar, okuma fırsatı kazanabilirler.

Üniversitenin yönetimi, rektör, teşkilatın yoluyla belirlenmektedir. İdari görevleri ise rektör yardımcısından itibaren bazıları Nijer devletinden gönderilmektedir. Dekan, bölüm başkanı gibi akademik görevliler, kurumun ana meclisinden çıkan kararlara göre belirlenmektedir. Nijer Yükseköğretim Araştırma ve İnovasyon Bakanlığının genel müdürlüklerinden İslam Üniversitesine de önemli yer verilmektedir. Diğer üniversiteler gibi, öğretim üyeleri tecrübeli olanlardan alınmaktadır.

Akademik açıdan incelendiğinde, bütün mezun olanların eğitim kalitelerinin yüksek olduğu söylenebilir. Afrika'nın islami gelişimine katkı sağlamaktadır. Kurumun diplomasına sahip olanlar kendi ülkesinin eğitim sistemine önemli faydalar kazandırmaktadır. Öğretim kadrosu ise, üniversitenin yurtiçi ve dışından doktora ve yüksek lisans diplomasını alan eski kendi öğrencilerinden ve diğer kamu ve özel kurumlarla yapılan işbirlikleri sayesinde alınmaktadır.

Tillaberi bölgesinde bulunan Say ilçesinde 1986 yılından beri Nijer Eğitim sisteminde özellikle Franko-Arap sektörüne önemli katkı sağlayanlardan birisidir. Nijer eğitim sisteminde uzun zamandır sürekli marjinalizasyon altında olan Franko-Arap sektörüne Say üniversitenin yardımıyla şimdiki durumun daha memnun edici olduğu görülmektedir. %95 İslam olan Nijer, halkının islami bilgilere ihtiyaçları devam etmektedir. İstenilen din hizmetleri sadece yurtdışından şari'at (İlahiyat) diplomasına sahip olanlara değil yurtiçi de özellikle İslam Üniversitesinden mezun olanların çabaları önemlidir. Bu kurumun finansman kaynakları, ISESCO, BID, OCI, Suudi Arabistan, Kuveyt, Qatar, UAE ve diğerleri tarafından yapılan bağışlardan garantilenmektedir. Üniversitede öğrenim süresinde uygulanan diller, Arapça, Fransızca ve İngilizce'dir. Tablo 1.13'de Nijer İslami Üniversitesindeki kurumları göstermektedir:

Tablo 1.13. Nijer İslami Üniversitesinde Kurumlar

KurumaYılı	Fakülteler	Bölümler
Başlangıç	Şari'at ve Kanun	Kur'an ve Hadis Usul-Fikh
Başlangıç	Arap Dil ve Edebiyatı	Arap Dili Edebiyat
-	Teknik Bilimler	-
-	İktisat ve Kamu Bilimler	Genel Kamu Yönetim Muhasebe
2015 - 2016	Ziraat	-
2017 - 2018	Sağlık Bilimler	Kadın (Kısmı)
2018 - 2019	Mühendislik	İnşaat Mimarlık
	Sosyal Bilimler	Tarih ve Medeniyet Coğrafya
		Afrika El Yazmaları ve Miras Merkezi
2019 - 2020	Bilgi	Bilgi sistemi
2020 - 2021	Diller ve Tercümenlik	Diller Tercümenlik
2024 - 2025	Tıp	-

(Andre, 2015)

İslami İşbirliği Teşkilatı tarafından hazırlanan 10 yıllık çalışma planında geçmiş olan bilgiler ve geleceğe beklenen olumlu tahminleri göstermektedir. Bazı fakülteler, üniversitenin ilk açılış döneminde birlikte başlamış görülmektedir. Diğerleri ise gelişim süresinde kurulmuştur. Şari'a ve Arap dili, Pedagoji ve Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü, sayılan fakülteler hariç bir temel döngü eğitim danışmanı, müfettişlerin formasyonu, 1 akademik yılında verilmektedir. Üniversiteden mezun olanların gelecekte işsizlik gibi olumsuz durumlarda kalmaması için 2. Sınıf öğrencilerin teknik formasyonu zorunlu olarak alması gerekmektedir. Eğitim veren merkez, genel ve araba elektriği, iklimlendirme, bilgi sistemi, metal marangozluğu, araba mekaniği gibi formasyon alanları bulunmaktadır.

Andre tarafından yazılmış olan konferansın raporunda Nijer İslami Üniversitesi 2025 yılına kadar yapılmış tahminlere göre Tıp fakültesinin açılışı kurumun hedeflerinde yer almaktadır. Üniversitede eğitim ve pedagoji formasyonları veren Yüksek ve Pedagoji Enstitüsünde Nijer eğitim sistemine özellikle eğitim danışmanları, müfettiş formasyonları alanında daha yüksek bir katkı sağlayacağı görülmektedir. Bu enstitü, üniversitenin politikasına göre eğitim ve formasyonların gerçeğini ortaya koymaktadır. Mezun olanlar, CAPES diploması ile kurumun siseminden ayrılmaktadırlar. Ayrıca sadece Nijerler için değil, diğer islam ülkelerinden lise mezunu olanların gelerek öğrenim görmesi mümkündür.

1986-1987 akademik yılında sadece 200 öğrenci ile kurumun öğretim etkinliklerini gerçekleştirmeye başlamıştır. 1989-1990 ve 2013-2014 akademik yılları arasında

üniversitenin tüm farklı eğitim kurumlarından 3173 erkek ve 458 kadın öğrenciler mezun olmuştur. Bu sayının Abdoul Moumouni Üniversitesine kıyasla daha düşük olduğu görülmektedir.

Nijer Yükseköğretiminde Araştırma Kurumları

Bir ülkenin yatırım istekleri ve bilimsel kalkınmasına önemli ve garantili olan araç araştırma yoludur. Dünyada keşfetme ve bilimin gelişmesinde çalışan araştırmacıların güncel olan bilgilere ihtiyaçları vardır. Rekabeti konusunda bütün ülkeler arasında çalışma fırsatı verilmektedir. Covid-19 aşısını bulmak amacıyla gelişmiş olan ülkeler rekabetle araştırma deneyimlerinde yer almıştır. Diğer tarafta tüketici ve gelişmeyen bölgeler ise kendi bilim adamlarının yeterli bilgiye sahip olmadığı nedeniyle hiçbir çaba harcamamaktadır. Yüksek öğretimde araştırma kurumları bulunmazsa kesinlikle gelişmiş alanlarda yer alması kolay değildir.

Fransız Batı Afrika bölgesinde bağımsızlık statüsüne sahip olan Nijer Cumhuriyetinin yüksek öğretim sektöründe gelişmiş araştırmalar açısından Fransız Afrika Enstitüsünün (IFAN) Nijer şubesinin 1944 yılında açılışından itibaren planlanmış etkinlikleri başlamıştır. 1960 yılında tam bağımsızlığın ilk döneminde IFAN, Ulusal Müze ve İnsan Bilimleri Araştırma Merkezi (CNRSH) olmak üzere iki kuruluş görünmektedir (Bernussou, 2009). 1968 yılında N° 68-23/17 - Nisan 1968 kanunu ile Ulusal Bilimsel ve Teknik Araştırma Merkezi (CNRST) açılmıştır. Bu kurumların araştırma faaliyetleri sadece Nijer bölgesinde kalmamış diğer komşu ülkeler ve Fransada yararlanmıştır.

Eskiden Nijerliler deneyim veya öğrenim görmek amacıyla yurtdışına gitmektedir. Araştırma alanında çalışanlar ise hep yabancılardır. Dolayısıyla ülkenin gelişmesinde önemli katkılar düşüktür. Bu yüzden 1978 yılında Araştırma Bakanlığı'nın kuruluşuyla devlet yeni bir araştırma politikası (programlama) ayarlamıştır. Araştırma yapmak isteyenlere Abdoul Moumouni Üniversitesine bağlı olan İnsan Bilimleri veya Nijer Ulusal Tarımsal Araştırma Enstitüsü'nden başka seçenek sunulmamıştır. Herkesin kendi halkına hizmet etmesi istenmiştir. Enstitülere her türlü destek sağlandığı ortaya konulmuştur (Vinck, 2013). Yurtdışına gidenlerin geri dönmemesi nedeniyle ülkenin gelişmesine katkı sağlayamazlar. Nijer de yapılan farklı çalışmalar, yurtiçi ve yurtdışı ulusal ve özel olan kurumlardan yayın yapılmaktadır. Bu kurumlar:

Yurtiçi Ulusal Araştırma Kurumları

Nijer gelişmiş olan ülkelerde yer bulamadığından araştırma konusunda yurt içinde farklı fırsatlar sağlanmaktadır. Her alanda olmamasına karşılık halkın intiyaçlarına göre ve en çok aranan alanların devletin kalkınmasına önemli katkı sağlayabilecek araştırma kurumları kurulmuştur. Aşağıdaki noktalarda istenilen ve uygun bilgiler bulunmaktadır:

IRSH (*Institut de Recherche en Sciences Humaines*):

1944 yılında açılmış olan İnsan Bilimleri Araştırma Enstitüsü, kurulmuş olan Abdoul Moumouni Üniversitesinin araştırma kurumlarına 1974 yılında entegre olmuştur. Ülkenin günümüzde yapılan İnsan Bilimleri çalışmalarında ihtiyaç olan yardımlar sağlanmaktadır. Kurumun ana misyonu ise insan bilimlerinde yapılan paleontoloji ve paleoantropoloji araştırmalar, Nijer de kuşaktan kuşağa miras edilen kültürel eserlerin geliştirilmesi ve korunmasını yürütmektedir. Diğer amacı ise UAM akademik kurumları ile işbirliği yaparak genç olan araştırmacılara öğrencilerin eğitimlerine verilen deneyimlerde katkıda bulunmaktadır. Ülkenin kalkınma arayışlarında gerçekleştiren arkeoloji, şehir ve kırsal kalkınması, dilsel ve ulusal diller ve İslami alanlarına odaklanma tercih edilmektedir (AFN, 2016).

INRAN (*Institut national de recherche agronomique du Niger*):

Nijer Ulusal Tarımsal Araştırma Enstitüsü 1975 yılında kurulmuştur. Nijer de tarım alanında bu enstitüden önce özel yabancı kurumlar araştırma hizmetleri sunmuştur. Sanda yaptığı araştırmasında, Nijer halkının endişelerine bakılmadan yabancıların adına çalışmışlardır (Sanda, 2008). Kırsal problemlerin çözülmesini sağlayan bilimsel ve teknik destekler organize edilerek geliştirmek hedeflenmiştir. Kurumun ana misyonu ise Nijer Cumhuriyetinde gıda güvenliği ve kırsal kalkınmasına sağlanan katkılarda bulunmaktadır (Stads, Kabaley ve Gandah, 2004). Kurumun tarımsal alanlarında kırsal ekonomi ve hayvancılık, ormanlar, ekoloji ve tarım sektörüne odaklanmıştır.

IREM (*Institut de Recherche sur l'Enseignement des Mathématiques*):

1974 yılında kurulan Matematik Araştırma Enstitüsü, matematik eğitimi, öğretmenlerin hizmet içi eğitimi, öğretim programları ve materyallerinin tasarımı, üretimi ve yaygınlaştırılması, matematik programlarının geliştirilmesi ve düzeltilmesi ve matematik alanının ana konuları ile ilgili kurumun ana misyonu üzerinde araştırmalarını

gerçekleştirmektedir. IREM'in panladığı etkinlikler, bilim müfettişleri ve öğretmen-araştırmacılardan oluşan çalışma grupları aracılığıyla yürütülmektedir (IREM, 2016). Abdoul Moumouni Üniversitesine bağlı olması nedeniyle hazırlanmış olan faaliyetlerin gerçekleştirilmesi UAM sektöründen sağlanmaktadır. Geometri, cebir ve bilgisayar bilimlerine yönelik değerlendirmeler dinamik olarak incelendiğinde alanların uygun hizmetleri sağlamak için SARIMA ağı kurulmuştur. Yalnız matematik konularının üzerinde değil ona bağlı olan alanlara da katkıda bulunmaktadır.

IRI (*Institut des Radio Isotopes*):

12 Ocak 1984 kararnamesi ile Radyoizotoplar Araştırma Enstitüsü 1984 yılında Maden, Sanayi ve Jeoloji Yüksekokulu (EMIG) kampüsünde oluşturulmuştur. Radyoizotopların barışçıl kullanımında uygulamalı ve temel çalışma etkinliklerini teşvik etmek ve yürütülmesi, ülkenin gelişim veya kalkınma açısından nükleer tekniklerin kullanımları eğitim, öğretim ve özel çalışmaların sağlanmasına yardımcı olmaktadır (Emmanuel ve Kadijatou, 2018). Bu yüzden radyo-agronomi ve bitki ekofizyolojisi, fiziksel ve kimyasal nükleer ve nükleer tıp alanlarına odaklanmaktadır. Bu enstitü, sağlık bilimleri ve ziraat fakültelerinden araştırmacı pratik yapmak amacıyla gelen öğrencilerin yararlanması mümkündür. Kurumun yurtdışından özellikle Fransa Atom Enerjisi Komisyonu gibi yaptığı işbirliklerin yoluyla büyük katkı sağlanmaya devam etmektedir.

Yurtdışı Araştırma Kurumları

Nijer de ulusal veya devlet tarafından açılmış olan araştırma kurumlarının faaliyetlerinden hariç yurt dışından da yabancı kurumlar olup hedeflenen çalışmalarını gerçekleştirmektedirler. Aşağıda bazıları ile ilgili bilgiler sunulmaktadır:

AGRHYMET (*Le Centre Régional de Formation et d'Application en Agro-Météorologie et Hydrologie Opérationnelle*):

Birleşmiş olan 9 ülkenin (Burkina Faso, Nijer, Mali, Senegal, Moritanya, Cap-Verd, Gambia, Çad ve Gine Bissau) birliğiyle Tarımsal Meteoroloji ve İşletme Hidrolojisinde Bölgesel Eğitim ve Uygulama Merkezi kurumu adını olarak 1974 yılında açılışı gerçekleştirilmiştir. Sahel bölgesindeki doğal kaynakların yönetiminin geliştirilmesi, gıda güvenliğine katkı sağlanmak ve CILSS (Sahel'de Kuraklık Kontrolü için Ülkeler Arası Komite) komitesine üye olan ülkelerinde tarımsal üretiminin geliştirilmesi kurumun ana hedefleri olarak görülmüştür (Agrhymet, Présentation du Centre Régional Agrhymet , 2020).

ICRISAT (*International Crop Research Institute for the Semi-Arid Tropics*):

Nijer’de 1981 yılında ortak işbirliği ile etkinliklerine başlamıştır. Dünya Bankası tarafından koordine edilen Uluslararası Tarımsal Araştırmalar Danışma Grubu (CGIAR) tarafından desteklenen merkezler konsorsiyumunun bir parçasıdır. Hindistan kökeni olan ICRISAT Sahra altı Afrika ve Asya kalkınması için tarımsal araştırmalar yürütmektedir.

ILRI (*International Livestock Research Institute*):

Uluslararası bir araştırma kurumu olduğundan yerleştiği ülkede bulunan ulusal ortaklar ile yoksul olanların ihtiyaçlarını sağlamak amacıyla çalışmaktadır. ICRISAT gibi Uluslararası Tarımsal Araştırmalar Danışma Grubu (CGIAR)’e aittir. Ancak aktiviteleri ayrıdır (Ilri, Our Reseach Contributes, 2021).

IRD (*Institut de Recherche pour le Développement*):

Afrikada araştırma konusunda Kalkınma Araştırma Enstitüsü olan IRD ünlü olarak çalışmaktadır. Ostom (Yurtdışı Bilimsel ve Teknik Araştırma Ofisi) temsilcisi olarak Nijer bağımsızlıktan önce girmiş görünmektedir. İlk 20 yıllarında yaptığı etkinliklerin temeli hidroloji özellikle veya spesifik olarak su kaynakları ve mekanizmalarının değerlendirilmesine ve incelenmesi üzerinde odaklanmıştır. Ostom 1976 hidroloji alanının sürekli devamına hedeflenmiştir.

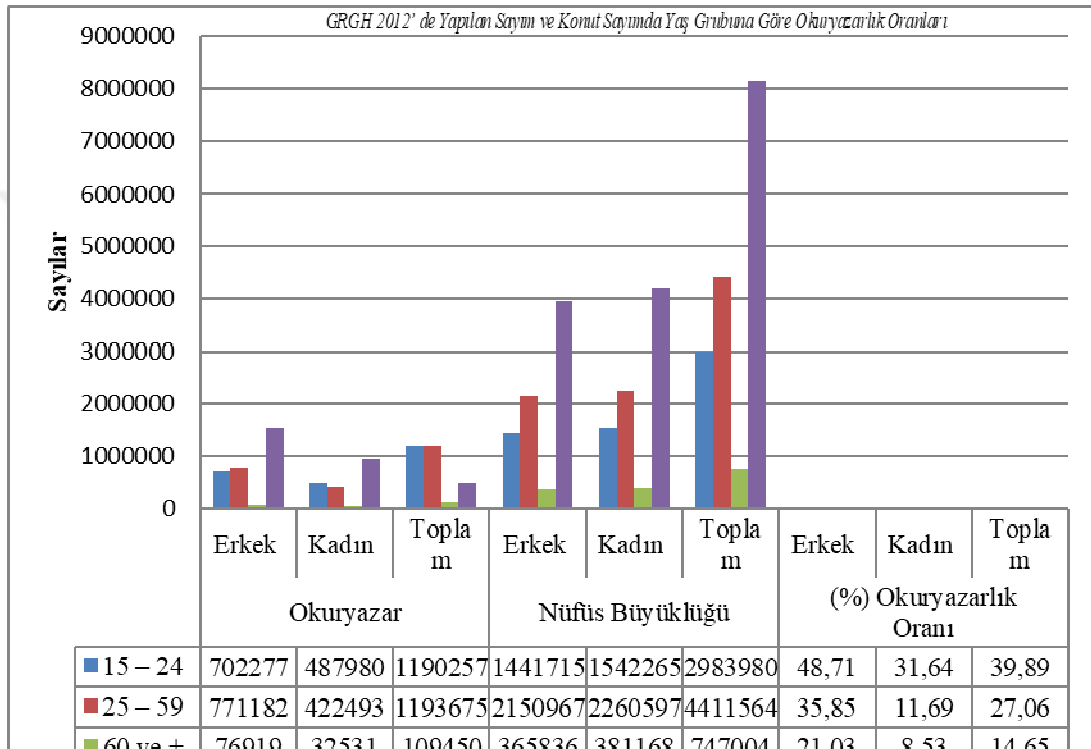
Nijer de 1987 yılında Orstom ve (EPSAT Nijer) projesi (Uydu ile yağış tahmini) aracılığıyla ulusal meteoroloji departmanı ile bir işbirliğine sağlamıştır. 1990 yılında ise Hapex-Sahel projesi (Sahel’de Hidroloji-Atmosfer Pilot Deneyi) gibi önemli araştırma programları oluşturulmasına çalışmıştır (Emmanuel ve Kadijatou, 2018). Kurum faaliyetlerinde hidroloji alanına değer verdiğini göstermektedir. Bunlara rağmen doğal kaynakların insan yönetimi, kemirgenlerin incelenmesi, gıda güvenliği ve insan sağlığına da büyük değer vermektedir.

Nijer Cumhuriyetinde resmi diller okur-yazarlığı

Nüfus ve konut sayımlarında gözden geçirilmiş ilke ve önerilerde okuryazarlık şöyle tanımlanmıştır "Bir kişi, okuyup yazabiliyorsa, onun anlayışıyla, günlük hayatına ilişkin basit ve kısa bir gerçek beyanı okuyabilir ve yazabilir. Cahil anlamı ise , okuma ve yazma yeteneğine sahip olmayan bir kişidir" (Birleşmiş Milletler, 1998). RGPH 2001'de şu şekilde

tanımlanmıştır: “6 yaş ve üzeri herhangi bir dili okuyabilen, yazabilen ve anlayabilen (Fransızca, Arapça veya başka bir dil) okuryazar olarak kabul edilir”. Kur’an okuluna devam eden insanlar, okur-yazarlık oranında büyük ihtimal sayılmazlar. Çünkü resmiyeti olan bir kurs okul olması nedeniyle İçişleri Bakanlığından tanımlanmış belgeye sahip değilse kesinlikle okur-yazarlıkta yer alamazlar. Grafik 1.3. Nijer Ulusal İstatistik Enstitüsünden alınmıştır.

Grafik 1.3: GRGH 2012’de Yapılmış Sayım ve Konut Sayımında Yaş Grubuna Göre Genel Okuryazarlık Oranları

sisteminde okul yapısı, öğrenim süresi ve diğer özelliklerine bakarak tarihsel olarak inceleyip ve okullarda uygulanan ilkökul, ortaokul ve lise eğitim programları üzerinde resmi belgelere göre incelemeyi hedeflemektedir. Programların devlete bağılı olan iki resmi okul sektörlerinde mevcut olan programların öğelerini (hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme) incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçlara bakıldığında araştırmanın uyumluluğı araştırmacı tarafından açıklanarak belirlenmektedir.

Nijer'in eğitim sistemi ve Batı Afrikada resmi dili Fransızca olan ülkelerin eğitim sisteminin aynı kökenden geldiğini göstermek hedeflenmektedir. Çünkü metropol veya sömürgecilerin ayrılma vaktinde gelecek kuşakların fransız düşünlerine bağlandırmak amacıyla 1960 yılında yapılan anlaşmaların içeriğinde açıklanmıştır. Bu konu ilerleyen ve gösterilecek bilgilerde açık açık ortaya çıkacaktır.

Problem Cümlesi

Nijer Cumhuriyetinin eğitim sisteminde ve okullarda uygulanan (ilk, orta ve lise) eğitim programları, bir programda bulunması gereken öğelere ne derece uygundur?

Alt Problemler

1. Nijer eğitim programı bir programda bulunması gereken öğelere kazanım-davranışlar açısından ne derece uygundur?
2. Nijer eğitim programı bir programda bulunması gereken öğelere içerik açısından ne derece uygundur?
3. Nijer eğitim programı bir programda bulunması gereken öğelere eğitim durumları açısından ne derece uygundur?
4. Nijer eğitim programı bir programda bulunması gereken öğelere sinama durumları açısından ne derece uygundur?

1.3. Araştırmanın Önemi

Nijer eğitim sistemi yıllardır perişan bir durumdadır. Sömürge döneminde Fransız yetkisi altında olan ülkelerin eğitimi, Fransa'nın istekleri ve ihtiyaçlarına göre öğretim gerçekleştirilmiştir. Çünkü bölgeye getirilen yeni ve garip eğitim sistemi, var olan geleneksel eğitime tamamen karşıdır, bu yüzden bazı afrikalılar reddetmişlerdir. Bağımsızlık döneminde ise özellikle ilk yıllarında okuryazarlık oranının yükselmesi amacıyla eğitim kalitesine bakılmamıştır. Sadece bazı dönemlerde Nijer eğitim sistemine toplumun ihtiyaçlarına göre önem verilmiştir. Böyle sorunları halkın bilmemesi nedeniyle eğitim alanına katkı sağlaması

zordur. Bu araştırma Nijer eğitim sisteminin yaşadığı çeşitli durumlara göz atıp eğitim programlarında kullanılmış bilgileri de inceleyip ortaya çıkan sorunlar gelecekte olmaması için düzeltme yollarına önemli katkı sağlayacaktır. Çalışmanın önemini her açıdan görmek mümkündür.

Nijer eğitim sistemi ile ilgili tarihsel bakış, araştırma sürecinde ulaşılan bilgiler ve dokümanlardan keşfedilen olumlu ve olumsuz yönleri değerlendirip görülen uygun noktalar, devlet tarafından hazırlanabilecek projelere ve yapılabilecek araştırmalara büyük katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Başka bir önem ise Nijer Cumhuriyetinde ilkokul, ortaokul ve liselerde uygulanan eğitim programları halkın sosyo kültürel ve gelişim ihtiyaçlarına ne derece uyumlu olduğu ve uygunluğu gösterip bulunmuş olan sonuçlar, gelecekte yapabilecek çalışmaların amaçlarına büyük katkı sağlayabileceği görülmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları aşağıda sunulmaktadır:

Nijer Cumhuriyetinin eğitim sistemi 1903 yılından günümüze kadar geçen tarihler, Tarihsel bir araştırma olması nedeniyle tarama sürecinde Eğitim Bakanlıklarından paylaşılan yazılı kaynaklar, raporlar ve geçmiş olan dergilerin yayımları, kitaplar, Nijer Ulusal İstatistik Enstitüsü tarafından yayımlanmış raporlar, Fransa farklı internet erişim sitelerinde var olan geçmiş bilgiler, 2019 yılında hazırlanmış İlkokul eğitim programları, 2015 – 2016 yılında hazırlanmış Orta ve Lise okulların eğitim programları ile sınırlıdır.

BÖLÜM 2

2 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu başlık altında, eğitimde program değerlendirme ile ilgili yapılan araştırmalar ele alınmıştır. Araştırmalar kısaca sunulmuştur. Nijer Cumhuriyetinde program değerlendirme ile ilgili araştırmalara ulaşılamamıştır. Bundan dolayı Türkiye’de yapılanların bazıları özetlenerek sunulmuştur.

2.1 Eğitim Sistemi İle İlgili Araştırmalar

Mammedova Talcı, (2011) yılında yaptığı araştırmada, Amerika Birleşik Devletleri eğitim sistemi ile Türk eğitim sisteminde denetim alt sistemlerinin karşılaştırılmasını amaçlamıştır. Amerikanın ana eğitim politikası okulların politik, ekonomik ve sosyal sıkıntılarını çözmek hedefine odaklanmıştır. Sistemin yapısında okul öncesi (3-5 yaş olan çocuklar), ilköğretim (anaokul) ve ortaöğretim (orta ve lise) seviyesinde 12 yıl sürmekte olup yükseköğretimde lisans (4yıl), yüksek lisans (1-2 yıl arası) doktora düzeyi ise (5-7 yıl arası) belirlenmiştir. Amerika federal bir sisteme sahip olması nedeniyle eğitim sorumluluğu ana hükümete bağlı değildir eyaletlerde kurulan eğitim departmanına bağlıdır. Eğitim finasmanı ise federal, eyalet ve diğer kaynaklardan yıllık bütçesi sağlanmaktadır. Ülkede zorunlu eğitim politikasıyla öğrenenler 16-18 yaşa kadar devam etmektedir.. Öğrenmeler konusunda Liseden sonra üniversitede 4 veya 5 yıl eğitim alarak eğitimini bitiren kişi sınırlı bir öğretmenlik setifikasına sahip kabul edilmektedir. Türk eğitim sistemi ise “vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; diğer yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak” hedeflenmiştir. Türk eğitim sisteminde üç ana amaç vardır –isyenler ana kaynaklardan yararlanabilir hepsi anlamlı ve değerlidir – sistemin yapısında okul öncesi 0-36 ay olanlardan 60-72 ay olanlara aittir. İlköğretim seviyesi zorunlu eğitim olduğu için 6 yaştan 14 yaşa kadar sekiz yıllık eğitim süresi olmakta ortöğretimin süresi dört yıldır, yükseköğretimde dört kademe bulunmaktadır. Ön lisans (2 yıl), lisans (4), lisansüstü veya yüksek lisans (2 yıl) ve doktora kapsamaktadır. Özel okullar ve mesleki ve teknik okullar vardır. Eğitim finasmanın tek kaynağı devlettir. Araştırmadan yararlanabilecek konu eğitim sistemidir, çalışmanın yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağı ve yol vurgulanmaktadır. Nijer Cumhuriyetinin eğitim sisteminde bulunan bazı problemlere olumlu katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Çelik, (2016) yaptığı çalışmada Finlandiya ve Türkiye zorunlu eğitim sisteminin karşılaştırılmasını amaçlamıştır. Dünyada en nitelikli eğitim sistemlerine sahip olan Fillandiya ilk sıralarda yer almaktadır. Bu konuda ülke dört eğitim kademesine sahip olup ilk seviye okul öncesidir (kreşler), 0-6 yaş arası olan çocuklar kabul edilmektedir. Okul öncesini tamamlayan çocuk devlet tarafından konulan kararnameyle zorunlu ilköğretim süresi 9 yıl olan okula devam eder. Okul öncesinden sonraki basamağa geçmeden bir ana sınıfında kalıp hazırbulunuşluk amacıyla oluşturulmuştur. Zorunlu olan ilköğretim süresini tamamlayanlar liseye gitme hakkını kazanmış olurlar. Genel ve mesleki/teknik lise olarak iki tür lise vardır. Seviye zorunlu değildir. Üniversiteye geçmeyi amaçlayan öğrencinin genel liseye gitmesi tavsiye edilir. Teknik bölümlerde daha uyumlu olacağında mesleki liseye gitmesi gerekebilir. Lise düzeyi üç yıllık sürer, diplomasını kazanan öğrencilerin hemen yükseköğrenimde üniversiteye başlamaları uygun görülür. Seviye olarak üç çeşit kademe bulunurken lisans (3 yıl), yüksek lisans (2 yıl) ve doktora (belli değil) sürmektedir. Teknik ve mesleki liseyi bitiren öğrencilerin bir politekniğe başvurması gerekir, başarılı olursa (3+1) politeknik derecesini kazanması istenir. Fillandiya yaşam boyu eğitim felsefesine dayanan bir ülke olmasına rağmen eğitim görmek ücretsizdir. Her vatandaşın eğitim olanağı eşitir faydalanması önemli ve esastır. Bu hizmetler sadece Eğitim Bakanlığına bağlı bırakılmamış, ebeveynler de çocukların öğrenebilecek tüm gelişme sürecinde önemli rol oynamaktadır. Finasman belediyeler (yerel yönetimler) tarafından %91 oranında sağlanmaktadır. Fillandiyada eğitim, gelişme esaslarından olması nedeniyle halk öğrenmelik yapanlara saygı göstermekte ve değer vermektedir.

Altıparmak, (2016) araştırmasında, “İngiltere eğitim sisteminde dramının bir eğitim yöntemi olarak kullanımı ve örnek olarak yabancı dil eğitiminde drama” çalışmasını araştırmıştır. Bu araştırmada sadece İngiltere eğitim sistemine özel bir bakış açısıyla bakılması amaçlanmaktadır.

(Rasekh M Yahya, (2017) yaptığı çalışmada Afganistan eğitim sisteminde nitelik sorununun tarihsel, siyasal, ekonomik ve sosyal temellerini ortaya koymuştur. Afganistanda 1869 yılından önce 2014 yılına kadar geçiş olan tüm dönemlerde eğitim gelişimleri tarihsel olarak incelenmiştir. Eğitim alanında yapılan reform tüm kademelerin özellikleri, öğretmen yetiştirilmesi, medreselerin önemi ve diğer önemli yönlere de yararlı bir bakış bulunmuştur. Nijer eğitim sisteminde eğitim gelişmelerini

belirlemek için bu araştırmanın topladığı bilgilerle anlamlı bir sonuç bulunabileceği beklenmektedir.

2.2 Eğitim Programları İle İlgili Araştırmalar

Kaya, (1997) tarafından yapılan (Eğitimde program değerlendirme sürecinin temel işlemleri) araştırmanın konusu olarak hazırlanmıştır. Çalışmada bir program değerlendirilmesinin temel işlemleri belirlenmiştir. Bu işlemlerin gerçekleştirilmesinde nelerin dikkate alınması gerektiği açıklanarak gösterilmiştir.

Bay ve Karakaya'nın (2006) yaptığı "Program değerlendirme sürecinde karşılaşılan sorunları" araştırmayı hedeflemiştir. Bu problemleri incelenmesi için araştırmacı tarafından verilere dayalı olan kuramsal bir çalışma modeli olduğunu belirlemiştir. Araştırmacı program değerlendirme ile ilgili tanımlar, kavramlar ve görüşlere dikkat ederek açıklamayı yapmıştır. Araştırma sonuçlarında program değerlendirme sürecinde ortaya çıkan sorunları incelendiğinde şu şekilde açıklamış: değerlendirmenin amacı net ve belli olmalı, beklenmeyen sonuçların tespitine önem verilmeli, faktörlerin belirlenmesi ve hangisine dikkat edilmeli, summatif ve formatif değerlendirme türlerine önem verilmeli, değerlendirme sonuçları objektif olmalı, paydaşları önyargılı olmamalıdır.

Özdemir, (2009) tarafından yapılan "Eğitimde program değerlendirme ve Türkiye'de eğitim programlarını değerlendirme çalışmalarını incelemesi" araştırma konusunda Türkiye'nin ilk Cumhuriyet döneminin ilk yıllarından bu çalışmanın gerçekleştirildiği yıla kadar yapılan araştırmalar incelenmiştir. Sonuçlardan çıkan önemli noktalar şudur: Türkiye'de program değerlendirme çalışması iki düzeyde gerçekleştirilmiştir. 1. Milli Eğitim Bakanlığı'nda bulunan farklı kurumlar tarafından, 2. Araştırmacılar ve Akademisyenler tarafından yapılmıştır. Diğer bir sonuç ise Türkiye'deki bulunan okullarda uygulanan programların başarısı ve etkililiğinin değerlendirilmesinde dar kapsamlı, uzun süreli, bilimsel ve sistematik araştırmalar yürütülmediğini tespit etmiştir. Bu çalışmada genel tarama modelinden kaynak tarama tekniğiyle veriler ortaya koyulmuştur.

Yüksel, (2010) tarafından yapılan "Türkiye için program değerlendirme standartları oluşturma çalışması" araştırmanın konusu olarak saptanmıştır. Bu araştırmada kullanılan model tekil ve ilişkisel tarama modelleri ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evrenini eğitim programları ve öğretim alanında doktorasını tamamlamış kişiler ve 2008-2009 öğretim yılında farklı 94 devlet üniversitelerinde, 64 eğitim fakültesinde görev yapan 158 öğretim üyesi oluşturmuştur. Veriler anket aracılığıyla kullanılarak web üzerinden toplanıp ve SPSS programıyla analiz edilmiştir. Çalışmanın sonuçlarında uzmanlar tarafından verdiği 4 standart “Yararlılık”, “Yürütülebilirlik”, “Uygunluk” ve “Doğruluk” altında 23 standart ve bu standartlardan 94 göstergeler Türkiye için uygun program değerlendirme standartları ve göstergesi olarak kabul edilmiştir.

Kürüm Yapıcıoğlu, Atik Kara, ve Sever, (2016) tarafından yapılan “Türkiye’de program değerlendirme çalışmalarında eğilimler ve sorunlar: alan uzmanlarının gözüyle” araştırmanın konusu olarak yazılmıştır. Türkiye’de program değerlendirme çalışmalarındaki eğilimler ile karşılaşılan sorunların irdelenerek çözüm önerilerinin sunulması amaçlanmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni seçilerek odak grup görüşmesi tekniğiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemi maksimum çeşitlik ve ölçüt örnekleme tekniğine göre belirlenen 50 katılımcı, hepsi farklı kurumlardan ve görev yapanlardır. Verilerin analizi içerik analiziyle yapılmıştır. Sonuçta program değerlendirme işleminde belli bir model belirlenerek kullanılması, diğer modellerinden de gerektiğinde yararlanması önemlidir. Ayrıca program değerlendirme ve geliştirilme çalışmaları sürekliliğinin sağlanması, paydaşlara bilgi verme ve alana katkı sağlama amacıyla yapılmıştır.

Çilek, (2017) yaptığı “Türkiye’de program değerlendirme ile ilgili problemler (Samsun ili örneği)” araştırmasında, Samsun ili üzerinden program değerlendirmede bulunan sorunların belirlenmesi için sorunların çeşitli faktörlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini araştırmayı amaçlamıştır. Nicel olan araştırma, betimsel yöntemi survey (tarama) modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni Samsun ilinin ilçeleri Atakum, Bafra, Canik ve İlkadam iken, örneklemi ise seçkisiz tabakalı örneklemdir. Ankete 437 ortaokul öğrencisi, farklı branştan (Türkçe, Matematik, Fen bilimleri, Sosyal bilgiler/İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, İngilizce, Din kültürü ve Ahlak bilgisi) 403 öğretmen ve 31 maarif müfettişi/okul idarecisine ulaştırılmıştır. Türkiye’de program değerlendirmede karşılaşılan sorunlar belirlenmiş: ders programlarının esneklik, bilimsellik, güncellik, işlevsellik ve uygulanabilirlik açısından yeterli olmadığından kaynaklanmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin program

değerlendirmeyeyle ilgili sorunları ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı farklılık görülürken program değerlendirmeyle ilgili sorunların maarif müfettiş/ıdarecilerinin kademine göre farklılaşmadığı ortaya konulmuştur. Türkçe öğretmenleri için kazanım, Fen bilimleri öğretmenleri için içerik, İngilizce öğretmenleri için öğrenme-öğretme süreci ve Din kültürü ve Ahlak bilgisi öğretmenleri için içerik boyutunda karşılaştığı problemlerde kädeme göre anlamlı farklılık görölmüştür.

Demirtaş, (2017) yaptığı “Eğitimde program değerlendirme yaklaşımlarına genel bir bakış” çalışmasında derleme yöntemi kullanmıştır. Bir eğitim programının değerlendirmesine dönük alan yazında yer alan bazı program değerlendirme yaklaşımlarının temel özelliklerine yer verilmiştir. Araştırmada her tür program değerlendirme yaklaşımlarını ortaya koyarak açıklamıştır. Çalışmanın sonucunda program değerlendirme yaklaşımlarının çoğunlukla benzer veya ortak özelliklere sahip olduğu belirlenmiştir. Bu özellikler şöyle bulunmuştur: bilimsel ve hümanistik değerlendirme yaklaşımını kapsar. Araştırma yönteminde program değerlendirme yaklaşımlarının çoğunluğunda deneysel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Program değerlendirme işlemlerini bilirkişi/uzman çalışması olarak belirten yöntemsel yaklaşımlardır.

Başaran ve Ulubey, (2018) tarafından yapılan “2013 okul öncesi eğitim programının değerlendirilmesi” çalışmasında nitel ve nicel yöntemiyle birleştirilerek karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunda iki adımda gerçekleştirilerek nitel boyutunda Muğla ilçesi Menşete’de 79 okul öncesinde görev yapan öğretmenlerden 62 gönüllü katılımcıya ulaştırılmıştır. Nicel boyutunda ise, Muğla il merkezinde farklı mesleki kademelerde olan 62 öğretmenden 15 kişi oluşturmuştur. Araştırmanın verilerinin toplama araçlarında, nicel veriler araştırmacı tarafından bir anket aracıyla uygulanıp nitel veriler ise yarı yapılandırılmış görüşme formunu hazırlanmıştır. Bu verilerin analizinin işleminde nitel veriler içerik analizini kullanılarak nicel veriler ise betimsel analizler “aritmetik ortalama ve standart sapma” ile çözümlenmiştir. Araştırmanın sonuçlarında katılımcıların verdiği bilgilere göre okul öncesi eğitim programının belirlenmeyen ölçütlere az oranda ulaşılmasının sağlanmadığı, ancak aile katılımı, öğrenme merkezleri ve rehberlik ile ilgili ölçütlere beklenmeyen düzeyde ulaşıldığı sonuca ortaya çıkmıştır.

BÖLÜM 3

3 YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, verilerin toplanması ve analizine yer verilmiştir.

3.1 Araştırmanın Modeli

Nicel ve nitel araştırmalarda doküman analizi tekniği kullanılmaktadır (Sönmez ve Alacapınar, 2017). Doküman incelenmesi, mevcut kayıt ya da belgelerin, veri kaynağı olarak sistemli incelenmesi olarak ifade edilmektedir. Aslında Türkçe’de döküman “Belge” anlamına gelmektedir. Döküman analizi bir incelenme tekniği olarak hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin incelenmesi olarak da tanımlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Başarılı bir doküman incelemesinin temel şartı, konuya ilişkin belgelerin bulunması, incelenmesi ve belli durum ya da görüşleri ortaya çıkartacak bir senteze varılabilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılabilmesidir (Karasar, 2007).

Eğitimle ilgili konular üzerine çalışan araştırmacıların faydalanabilecekleri pek çok toplumsal dokümanın olduğundan bahsetmiş, eğitime ilişkin konularda sunulan görüşlerin, kamu kurumları veya özel kuruluşlar tarafından hazırlanan raporların ve şahsi kayıtların bu belgeler arasında sayılabileceğini belirtmiştir (Sak, Şahin Sak, Öneren Şendil, ve Nas, 2021). Nitel çalışma sürecinde konu ile ilgili farklı kaynaklardan yazılmış ve hazırlanmış bilgilere ulaşılarak araştırma yapılabilir.

Nitel araştırma, incelediği probleme ilişkin yorumlayıcı sorgulayıcı ve problemin doğal ortamındaki biçimini anlama uğraşı içinde olan bir yöntem olarak açıklanmıştır. (Baltacı, 2019) yaptığı çalışmada nitel araştırmanın tanımlanmasını bir problemin çözümüne ilişkin gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerini kullanan nitel araştırma, daha önceden bilinen veya fark edilmemiş problemlerin algılanmasına, probleme ilişkin doğal olguların gerçekçi bir şekilde ele alınmasına yönelik öznel-yorumlayıcı bir süreci ifade etmiştir olarak tanımlamıştır.

Nijer Cumhuriyetinin eğitim programlarının değerlendirilmesi için Türkçe ve yabancı kaynaklardan yararlanılmıştır. Çalışmanın verileri doküman incelenmesi yoluyla elde edilmiştir. Çünkü eğitim sistemiyle (Nijer Cumhuriyeti’nde okul seviyeleri (anaokul, ilkokul, ortaokul, lise) ilgili eğitim programları ve ilgili kaynaklar incelenmiştir. Başarılı bir doküman incelemesinin temel şartı, konuya ilişkin belgelerin bulunması, incelenmesi ve belli durum ya

da görüşleri ortaya çıkartacak bir senteze varılabilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılabilmesidir (Karasar, 2007).

Nijer Cumhuriyetinin eğitim sisteminin sömürgeci dönemden önce ilk döneminden itibaren ne yaşadıkları, gelişmesinde gösterilmiş çabaların gerçeği, eğitim politikası, eğitim programlarını incelenmek amacıyla yazılmış/paylaşılmış/ kaynaklara göre çözümlenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmada Nijer Cumhuriyeti'nde 1990 Ulusal Konferans'tan günümüze kadar uygulanan eğitim sistemi, eğitim programları ve öğeleri çalışmanın kapsamı içerisinde ele alınmıştır.

3.2 Verilerin Toplanması ve Analizi

Nijer eğitim sistemi ile ilgili bulunan yazılı, elektronik veriler ve basılı kitap, kağıt gibi incelenme için ve toplanan verilerin yorumlanması ve değerlendirilmesine yol açan bir yorumlama ve incelenme tekniği çalışmada kullanılmıştır. Araştırma probleminin niteliğine, araştırma amacına, araştırma sürecinde elde edilmek istenilen veri ya da dokümanların ne kadar kapsamlı ve derinlemesine bağlı olarak yeniden yorumlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Bilimsel araştırmalarda harita, kitap, survey verileri, fotoğraflar, dergi verileri, mektup, gazete, kayıtlı bilgiler, broşürler, ajandalar ve diğerlerini kullanılan doküman (belge) çeşitleri sayılmaktadır. Nijerde okullarda uygulanan güncel ve aktif olan ilköğretim, ortaokul ve lise eğitim programlarını incelemek için yazılı veya elektronik program alınarak üzerinde değerlendirme ve incelenme işlemleri gerçekleştirilmiştir. Araştırma Nijer Ulusal Eğitim Bakanlığı tarafından 2019 yılında hazırlanmış ilköğretim eğitim programı ve 2015-2016 yılında 2. Döngü Öğretim Bakanlığında yazılmış ve uygun görülmüş onaylı eğitim programlarını da kapsamaktadır.

Analiz sürecinde ise verilerden elde edilen bilgilerin, halkın ihtiyaçlarına uyumlu olup olmadığı yorumlanarak detay bir şekilde incelenmektedir. Araştırmanın verileri, Fransız Batı Afrika bölgesinden şimdiki Nijer Cumhuriyetine kadar Nijer eğitim sistemi ile ilgili yazılmış ve yayınlanmış resmi evrakların üzerinde araştırmacının veri toplama çabalarını ortaya konularak istenilen bilgilere ulaşmaya çalışılmıştır. Araştırmanın veri toplama ve verilerin analizinde kullanılmış dokümanların türleri ve incelenme sistematiki sunulmuştur. Bu çalışmada araştırmacı tarafından kullanılan dokümanların türü açıklanmıştır (Hakan, 2007).

Yazılı dokümanlar (Materyaller)

Kitaplar ve dergiler: Nijer eğitim sisteminin yaşadığı tüm sorunlar, Eski Fransız Batı Afrika kuruluşundan itibaren yazılmış olan bazı resmi kitaplara ulaşılarak hedeflenen bilgilere kanıtlı ve kontrolü olarak açıklanmaya çalışılmıştır. Uygun dokümanların verileri incelenip değerlendirilmiştir. Araştırmada kullanılmış olan kitaplar için ana kaynaklara ulaşılması hedeflenmiştir. Orijinalliğinin uygun olduğunu görülmektedir. Dergilerin ise, Nijer içinde ve dışında resmiyete sahip olan güvenilir dergilerin paylaştığı yayınların incelenip araştırmanın amaçlarına göre uygun olan bilgiler, belgelerden alınarak açıklamalarda bulunulmuştur.

Resmi yayınlar ve gazeteler: Çalışma süresince kullanılmış olan resmi yayınlar, eski Fransız Batı Afrika bölgesinin paylaştığı bazı evraklar alınarak, araştırmanın amaçladığı verilere ulaşmaya çalışılmıştır. Gazeteler açısından incelendiğinde yurtdışında var olan gazetelerin kurumların yayınladığı bilgilere odaklanarak kontrol altında geçerli olmuş veriler alınarak faydalanılmıştır.

İnternet siteleri: Araştırmanın yazım aşamasında kitaplardan, dergilerden, resmi belgelerden ulaşılamayan belgelerin gerçek verileri, Nijer dışında veya içinde var olan sürekliliği devam eden internet sitelerine ulaşılarak çalışmada yer verilmiştir. Araştırmanın internet erişiminden yararlanılan verilerin çoğu kontrol işleminin geçirilerek uygun olanları tezin içeriklerine yerleştirilmiştir. Yurtdışındaki siteler, Nijer'in eski Fransız sömürgesi olması nedeniyle Fransız sitelerinden çıkmış verilere odaklanılmıştır Nijer Cumhuriyetinin tarihi 17. yüzyıldan itibaren şimdiye kadar eğitim sisteminin geçirdiği dönemler ile ilgili yazılmış verilerin gerçeğini ispatlanmış sitelerin kaynaklarından elde edilmiştir. Nijer içinde de resmi sistemlerden de yararlı bilgiler ve belgelere ulaşılmıştır.

Resmi istatistikler ve yayınlar: Araştırmada kullanılmış resmi istatistik verileri, Nijer Cumhuriyetinde var olan ve çalışmaları devam eden Nijer Ulusal İstatistik Enstitüsü tarafından yayınlamış veriler baz alınarak kullanılmıştır. Bazıları ise dünyanın resmi kurumlarından paylaşılmış geçerli belgelerin verilerine göre tezin yazma süresinde kullanılmış dokümanlar, birincil kaynaklarda yer verilmiştir.

Görüntülü dokümanlar (Materyaller)

Haritalar: Araştırmada Nijer Cumhuriyetinin yeri, konumunun tanıtılması amacıyla güvenli ve kaliteli haritaların araştırılıp uygun olanları araştırmanın içeriklerine

yerleştirilmiştir. Kullanılmış tüm belgelerde kontrol ve geçerlilik işlemlerini geçmeyen görsellere yer verilmemiştir.

Fotoğraflar: Araştırma kapsamında bazı konuların açıklanması için farklı kaynaklardan alınmış fotoğraflara yer verimiştir. Her bir fotoğrafın bir olay ya da durumun gerçek durumunu açıklayarak ortaya koymasına çalışılmıştır. Bu dokümanlar, resmi site, belge, mektup gibi veri kaynaklarından elde edilmiştir.. Araştırmacı, tarafından alınırken belgenin orijinalliği incelenmiştir. Çizilmiş veya yaratılmış bir fotoğraf bulunmaması nedeniyle gerçek olanlarına odaklanılmıştır.

Tezin verilerinin kaynaklarının, araştırmanın veri toplama sürecinde odaklanmış dokümanları gösterdiği ortaya konulmuştur. Çalışmada Nijer eğitim sistemi açıklanırken tarihsel olaylar ortaya konularak incelenme işlemleri gerçekleştirilmiştir. Gösterilmiş belgelerin kaynakları, gerçek verilere sahip olup olmadığı araştırılarak çalışmada yer almıştır. Bu dokümanların incelenmesinde yapılan analiz süreci, araştırmacının ortaya koyduğu çaba katkısı belirlenmek amacıyla aşağıdaki noktalara değinilmiştir.

Çalışmanın ortaya konulabilmesi ve uygun bir şekilde yapılabilmesi için, araştırmacı etik kuralları sağlamaya çaba göstermiştir. Çaba göstererek duyarlı ve tarafsız olarak yazdığı raporlar ve yorumlamaların objektif olduğunu vurgulamaktadır.

- Dokümanların gerçeği/asıl, ulaşılmasına ve araştırma amacına göre seçerek, uygun olanları almış uygun olmayanları ise ayrı bir dosyada toplamıştır.
- Belgelerin gerçekliğini doğru olup olmadığını ve dokümanların orijinalliğini inceleyerek seçme sürecini tamamlamıştır. Çünkü Nijer Cumhuriyeti ile ilgili çok yabancı kaynak bulunmaktadır. Bazıları Nijerya'dan ayrı olduğunun bilinmemesi nedeniyle belgeler karışık olarak bulunmaktadır.
- Ulaşılmış dokümanların verilerinin, araştırmanın amaçlarına ne kadar uygunluğunu yansızlık yoluyla ve dikkatle alarak analizleri gerçekleştirmiştir.
- Dokümanların arasında mevcut veya yaratabilecek bir bağlamı yeniden kurmaya çalışırken araştırmanın amaçlarına ve probleminin çözüleceğine odaklanmıştır.
- Araştırmacının kişisel görüşleri, araştırmanın konusuna odaklanarak yorumlanmıştır.

Yukarıda verilen bilgiler, Nijer Cumhuriyetinin eğitim programlarının değerlendirilmesi sürecinde kullanılmış doküman analizi yönteminin tüm adımlarını ortaya koymaktadır.

BÖLÜM 4

4 BULGULAR

Bu bölümde alt problemlere göre toplanan veriler incelenmiştir. Bu veriler program açısından ele alınmıştır. Çağdaş bir programın ölçütlerine uygun olup olmadığı tartışılmış ve bir yargıya varılmıştır.

4.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu başlık altında birinci alt problem olan olan “Nijer eğitim programı bir programda bulunması gereken öğelere kazanım-davranışlar açısından ne derece uygundur?” yer verilmiştir. Bu alt problemin incelenmesi için öncelikle Nijer Cumhuriyetinin eğitim sisteminin ilkeleri, kazanımları ele alınmalıdır. Bunlar aşağıda sunulmuştur.

Nijer Cumhuriyetinin eğitim sisteminin dayandığı ilkeler

- Eğitim her Nijer vatandaşı (yaş, cinsiyet, sosyal yaşam, ırksal, etnik veya dini kökene bakılmaksızın) için bir haktır.
- Devlet, 4 ve 18 yaş arası çocuklara eğitimi garanti eder.
- Nijer eğitim sistemi devletin sorumluluğundadır.
- Eğitim ulusal bir önceliktir.
- Eğitim eylemi, Nijer’in ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimi zorunluluklarıyla her seviyede tutarlı olmalıdır.
- Öğretim dilleri Fransızca, Arapça ve ulusal dillerdir.

Nijer Cumhuriyetinin eğitim sisteminin genel amaçları

Kalkınma biçimi üç temel noktadan oluşur. Sağlık, eğitim ve güvenlik, bu noktalar insan ihtiyaçlarına bağlıdır. Her ülkenin kalkınmasında eğitim sistemi önemli bir yer almaktadır. Çünkü halkın gelişmesi için eğitim sisteminde amaçlanan hedefler yürütülmektedir. Bu amaçlar devletin politikasına bağlıdır. Ülkede yaşayan bireylerin gelecekte nasıl bir mekanizma üretileceğini eğitim sonuçları belirlemektedir. Nijer Cumhuriyetinin kendi halkı için bir eğitim sisteminin temel eğitim politika hedefleri:

Nijer'in eğitim politikası, ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimi için insan kaynağının değerini artırabilecek bir eğitim sistemini kurmayı amaçlamaktadır.

Eğitim, fiziksel, entellektüel ve ahlaki kapasiteleri geliştirmeyi, sosyal ve profesyonel entegrasyonu, vatandaşlığın tam kullanımını geliştirmeyi amaçlayarak komple olmalıdır.

Nijer Cumhuriyetinin eğitim sisteminin alt hedefleri

- Yaratıcılık, uyum ve dayanışma yeteneklerine göre iki cinsiyeti (kadın-erkek) sorumlu yetiştirmek.
- Sivil ve mesleki yaşamlarını saygınlıkla yönetebilecek bireyler yetiştirmek.
- Ülkenin sosyo-ekonomik çevresiyle ilgili nitelik ve niceliksel mesleki ve teknik eğitimini geliştirmek.
- Tüm gençlere ayrımcılık yapılmaksızın, eğitim eşitliğini sağlamak.
- Okumaz yazmazlığı ortadan kaldırmayı sağlamak (tüm bireylerin okuyup yazması)
- Öğrenme sürecinde kızlar ve kadınların tam olarak gelişmesinin önündeki sosyo-ekonomik ve kültürel, eğitimsel engellerin belirlenmesi ve ortadan kaldırılması.
- Genel araştırmayı geliştirilirken ve özel uygulamalı araştırmanın da yapılmasını sağlamak.

Nijer Cumhuriyetinin eğitim sisteminin gelecekte hedeflenen noktaları

- Çevrenin korunması konusunda bir eğitim vermek
- Bilimsel ve teknolojik gelişimi teşvik etmek
- Vatandaşa demokrasi, vatanseverlik duygusu, ulusal birlik, Afrika birliği ve evrensel uygarlığın değerlerini öğretmek
- Her bireyde dayanışma, adalet, hoşgörü ve barış ruhunu geliştirmek
- Dünyanın ekonomik, teknolojik, sosyal ve kültürel evrimi göz önünde bulundurularak, çevrenin nesnel gerçeklerine odaklanan eğitim vermek
- Gözlem, analiz ve sentez ruhunu desteklemek
- Teoriyi pratikle birleştirmek
- Yaratıcılık girişimcilik ruhunu yaratmak ve teşvik etmek olarak amaçlanmıştır.

Bu eğitim ilke ve amaçlarına bakılınca, Nijer Cumhuriyeti'nin sömürge döneminin amaçlarından ayrıldığı ileri sürülebilir. Sömürge döneminin hedefleri aşağıda olduğu gibi özetlenebilir. Bunlar beş başlık altında toplanabilir.

Zihinsel Fetih: En temel hedeflerden biridir. Okul, öğretmen ve programlar yoluyla Yerliler ve Afrikalıların özgürce düşünmemesi için işe koşulmuştur. “Yalnız Fransızlar doğru düşünür, doğru karar verir, sen onların dediklerini yap. Sen problem çözemezsin. Fransız çözer” düşünceleri zihinlere kazınmıştır. Bu köle yetiştirmenin temel davranışlarından biridir.

Politik Amacı: AOF’te okullarının kurulmasının politik bir görevi vardır. Yani Fransız federasyonun geniş topraklarının her köşesinde Fransız nüfuzunu genişletmek amacıyla okul açılmalı düşüncesi tartışarak uygulanmıştır.

Hristiyanlaştırma: O dönemde Avrupa’da en yaygın din Hristiyanlıktır. Afrika kıtasında ise İslamlar ve ateistler vardır. Fransızlar tuttuğu bölgeye ilk gelen misyoner Hristiyanlardır. Halkı Hristiyanlaştırarak kendilerine daha kolay bağlamışlar ve sömürmüşlerdir.

Fransızlaştırma: (C. Labrune-Badiane; M, Albane; P, Bianchini; 1991, s:32) kitapta vurgulandığında Rene Bazin derki “Afrikalıları fransızlaştırılmasının en doğru yolu hristiyanlığa dönüştürülmekle gerçekleşebilir”.

Okul: Batılılaşma veya Medeniyet Misyonu: (A. Leon, 1991, s:24) Okul, bir ulusun medeni düşünceleri ve yaşam tarzını elde etmesinin en kesin yoludur. Yani okul yoluyla çağdaş düşünce ve modern yaşam gerçekleşebilir.

Bu beş sömürge anlayışı yerine özgür, araştırma inceleme yapan, problem çözen, insanları, ulusları ayırmayan, kardeş sayan, çevreyi koruyan, etik değerlerle donanık insan yetiştirme yeni Nijer Cumhuriyetinin Eğitim programının genel hedefleri haline gelmiştir. Bu genel hedefleri gerçekleştirmek için eğitim sistemi işe koşulmuştur. Eğitim politikasını genel ilkeleri de bu kazanımlarla (hedeflerle) desteklenmiştir.

İlkokul Eğitim Programları ile İlgili Hedef-Kazanım Uygunluğu

Nijer Cumhuriyetinde eğitim sisteminde okullarda 2019 yılından Ulusal Eğitim Bakanlığından hazırlanmış, onaylanan ve uygulanan derslerin eğitim programlarında hedefler açısından derslerin hedeflerinin çoğu mevcuttur. Bazı derslerin hedefleri ise açık bir şekilde ortada bulunmamaktadır. Bu sebeplerden dolayı programın içeriklerine bakıldığında öğretim etkinliklerinin kolayca yürütülmesi mümkün değildir. Çünkü öğrenim sonunda beklenen kazanımların ortaya çıkması zordur. Demek ki ders programlarının dört öğelerinden en önemlisi hedef ve kazanım eksik bulunmaktadır. Başka bir deyişle İlkokul eğitim programında öğretilen derslerin hedef ve kazanım bakımından eksikler vardır. Bu sorun,

öğrenenlerin öğrenim seviyelerini olumsuz etkileyebilir. Bu yüzden eğitim programının değerlendirmesinde var olan hedef-kazanım eksikliğine rağmen öğrenciler için uygun görülmektedir.

Ortaokul Eğitim Programları ile İlgili Hedef-Kazanım Uygunluğu

2015-2016 yılında Nijer 2. Döngü Ortaöğretim Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan Ortaokul eğitim programlarında her dersin kendi hedefleri ve kazanımları ayrı ayrı yazılmıştır. Konuların alt noktalarının üzerinde çizilmiş programın hanelerinde 2.inci sırada derslerin özel bilişsel kazanımları yerleştirilmiş görülmektedir. Ortaokul seviyesi için hazırlanmış hedef-kazanımlar, öğrencilerin bilgiye ulaşma düzeylerine göre uygun olmasına rağmen yıllardır akademik yılın sonunda yapılan finaller ve diploma sınavlarının sonuçlarından ortaya çıkan verilerin değerleri hep düşük olmaya devam etmektedir. Bu yüzden programın içerikleri, hedefleri ve diğer öğelerinde gizli bir sıkıntı var olduğunu söylemek doğrudur. Ayrıca bu sorunların düzeltilmesi için yapılması gereken işlemlerden sınav sistemleri, programın uygulama sürecinde sık sık takip edilerek etkinliklerin doğru olup olmadığını düzelterek olumlu sonuçlarla karşılaşılabilmektedir. Diğer yönü değerlendirildiğinde Nijer’de her yıl yaşanan grev ve öğrenci protestolarından dolayı programın çoğu kısmını tamamlamak mümkün değildir. Ancak böyle problemler sebebiyle devlet umutladığı ve ulaşmak istediği sonuçları kesinlikle başaramayacağını düşünmektedir.

Lise Eğitim Programları ile İlgili Hedef-Kazanım Uygunluğu

Lise eğitim programları, ortaokul seviyesindeki gibi aynı Bakanlıkta hazırlandığından bilgilerin doğrulanması kolay olmaktadır. Programda var olan lise derslerinin konuları ile ilgili hazırlandığı tablo hanelerinden ikinci hanesinde kazanımların belirlenmesi açıklanmaktadır. Aslında programın hedefleri, ülkenin kendi eğitim politikasına göre bilgili öğrencileri yetiştirmek amacıyla hazırlanmıştır. Liseden mezun olan öğrencinin, istediği yüksek eğitim kurumuna geçip başarılı olabilmesi mümkündür. Ortaokul eğitim programlarının hedef-kazanımları değerlendirildiğinde öğrenenlerin bilgi düzeylerine uygun olduğu açıklanmaktadır.

Bu verilere dayanarak Nijer eğitim sisteminin çağdaş eğitim ilkelerini temele aldığı söylenebilir. Bu ilkeleri gerçekleştirecek dersler ve içerikler programlarda genellikle yer alabilir. Genel kazanımların bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanlarla ilgili olduğu saptanmıştır. Bilimsel araştırmayı önce çevrenin sorunlarını çözmek için kullanılması

gerektiği vurgulanmış; gözlem, analiz ve sentez ruhunun desteklenmesi istenmiştir. Bilim ve teknik, çevrenin korunması, demokrasi, vatanseverlik, ulusal birlik, Afrika Birliği ve evrensel uygarlık, dayanışma, adalet, hoşgörü, barış, kuram ve uygulamayı birleştirme, yaratıcılık ve girişimcilik içerikleri hedeflerde temele alınan temalardır. Bu temaların genellikle çağdaş bilimsel ve düşünsel gelişmelere ve Afrika'nın sosyo-ekonomik ve politik yapısına uygun olduğu söylenebilir. Genel kazanımların birey, toplum, bilim ve doğa belirleyicilerini dikkate alarak hazırlandığı ileri sürülebilir.

Her okul sisteminin ve dersin de kazanımları ve içeriği bu genel ilkelerle tutarlı bir şekilde saptanıp davranışlar yazılıysaydı, o zaman programın denetlenmesi ve değerlendirilmesi daha kolay ve bilimsel olabilirdi. Her okulun ve dersin kazanımları, içeriği taksonomik olarak saptanmadığından tutarlılığı denetlemek olası görünmüyor. Bu açıdan bakılınca Nijer Eğitim Sistemi, kazanımları ve davranışları her okul ve ders için belirlerse, program daha tutarlı olabilir.

4.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu başlık altında ikinci alt problem olan olan “Nijer eğitim programı bir programda bulunması gereken öğelere içerik açısından ne derece uygundur?” yer verilmiştir. Bu alt problemin incelenmesi için öncelikle Nijer Cumhuriyeti eğitim sisteminin içeriği ve her okul kademesindeki dersler ele alınmalıdır. Bunlar aşağıda sunulmuştur.

1900 yıllarında sömürge döneminde ilkokulda okutulan dersler Fransızca, Hesaplama, Çizim, Tarih ve Coğrafya, Okuma yazma, Hesap, Metrik sistemi, Geometri dersleri; iki yıllık staj okulunda ise Ahlak ve Yurttaşlık Eğitimi, Fransızca, FBA İdari Bilgileri, Hijyen, Tarih ve Coğrafya, Matematik, Endüstri, Fizik ve Doğa Bilimleridir. Tarih dersinin konuları, batı Afrika bölgeleri, Fransa'nın modern ve çağdaş tarihinin özellikleri, Nijer'le ilgili bilgiler bulunuyor. Coğrafya dersinde, Afrika coğrafyası, Nijer bölgeleriyle ilgili bilgilere yer verilmektedir.. Endüstride, tarım ve yerel endüstriler; FBA idari bilgileri dersinde ise idari teşkilatın bilgisi sunulmaktadır.

Nijer'de İlkokul Eğitim Programında İçerikler

Nijer eğitim sisteminde hazırlanmış olan eğitim programlarında öğretilen dersler diğer Frankofon ülkelerinden çok büyük farklılık bulunmamaktadır. Zamanla görülen eğitimdeki gelişmeler sayesinde büyük farklılıklar ortaya çıkmıştır. Çünkü her ülkenin kendi toplumsal,

ekonomi ve kültürel ihtiyaçlarına duyulan bilgilere göre oluşturulmaktadır. Eğitim programı ile ilgili yapılan tüm reform çalışmaları, bağımsızlık dönemlerinden başlamıştır. Şimdiki duruma bakıp incelendiğinde her akademik yılın başında Ulusal Eğitim Bakanlığı tarafından gönderilen programın çerçevesi genişletilmiş değişiklikler bulunmaktadır. Ayrıca Nijer nüfusu, okuryazarlık oranı büyük artışta olup teknik/teknoloji alanlarının gelişmesi dahil ve öğrenenlere yeni küresel ve standart bilgileri kazandırmak amacıyla sürekli yapılan program reformlarının nedenleri olabilmektedir. Bu araştırma 2019 yılında geleneksel okullarda uygulanan güncel, standart ve resmi ilköğretim eğitim programının üzerinde odaklanmaktadır. Programda var olan derslerin üniteleri ve alt içerikleri aşağıda teker teker açıklanmıştır.

Fransızca Dili Eğitim Programının İçerikleri (Français)

Fransızca dili, Frankofon ülkelerde de Nijer dahil, eğitim, kamu yönetimi, ticaret, sağlık, güvenlik, kültür, ekonomik ve sayılamayan diğer alanlarda da büyük rol oynamaya devam ettiği görülmektedir. Tarih bilgilerine bakıp incelendiğinde eski Fransız Batı Afrika bölgesinde ilk açılan okuldan günümüze kadar milletlerin devam eden idari etkinliklerinde Fransızca dilinin önemi yüksektir. Tabi ki Frankofon ülkelerin kazandığı bağımsızlıktan şimdiye kadar okullarda ve idari kamu alanlarında resmi dil olması nedeniyle kullanılmaktadır. Fransızca'nın, diğer sömürgecilik dilleri gibi olumlu ve olumsuz etkileri vardır. Örneğin, Nijer Cumhuriyetinde yaklaşık dokuz kabile bulunmakta olup tüm etniklerin farklı kültürlerine rağmen insanların devamlı yaşam ve kültürel etkinliklerini tek birleşen ortak dili Fransızcadır. Dolayısıyla mevcut olan diller arasında hiçbir üstünlük durumu ortaya çıkmamaktadır.

Olumsuz etkiler ise bazı insanların fransızlaşmasından dolayı kendi ana dillerini bile zorla ifade edebilmektedirler. Bazıları ise, Fransızca dilini bilmeyen insanın ifadelerinin geçerli olmadığını savunabilmektedir. Nijer eğitim sisteminde ilköğretim seviyesinde öğrenim sürecinde uygulanan eğitim programı, 2019 yılında Nijer Ulusal Eğitim Bakanlığından onaylanan programın incelenmesine çalışılmaktadır. Fransızca eğitim programında dil konuşması, okuma becerisi, fiil çekimleri, kurallı yazım, dilbilgisi, ezberleme becerisi, yazılı anlatım ve yazma becerilerini kapsamaktadır. Aşağıda her konu açıklanarak verilmektedir.

Dil (Language/Elocution)

1. ve 2. Sınıf (CI/CP Langage)

Konuşulan Konular

Okul	Sağlık	Market	Ticaret
Aile	İnsan vücudu	Bitkiler	Yolculuk
Törenler	Gıda	Hayvanlar	
İletişim	Oyunlar	Hastalık	

Ana dili Fransızca olmayan öğrencilere yöneliktir. Çocukların Fransızca dilin tonlaması, fonemleri uyumlu kolaylaştıran bir derstir. Bu derste, çocuğun konuşma arzularından mahrum etmemek amacıyla konuşturma süresinde yukarıdaki konulardan öğretmen tarafından seçip belirlediği konu üzerinde hazırlanmış küçük metinler ile öğrencilerden görüşlerini güçlendirme amacıyla dil dersleri uygulanmaktadır. Bu derste sadece öğrenenlerin konuşma becerilerini kazandırmak için değil, yaptığı telaffüz hatalarının düzeltilmesini sağlayan ders etkinlikleridir.

3. ve 4. Sınıf (CE1/CE2 Elocution)

Konuşulan konular

Okul	Çevre	Köy ve şehir	Sağlı/Hasta/Ölüm
Aile	Tüccar	bahçıvanlık	Çocuk oyunları
Yemek	İşçilik	Hikaye-efsane	Kutlama/Bayram
Spor	Konut	Avcılık	Yolculuk/Tatiller
Çevre	manzara	Balık tutma	evcil ve vahşi hayvanlar
Çevre	Piyasa	Saha	İletişim (radyo, tev, telefon, gezete)

3. ve 4. sınıflarda öğretilen dil veya serbest konuşma dersleri, 1. ve 2. sınıf gibi devam etmektedir. Derste öğrencilerin kendi isteğiyle konuşma yapabilmesine fırsat verilmektedir. Öğretmen tarafından seçilmiş dersin tartışma konusu olarak her öğrenci kendi özgürlüğüyle sınıf arkadaşlarının önünde durarak konuşmasını yapabilmektedir.

5. ve 6. Sınıf (CM1/CM2 Elocution)

- Konuşma temel yapıları ve eylemleri
- Konuşma biçimleri: açıklama, anlatım, tartışma
- Farklı dil kayıtları: doğrudan dolaylı stil, zaman uyumluluğu
- Sunum eğitimi: sunum, proje, tartışma ve raporlar
- Okunan metnin özetlenmesi ve öykülerin çoğaltılması

Orta sınıflar için hazırlanan konuşma dersleri, sadece sözel becerilerin kazandırılması değil, öğrencilerin metinlerin özetlenmesi ve yorumlanmasına da yol açan bir derstir. Öğrenenlerin fiziksel alanı da büyük bir rol oynamaktadır. Çünkü çocuğun hareketlerinden devamlı olan duruş şekli ve ellerle işaretlemesi düzeltilmektedir. Böyle bir derse, programda yer verilmesinin uygun olduğu savunulmaktadır.

Okuma (Lecture)

1. Sınıf (CI)

İlkokul 1'inci sınıfta öğretilen okuma konuları aşağıda sunulmuştur.

Bilgi Amaçlı Anahtar Kelmelerin Listesi

Ali - Mina - Amina - voici - et - la
- balle - une - tête - Sani - moto - a
- le - père - papa - mère - est - de -
Mariama - bonjour - chante - vélo
- un - feu - jardin - va - à - vite -
cola.

Ünlülerin Listesi

***Basit ünlü harfler:**

-a-o-i-e-é-è-ê-u-y=i.

***Birleşik yazılışları**

olan ünlü harfler:

- ou – eu ; an = en ; - in

- on - 'un ; au = eau ; ai

= ei ; oi

Ünsüzlerin Listesi

***Ünzüz harfler:**

-d -f-h -l- m -n- p-r-t-

v-w-s

-g = gu ; g = ge = j

-c = k = q = qu

-s=z

2. Sınıf (CP)

İlkokul 2'inci sınıfta öğretilen okuma konuları aşağıda sunulmuştur.

- an = en = am = em ;

- oin ; é = ed, ez ; et = é ; et = è ; er = é ;

- eu, oeu; ç, ce, ci; ch, ph, gn;

- Ünsüz + r (br, cr, dr, fr, gr, pr, tr, vr) ;

- Ünlü + r (ar, er...)

- Ünlü + l (al, el...);

- ien, ion, ier ; ille (ville) ; ille (fille);

; tion

- in = im = ain = aim = ein ;

- er = ère = air;

- x ; eur, eul, euf ;

- Ünsüz + l (bl, cl, fl, gl, pl, vl) ;

- Ünlü + c (ac, ec...)

- Ünlü + lle, tte (aile, atte...);

- ay...,oy... ; lion = lion ; lion = yon

- ail, aille ; eil - eille - ouil - ouille - euil - euille - cueil – gueil;

3. ve 4. Sınıf (CE1/CE2)

İlkokulun üçüncü ve dördüncü sınıflarında öğrencilerin öğrenim sürecinde öğretilen okuma ana konuları aşağıda sunulmuştur.

- Akıcı okuma
- Sessiz okuma

Bu düzeyde öğrencilerin kendi deneyimleri ve sınıfta öğrendiği deneyimleri arasında karşılaştırma yaparak basit metinleri akıcı bir şekilde okuması sağlanmaktadır. Bu okuma türü, çocuğun kendi okuma algılarını güçlendirir ve içindeki korkuyu ortadan kaldırır. Zaten

bu düzeydeki ders konuları öğretilmeden önce CP sınıfından kazandırılan bilgileri hatırlanmasına gerek görülmektedir. Aslında akıcı okuma, çocuğun beynini uygun bilgilere alıştırmaktadır. Sessiz okuma ile öğrencilerin gizil kişiliği ortaya çıkarılmaktadır. Bu okumanın önemi, öğrencilerin dahili/iç becerilerini ve kendisini yeniden keşfetme fırsatı bulmalarını sağlamaktadır. Bunun yanında sessizce bir kitap okurken okuma hızını dengeleyip güvenli bir şekilde devam edebilmektedir.

5. ve 6. Sınıf (CM1/CM2)

İlkokul beşinci ve altıncı sınıflarda öğrencilerin öğrenim sürecinde öğretilen okuma ana konuları aşağıda sunulmuştur.

- Anlamlı ve akıcı okuma
- Belirli okuma zamanı ve yeri
- Sessiz okuma hızı
- Hedefe göre metinlerin okuma yöntemleri ve çeşitlendirilmesi

Bu sınıfların öğrencilerinin, okuma sırasında öğrenmeleri gereken dört ana konunun üzerine odaklanmaları gerekmektedir. Önceki sınıflarda, öğrenenlere akıcı ve sessiz okuma öğretilmiş bulunmaktadır. Bu düzeylerde ise öğrencilerden bir metni okurken anlamlı bir okuma yapması beklenmektedir. Okumanın her yerde veya zamanda olmaması tavsiye edilmektedir. Çünkü bu noktayı bilmeden okumaktan sıkılma durumunda kalınabilir. Diğer yanda ise sürekli bir şekilde okumaya devam eden kişinin, ilerleyen zamanlarda olumlu bir sonuca ulaşamayacağı olabilir. Sessiz okumanın hızlanması ise, öğrencilerin beyinlerini yeniden alıştırması amacıyla ve bu yöntemi öğretirken istenilen veya okuması tercih edilen metinleri kolayca bitirmesi sağlanmaktadır. Bilgilere göre sessiz okuma, insanın iç becerilerini güçlendirmektedir. Bu yüzden okuma (akıcı ve sessiz) dersleri, öğrencilerin gelecekte okumaya karşı olumsuz durumda kalmamaları için öğretilmesi uygun ve yararlı bulunmaktadır.

Fiil Çekimi (Conjugaison)

CE1/CE2

3. sınıfın dersleri

- Yapılan fiil çekimleri: olmak, etmek, gitmek, gelmek, bitmek, şark söylemek, koşmak.
- Öğretilen zamanlar: şimdiki, gelecek...

CM1/CM2

- İki sınıfın her birisinde:

- Her tür fiilin, göstergenin tüm zamanlarında çekimi
- Gereklilik Kipi Çekimler
- Şart Kipi Çekimler
- Dilek Kipi Çekimler

- Fiil türleri
- Biçimler: olumlu, olumsuz
- Fiil kavramı, ekler...

4. sınıfın dersleri

- Geçmiş dersleri yeniden hatırlatma
- Yapılan fiil çekimleri: okumak, yazmak, yapmak, koymak, almak, içmek ve fiil adlandırma
- Öğretilen zamanlar: şimdiki, basit, gelecek, basit geçmiş...
- Biçimler ve soru formları
- Fiil kavramı, ekler

Fiil çekimleri, diğer dillerin öğretim sürecinde yada programlarında dilbilgisi alt konularından biri sayılmaktadır. Afrika'da öğretilen Fransızca dili, birçok alt kısımlar veya konuları kapsamaktadır. Bahsedilen konulardan fiil çekimleri de özel bir konu veya ünite olarak ayrılmaktadır. Çünkü öğrencilerin Fransızca dilinin özelliklerini tek tek anlaması gerekmektedir. Bu yüzden dersin içerikleri sadece 3. 4. 5. ve 6. Sınıf öğrencilerin dil gelişme sürecine odaklanmaktadır. Fiil türleri, modlar, stiller, zamanlar ve biçimleri öğrenmek büyük bir kazançtır. Bu konuyu bilmeyenlerin dil düzeyleri kesinlikle güçlü ve sözcüksel fiil bilgileri düşük olacağı düşünülmektedir. Fiil kavramı ve çekimleri işlemlerini bilmeden dil bilmemek bilinmez demektir.

Kurallı Yazım (Orthographe)

CE1/CE2

1-Normal yazım

Grafik: in, ain, aim, ein, en (lise de görülür)

Grafik: s, c, ss, sc, ç

Grafik: k, qu, ch, c

Grafik: sion, tion, cion

Grafik: j, g, ge - m, b, p ve m'den önce.

Grafik: f, ph

2-Dilbilgisel yazım

Fiilin öznesi ile ek/ilişki

Geçmiş zaman otaç ve yardımcı fiil ile ilişkisi

Sıfat ve isim ekleri

Dilbilgisel anlam ayrımı: et, est: a, à ; ou, où ;

son, sont

3- Dikteler

Öğretmen tarafıncından hazırlanan basit ve uygun metinler üzerinde yapılır.

Yazım ödevleri:

Tercih edilen metinlerin yeniden yapılandırılması

Farklı oyunlar

CM1/CM2

1-Dilbilgisel yazım

Ekler

Fiil ve özne arasındaki ekler

Cinsiyet ve sayı ile isim ve sıfat

Yardımcı fiil ile geçmiş zaman ortaç

Çoğuldan oluşan isimler

(X) ile oluşan isim çokluğu:

ai, aie, ais, ait, âit, aient; - a, as, ât;

Fiilin önünde: le, la, les, l';

a, à ; ou, où ; la, là, l'a; on, ont ;

m'ont, mon; ce, se ; c'est, s'est; ces,

ses; et, est; leur, leurs;

on a, on n'a; tout, tous...

2-Normal yazım

Aynı sesin farklı yazılışları:

ai, ai, e, es, es, è, ê, ei..

eu, oeu. - o, ô, au, eau

on, omo -il, iII, il, i, y, ï.

an, am, en, em, aon;

euil, eulle, oeil, ueil; -...

Yukarıdaki bilgiler incelendiğinde Fransızca eğitim programında yer almış olan dilbilgisel yazım kuralları ders konuları, ilkokulda 3. sınıftan 6. sınıfa kadar öğrenim gören öğrencilerin yazım becerilerini olumlu etkileyebilmektedir. Resmi hitap veya normal yazımlarda karşılaşılabilecek sorunları ve sözel konuşmalarda da dil kurallarını kazandırmaya çalışmaktadır. Bu dersin içerikleri yeniden incelendiğinde bir çocuğun kişisel güvenci yazma becerilerini uygun bir şekilde güçlendirebilmektedir. Programda hazırlanan kazanımlar, gelecekte beklenen Fransızca dili ile ilgili beklenen ürünün yararlı sonuçlar ortaya koyabileceğini göstermektedir.

Dilbilgisi (Grammaire)

Bir dili keşfetme sürecinde dilbilgisi üst sırada yer alabilmektedir. Fransızca dilinde gramer, yazım veya kelime bilgisi gibi öğretimlerle mevcuttur. Nijer ilkokullarında uygulanan eğitim programında özellikle Fransızca konusunda dilbilgisi görülmektedir. Aşağıdaki Fransızca dilbilgisi programı sunulmaktadır.

3. ve 4. Sınıf

Temel kursların (CE1/CE2) eğitim programında hazırlanmış olan dilbilgisi konuları sunulmuştur.

3. sınıf (CE1) dilbilgisi ders konuları

1. Noktalama işaretleri
2. Cümle türleri: bildirim, soru, ünlem, zorunlu
 - a. Cümle biçimleri: olumlu/olumsuz
 - b. Cümle unsurları

İsim grubu

İsim: insan, hayvan, nesne

Özel ve ortak isimler

Belirleyiciler + isim

İsimlerde cinsiyet (belirleyiciler): le, la, l', un/une

İsimlerde sayı (belirleyiciler): les, un/une/des

Niteleyici sıfat: isimle belirleme/uyumu

İşlevsel grubu

Fiil

Fiilin öznesi, özne zamirleri

Fiilin tamamlayıcıları

Öğrencilerin dil gelişimleri ile ilgili öğrenmeleri gereken konular programın içeriklerinde yer almaktadır. İlkokulun iki hazırlık kurslarında öğrenenlerin gördüğü kelime bilgisi, konuşma, okuma ve özgür tartışma derslerinde kazandırılan sözcüklerin sayısı fazladır. Üçüncü sınıfa geçen çocuğun kelime hazinesinin yeterli olduğunu söyleyebiliriz. Bu sınıfta önceden ezberlediği kelimelerin türleri, biçimlerini, sıfatlar karışık olduğunda nasıl belirleyebileceği öğrenme sürecinde amaçlanmaktadır. Daha sonra bir cümlelerin erkanları, sıralama ve doğru bir cümle yazma teknikleri de öğretilmektedir. Bir cümle kurulduktan sonra ekleyebilecek edatları, zamir, zarf ve diğerlerini nasıl oluşturabileceği aktif olarak gösterilmektedir. Bu programın içeriklerinin uygulanmasında doğru ve uygun araçlar kullanılırsa kesinlikle başarılı bir program olacağı düşünülmektedir. Çünkü amaçlanan bilgiler, devletin eğitim politikasına bağlı olan Fransızca dilini öğrenme isteklerine göre hazırlanmış bulunmaktadır.

4. sınıf (CE2) dilbilgisi ders içerikleri

1. Cümle ve noktalama işaretleri
2. Kelimeler, heceler, alfabe
3. Cümle dönüşümleri: bir türden diğerine ve bir formdan diğerine. İsim grubu
4. İsim grubu
 - a. **İsim**
 - ✓ özel ve ortak isim
 - ✓ isimlerde cinsiyet
 - ✓ isimlerde sayı
 - ✓ isim tamamlayıcısı
 - b. **Belirleyiciler**
 - ✓ Belirli tanım edatı
 - ✓ İyelik sıfatı
 - ✓ İşaret sıfatı
 - ✓ Sayısal sıfat
 - c. **Niteleyici sıfat**
 - d. **Fiil**
 - ✓ Cümlede fiilin rolü
 - ✓ Yardımcı fiiller: olmak ve etmek
 - ✓ Fiil değişimleri: geçmiş, şimdiki ve gelecek
 - e. **Zarf**
 - f. **Fiil öznesi**
 - ✓ İsim – özne
 - ✓ Özne – zamiri
 - ✓ Fiil öznesi ile uyumu
 - g. **Fiil tamamlayıcısı**
 - ✓ Doğrudan nesnenin tamamlayıcısı
 - ✓ Ek dolaylı nesne
 - h. **Tamamlayıcı zamirler:** le – la – les.

Yukarıdaki bilgiler, üçüncü sınıf öğrencilerine öğretilmiş konuların devamını içermektedir. İki sınıfın ders ana konularına bakıldığında büyük bir benzerlik bulunmaktadır. Sadece içeriklerin bazı kısımlarında farklılık bulunduğu görülmektedir.

3. ve 4. Sınıf dilbilgisi ders içerikleri

Orta kursların (CM1/CM2) eğitim programında hazırlanmış olan dilbilgisi konuları sunulmuştur.

3. Cümleler

- ✓ Fiil cümleler
- ✓ İsim cümleler
- ✓ Basit cümleler
- ✓ Karmaşık cümleler (bağlı, sıralı, birleşik)
- ✓ Cümle çeşitleri (soru, emir, ünlem, şart, bildirim)
- ✓ Cümle biçimleri (olumlu/olumsuz, aktif/pasif)
- ✓ Cümle dönüşümleri

4. Basit cümlelerin yapısı

a. Fiil

b. İşlevsel gruplar: dönüşümleri

- ✓ Konu grubu
- ✓ Nitelik grubu
- ✓ Nesne tamamlayıcı grubu
- ✓ Koşullu grubu

c. İsim grubu

- ✓ İsim (sayı ve cinsiyeti) Belirleyiciler
- ✓ Birleşik isim (sayı) İsim tamamlayıcısı
- ✓ Niteleyici sıfatı ve yeri. Önerme
- ✓ Yeterlilik dereceleri (fazla, daha fazla...) İşaretleme
- ✓ Kesme işareti

d. Zamirler

- ✓ İşaret zamirler
- ✓ Şahıs zamirler
- ✓ Bilgisiz zamirler
- ✓ İyelik
- ✓ Dönüşlülük zamirler
- ✓ Soru zamirler

e. Değişmez kelimeler

- ✓ Edatlar
- ✓ Zarflar
- ✓ Bağlaçlar
- ✓ Ünlemler

İlkokulda Fransızca programında olan dilbilgisi dersleri, 5. ve 6. Sınıflarda öğretilen konular isim ve fiil özellikleri, zamirler ve adatlar ile ilgilidir. Öğrenciler, bu konuları başarılı bir şekilde öğrenirlerse sonraki düzeylerde hazırlanan dersleri kolay bir şekilde geçebilirler. Aksı durumda öğrenmeden veya düşük başarı düzeyinde olan çocuk, gelecekte farklı dil

sıkıntıları ile karşılaşabilir. Bu temel bilgilerin özelliği incelendiğinde ilkokuldan mezun olan öğrencilerin dilbilgisi konularının çoğunu öğrendiği söylenebilir.

Ezberleme (Recitation)

Her dil, alan, deneyim, ve diğer bilgilerin öğrenilmesinde ezberleme önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle, aileden, öğretmenlerden, çevreden kazanılan davranışların, bilgilerin kalması akılda tutulması için önemli yerleri ezberleyerek saklanmalıdır. Fransızca dilini öğrenmek isteyen kişinin ezberlemeye önem göstermesi gerekmektedir. Nijer eğitim sisteminde onaylı olan resmi okullarda uygulanan Fransızca eğitim programında ezberleme dersleri bütün ilkokul düzeylerinde önemli ders olarak öğretilmektedir. Aşağıdaki her düzeyde öğretilen ezberleme dersi açıklamaktadır.

1. ve 2. Sınıf

Kısa, basit metinleri ve tekerlemeleri mimiklerle öğrenme işlemi gerçekleştirilmektedir.

3. ve 4. Sınıf

Çocuğun ortamı, güzelliği ve yaşına uyumluluğuna göre uygun ve seçilen metinleri, ezberleme, dramatik ve diksiyon bakımından incelenmektedir.

5. ve 6. Sınıf

Frankofon bölgesinin edebiyatında yazılmış olan ve övünç kazanan Nijer metinlerinin ezberlenmesine odaklanılmaktadır. Sınıf metinlerinin antolojisinin oluşturulması.

Bu programın içeriğine bakıldığında, çocuğun ilkokulun ilk sınıfından itibaren kısa metinlerin ezberlemesi alışkanlık haline getirilerek öğretilmektedir. Bu yöntem ise öğrencilerin kişisel bilgilerinin akılda tutulmasını sağlamaktadır. İlkokulun son iki sınıfında öğrencilerin kendi ülkelerinde Fransızca ile yazılmış olan metinleri ezberleyebilmektedirler. Öğrencilerin geleceğinin Fransızcaya bağlı olduğu gösterilmektedir. Dilin her zaman gerekli olduğu önemslenmektedir. Dilin her yönde görünebileceği şartsız inkar edilmektedir. Nijerli yazarlar tarafından en iyisinin seçilip öğretilmesine karşılık çocukların fransızlaştırılmasının intimali bulunmaktadır.

Yazma (Redaction)

3. ve 4. Sınıf: (CE1/CE2)

Harfler alfabetik olarak gruplandırılmamış analojisinin şekillerine göre oluşturulmaktadır.

✓ *Küçük harfler:*

1. Grup: i, u, n, m, r, e, v, w;
2. Grup: o, a, c, s, x, t, d, p, q;
3. Grup: l, b, h, k, j, g, y, z, f.

✓ *Büyük harfler:*

- 1- Grup: Y, P, B, R, F;
- 2- Grup: S, L, J, H, K;
- 3- Grup: T, A, N, M, Z.

5. ve 6. Sınıf (CM1/CM2)

- ✓ Yazı pratiği eğitiminin türlerine rağmen (Yazma türleri: anlatım, diyalog, mektup yazma, tanımlayıcı ve açıklayıcı), plan, fikir üretme ve ifadesi, paragrafta düzenleme işlemi de bilinmesi gerekir.
- ✓ Metinlerin yeniden yapılandırılması
- ✓ Çizgi romanlar
- ✓ Önceki sınıfta gösterilmiş konuların, bu sınıfta derinleştirilmesine çalışılmaktadır.

Bu ders, öğrencilerin kendi yazma pratiklerinde var olan inceleme teknikleri, resmi ve genel yazıların stilleri, yöntemleri, başlangıç ve bitiş şekilleri, metnin içeriklerinde bir hata bulunursa düzeltme sistemini öğretmektedir. Dersin çok öneme sahip olduğundan yazı türlerini tek tek incelemesi sağlanmaktadır. 3. ve 4. Sınıflarda öğrencilere harflerin özellikleri, kullanım kuralları teker teker açıklanarak öğrenme süreci gerçekleştirilmektedir.

Yazılı Anlatım (Expression Ecrite)

3. ve 4. Sınıf: (CE1/CE2)

Yazılı anlatım dersinin yazma derslerine yardım eden öğrencilerin yazma motivasyonlarını geliştiren bir ders olduğu söylenebilir. Çizim, görüntü ve hikaye gibi konular üzerinde yazılan basit metinler yoluyla öğrenenlerin yazma motivasyonu sağlanır.

- ✓ İlk önce öğrencinin bir metin seçip, yeniden yapılandırması, tamalanmayan kalan hikayenin bilgilerine devam etmesi sağlanmaktadır.
- ✓ Öğrenciden, metinde yazılmış olan soruların cevabının bulunması istenir.
- ✓ Bu dersin öğrencilerin yazma veya ortak projelere katkı sağlayabilecek kişileri belirleyebilmesi olasıdır.
- ✓ Bu ders öğrencilerin şiir yazma veya çizgi romanlarda mevcut olan hikayelerin anlatılmasını kazandırmaktadır.

5. ve 6. Sınıf (CM1/CM2)

Bu düzeyde öğretilen dersler, iki taslak üzerine odaklanmaktadır.

- ✓ Ana metin (Metnin incelenmesi): Öğrenciler tarafından konu ile ilgili anladığı noktaların anlatılması, bulunan fikirlerin araştırılıp ortaya çıkartılması ve organize

edilmesi istenmektedir. Öğrencilerin de kendi bireysel bilgilerini inceleme sürecinde kullanmaları istenmektedir.

- ✓ İkinci aşamada ise, önceki noktada ürettiği kendi fikirlerini, öğretmenin açıklamasını beklemesi, daha sonra öğretmenin açıkladıklarından anladığı ve gördüğü hatalarını yeniden düzeltmeye çalışmaktadır.

İki aşamanın içerikleri incelendiğinde dört ana konu bulunur: Bunları

- ✓ Ana konunun açıklanması ve belirlenmesi
- ✓ Öğrencilerin bireysel bilgi üretmesi
- ✓ Öğretmenin son düzeltmesi
- ✓ Öğrenciler tarafından öğretmenin verdiği bilgilere göre son düzeltmenin yapılması.

Tarih Eğitim Programının İçerikleri (Histoire)

2019 yılında yenilenmiş olan ilkokul eğitim programında yer alan tarih eğitimi yalnız temel CE₁-CE₂ ve orta CM₁-CM₂ sınıflarında verilmektedir. Bir kişi kendi tarihini bilmezse kesin geleceğini tahmin etmesi mümkün değildir. Nijer Cumhuriyeti, eski FBA üyesi olarak farklı sorunlar yaşamıştır. Tarihin bir çocuğun miras aldığı toprağın korunmasında atalarının gösterdiği çatışmaları ve çektiği acıları unutmamak amacıyla öğretildiğini söyleyebiliriz. Aşağıdaki Tablo 4.1.'de ilkokulun düzeylerine göre hazırlanan ve okullarda uygulanan Tarih eğitim programının içerikleri sunulmaktadır.

Tablo 4.1. İlkokul Düzeylerine Göre Tarih Eğitim Programının İçerikleri

Sınıflar	Üniteler	Dersler
CE1	a- Çocuklukta Zaman kavramının Sabitlenmesi	-Bir ailenin soy ağacı -İlçe veya köy şefliğinin soy ağacı -Köy veya kasabadaki anıtlar ve tarihi yerler -Okulların tarihi
	b- Mahalle ve Köy tarihi ve Organizasyonu	-Bölgenin ve köylerin tarihi ve kökeni -Şimdiki ve geçmiş siyasi ve idari teşkilatlanma -Şimdiki ve geçmiş mahalle faaliyetleri
	c- Kanton (eski belediye)'nin Tarihi:	-Kanton'un kökeni -Siyasi ve idari organizasyonu -Kanton'un faaliyetleri
CE2	a- Bölgesel Tarih'e Giriş	-Bölgenin nüfusu ve idari bölünme -Bölgenin sosyo-ekonomik incelenmesi
	b- Geçmişte Bölgenin Genel Durumu	-Bölgenin nüfusu -Bölgenin geçmiş durumu -Bölgenin tarihi haritasının çıkarılması -Komşu bölgelerin incelenmesi
CM1	a- Nijer'deki Sömürge	-Keşif misyonları -Fetih misyonları -Direnişler -Sömürgecilik dönemi
CM2	a- Avrupalıların Afrika'ya Nüfuzu	-Afrika'nın fethi ve bölünmesi -Sömürge fetihlerine karşı direnişler -AOF bölgesinde sömürge
	b- Sömürgesizlik ve Bağımsızlık	-Sömürgesizlik ve Bağımsızlık
	c- Nijer	-1944'ten 1960'a kadar Nijer -1960'tan şimdiye Nijer

Tablo 4.1. incelendiğinde sadece 3., 4., 5. ve 6. sınıflarda öğretilen bir derstir. İlk iki sınıfta verilen dersler, çocuğun köyü, ilçe ve bölgelerin nüfusu, idari durumu, faaliyetleri ve genel bakışlara odaklanmaktadır. Öğrencilere, geçmişte olan olayların tarihi belirlenmek amacıyla öğretilmektedir. 5. sınıfta Nijere gelmiş olan keşif ve fetih misyonları, direnişler, Afrikalılar tarafından gösterilen çatışmalar ve tamamen sömürgecilik dönemi açıklanmaktadır. 6. sınıf öğrencilerine, Fransız yada diğerleri yoluyla yapılan Afrika fethi ve bölünmesi, Avrupalıların Afrika'ya nüfuzu gösterilmektedir. İkinci ünite ise dekolonizasyon ve bağımsızlık olayları tek tek ders olarak hazırlanmıştır. Son sınıfta tarih eğitim programının son ünitesi 1944 yılından itibaren şimdiye kadar yazılmış olan tüm tarihi bilgiler öğrencilere öğrenme sürecinde verilmektedir. Bu derslerin şekline bakıp incelendiğinde öğretilen bilgilerin doğru olup olmadığını ispatlamak zordur. Bu yüzden daha geniş olarak yeniden düzeltilirse öğrenenlerin ihtiyaçlarına daha uygun olacağı düşünülmektedir.

Coğrafya Eğitim Programının İçerikleri (Geographie)

İnsan kendi tarihini bilirse yaşayabilir. Yaşadığı bölgede bu anlamda önemli rol oynamaktadır. Toprak, bir kişinin yaşadığı yerleşme bölgesi olarak açıklanmaktadır. Gelişme süresinde önce coğrafi işaretleri ve iklimlerin özelliklerini bilmek tercih edilmektedir. 2019 yılında Ulusal Eğitim Bakanlığı tarafından devlet ve özel okullarda uygulanan coğrafya eğitim programı incelenerek Tablo 4.2’de sunulmuştur.

Tablo 4.2. İlkokul Düzeylerine Göre Coğrafya Eğitim Programının İçerikleri

Sınıflar	Üniteler	Dersler
CE1	a- Oryantasyon: Yönler	-Doğu, Batı, Güney, Kuzey;
	b- Köy	Benim köyüm: -Köyüm rahatlığı -Köyde yağmur mevsimi -Köyde bitki örtüsü -Köyün faaliyetleri: tarım, hayvancılık, ticaret, balıkçılık.
CE2	Kasaba	Benim kasabam: -Kasabanın rahatlığı -Kasaba’da yağmur mevsimi -Kasaba’da bitki örtüsü -Kasabanın faaliyetleri: tarım, hayvancılık, ticaret, balıkçılık, el sanatları
CM1	a- İlçe	Benim İlçem: -Tanıtımı -İklim ve bitki örtüsü
	b- Bölge	Benim Bölgem: -Tanıtımı -İklim ve bitki örtüsü
CM2	c- Nijer	-Haritasının yapımı -İdari yönetimleri: Bölgeler, İller, İlçeler.
	a- Nijer	-Haritasının yapımı -Doğa bölgeler -Yönetim: merkezi ve bölgesel -Tarım: tarımsal üretmeler, tarım politikası -Ticaret ve turizm -Orman ve sorunları -Maden, sanayi, el sanatlar, enerji, endüstri,
CM2	b- Nijer komşu ülkelerin fiziksel çevreleri	-Beşeri ve ekonomi -Benin, -Libya, -Mali, -Çad, -Nijerya, -Cezayir, -Burkina Faso

Tablodan ilkokul seviyesinde öğretilen coğrafya eğitim programının içerikleri 3. sınıftan itibaren öğretilmesine başlanmıştır. 3. sınıf öğrencilerine doğu, batı, kuzey ve güney ana yönler, çocuğun bulunduğu köyün var olan özelliklerinden farklı mevsimler; hayvancılık, tarım, balıkçılık, gibi coğrafi aktiviteler, bitki örtüsü gibi dersleri öğrenmesi amaçlanmıştır. 4. sınıf öğrenenlerine de el sanatlar dersinde ülkede bulunan kasabalar gözden geçirilmektedir.

5. sınıfta çocuklar, ilçe ve bölgelerin tanımı, nüfusu, iklimi, rahatlama, ekonomi ve bitki örtüsü coğrafya ders konularını kapsamaktadır. Nijer haritasının yapımı; bölgeler, iller ve ilçelerin idari yönetimlerine odaklanmaktadır. İlkokulun son sınıfındaki coğrafya dersleri, tamamen ülkenin nüfusu, iklimi, haritası, yönetim sistemi, ticari ve tarım politikası, turizm, hayvancılık ve balıkçılık, çölleşme ve orman sorunları, maden, sanatlar, sanayi ve entüstri konularını kapsamaktadır. Diğer öğretilen konuların ülkenin komşularının beşeri ve ekonomik, fiziksel ve çevresel durumları hakkındadır. Nijer’de bulunan kabilelerin demografisi, halkın çoğu köyde yaşadığı, güncel ihtiyaçlar ve bir çocuğun ülkesini iyi tanımak için tüm coğrafi bilgileri edinmesi amacıyla programın yansıtımları ortaya çıkmaktadır. Eğitimin ilkelerine uygun olduğu programların hazırlanırken somuttan soyuta, yakından uzağa ve birbirinin ön koşul özelliklerine göre düzenlendiği söylenebilir. Dersler, öğretmenlerin öğretmenlik deneyimleri ile istenilen amaçlara ulaşılması sağlanmaktadır.

Matematik Eğitim Programının İçerikleri (Mathmatique)

İnsan dünyaya geldiği bebeklik döneminden çocukluk dönemine geçerken diğer canlılarla buluşmaya ve ilgilenmeye başlar. Gelişmekte olan çocuk bazı yetenek ve becerileri başkasından öğrenir. Onun kişiliğinin ortaya çıkması, kendini gerçekleştirme için çeşitli deneyimler geçirmektedir. Bu deneyimlerden matematik bilgilerini kullanarak sayı ve çözme işlemleri gibi beynini çalıştıran tüm etkinlikleri yapmaktadır. Felsefenin temelinde matematik büyük bir rol oynamaktadır. Hayatta kalmayı tercih eden organizma-canlının, sayısal bilgileri bilmesi önemli bir şarttır. Matematik düşünce anlamına gelen bir kavram olarak ortaya çıkarken bir problemin çözülmesi veya aklın doğru yolu bulması, kullanması ve çalıştırması istenildiğinde felsefeden sonraki alan matematiktir.

Nijer eğitim sisteminde ilkökul sınıflarında uygulanan güncel ve aktif matematik eğitim programı geometri ve aritmetik olarak iki bölüme ayrılmıştır. Aritmetik dersleri, Türkiye’de öğretilen matematik cebir konusu olarak gösterilmektedir. Geometri dersleri ise üçgenler, dörtgenler ve çember dersleri gibi konuları kapsamaktadır. Tablo 4.3 ve Tablo 4.4 ilkökul seviyesinde 1. sınıftan son sınıfa kadar 2019 yılında yenilenmiş olan matematik eğitim programının geometrik ve aritmetik içeriklerini göstermektedir.

Matematik ve Geometri Eğitim Programının İçerikleri

Tablo 4.3. İlkokul Düzeylerine Göre Matematik Eğitim Programında Geometrik İçerikleri-1

Sınıflar	Geometrik Bilgiler	Fiyat Bilgiler	Metrik Sistemi	Süre/Zaman Bilgisi
CI	-Katlama, dikme, kesme aktiviteleri çizgiler, sınırlar -Bilinen nesnelerden basit şekilleri tanıyıp adlandırılması: ev, tencere gibi etkinlikler: sağ,sol,arka,ön... -Diğer yanallaştırma ve uzamsallaştırma etkinlikler			-Kesirler, bölgeler, -Sınıfta gerçek -Renkler
CP	-Nesnelerin sınıflandırılması:biçim,boy,alan -Kavram: nokta, doğru parçalar.	-Boyutların karşılaştırılması: tanaler, sıvı miktarı, öğrenci uzunluğu, küp -Boyutların sınıflandırılması: büyükten küçüğe, küçükten büyüğe		
CE1	-Figürlerin kural ve kullanımı -Üçgen, çember tanımı çizme yöntemi, -Kodlama, kod çözme ve Quadrant ızgara	-Fiyat genel bilgileri: para kullanımı, alışveriş, kar ve kayıp	-Uluslararası ölçümler: litre, metre, yar ve uzunluk -Yöresel birim: (tia)	Zaman: -Gün -Hafta
CE2	-Figürler: dik üçgen, kare, sağ üçgen, sol üçgen, dil dörtgen, paralelkenar, köşegenler, dik açı ve daireler çizilmesi	-Kütlelerin tam sayı ölçüsü -Alışveriş, kar ve kayıp	-Birimler: metre, litre, gram (km,cm,cl,kg...)	Süre: -Dakika, saat ve gün hesaplanması
CM1	Figürler: ikizkenar, üçgen, dörtgen, -Açı türleri -Küp: kavramı, yüzler, köşeler, kenarlar ve desenler	Fiyat: maliyet, satış ve alış fiyatı, kar, kayıp -Aile bütçesi: kaynak, harcama, tasarruf ve borçlar (dengesizliği ve dengesi)	-Birim ölçüleri: kilo, hekto, deka, desi, senti ve milli -Dönüşümler: çift desimetre, yüzey kaplama, -Kenarların alanının ölçüsü -Hacim ölçümlerinin tümü ve çevre hesaplanması -m3, dm3, cm3	Zaman: -Dönüşümleri ve sorunlarının çözülmesi
CM2	-Büyütme-küçültme -Plan ve ölçek kavramı, coğrafi harita örneği -Geometrik yapılar: dik açıortay, bisektör, eşkenar üçgen, -Dikdörtgen paralel yüzlü,... -Silindir: yapısı, yükseklik, tabanlar	-Aile bütçesi, -Okul gibi kurum bütçesi -Çember uzunluğu formülü, -Orantılılık sorunları, -Geometrik figürleri: meydan ve üçgen,	-Katların hacmi: küp ve silindir -Tarımsal önlemler, -Hacim, kapasite ve kütle ölçüsü	Süre: -Vites ve debi hızı sorunları -Takvim

Tabloda matematiğin 2. kısmı olan geometrik eğitim programının içerikleri ilkökul sınıflarına göre hazırlanan ünitelerin basamakları gösterilmektedir. Öğrencilere öğretilen dersler, bazı konuların tekrarlanmasına rağmen kolaydan zor bilgilere doğru verilmektedir. Programda üçgenlerin 4. sınıftan son sınıfa kadar tekrarlı olarak öğretilmeye devam edildiği, nedeninin ise dörtgen, köşeler gibi ünitelerin birbiri ile ilişkili ve benzer olmasından kaynaklanmakta olduğu söylenebilir. Bütün dersler Ulusal Eğitim Politikasının belirlemiş olduğu ünitelere göre hazırlanmayıp Uluslararası Geometrik Standart konuları da kapsamaktadır.

Ayrıca geometrik genel bilgiler, ölçümler, metrik sistemi ve zaman/süre derslerin ana bilgileri olarak yer almaktadır. Her ünitenin altında alt öğrenme alanları bulunmaktadır. Öğrenenlere,

ilkokul birinci sınıftan üçüncü sınıfa kadar öğretilen dersler, çevresel ve günlük yaşamda karşılaşılabilecek bilgiler ve öğrenci ilgileri öğrenme sürecinde kazandırılmaya çalışılmaktadır. Dördüncü sınıftan son sınıfa kadar ise geometri ünitelerinde bulunan figür dersleri, aile bütçesinin genel incelemesini kapsamaktadır. Bu programda metrik sistemi dersleri yalnız CI/CP sınıflarda öğretilmemektedir. Matematik eğitim programında uygulanan geometrik dersleri günlük yaşam ihtiyaçlarını karşılayan bir derstir. Sadece Nijer’de kullanılan birimler öğretilmez uluslararası standart çeşitli birim ölçülerin de öğretilmesini kapsamaktadır. Bir çocuk ilkokulda gördüğü geometri temel bilgileri ile sonraki seviyelerde öğretim amacıyla verilen bilgileri kolayca öğrenebildiği söylenebilir. Eğitimin ilkelerinin matematik dersi içinde geçerli olduğu ve derste öğrenilenlerin yaşamla ilişkilendirildiği görülmektedir.

Matematik’te Cebir Eğitim Programının İçerikleri

Tablo 4.4. İlkokul Düzeylerine Göre Matematik Eğitim Programında Aritmetik İçerikleri-2

Sınıflar	Normak Aritmetik	Zihinsel Beceri
CI	-Sayı kavramları: kadar, daha fazla, daha az -0’dan 9’a kadar sayı -0’dan 20’e kadar sayı -Toplama(+): işlem tekniği, tanımı, tablo, problemleri çözülmesi, -Çıkarma(-): işlem tekniği, tanımı, tablo, problemleri çözülmesi,	-Kavramın incelenmesi -Hesap tekniği -Küçük sorunların zihinsel çözümü
CP	-Sayıların gelişmesi: -0’dan 69’a kadar: sayılama, tablo oluşturma, karşılaştırma -Toplama(+): kullanım, yazma tekniği (17+5+20) -Çıkarma(-): kullanım, yazma tekniği 0-69	-Toplama ve çıkarma tablosu -5’ten 5’a, 3’ten 3’a hesaplama -Küçük sorunların zihinsel çözümü
CE1	-İki ve üçlü sayılar: 0’dan 999 tablo -Çoklu numarayla yazma ve tablosu ezberleme tekniği -10, 100, Çarpma yapısı oluşturma	- -Küçük sorunların zihinsel çözümü
CE2	-Numaralandırma: üç’ten büyük sayı: yazma ve okuma -Kodlama numaralar: telefon gibi, -Toplama: olağan tekniği -Çıkarma: olağan tekniği -Çarpma: olağan tekniği -Bölme(÷):işlem tekniği, tanımı, tablo, problemleri çözülmesi,	-Farklı tablolar (toplama, çarpma, çıkarma) -5, 20, 50, 100, 1000 ile çarpma -Küçük sorunların zihinsel çözümü
CM1	-Büyük sayı: sözel anlatım -Kodlama numara: güvenlik ve kimlik örneği -Büyük sayıların çarpımı -Gelişmiş bölme işlemi tekniği -Denkleme -Kesirler ve odaklık sayılar -Orantılık: durumlara örnekler ve tablosu	-Toplama, çıkarma ve çarpma tablosu -0,1. 0,2. 0,5. 2,5. 10, 100 ile çarpma veya bölme -Küçük sorunların zihinsel çözümü
CM2	-Büyük sayılar: rakamlar, sözlü ifadesi ve harfla yazılma -Bölme olağan tekniği -Kesirler ve odalık sayılar -Karmaşık sayılar: sunum, toplama ve çıkarma -Orantılık: üç kuralı -Orantılık durumlarına örnekler -Bir çemberin uzunluğu ve çarpı -Dönüştürülmenin işlemi ve örnekleri	-Çarpma, toplama ve çıkarma tablosu -(0,25) ile çarpın ve bölün -Küçük sorunların zihinsel çözümü

Tablo incelendiğinde matematiğin normal aritmetik ve zihinsel beceri olarak iki bölümden oluşarak programın içeriklerinde yer aldığı görülmektedir. İlkokulun birinci sınıfında normal aritmetik dersinde sayı kavramları, 0'dan 20'ye sayılar, toplama ve çıkarma matematiksel işlemlerin özellikleri verilirken küçük sayısal soruların zihinsel çözümü ve hesap tekniği derslerin içeriğinde yer almıştır. 2. sınıfta öğretilen sayıların 0'dan 69'a kadar sayılar, toplama -çıkarma kullanımı ve yazma tekniği; toplama ve çıkarma tablosu yoluyla küçük sorular zihinsel olarak çözülmektedir. 3. sınıfta öğretmenleri tarafından yürütülen aritmetik derslerinde iki (88) sayı üç sayıya (888) 0'dan 999'a kadar sayılar, çoklu numaralı sayıların ezberlemesi ve çarpma yapısı oluşturma ve küçük soruları zihinsel olarak çözebilme tekniği öğretilmektedir. 4. sınıfta ise çoklu numarayı yazması ve okuması, telefon numara gibi kodlanmış numaraları, dört hesap işlemlerinin tabloları normal aritmetik dersleri, farklı tabloların soru olarak belirlenmesi zihinsel olarak çözümleri hedeflenmektedir. İlkokulun beşinci sınıfında sözel anlatım büyük; güvenlik ve kimlik numara gibi kodlanmış sayı; çarpma ve bölme, kesirler ve odalık sayılar öğretmek gösterilirken çarpma, bölme, toplama ve çıkarma tablosu zihinsel olarak var olan küçük sayıların çözülmesi kazandırılmaktadır. Son sınıfta eğitim alan öğrencilerin kişisel gelişimleri amacıyla rakamlar sözel ve harf olarak ifadeleri, odalık ve kesirler sayılar, karmaşık işlemler gibi matematiksel hesaplama öğretilmektedir. Çocuğun zihinsel becesinin geliştirilmesi için de toplama, (0,25) kesir sayılarla çarpma ve bölmeden öğrenme sürecinde yararlanması amaçlanmaktadır.

Aile ve Sosyal Bilgisi Eğitim Programı (Economie Familiale)

Hijyen ve temizlik konusu, her canlıların günlük hayatında önemlidir. Temizlik vücut sağlığına karşı çıkabilecek olumsuz bakterilerin önlenmesini sağlamaktadır. Hijyen ise çevre veya ortam bakımından önemli role sahiptir. Afrika ülkelerinde devam eden ve sürekli görülen can kaybı, yaygın olan malariya hastalığı ve diğer benzeri hastalıkların ortadan kaldırılması amacıyla hijyen ve temizlik konularının öğrencilerin ilk çocukluk döneminden başlayarak öğretilmesinin gerekliliği ortaya konulmuştur. Daha önceki eğitim programlarında da bu konuya yer verilmiştir. Ancak günümüzde yaşamı olumsuz etkileyen hastalıklarının yok edilmesi için gösterilen mücadeleler yeniden önem kazanmıştır.. Nijer eğitim sisteminde ilkokuldan lise seviyesine kadar her sınıfın öğrencilerine aile ve sosyal bilgisi ek ders olarak öğretilmektedir. Tablo 4.5 'de ilkokul düzeyinde öğretilen aile ve sosyal bilgisi eğitim programının içerikleri sunulmuştur.

Tablo 4.5. İlkokul Düzeylerine Göre Aile ve Sosyal Bilgisi Eğitim Programının İçerikleri

Sınıflar	Üniteler	Dersler
CI	Hijyen: Kişisel temizlik	-Vücut hijyeni: yıkama yöntemleri -El hijyeni: yıkama ve tırnak bakımı
CP	Hijyen: Kişisel temizlik	-Baş hijyeni: saç bakımı -Ağız hijyeni: diş bakımı
CE1	Hijyen: Kişisel temizlik	-Diğer organların hijyeni: Kulaklar, burun delikleri
CE2	Hijyen: Kişisel temizlik	-Diğer organlar hijyeni: Gözler
CM1	Çocuk bakımı	-Tanımı, -Adet döngüsü: cinsellik bilgisi -Hamilelik durumu -Hamilelik belirtileri: *-Doğum öncesi danışma *-Hamile kadının hijyeni *-Doğum, çeyiz, bebek koryola, değişim
CM2	Çocuk bakımı	-Adet döngüsü: cinsellik bilgisi ve HIV Sida -Doğum kontrolü, -Doğum aralığı ilk kavramlar: *-Aile planlaması *-Emzirme yöntemleri *-Sütten kesme *-Büyüme: boyu, ağırlık, diş yapısı *-Bazı çocukluk hastalıkları: kızamık

Tabloda görüldüğü gibi ilkokulun ilk sınıftan son sınıfına kadar aile ve sosyal bilgi eğitim programında öğretilen dersler, çocukluk döneminden itibaren yetişkinliğe kadar çocuk bakımı ile ilgili gereken konulara odaklanmıştır. Hijyen dersi, insanın yaşam boyu kişisel temizliğini kapsadığından Nijer’de öğrenim gören çocukların kendi vucüt bakımlarını yapmalarını olumlu etkileyecek konular öğretilmektedir. El yıkamaya, temizliğin ilk adımlarında yer verilmesini, hijyen sürecinde insanın vücudundaki tüm organların ellere bağlı olduğuna dayandırmaktadır. Birinci sınıfta vücut temizliği dersinde ellerin nasıl yıkanacağı, ikinci sınıfta ise baş ve ağız temizliğini insanın en hassas organlarından olduğundan öğretmenler tarafından kazandırılan davranışlardır. Ağız bakımı yalnız kişinin kendisi değil etrafındaki yaşayan canlıların koruması için de önemlidir. Günümüzde bulaşıcı olan Covid19 hastalığını en etkileyen insan organlarının el ve ağız olduğu görülmektedir. Üçüncü sınıfa çocuklara, hijyen dersinde ıslatma ve nefes almaya yardımcı olan burun temizliği, dördüncü sınıfta ise gözlerin bakım yöntemleri öğretilmektedir. Beşinci ve altıncı sınıflarda verilen dersler tamamen çocuk bakımına yöneliktir.. Nijer nüfusunda, köylüler şehirli insanlara kıyasla daha yüksek orana sahiptir. Köyde yaşayan insanlar kız çocukları erken yaşta evlendirirler. Okula gidemeyen kız çocukları, cinsellik ve cinsel ilişki gibi konuların ne olduğunu bilmelerinin, halk arasında utanç verici bir davranış olarak görünmesi, bu konuları konuşan kişilerin iğrenç ve utanmaz olarak sayılması nedeniyle ilkokulun son sınıfında öğretilen bu derslerin ergenlik döneminde uygun olmayan davranışlarından çocukların uzak durmasını ve bilinçli olmasını

sağlayacağı sürecine dayanmaktadır. Nijer’de çocuğun yakın akrabalarından hayatın koşullarını ve deneyimleri öğrenmesi mümkündür. Ebeveynlerin kendi çocukları ile her konuyu konuşmamasına karşılık aksi olan durumlarda gözlenmektedir. Bu sosyal ve kültürel gelişmelere dayandırılabilir. Adet döngüsü, hamilelik, doğum, emzirme ve aile planlaması çocuk bakımı konusuna programlarda yer verilmektedir. Sonuç olarak erken yaşta evlendirilen kız çocukları okuldan yada ortamda yakınının yardımıyla öğrenirken, şehirlerde yaşayan ilköğrencilerinin yaşam bilgilerinin gelişmiş kaynaklara dayanmaktadır. Günümüzde çocuklar, telefon ve internet yoluyla istediği bilgilere hızlıca ulaşabilirler. Aile ve sosyal bilgisi eğitim programı, kişilerin bakımını ve hayata hazırlayan geleceğe yönelik Nijer’in halkının ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde içeriğe hazırlanmış bir programdır.

Ahlaki ve Yurttaşlık Eğitimi Eğitim Programı (Education Civique et Morale)

Dersin içeriklerinde hem güzel ahlak hem de bir vatandaşın ülkesinin değerleri ve eserlerinin korunması kuşaktan kuşağa iletilmesini sağlayan tüm ulusal ve bireysel katkıları öğretildiği görülmektedir. Daimcilik, esasicilik görüşlerine odaklanan eğitim politikası, ülkenin ilerleme adımlarını, geçmişte yaşanmış durumlardan yola çıkarak hazırlanan planların yürütmesini sağlamaktadır. Güzel karakterlere sahip olan çocuğun toplumsal, idari ve diğer ortamlarda olumlu ve rahat yaşayabileceği düşünülmektedir. Yurttaşlık eğitimi, vatanseverlik konularının bazı Afrika ülkelerinde önemsenmemesi nedeniyle vatandaşlarının miras kalan kendi toprağından ayrıldıktan sonra geri dönmeyi düşünmediklerini ortaya koymaktadır. Yurttaşlık eksikliği, devamlı ve sürekli yaşanan Afrika güncel sorunlarından biri olarak görülmektedir. Eski sömürgecilerin ulaşmak istediği amaçlardan olan savaş yoluyla Afrikalıların kendi topraklarının kıymetini bilmemesi ve ondan ayrılmaları planlamıştır. Eskiden tüm Frankofon ülkelerin eğitim programları metropol'den alındığından yetiştirilen vatandaşların ana hedefleri derslerde öğretilen sömürge yaşamını hayal etmektir. Zamanla durumun değiştiği görülmektedir. Nijer Cumhuriyeti okullarda yurttaşlık eğitimine büyük önem vermiştir. Tablo 4.6’da Nijer eğitim sisteminde uygulanan ahlaki ve yurttaşlık eğitim programının içerikleri sunulmuştur.

Tablo 4.6. İlkokulun Düzeylerine göre Ahlakî Eğitimin Eğitim Programında İçerikler

Sınıflar	Üniteler	Konular
CI-CP	a-Kardeşlik mizahi	-Saygı ve güzel davranışlar kazandırılması -Temizlik, merhabalaşma, şükür etmek, oturma ve konuşma kuralları
	b-Toplumsal yaşam kuralları	-Basit konuşmalar, -Ahlakî hikayeler -Şanlı kahramanların hayatlarından örnek kazandırma
	c-Ahlakî konular	-Okulda iyi davranışlar -Nezaket, dostluk, saygınlık -Aileye saygı -Düzen – Özen – Temizlik -Dürüstlük, cömertlik,hayırseverlik -İşini sevmesi
CE ₁₋₂	a-Okul	-Eğitimin faydası ve cehalet tehlikesi -Disiplin ve kurallar -İyi öğrencinin nitelikleri -Okulun sınıf, bahçesi bakımı, zevk ve düzen pratiği
	b-Temizlik - Sağlık	-Oyunlar: kötü/iyi, oynanabilen/yasaklanan oyunlar -Temizliğin önemleri -Vücut ve kıyafetlerin temizliği -Havaya gereken alınan önlemler: soğuk, yağurlu, güneş -Dinlenme ihtiyacı: uyku, uyarıcı
	c-Aile	-Ebeveynler, dedelere karşı görevler: itaat, sevgi, saygı, şükür, konuşma stili, yardım... -Kardeşlere karşı görevler: saygı, kardeşlik, yardım... -Dostluk: sempati, dayanışma, yardımseverlik, işbirliği, dostluk... -Nitelikler ve kusurlar: *-Vatan Sevgisi: Bayrak, Milli Marşı,... *-Aile, öğretmenler, arkadaşlar, yaşlılar,engelliler ve yabancılara karşı: tavır, konuşma, jestler ve kıyafet. *-Korku/cesaret, kibar/sadık, samimiyet/yalan, dikkat/perpasızlık, dedikodu/ itiraf, *-İyilik/kötülük, tanınma/nankörlük, dürüstlük/sahtekarlık, işi sevmesi
CM ₁₋₂	a-Bireysel erdemler	-Temizlik: vücut, giyim, sınıf ve halk -Sosyal kötülöklere karşı savaş: alkol, uyuşturucu...
	b-Aile	-İş sevgisi: çaba, azim, profesyonelleşme
	c-Toplumsal yaşamına görevler	-Taahhütler ve vaatlere karşı saygılı olma -Özgüven -Karşılıklı sevginin merkezi, -Çocukların ailesi, kardeşleri, akrabaları, yabancılara karşı görevler
	d-İş ve çalışma	-Başkalarının yaşamı, özgürlüğü, inancı, hoşgörüsüne saygı, -Dürüstlük, kibarlık, Adalet -Düzen ve disiplin: düzensizliğin dezavantajları, çevredeki düzenin güzelliği -İş faydaları ve gerekliliği, harcama yöntemi, tasarruf bankası ve sigorta, okul birliği, iş ve çalışmaya saygı -Yeşil alanlarının dikilmesi ve bakımı

Tabloda Nijer’de ilkokullarda uygulanan eğitim programlarında ahlakî ve yurttaşlık eğitimi dersleri yer almaktadır. Birinci ve ikinci sınıfın çocuklarına öğretilen dersler, kardeşlik mizahi davranışlar, toplumsal yaşam kuralları ve ahlak ile ilgili hazırlanan uygun karakterleri kapsamaktadır. Nijer’de yıllardır kabileler arasında mizah aktiviteleri sayesinde insanlar birbirleriyle savaşmamaktadır. Ülkede ortak ve yaygın olan İslam dini sayesinde sevinç, barış ve selamete yaşamlarını devam ettirmektedirler. Üçüncü ve dördüncü sınıfın öğrencileri ise okul tanımı - önemi kurallarına uymak ve okuldaki bahçe bakımı ve diğer alt konular - temizlik ve sağlık konusu - vucüt temizliği ve kişisel bakımı, havaya gereken önlemleri ve gereken dinlenme süresi - aile - yani öğrencilerin ailesine ve diğerlerine karşı yapılacak uygun ve olumlu davranışların yöntemi - ve kardeşlik, yardımlaşma, itaat, sadakat

ve iyilik gibi güzel davranışları kazandırıp kötülüklerden uzakta tutma odaklanmaktadır. Beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin ahlaki dersleri, bireysel uygun olmayan davranışların tanımı ve yapmaması gereken tavsiyeler - uyuşturucu ve alkol gibi -, ailece toplumsal yaşamları ve görevleri - aileye, akraba ve diğerlerine karşı yapılan konuşma gibi - iş anlamı, diğerinin ise yeşil olan bölgelerin korunmasını sağlayan kapsamlı bir program olduğu ortaya görülmektedir.

Yurttaşlık Eğitimi

- CI/CP sınıflarının yurttaşlık eğitiminin içerikleri
 - a. Okulun kuralları
 - b. Çocuk hakları
 - c. Kamu işlemlerine saygı
 - d. Renkler
- CE1-2 sınıflarının yurttaşlık eğitiminin içerikleri
 - a. Ülkenin sembolleri: Bayrak, Marşı, Arması, Slogan
 - b. Okul kuralları
 - c. Çocuğun hakları
- CM1-2 sınıflarının yurttaşlık eğitiminin içerikleri
 - a. Okulun iç kuralları
 - b. Çocuk haklarına imzalanan sözleşmesi
 - c. Çocuk hakları ve refahına ilişkin Afrika sözleşmesi
 - d. Bölgesel kuruluşları: Afrika birliği
 - e. Alt bölgesel organizasyonlar: CEDEAO
 - f. Uluslararası kuruluşlar: Birleşmiş Milletler

Yurttaşlık eğitimi eğitim programında 1. ve 2 sınıf öğrencilerine okul kuralları, çocuk hakları ve kamu işlemlerine saygı göstermek ve renkleri kapsamaktadır. 3. ve 4. sınıf öğrencileri, Nijer Cumhuriyetinin ana sembollerini - İstiklal Marsı, Bayrak, Arması ve slogan - korunması, çocuk hakları ve okul kuralları öğretilmektedir. 5. ve 6. sınıf öğrencilerine okulun iç kuralları, çocuk hakları sözleşmesi, Afrika Birliği, alt bölgesel organizasyonlar ve Birleşmiş Milletler hakkında bilgiyi kapsamaktadır. Ahlaki ve yurttaşlık eğitimi eğitim programları Nijer halkın ihtiyaçlarına göre hazırlanıp okullarda öğretildiği görülmektedir.

Fizik Eğitim Programı (Sciences Physiques)

Fizik bilgisi, her insanın gerçek hayatına etki eden kaynaklar kapsayabilir. Hava, su, sıcaklık, soğukluk, maden kaynakları ve türleri, insanın varoluşuna ve gelişmesine diğer canlılara da hizmet etmektedir. Ülkenin gelişme sürecinde, geleceğe yönelik olarak çocukların iyice yetiştirilmesinin gerekli olduğuna değinilmektedir. İlkokul eğitim programında yer alan fizik eğitim programı sadece 3., 4., 5., ve 6. sınıf öğrencilerine öğretilecek konuları

kapsamaktadır. Tablo 4.7’de Nijer’de ilkökul düzeylerinde ders olarak öğretilen fizik eğitim programının içerikleri sunulmuştur.

Tablo 4.7. İlkokul Düzeylerine Göre Fizik Eğitim Programlarının İçerikleri

Sınıflar	Üniteler	Dersler
CE1	a-Maddenin fiziksel özellikleri	-Belirli katı cisimler üzerinde suyun çözülme özellikleri -Doygunluk (şeker, tuz, natron, kum...)
	b-Isı ve sıcaklık incelenmesi	-Sıvı termometre kullanımı -Sıvıların genleşmesi
	c-Yanma	-Yanma esnasında havanın etkisi
	d-Yaygın metaller:	-Demir, kurşun, bakır, alüminyum -Nitel gözlem, -Sınıflandırmaya göre: parlaklık, sertlik, dövülebilirlik
CE2	a-Maddenin fiziksel özellikleri	-CE1 derslerini hatırlama -Karışım kavramı -Sıvıların su’da çözüldüğü: sirke, alkol -Karışabilirlik sıvılar: petrol, yağ/ karışmayan sıvılar: su/yağ, su/petrol -Suyun çözücü özelliklerinin uygulanması *-Karışmayan sıvıların ayrılması: saflandırması, piyasadan yağ. *-Katı parçacıkların ayrılması: çökelme, bulanık su.
	b-Isı ve sıcaklık incelenmesi	-Isı ve sıcaklık incelenmesi
	c-Yanma	
	d-Yaygın metaller:	-Bazı araçların tanımı: basit kaldıraç ve denge -Demir, kurşun, bakır, alüminyum, altın -Nitel gözlem, -Sınıflandırmaya göre: parlaklık, sertlik, dövülebilirlik
CM1	a-Maddenin fiziksel özellikleri	-Maddenin halleri: katı hali, sıvı hali, gaz hali (gözlemler) -Bir gaz’ın incelenmesi: hava özellikleri (sıkıştırabilirlik, esneklik, genişletebilirlik)
	b-Isı ve sıcaklık incelenmesi	-Gaz durumu: patlayan lastikler, şişirilebilir balon -Su durumu: kaynar su -Bazı araçların tanımı ve işleyişi: denge, el arabası (labavo)
	c-Yanma	-Yanma’da havanın rolü, -Gaz lambası (Açı balbal) -Demir, kurşun, bakır, alüminyum, altın -Nitel gözlem
	d-Yaygın metaller:	-Fiziksel özellikleri: parlaklık, yoğunluk, termel ve elektriksel iletkenlik, sertlik, dövülebilirlik... -Doğrudan kullanımı ve alaşımlar -Metaller sınıflandırılması: parlaklık, sertlik,...
CM2	a-Maddenin fiziksel özellikleri	-Maddenin halleri -Su durumun değişmesi, Bir gazın incelenmesi: hava -Bir gazın uygulandığı basınç, -Bir sütun uygulandığı basınç: arşimet’in itişinin nitel çalışma
	b-Isı ve sıcaklık incelenmesi	
	c-Yanma	
	d-Yaygın metaller:	-Güneşte kurutma (giysi, yiyecek) -Demirci penseri, metal kaplar, çelik parçaları -Bazı aletlerin tanımı ve işleyişi: kaldaçlar, penseler, makaslar, kasnaklar,... -Basit soba ve geliştirilmiş soba arası karşılaştırılmalı, -Metaller sınıflandırılması: parlaklık, sertlik, dövülebilirlik,... -Demir, kurşun, bakır, alüminyum, altın, gümüş ve CM1 sınıfında görülen fiziksel özellikler -Kimyasal özellikler: oksidasyon, -Demir koruması: boyma, yağlama, altın katman, gümüş tabaka

Tabloda yer alan ilkököl seviyelerinde uygulanan fizik eğitim programlarının içeriğine bakıldığında yalnız 3., 4., 5., ve 6 sınıflarda verilen derslerin, maddenin fiziksel özellikleri, ısı ve sıcaklık incelenmesi, yanma ve yaygın metalleri ve bunların alt öğrenme alanlarını kapsadığı görülmektedir. İlkokul 1. sınıfında maddelerin fiziksel özellikleri ile ilgili yazılmış dersler, şeker, kum, tuz üzerinde çalışılmaktadır. Üst sınıfta ise sıvılar ve petrol/yağ/su karışım yöntemleri öğretilirken beşinci sınıftaki öğrencilere gaz ve hava incelemeleri ile ilgili kazanımların kazandırıldığı içerikler verilmektedir. Su değişimi, gazın çeşitli kullanım yöntemleri yer almaktadır. Programın ikinci ünitesinde 3. Düzeyde sıvı kullanımı ve genişmesi, 4. sınıfta ise sıcaklık ölçümü ve genel incelenme işlemleri verirken 5. Sınıfta gaz ve su durumlarını incelenmektedir. Son sınıfta verilen fizik dersinde sıcaklık ünitesinde bir sütun uygulandığı basınç: arşimet'in itişinin nitel çalışma olarak odaklanmaktadır. Programın 3. Ünitesi yanmadır, var olan dersler düzeylere göre açıklanmaktadır. 3. ve 4. Sınıflarda yanma esnasında hava etkisi ve bazı basit kaldırma ve denge tanımı ortaya koymaktadır. 5. Sınıfta ise gazın genel rolleri ve gazı lambası (Açı Balbal) ile ilgili bilgileri öğretilmektedir. İlkokul son sınıf fizik eğitim programı güneşte giyme ve yiyecek kurutma yöntemleri üzerinde öğretim etkinlikleri kapsamaktadır. Fizik eğitim programında yer alan metaller ünitesi, demir, kurşun, bakır, alüminyum, altın, gümüş; ve demir korumasında boyama, yağlama, altın katman, gümüş tabaka işlemleri 3. Sınıftan itibaren son sınıfa kadar yapılan dersler açık açık geniş bir şekilde öğretmeye devam edilmektedir. Nijer Cumhuriyetinde ilkököl seviyesinde 3. Sınıftan başlatılan fizik öğretim işlemleri halkın kendi çevresel özelliklerine bakarak hazırlanmıştır. Ülkenin sıcaklığı diğer Afrika ülkere göre daha yüksek olmaktadır. Diğer bakımında 3/2 çöl'e sahip olan Nijer, büyük bir petrol rezervatuarına sahip olduğunu ispatlanmaktadır. Fizik eğitim programından yararlanan öğrencilerin ülkesi ile ilgili mevcut olan alt kaynakları ve özelliklerini öğretmek edilmektedir.

Üretken ve Pratik Faaliyetler (Activites Pratique et Productives: APP)

Nijer eğitim sisteminde ilkököl seviyesinde uygulanan eğitim programlarında yer alan üretken ve pratik etkinlikler, çocuğa istenilen davranışların kazandırılmasının süresinde yalnız bilişsel alanlarına odaklanmış değil, okul, ortam ve toplumsal etkinliklerine bağlı olan tüm sektörler de deney fırsatı vererek öğrenim hanesinde önemli bilgiler vererek yönlendirme işlemi gerçekleştirilmektedir. İçerikleri incelendiğinde, çocuğun geçmiş kuşaklardan miras ettiği tüm yararlı eserlerin geliştirmesine sağlayan yolları tutarak ek öğrenim etkinlikleri

olarak kazandırılmaktadır. Diğer yanda ise dersin programında, ülkenin kalkınması ve toplumun sosyal kültürel alanlarına sağlayan tüm çeşitli katkılar göstererek öğrencilerin gelecekleri için hazırlanmaktadır. Öğrenenlerin fiziksel ve zihinsel alanlarına halka yapılan hizmetlerin sürecinde var olan takım veya grup çalışması alıştırmak amacıyla uygulanmaktadır. Bu dersin eğitim programında hedeflerin varoluşu ortada bulunmaktadır. Demek ki ana amaçlar, ülkenin eğitim politikasına göre hazırlanmıştır. İçerik konusunda ise el-sanatları, teknoloji, agro silvipastoral ve balık yetiştirme havuzu gibi ve ev ekonomisi, programın ana ünitelerinin başlıkları olarak bölünmüştür. Her ünitenin içinde alt konular vardır. Aşağıdaki listede konular teker teker sıralanmaktadır:

El sanatları Faaliyetleri

- Örgü
- Dokuma
- Modelleme / Çömlekçilik
- Boyama / Renklendirme
- Deri, Cilt ve Plastik işlemleri
- Dekorasyon

Teknoloji Faaliyetleri

- Katlama, Kesme ve Montaj
- Duvarcılık
- Marangozluk
- Demircilik
- Diğer.

Agro silvipastoral ve Balık yetiştirme havuzu...:

- Bezeme / Süsleme
- Mini fidanlık, ağaçlandırma ve meyve yetiştirme
- Bahçecilik (sevze ve tahıl)
- Su ürünleri
- Üreme çeşitleri
- Hasat / Toplama işlemi

Ev ekonomisi

- Dikiş
- Tamircilik
- Gastronomi
- İç bakımı
- Çamaşırhane bakımı
- Nesnelerin bakımı

Yukarıdaki listede üretken ve pratik faaliyetlerin eğitim programında yer alan içerik görülmektedir. Sınıflara göre kazanımlar değişebilir. Çünkü ilk sınıf ve ikinci sınıfta öğretilen derslerde programın başlangıç aşamaları yer almaktadır. İlkokul birinci sınıftan son sınıfa kadar öğrencilere kolaydan zora basitten karmaşığa doğru öğretim etkinlikleri ile içerikler

düzenlenmektedir. Öğretim sürecinde kullanılan ve uygulanan etkinliklerin, bilişsel alanın uygulama, analiz ve sentez kazanımlarına odaklandığı söylenebilir. Çocuğun çevresindeki maddi ve kültürel deneyimleri, pratik etkinlikleri, becerilerini, yaratıcılık ruhu ve sorumluluk duygularını geliştiren bir ders olduğu savunulmaktadır. Diğer dersler gibi hedefe dayalı hedefe dayalı bir değerlendirme uygulanmaktadır.

Doğa Bilimler Eğitim Programı (Sciences Naturelles)

Doğa bilimleri, insan, bitki, hayvan, tarım ve enerji arasında bulunan ilişkileri belirleyen bir alandır. Bu beş yaşam parçalarının birbirleri ile bütünleşme sürecinde olumlu sonuçlar çıkabileceği ortaya konulmaktadır. Nijer Cumhuriyeti topraklarında doğal kaynaklar bulunmaktadır. Enerji açısından uranyum, kömür, petrol ve ortaya çıkmayan doğal kaynaklar bulunmaktadır. Yalnız Nijer’de üretilen bitki türleri bulunmaktadır. Tamamen doğaya bağlı olan insanlar, hasta olduklarında hastaneye gitmeden doğadan temin ettikleri bitkiler sayesinde iyileştirmektedir. Ülkenin bayrağında bulunan yeşil kırmı, toprakların bereketlerini göstermektedirler. Bölgede doğa nimetlerinden yararlanmak mümkündür. Nijer’in toprakları tarıma elverişli ve verimlidir. Ülkede evcil ve vahşi hayvan türlerine rastlanmaktadır. Batı Afrika ülkelerinden Nijer Cumhuriyeti en lezzetli hayvan etlerine sahip olup üst sırada yer almaktadır. Vahşi hayvanlar ise turizm alanında Tillabery ilinde Say İlçesindeki TAPOA kasabasında büyük ve ünlü (Park W) bulunmaktadır. Günümüze kadar Niamey’de mevcut olan Boubou Hama Müzesinde beslenen çeşitli hayvanların her türü bulunabilir. Allah’ın yaratıklarından en kıymetli ve değerli olan insandır. Bu yüzden insan ile ilgili yapılan ve devam eden araştırmalar olumlu ve faydalı sonuçlar vermektedir. İnsan üzerinde yapılmış olan çalışmalara göre her an yeni ve önemli sonuçlara ulaşılabilir. Doğa, bütün canlıların çevresini etkileyebilir. Bu açıdan doğa dersleri çok önemlidir. Nijer Cumhuriyetinin eğitim sisteminde uygulanan doğa bilimleri eğitim programı düzeylerine göre listelenmiştir. Bu dersler yalnız 3. 4. 5 ve 6. Sınıf öğrencilerine aittir.

CE1: 3. Sınıf Doğa Bilimleri Eğitim Programı

- a) Canlıların Yaşam Ortamı
 - Çocuğun çevresinin ortamını tanıma: manzara
 - Canlı varlıklar ve diğeri
- b) Bitki ve Çevresi
 - Bitkilerin farklı türleri
 - Bitkilerin sınıflandırılması: yapraklar, saplar, meyveler (kuru, etli)
- c) Hayvanlar
 - Bir hayvanın vücudunun farklı bölümleri

- Hayvanların sınıflandırılması:
 - Tipleri (evcil ve vahşi): yaşam ortamı, beslemesi, dolaşımı, iskeleti, üreme...
- d) Nefes Alma
 - Hayvanların solunumları
- e) Tarım
 - Tohum, bir mahsulün pratik işlemleri: fındık, bamya ve börülce üzerinde çalışma örneği
 - Toprak türleri ve yetiştirme uygulamaları
 - Bir üremenin üzerinde pratik çalışması: tavuklar, güverciler, tavşanların üremi
 - Atık kavramları: kümes, terruim bakımı

CE2: 4. Sınıf Doğa Bilimleri Eğitim Programı

- a) Canlıların Yaşam Ortamı
 - Canlıların ihtiyaçları
 - Canlıların çoğası: hayvanlar, bitkiler
- b) Bitki ve Çevresi
 - Bitkilerin yapraklarına göre sınıflandırılma
 - Bitkilerin ihtiyaçları: su, hava ve ışık
- c) Bitki üremesi
 - Tohumlu bitkilerin çimlenmesi
- d) Hayvanlar
 - Beslemesi, iskeleti, dolaşımı ve üreme biçimi
- e) Nefes alma
 - Canlılarda solunumun gösterilmesi
 - Akciğer solunum: insanlarda ve köpeklerde
 - Solungaşlar solunum: balık
 - Trakeal solunum: çekirge vakası
 - Deri: solucan vakası
 - Bitkilerde solunum gösterilmesi
- f) Maden yapısı
 - Kayalar: kum, kil...
- f) Tarım
 - Tohum, bir mahsulün pratik işlemleri: fındık, bamya ve börülce üzerinde çalışma örneği
 - Toprak türleri ve yetiştirme uygulamaları
 - Bir üremenin üzerinde pratik çalışması: tavuklar, güverciler, tavşanların üremi
 - Atık kavramları: kümes, terruim bakımı
 - Tavuklar, güverciler ve tavşanların bazı hastalıklar

CM1: 5. Sınıf Doğa Bilimleri Eğitim Programı

- a) Bitki ve çevresi
 - Bitkilerin gelişmesi sürecinde su ve mineral tuzların önemi
- b) Tanıdık bazı hayvanların incelenmesi
 - Kullanımlarına göre sınıflandırılması: süt, et, koruma, dolaşımı, yumurtalar...
 - Sözleşmeli bulaşıcı hastalıklara göre sınıflandırma:
 - Sığır vebası

- Prömoni
- Könür
- Kanatlı parazitler ve kuduz
- c) Gıda ve konserveler
 - Kategorilerine göre sınıflandırılma: etler, tahıtlar, meyveler, sebzeler, yumurtalar...
 - Özelliklerine sınıflandırma: şeker, yağ, su
 - Koruma türüne göre sınıflandırma: ızgara, kurutma, kaynatma, soğutma
 - Yapılması gereken farklı işlemler
- d) İnsan solunum sistemi
 - Yaşam için hava gerektiği
- e) Duyu organları
 - Rollerine göre sınıflandırma
- f) Kemikler ve kaslar
 - Kemiklerin şekillerine sınıflandırma
 - İskelet farklı bölümlerine göre sınıflandırma
- g) Bazı insan hastalıkları
 - Örnekler: kızamık, tüberküloz, menenjit, kolera, tifo, tetanoz...
 - İnsan hastalıklarının sınıflandırılması: semptomlar, bulaşıcı, tedavi, önleme
- h) Yaşam için toprağın önemi
 - Bitkilerin tipine göre sınıflandırma
 - Toprağı bazı maddelerin sınıflandırılması
 - Toprak koruma yöntemlerinin sınıflandırılma
- i) Bitkisel yayılım
 - Üreme biçimlerinin sınıflandırılması: tohumlar, kesme, yumurtalar, nakil
- j) Kültürel uygulamalar
 - Verimi artışı için uygulamalarının sınıflandırılması: çiftçilik, gübre, sulama, yanıklar, rotasyon...

CM2: 6. Sınıf Doğa Bilimleri Eğitim Programı

- a) Bitki ve çevresi
 - Bitkilerin ihtiyaçları
 - Farklı tarafların rolü: kökler, gövde, yapraklar
- b) İnsanlar, bitkiler ve hayvanlar arasındaki ilişkiler
 - Besin zinciri kavramı
 - İnsan, bitki ve hayvan
- c) Besin zinciri örneklem oluşturu
 - Sindirim sistemi
 - Gıdalar kategorilerine göre sınıflandırılma: otçul, otobur, omnivor
 - İnsan gıda ihtiyaçları
 - Besleyici gıdalarının sınıflandırılması: rasyon kavramı, dengeli, hijyen yaygın hastalıkları (diş, mide)
- d) Nefes alma
 - İnsan solunum sistemi
 - Solunum gaz değişim
 - Hijyen
 - Yaygın hastalıkları: astım, bronşit, tüberküloz...
- e) Kan ve dolaşım

- Pıhtılaşmış kan çalışması
- Dolaşım sistemi
- Kan rolleri
- Hijyen
- Yaygın hastalıklar: hücre hastalığı
- f) Boşaltım
 - Boşaltım görevi yapan organlar: deri, böbrek, akciğer
 - İdrar sistemi
 - Atılım hijyeni
 - Yaygın hastalıklar: siroz, böbrek taşı...
- g) Duyu organları
 - Bir duyu organının incelenmesi: göz
 - Göz hastalıkları ve anormallikleri: trahon, körkük, miyopi...
 - Göz hijyeni
- h) Kemikler ve kaslar
 - Kas ve özellikleri
 - Kemik ve eklem kazalar
 - Eklemler ve hareketler
 - İskletin iyi gelişmesi
- i) Sinir sistemi
 - Organizasyonu ve kavramlar
 - Beyin bazı işlevleri: duyum, dil, hafıza, düşünce
 - Sosyal hastalıkları ile bağlantılı sinir sistemi: alkol, uyuşturucu, tütün...
 - Bitkilerin tipine göre sınıflandırma
 - Toprağı bazı meddelerin sınıflandırılması
 - Toprak koruma yöntemlerinin sınıflandırılma
- k) Bitkisel yayılım
 - Üreme biçimlerinin sınıflandırılması: tohumlar, kesme, yumurtalar, nakil
- l) Kültürel uygulamalar
 - Verimi artışı için uygulamalarının sınıflandırılması: çiftçilik, gübre, sulama, yanıklar, rotasyon...

Nijer’de ilköğretim seviyesinde doğa bilimlerinin 3. sınıftan itibaren öğretilmesine başlanmaktadır. Nijer’de ilköğretim programında yer alan doğa bilimleri derslerinin içerikleri, araştırmacı tarafından düzenlenmiştir. 3. sınıftaki öğrencilere çevre veya ortamdaki canlıların önemleri, bitki türleri ve özellikleri, hayvanların organları, solunumları ve tipleri, tarım konusunda ise toprak türleri, tohumların üzerinde pratik çalışmalar olarak verilmektedir. 4. sınıfta çocuğun canlıların özelliklerini bilmesi, bitkinin yapraklarına göre sınıflandırılması ışık, su ve hava ihtiyaçları olarak görmesi, üreme konusu da ders olarak açıklanmaktadır. Öğrencinin geçtiği sınıftan aldığı dersler, sonraki sınıfa ise aynısının devam etmektedir. İki sınıfın arasında büyük bir bağlama varmış görülmektedir. İki düzeyin arasındaki fark maden ünitesini bulunmaktadır. Dördüncü sınıfta kayalar dersleri var, öncekinden yoktur. Nefes alma ünitesinde daha geniş bir şekilde dersler bölünmüştür. Çünkü insan, hayvan ve diğer canlıların

solunum sistemi açık açık öğretilmektedir. 5. Sınıfın dersleri diğerleri gibi ünitelerin altları olarak her ders oluşturulmaktadır. Burada ilk ünite bitki ve çevredir, Nijer’de insanların kendi yaşamları bitkisel olarak yürüttüklerin nedeniyle doğa ve çevredeki tüm bitkinin gelişmesini yardımcı olunmaktadır. Bu program, hayvanlar ünitesi vardır, yani ülkede en çok yetiştiren ve halka faydalı olan hayvanların incelenmesine çalışılmaktadır. Bu canlılardan yararlı olan ve insanın yetiştirilmesi için et, süt ve yumurtalar veren hayvanların beslenmesi, dolaşım hareketleri ve hastalıkları hakkında ders verilmektedir. Diğer ünite ise gıda ve konservatuvar ürünlerinden yağ, şeker ve su ders olarak ayrılmıştır. Bu sınıfın özelliklerinden insanın değerleri ne geri bırakılmamışken insanın solunum sistemi, beş duyu organları, kemikler ve kaslar, ülkeden devam eden insan hastalıkları da öğretilmektedir. Başka üniteler ise öğrenciler, toprak, bitkisel yayılım, çiftçilik, sulama, yanıklar, rotasyon kültürel uygulama dersleri olarak faydalanmaktadır. 6. Sınıfta eğitim alan öğrenenler ise, doğa bilimleri eğitim programı 12 ünite üzerinde kaynaklanmaktadır. Önceki sınıfta fark eden üniteler, insan hakkında bilgi veren dersleri kapsamaktadır. İnsanın vücudunda var olan kan hücreleri, nefes alma, kan dolaşımı, boşaltımı, sinir sistemi ve bazı insan hastalıkları bilmek ve edinmek amacıyla programda yer verilmiştir. Diğer üniteler beşinci sınıftakilerden az bir farklılık bulunmaktadır. Doğa eğitim programı, şimdiki ilkokul Nijerli öğrencilerin bilgileri ve becerelerine büyük ve önemli katkı sağlayabileceğini düşünmektedir. Bu derslerden ortaya çıkan konuların içeriklerine bakıp incelendiğinde halkın insanla ilgili öğrenebilecek bilgiler yeterli olduğunu ispatlamaktadır.

Spor ve Beden Eğitimi Program İçerikleri (Education Physique et Sportive)

Sağlıklı insan bedeni sürekli spora bağlı olandır. Çünkü spor hayatın tadını verendir. Tabi ki çocukların sadece kendi bilişsel alanlarını kazandırmak değil, diğer yaşam boyu günlük aktiviteler özellikle kendi bedenini sağlayan alanların öğrenmesi gerekmektedir. Spor, çocuğun okula bağlı olan aktif alanlarından biridir. Demek spor derslerinden dolayı öğrencilerin okula karşı daima severek gelmeleri ve isteyerek kalıp öğrenmesine dayanabilmektedir. Dans, saldırı-savunma, jimnastik, atletik ve toplu oyunlar programın ana üniteleri olarak seviyenin tüm düzeylerinin yaş gruplarına göre uygulanmaktadır. Spor ve beden eğitimin eğitim programında uygulanan pratik dersleri aşağıda gösterilmiştir.

CI/CP: Spor ve Beden İçerikleri

- Çevreye bağlı olan geleneksel çocuksu oyunlar
- Yanallık oyunlar
- Uygun duruş bakımı ve egzersizler

- Doğal egzersizler: yürüme, zıplama, koşma, atma, kaldırma, taşıma, denge, dans...

CE1/CE2: Spor ve Beden İçerikleri

- Uygun geleneksel oyunlar
- Jimnastik: ileri ve geri yuvarlanma, mum ışığı, element sırası oyunu gibi
- Toplu spor oyunları: voleybol, basketbol, futbol ve hentbol
- Doğal egzersizler: koşma, zıplama, koşma, fırlatma, kaldırma, taşıma, saldırı-savunma, denge, dört ayaklı,...

CM1/CM2: Spor ve Beden İçerikleri

- Yaygın olan geleneksel oyunlar
- Doğal ve fiziksel oyunlar: açık hava, yüzme
- Jimnastik: dans
- Saldırı-savunma: langa ve güreş...
- Takım oyunları: voleybol, futbol, hentbol, basketbol
- Dayanıklılık: düşük hızla uzun süre koşma
- Atletik: erkekler 60dk, kızlar 50dk hız yarışı
- Atlama: yüksek ve uzun
- Fırlatma oyunu
- Fırmanma oyunu

İlkokul öğrencilerin üzerinde uygulanan pratik derslerin genelinde geleneksel oyunlara büyük bir değer verilmiştir. bir çocuğun kendi çevresindeki mevcut olan oyunları, sadece evde değil okulda da oynama fırsatı olabilir. öğrenenlerin devamlı olarak öğrendiği bilgilerin zihinde sabitlenmesi amacıyla bazen dinlenme veya rahatlama hakkı araştırılmaktadır. Bu fırsat çocuğun beynine önemli bir denge sağlayabilmesi mümkündür. Hasta olan çocuk, okula gelip uygulanan spor derslerine katıldığında önceki acıları unutmamaya çalışmaktadır. O kadar spor dersi önemli ki her sınıf öğrenenlerin dayanıklılıklarına göre yıllık eğitim programı hazırlanmıştır. 1. ve 2. Sınıfta öğretilen uygulamalı dersler, öğrencilerin kendi çevresi ve okulu arasında geleneksel oyunlar yoluyla güzel bir ilişki kurulduğunu göstermektedir. Diğer doğal egzersizler ise öğrencilerin fiziksel alanlarına büyük katkı sağlamaktadır. 3. ve 4. sınıflarda yapılan pratik dersler, jimnastik ve uygun olan geleneksel oyunları yaparak, bedenleri ve beyinlerinin gelişmesine büyük katkı sağladığını zamanla ortaya çıkaracaktır. Hentbol, futbol, basketbol gibi toplu oyunlar ise öğrencilerin tüm beden hareketleri yol açmaktadır. Çok sürekli yapılmayan bir oyun olmasına rağmen çok yararlı noktaları kazandırabilmektedir. Diğer egzersizler ise insan bedenine ve tüm sağlık durumuna olumsuz etkileyen sorunların engellenmesini sağlamaktadır. 5. ve 6. sınıflarda bir çocuğun kendisine nasıl savunabileceği, fiziksel ve doğal hareketleri alıştırmak, takım oyunlardan grup çalışması

yol gösteren, dayanıklılık koşma dersler gibi, öğrencilerin gücünü nasıl ve ne zaman kullanabileceği öğretilmektedir. Bu programın içerikleri, halkın ihtiyaçlarına göre incelendiğinde olumlu bir cevap vermek mümkündür. Çünkü yürütülen derslerin sonucunda hedeflenmiş amaçları kolay bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Çizimler ve sosyo-kültürel faaliyetler (Dessins et activités socioculturelles: Chant)

Resmin büyük ve önemli bir sanat **olduğu** ortaya çıkmıştır. Dünyada en ünlü ve pahalı tablo, Mona Lisa hakkında çizilmiş olan tablodur. O kadar önemli olduğundan dolayı bazı ressamın kendisi çektiği acılar resim yoluyla yansıtılmaktadır. Bu yüzden okullarda resim yapma becerisine sahip olan çocukların gelecekte için motive etmek amacıyla okuldan uygulamalı derslere ek olarak eklenmiş diyebiliriz . Nijer eğitim sisteminde 2019 yılında Ulusal Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan ilkökul eğitim programlarında yer alan çizim derslerinin içerikleri, öğrencilerin resim becerilerini geliştirmek, içinde var olan zevkin ilerlemesi, kültürel gerçekleri yansıtmak ve kullanılan meteryalları tanıtmak amacıyla ders olarak eklenmiştir. Sıralanmış düzeylerine göre hedeflenen çizimler bulunmaktadır.

CI/CP: Serbest çizimler

CE1/CE2: Görme çizimler

CM1: Yaratıcı çizimler

CM2: Yaratıcı ve çini çizimler

Nijer’de ilkökullarda uygulanan eğitim programında öğretilen resim/ çizim derslerinde 1. ve 2. Sınıflarda öğrencilerin yaşlarının küçük olması nedeniyle her çocuk kendi özgürlüğüyle istediği resim çizme hürriyeti vardır. 3. ve 4. Sınıf öğrencileri ise öğretmenleri tarafından belirlenen fotoğraf veya resimlere bakarak yeniden aynısı çizmesini isteyebilmektedir. Bu macera türü görme çizimler adı verilmektedir. 5. Sınıfında ise resim dersleri alan öğrencilerin becerilerini geliştirmek amacıyla çizim malzemeleri verilerek bilinmeyen bir birşey çizilmesini isteyip her öğrenenin kendi çabalarıyla yaratması gerekmektedir. İlkokul sınıfında ise resimlerden en zor çizimlere çini çizim denir.

Sosyo-kültürel etkinlikler

- ✓ Müzik eğitimi
 - Melodik eğitimi
 - Ritmik eğitimi
- ✓ Masallar – efsaneler – bilmece –...
- ✓ Filmler ve videolar
- ✓ Tekerlemeler
- ✓ Sergi / Fuar
- ✓ Çocuk şarkları – söylenen oyunlar.

Ortaokul Eğitim Programlarının İçerikleri

Tarih Eğitim Programının İçerikleri

Tablo 4.8’de Nijer ortaokul tarih eğitim programının içerikleri sunulmuştur.

Tablo 4.8. Ortaokul Düzeyi Tarih Programının İçerikleri			
Kolej Tarih Programı			
1. Sınıf (6eme)	2. Sınıf (5eme)	3. Sınıf (4eme)	4. Sınıf (3eme)
Tarih’e giriş 1-Tarih Öncesi - Paleolitik - Neolitik - Sahranın korunması ve sonuçları - Metallerin Çağı	1-İslam ve yayılması - İslam: doğuş ve içeriği - Orta Doğu’da İslamın yayılması - Kuzey Afrika’da İslamın yayılması - İslamın Sudan Afrikasında yayılması	1- 15. Yüzyıldan 19. Yüzyılına kadar: Avrupa - Siyasi evrim - Ekonomik kalkınma - Avrupanın dünya keşfetmesi ve genişlemesi - Konsolidasyon etkinliği: teze giriş	1-19. yüzyılda Batı Afrika - 19. Yüzyılında Siyasi, ekonomik ve sosyal durumları - 19. Yüzyılda Nijer Bölgesi *-Konsolidasyon etkinliği: doküman incelenme tekniği ve metodolojisi
2-Mısır ve Nilotik Sudan - Mısır:Toprak ve insanlar - Eski Mısır tarihi - Mısır’ın sosyal yapımı - Mısır’da Din ve Sanat - Aksum Krallığı	2-Krallar ve İmparatorluklar - Gana - Mali - Songhay - Şehirler: Hausa Eyaleti - Kanem ve Bornu - Ayar Krallığı	2-Avrupa ve Afrika: kara trafik ve üçgen ticaret - Köle ticareti öncesi Afrika ve Avrupa arasındaki ilişkiler - Siyasi Köle Ticaret ve Üçgen ticareti	2-Batı Afrika ve Emperyalizm - Batı Afrika’da Avrupa nüfuzu: keşifler, fetihler ve direnişler - Nijer’de fetihler ve Direnişler - Fransız sömürge yönetiminin altında olan Nijer
3-Yunan ve Roman medeniyetleri - Yunanistan - Romanın yapımı ve uzantısı - Kuzey Afrikadaki Roma uzantısı	X	3- 17. Yüzyıldan 18. Yüzyılına kadar: Afrika - Osmanlı İmparatorluğu ve Kuzey Afrika - 17. yüzyıldan 18. Yüzyıla kadar Nijer bölgesi: Tondibi, Zarmatarey, Damagaram, Gobir, Katsina, Bornu’dan sonra Songhay	3- İki Dünya Savaşları - 1. Dünya savaşı - 2. Dünya savaşı
X	X	4- 19. Yüzyılda Avrupa - Ekonomik çalkantılar - Kapitalizm ve Emperyalizm	4- Fransız Batı Afrika’da Dekolonizasyon - Delokolizasyon faktörleri - FBA dekolonizasyon aşamaları -Yeni bağımsız devletlerin sorunları

Nijer eğitim sisteminde aktif ve uygulanan ortaokul eğitim programında yer alan Tarih dersleri, yukarıda konu olarak incelenmektedir. Bu seviyenin ilk düzeyinde öğrencilere tarih öncesi, Mısır tarihi, Roma medeniyeti ve geçmişte Kuzey Afrika Roma İmparatorluğunun

uzantısı ile ilgili bilgiler kazandırılmaktadır. Ayrıca çocuğun ortaokulun ilk sınıfından ayrılmadan tarih ile ilk gereken konuları bilinmiş sayılmaktadır. 2. Sınıfta ise ülkenin çoğu müslüman dinine bağlı olması nedeniyle çocuklara dünyada İslamın yayılmasında Afrika'ya nasıl ulaştığı öğretilmektedir. Diğer ünite ise Afrika'da özellikle Batı bölgelerinde yaşamış olan Gana, Mali, Songhay, Kanem Bornou ve Hausa gibi eski imparatorlukların özellikleri - kuruluşu, sosyal yaşamları, yönetim, nüfuz ve bitişi - göstererek öğretim süreci gerçekleştirilmektedir. Ortaokulun 3. Sınıftaki tarih programı, 15 yüzyıldan itibaren 19 yüzyılına kadar Afrika'da görülmüş olan olayların gerçeği, ticaret, ekonomi, nüfus, geçirmiş siyasi ve yönetim sistemleri ve Avrupa durumunu inceleyerek açıklamaktadır. 4. Sınıf öğrencilerinin tarih dersleri, 19. yüzyılda Batı Afrika'da siyasi, ekonomi ve sosyal durumu, Nijer bölgesini ilgilenmektedir. Diğer ünite ise Batı Afrika ve emperyalizm akımı süresinde görülmüş farklı amaçlı hamleleri, Nijer keşifi ve yapılmış olan direnişleri, sömürge yönetim üzerinde odaklanmaktadır. Başka bir ünite 1. ve 2. Dünya savaşlarının sebep, süreç ve sonuç ana konuları olarak öğrencilere bahsedilmektedir. Dokolonizasyon konusu ise eski Fransız Batı Afrika etkisinden bağımsızlığını kazanmak isteyen bölgelere aittir. Bu konu da öğretim süresinde öğretmek gereken konularda yer almaktadır. Nijer Cumhuriyetinin eski tarihini belirlemeye çalışılmaktadır. Geçmişte yaşanmış farklı olayların bilinmesinin hiç kimseye faydalı olamayacağını savunmaktadır. Nijer sosyal, kültürel, ekonomi, yönetim sıkıntılarının başlangıcı, ortaokul tarih, eğitim programına bakıldığında olumlu sonuçları karşılayacağı bilinmektedir.

Coğrafya Eğitim Programının İçerikleri

Tablo 4.9’da Nijer ortaokul coğrafya eğitim programının içerikleri sunulmuştur.

Tablo 4.9. Ortaokul Düzeyinin Coğrafya Programının İçerikleri			
1. Sınıf (6eme)	2. Sınıf (5eme)	3. Sınıf (4eme)	4. Sınıf (3eme)
Coğrafya giriş 1-Uzayda dünya - Dünya ve hareketleri - Coğrafya - TP - Coğrafya koordinatlar 2-İklimler - İklim giriş - Sıcaklıklar - TP - Rüzgar - Yağış - TP - İklim türleri ve mevsimleri - Dünya'daki geniş doğal alanlar 3-Rahatlama - Erozyon - Rahatlama şekilleri 4-Hidrografi - Yüzey suyu - Yeraltı suyu	1-İnsan çalışma - Dünya nüfüsü sayısı ve mekansal dağılım - Dünya nüfusun hareketleri ve yapısı - TP - Ders: insan tipleri, dilleri ve dinler 2-Ekonomi çalışma - Geleneksel tarım - Modern tarım - Üreme - Balık tutma - Madenler ve enerji kaynakları - El sanatları ve sanayi - Ticaret - TP	Afrika kıtası Giriş ders: genel tanıtım 1-Rahatlama ve hidrografi - Rahatlama - Hidrografi 2-Doğal bölgeler ve kırsal faaliyetler - Çöl alanları - Tropik bölgeler - Ekvator bölgeler - Akdeniz ve dağlık bölgeler - Metin incelenme tekniği 3-Nüfus - Nüfus ve mekansal dağılım - Halklar, diller, ve dinler - Demografi - TP - Kentleşme	a. Kısım Nijer: genel tanımı 1-Doğal çerçeve - Rahatlama - İklim - Hidrografi - Doğal bölgeler - Çölleşme - TP 2-Nüfus - Etnik kökenler,diller ve dinler - Demografi - TP - Metin incelenme tekniği 3-Ekonomi - Tarım - Üreme - Balık tutma - El sanatları - Endüstri - İletişim ve ulaşım yolları - Ticaret - Turizm b. Kısım Batı afrika ekonomi gruplamaları 1-ECOWAS 2-UEMOA

Nijer eğitim sisteminde aktif olan ortaokullarda uygulanan coğrafya eğitim programlarının içeriklerinde yer alan sınıfların derslerinin arasında önemli bir bağlamı bulunduğu görülmektedir. 1. Sınıfta öğretilen dersler 3 uzayda dünya, rahatlama ve hidrografi konularının özelliklerinin üzerinde odaklanmaktadır. 2. sınıfta ise insan ile ilgili gelişimler ve ekonomi çalışmasında var olan tarım, üreme, sanayi, ticaret gibi alanların özelliklerini belirlenmektedir. Bu konular, öğrencilerin dünyada devam eden küresel ve devamlı aktivelerin nereden başladığı ve nasıl geliştirdiğini açık açık edinmektedir. 3. sınıfa geçmiş olan çocuğa, Afrika kıtasında mevcut olan nüfus mekânsal dağılımı, halklar, dilleri ve diğer demografi oluşumları kazandırılmaktadır. Çünkü bazı kaynaklara göre ilk insanın Afrika’da bulunduğunu savunmuştur. Bu tarihin doğru olup olmadığını şimdiye kadar vurgulanmış kaynakların gerçek olduğunu henüz araştırmaktadır. 4. sınıfta öğrenim gören öğrenenlere

kazandırılan coğrafya eğitim programında yalnız Nijer hakkında tanıtım, iklim rahatlama çöl gibi doğal çevre konuları, etnik din dil demografik gibi nüfus özellikleri, el sanatları, ticaret, tarım, hayvancılık, turizm ve iletişim gibi ekonomi alanları, Afrika’da aktif olan Ecowas ve Uemoa bölgenin öz örgütleri ile büyük ilgi göstererek odaklanmaktadır. Ortaokul coğrafya eğitim programının içeriklerinin uygun olduğunu değerlendirilmektedir. Halkın çocuklarına kazandırılması gereken önemli bilgileri kapsamaktadır.

Yaşam ve Yeryüzü Eğitim Programının İçerikleri

Tablo 4.10’da Ortaokul 1. ve 2. Sınıf yaşam ve yeryüzü eğitim programının içerikleri-1 sunulmuştur.

Tablo 4.10. Ortaokul 1. ve 2. Sınıf Yaşam ve Yeryüzü Eğitim Programının İçerikleri-1	
<i>1. Sınıf (6eme)</i>	<i>2. Sınıf (5eme)</i>
Birinci Kısım: Yaşam Bilimler 1.Konu: Çevre - Çevrenin bileşenleri - Canlı varlıkların sınıflandırılması - Çevredeki trofik ilişkiler 2.Konu: Canlılarda Üreme - Omurgalılarda üreme - Çiçekli bitkilerde üreme 3.Konu: Canlılarda Gıda Üretimi - Klorofil bitkilerinin organik madde üretimi - Hayvansal ve bitkisel üretimi geliştirme 4.Konu: Omurgalılarda Solunum - Nefes alma modları - Çevreye adaptasyon İkinci Kısım: Yeryüzü Bilimler 1.Konu: Jeoloji’ye Giriş - Jeoloji alanın önemi ve çalışmaları	Birinci Kısım: Yaşam Bilimler 1.Konu: Çevresel Bozulma - Çölleşme - Kirlilik ve sonuçları 2.Konu: Diyetle Adaptasyon - Omurgalı diyetine adaptasyon - Omurgasızların diyetle adaptasyon 3.Konu: Canlılarda Üreme, Büyüme ve Gelişme - Böceklerde ÜBG - İnsan’da ergenlik ve ergenlik değişiklikleri 4.Konu: Çiçeksiz Bitkilerin Beslenmesi Ve Çoğaltılması - Çiçeksiz bitkilerin tanımı ve sınıflandırılması - Çiçeksiz bitkilerde üreme (Eğretili, Spirogyra, küp, ...vb) - Çiçeksiz bitkilerde beslenme biçimleri: küf durumu İkinci Kısım: Yeryüzü Bilimler 1.Konu: Tortul Kayaçlar - Bazı tortul kayaçlarının incelenmesi - Tortul kayaçlarının önemi ve yönetimi

Tablo 4.11’de Ortaokul 3. ve 4. sınıf yaşam ve yeryüzü eğitim programının içerikleri-2 sunulmuştur.

Tablo 4.11. Ortaokul 3. ve 4. Sınıfların Yaşam ve Yeryüzü Eğitim Programının İçerikleri-2	
1. Sınıf (4eme)	2. Sınıf (3eme)
Birinci Kısım: Yaşam Bilimler 1.Konu: Çevre: Doğal Kaynakların Sürdürülebilirlik Yönetimi - Bitki örtüsü ve flora yönetimi - Su yönetimi 2.Konu: İnsan’da Beslenme - Besinlerin sindirimi - Bağırsak absorpsiyon ve asimilasyon 3.Konu: İnsan’da üreme - Genital organlar ve rolleri - Adet döngüleri 4.Konu: İnsana ve Hastalıklar - İnsana karşı Hastalıklar - Nijer’de cinsel yollara bulaşan hastalıklar	Birinci Kısım: Yaşam Bilimler 1.Konu: İç Ortam - Kan ve lenf - Kan Transfüzyon 2.Konu: İnsanda Beslenme - İnsan’da besin gereksinimleri - İnsan’da Solunum - Kan Dolaşımı - Böbreğin idrarla atılımdaki rolü ve iç ortamın düzenlenmesi 3.Konu: İlişki Fonsyonu - İlişkinin bir işlevi: sinir sisteminin işleyişi 4.Konu: Doğum Kontrolü 5.Konu: Bağışıklık/ Bağışıklık sistemi Bozukluğu: HIV/AIDS -Mikrobiyal enfeksiyon durumunda savunmalar: bir yara ve tetanos vakası - Doğal savunmanın güçlendirilmesi - Bağışıklı sistemin işlev bozukluğu: HIV/AIDS örneği 6.Çevre ve Yenilenmez Doğal Kaynakların Yönetimi - Yenilenemeyen jeolojik kaynakların kullanımının çevre üzerindeki etkisi
İkinci Kısım: Yeryüzü Bilimler 1.Konu:Topraklar - Toprak çalışması - Bit toprağın oluşumu ve evrimi 2.Konu: Magmatik ve Metarmofik kayaçlar oluşumu - Volkanizma - Magmatik kayaçlar oluşumu - Metarmofik kayaçlar oluşumu	İkinci Kısım: Yeryüzü Bilimler 1.Konu: Depremler - Depremler

Yukarıdaki iki tabloda Nijer’de yaşam ve yeryüzü eğitim programları, ilkokuldan itibaren başlayan bir ders olarak lise düzeyine kadar, öğretilen programlarından bir olduğu görülmektedir. Programda, ortaokulda aktif olan yaşam ve yeryüzü ders konuları teker teker açıklanmaktadır. 1. Sınıf öğrencilere, akademik yılın süresinde çevre, canlılarda üreme ve omurgalıların yaşam bilgisi, yeryüzü dersinde ise jeoloji bilgisi hakkında öğretmenler tarafından kazandırılmaktadır. 2. Sınıfta ise yaşam bilgisinde önceki çevre dersin devamında görülen çevre çöllenmesi ve kirliliği, canlılarda üreme, büyüme ve gelişme yaşam adımları, çiçeksiz bitkilerin beslenmesi ve çoğaltılması ile ilgili bilgiler öğretilmektedir. Yeryüzü dersleri tortul taşlar veya kayaçların özelliklerini kapsamaktadır. 3. Sınıf öğrenciler, doğal bitkiler, insanda üreme beslenme ve sürekli karşılaşacak bazı hastalıklar üzerinde genel

bilgileri, diğer konular ise topraklar ve özellikleri, volkan dâhil diğer kayaçların türlerini öğrenmektedirler. Bu konular, Nijer dâhil doğal değişiklikleri yaşamaya ve görmeye devam eden bazı Afrika ülkelerini bilmesinde büyük fayda vardır. 4. Sınıfta eğitim alan öğrencilerin öğrenim sürecinde yaşam ve yeryüzü dersleri, insanın iç ortama bağlı olan bilgiler ve insanın beslenmesinde bazı organların olumlu durumları öğrenmek, insanın bağışıklık sistemine karşılaşılabilecek HIV hastalıkları nedenleri açıklayıp sinir sistemi ve diğer organların arasında var olan ilişkiler, jeolojide depremlerin özelliklerini öğrenmektedir. Ders konularının, Nijer halkının çocuklarına zamanla yararlı olacağını düşünmektedir. Çünkü insanın çevresinde hem olumlu hem de olumsuz etkiler veren bazı durumlarla karşılaşacağını düşünmek uygundur. Bu programın içeriklerine bakıp değerlendirildiğinde öğrencilerin geleceğine uygun olduğunu ispatlanmaktadır.

Aile ve Sosyal Bilgisi Eğitim Programları

Tablo 4.12’de Ortaokul 1. ve 2. sınıfların aile ve sosyal bilgisi eğitim programının içerikleri-1 sunulmuştur.

Tablo 4.12. 1 ve 2 Ortaokul Sınıfların Aile ve Sosyal Bilgisi Eğitim Programının İçerikleri 1	
1. Sınıf (6 ^{eme})	2. Sınıf (5 ^{eme})
1. Konu: Ev ve Sosyal Ekonomi Kavram Tanımı - Aile ve Sosyal ekonomiye giriş - Ev hanımı	1. Konu: Çocuk ve Ergen Beslenmesi - Besinlerin rolları ve sınıflandırılması - Çocuklar ve ergenlerin beslenme ihtiyaçları
2. Konu: Çevre ve Yaşam Alanları - Konut - Ev bakımı - Çevre kirliliği - Evde aydınlatma - Evdeki su	2. Konu: Besinler Hijyeni - Alkolsüz içeceklerin incelenmesi - Besinlerin muhafazası
3. Konu: Üreme Sağlığı - Ergenlik ve değişiklikleri	3. Konu: Çocuk Beslenmesi - Emzirme - Karma emzirme - Sütten kesme hazırlığı

Nijer Cumhuriyetinde ortaokullarda 2015-2016 yılında hazırlanmış olan eğitim programlarında 1. ve 2. Sınıflarda öğretilen aile ve sosyal bilgisi, Nijerli çocuğun ortamında yaşam ile ilgili bilmesi gereken bilgilere odaklanmaktadır. Bu konuların, kız çocuklarına daha çok faydalı olacağı görülmektedir. 12 yaşını geçmiş olan çocuğun ailesinden kazandığı deneyimlerin yeterliği olamaması nedeniyle okul da öğrencinin kişiliğinde büyük rol oynayabilmektedir. Besinler konusunda, çocukların en ihtiyaç olan şeylerden biridir. Bu yüzden eğitim programın içeriklerinde yer verildiği görülmektedir. Bu derslerin, Nijer haklarına uygun olan konulardan biri olduğunu değerlendirilmektedir.

Tablo 4.13’de Ortaokul 1. ve 2. sınıfların aile ve sosyal bilgisi eğitim programının içerikleri-2 sunulmuştur.

Tablo 4.13. 3 ve 4 Ortaokul Sınıfların Aile ve Sosyal Bilgisi Eğitim Programının İçerikleri 2	
<i>3. Sınıf (4eme)</i>	<i>4. Sınıf (3eme)</i>
1. Konu: İnsan Üremesi - Genital organların anatomisi - Genital organların rolü - Ergenlik ve değişiklikleri - Hamilelik - Hamilelik takibi - Doğum - Aile planlaması - Zararlı uygulamalar: yapay depigmentasyon	1. Konu: Sağlıklı Çocuk - Çocuk sağlık göstergeleri - Normal çocuk gelişim boyutları doğumdan 6 yaşına kadar 2. Konu: Çocuk ve Hastalık - Çocuğun sağlığında sık görülen rahatsızlıklar - Çocuklarda sık görülen bazı bulaşıcı hastalıklar - Önlemler: aşılar 3. Konu: Zararlı Uygulamalar - Uyuşturucu bağımlılığı ve anabolikler

Tabloda görüldüğü gibi 3. sınıf öğrencilerine bir insanın üremesinde var olan genital organların özelliklerinden anatomi ve rolleri, ergenlik döneminde görülen bazı hormon değişiklikleri, hamilelik dönemleri ve zorlukları, doğum ve aile planlaması dersler olarak öğretilmektedir. Bu konuların, çocukların yaşam bilgilerine olumlu katkı sağlayabileceğini düşünülmektedir. Aile planlaması ile Nijer’de çok görülen doğumların kontrol altında olabilmesi sağlanmıştır. Çocuğun bir nimet olduğu, diğer yönden çocuğun haklarından çoğunun eksik bulunduğu bilinmektedir. Bu ders, çocuklara evlilikten doğum yapma konularına kadar genel olarak yönlendirebilmektedir. 4. sınıf öğrencilere gelişmekte olan çocuğun sağlığının nasıl olması, karşılaşılabilecek hastalıklardan nasıl korunacağı uygun tedbirlerden aşı uygulaması ve uyuşturucu zararlılığını göstererek öğretilmektedir.

Fizik Eğitim Programının İçerikleri

Tablo 4.14’de Ortaokul sınıflarının fizik eğitim programının içerikleri sunulmuştur.

Tablo 4.14. Ortaokul Sınıflarının Fizik Eğitim Programının İçerikleri			
1.Sınıf (6 ^{eme})	2.Sınıf (5 ^{eme})	3.Sınıf (4 ^{eme})	4.Sınıf (3 ^{eme})
1.Konu: Materyallerin Fiziksel Özellikleri - Katı, sıvı ve gazların fiziksel özellikleri - Maddelerin durumu - Bir cismin kütlesi 2.Konu: Isı ve Sıcaklık 3.Konu: Elektrik - Elektrik lambası - Elektrik hücrelerinin seri olarak montajı	1.Konu: Malzemelerin Fiziksel Özellikleri - Bir karışımın birleşenlerinin fiziksel olarak ayrılmasına yönelik yöntemler - Yoğunluk (Özkütle) - Dilatasyon 2.Konu: Elektromanyetizm	1.Konu: Mekanik - Verktör doğası ve güç - Etkileşimler - Ağırlık kuvvet çalışması - Bir cismin kütlesi 2.Konu: Isı ve Sıcaklık - Termometre - Isı 3.Konu: Elektrik - Elektrostatik - Elektrokinetik - Elektrik gerilimi 4.Konu: Optik - Işığın doğrusal yayılımı - Gölge ve yarı gölge	1.Konu: Mekanik - İki küvetin etkisindeki katının dengesi - Dik kuvvete maruz kalan katı bir mobilin dengesi - Doğrusal bir yer değiştirmede kuvvet... - Mekanik güç kavramı - Basit makineler - Enerji - Teoremi... - Atmosfer basınç 2.Konu: Elektrik - Doğrusal karakteristikli ohmik iletkenler 3.Konu: Optik - Işığın yansıması - Işığın kırılması

Nijer Cumhuriyetinin eğitim sisteminde ortaokullarda uygulanan aktif ve güncel eğitim programında fizik eğitim programının içerikleri sunulmaktadır. Nijer’de ısı ve sıcaklık konusu en değerli konulardandır. Programın içerikleri uygun görülüp ülkede çok faydalı olduğu düşünülmektedir. Fizik yaşam faaliyetlerine büyük ve önemli katkı sağlamakta olup Nijer’de ısı ve sıcaklıktan güneş enerjisi uzmanı Abdoul Moumouni Dioffo’dan sonra günümüze kadar başka bir uzman ortaya çıktığı görülmemektedir. Mekanik ve elektrik konu, mesleki okullarda öğretilen derslerinde devamı mevcuttur. Bu ders konuları öğrencilere teori olarak faydalı olabilmektedir. Diğer yanda ise sınıf derslerinden başka uygulama fırsatları zorla bulunabilmektedirler. Değerlendirme sonucundan genel okulların gelecekte olumlu ve uygun olabilmesi mümkündür. Teknik ve mesleki özel okullarına geçecek öğrencilerin bilgilerine yararlı olacağı vurgulanmaktadır.

Kimya Eğitim Programının İçerikleri

Tablo 4.15’de Ortaokul sınıflarının kimya eğitim programının içerikleri sunulmuştur.

Tablo 4.15. Ortaokul Sınıfların Kimya Eğitim Programının İçerikleri

<i>1.Sınıf (6eme)</i>	<i>2.Sınıf (5eme)</i>	<i>3.Sınıf (4eme)</i>	<i>4.Sınıf (3eme)</i>
1.Konu: Yanmalar - Yanmalar - Uygulama, tehlikeler ve önlemler 2.Konu: Hava Oluşumu - Azot ve oksijen’de hava bileşimi	1.Konu: Kimyasal Reaksiyon - Magnezyum, demir, bakır ve kükürt yanması	1.Konu: Sulu Çözelti - Madde çözeltiler 2.Konu: Maddenin Yapısı - Moleküller ve Atomlar - Kimyasal gösterim - Kimyasal reaksiyon - İyon kavramı	1.Konu: İnorganik ve Genel Kimya - Su - İyonik bağ - Bazı iyonların özellikleri - Oksidoredüksiyon 2.Konu: Organik Kimya - Genel bilgi ve tanıtım - Kimyasal reaksiyonlar

Tablodan Nijer eğitim sisteminde ortaokullarda 2015-2016 yılında hazırlanmış olan eğitim programlarında kimya programın içerikleri gösterilmektedir. Konuların faydaları, ülkenin ve Afrika çevrelerinde görülen enerji, hava değişiklikleri gibi konular hakkında yazılmıştır. Dersler süresinde öğrencilere pratik ve teori olarak öğretim sürecini gerçekleştirilmektedir. Bazı öğretmenlerin deneyimlerinden çocukların düzeylerine göre bilgi aktarılması kolaylaştırılmaktadır.

Beden ve Spor Eğitim Programının İçerikleri

Tablo 4.16’da Ortaokul sınıfların beden ve spor eğitim programının içerikleri sunulmuştur.

Tablo 1. Ortaokul Sınıflarının Beden ve Spor Eğitim Programının İçerikleri

Konular	Yapabilen Öğrenciler				Yapamayan Öğrenciler			
	1.Sınıf(6 ^{eme})	2.Sınıf(5 ^{eme})	3.Sınıf(4 ^{eme})	4.Sınıf(3 ^{eme})	1.Sınıf(6 ^{eme})	2.Sınıf(5 ^{eme})	3.Sınıf(4 ^{eme})	4.Sınıf(3 ^{eme})
Futbol	x				x			
Uzun atlama	x		x	x	x			x
Yüksek atlama		x	x	x		x		x
Boğulma								
Hendbol			x				x	
Dans		x				x		
Güreş (Geleneksel)	x				x			
Astım bilgisi								
Ağırlık atlama			x	x			x	x
Dayanıklık	x	x	x	x	x			
Vites	x	x		x		x		x
Jimnastik	x	x	x	x	x		x	x
Voleybol		x				x		x
Kan dolaşımı								x
Nefes alma								x
Spor ve sağlık								x
Açık kırık							x	
Omuz Çıkığı							x	
Uzatma							x	
EPS ve Spor farkları							x	
Yırtılma						x		
Çıkık						x		
Kişsel hijyen ve giyim					x	x		
Kırık					x	x		
Kramp					x			
Ayak bileği burkulması					x			

Ortaokul eğitim programında yer alan beden ve spor ders içerikleri tablodan görülmektedir. Nijer’de okullarda uygulanan spor veya beden hareketleri öğrencilerin sağlığı ve hasta olmamak amacıyla haftada iki defa gereken spor konuları uygulamalı veya teorik olarak öğretilmektedir. Beden ve spor derslerini yapabilen ve yapamayan öğrenciler iki türlü olarak katılmaktadır. Yapamayan öğrencilere, hasta veya spor etkinliklerine bir nedenden dolayı katılamayanlara özel ders ya da sahada öğretilen konular dershanede teori olarak öğretilmektedir. Onlara anlatılan derslerin konuları daha geniş bir şekilde ve uygulamalarda pratik halinde gösterilmeyen dersler öğrenim süresinde açıklanarak öğretim faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Diğer grup ise spora karşı hiçbir bir engeli olmayan ve sağlıklı durumda olan öğrencilere aittir. Beden ve spor eğitim programına bakıp değerlendirilirken çocuğun kendi ortamında aktif geleneksel ve yararlı olan spor türleri teori ve pratik yoluyla okulda öğrenmektedir. Ortaokul ilk sınıftan son sınıfa kadar öğrenim süresinde eğitim almış olan öğrenci, sonraki aşamada karşılaşılabilecek spor etkinliklerini kolayca uygulamaktadır. Programda hazırlanmış olan konular, öğrencilerin kendi kişisel gelişimi, çevresi ve diğer küresel spor türleri ile ilgili bilgili ve hâkim olabileceğini göstermektedir. Programın içeriklerinin, tamamen çocuğun sağlığına odaklanması nedeniyle uygun olduğu görülmektedir.

Matematik Eğitim Programlarının İçerikleri

Tablo 4.17’de Ortaokul 1 ve 2. sınıfların matematik eğitim programının içerikleri 1 sunulmuştur.

Tablo 4.17. 1. ve 2. Ortaokul Sınıfların Matematik Eğitim Programının İçerikleri-1

1. Sınıf (6 ^{eme})	2. Sınıf (5 ^{eme})
MATEMATİK KONULARI	
1. Konu: Alan Konfigürasyonları	
- Küp ve Diğerleri	- Sağ prizma
- Sağ silindir	
2. Konu: Plan Konfigürasyonları	
- Grid oluşumu: büyütme ve küçültme	- İki noktanın uzaklığı
- Düzlemdeki düz çizgiler	- Açı
- Segmentler	- Üçgen
- Açılar	- Çokgen
- Üçgenler	- Düzgün çokgen
- Çemberler	
3. Konu: Planın Uygulamaları	
- Bir çizgi etrafında simetrik şekiller	- Bir doru veya nokta ile ilgili simetrik şekiller
- Bir noktanın simetrik şekli	
4. Konu: Analitik Geometri – Vektör Aracı	
- Bir doğru üzerinde bir noktayı belirleme	- Düzlemde bir noktayı belirleme
5. Konu: Hesaplamaların Düzenlemesi - Sayısal Hesaplamalar	
- Ön koşulların gözden geçirilmesi	- İki doğal sayının asal sayıları, PPCM ve PGCD
- Doğal sayılar	- Kesir
- Kesirler	- Devirli ondalık sayılar
- Aritmetik ondalık sayılar	- Güçler
- Devirli ondalık sayılar	
6. Konu: Hesaplamaların Düzenlemesi- Değişmez	
- Hesaplamaların düzenlemesi	- Gerçek matematiğe başlama
- Gerçek matematiğe başlama	- ID’deki denklem ve eşitsizlik
7. Konu: Veri Düzenlemesi	
- Orantılılık	- Orantılılık
- İstatistikler	- İstatistikler

Tablo 4.18’de Ortaokul 3 ve 4. sınıfların matematik eğitim programının içerikleri-2 sunulmuştur.

Tablo 4.18. 3. ve 4. Ortaokul Sınıfların Matematik Eğitim Programının İçerikleri-2

3. Sınıf (4 ^{eme})	4. Sınıf (3 ^{eme})
MATEMATİK KONULARI	
1. Konu: Alan Konfigürasyonları	
- Küre. Katının tanımı ve gözlemi	- Piramit
- Alanda düzlemler ve çizgiler	- Devrim konisi
- Bir perspektif (Perspective cavaliere)	
2. Konu: Plan Konfigürasyonları	
- Bir noktadan bir doğruya olan uzaklık	- Bir çembere yazılan açı
- İki çizginin uzaklığı	- Pisagor teoremi uygulanması
- Bir açının açılırtayının özelliği	- Trigonometri
- Üçgen	- Normal çokgen
- Çember	- Thales’in teoremi
3. Konu: Planın Uygulamaları	
- Simetri ortagonal. Merkezi simetri	- Ortagonal simetri
- Çeviri çalışması	- Merkezi simetri
	- Çeviri çalışması
4. Konu: Analitik Geometri – Vektör Aracı	
- Vektör çalışması	- Bir vektörün gerçek sayı ile çarpımı
- İzleme çalışması	- Bir vektörün kordinakları
	- Doğru denklemler
5. Konu: Hesaplamaların Düzenlemesi - Sayısal Hesaplamalar	
- PGCD – PPCD (Öklid Algoritması)	- Gerçek sayılar IR
- Ondalık sayılar	
- Rasyonel sayılar	
- Güçler	
6. Konu: Hesaplamaların Düzenlemesi- Değişmez	
- Cebirsel ifadeler ile ilgili hesaplama	- Polinomlar ve olmayan
- Denklemler ve eşitsizlikler	Denklemler, eşitsizlikler
7. Konu: Veri Düzenlemesi	
- İstatistikler	- Fonksyon, uygulama...
	- Doğrusal uygulamalar
	- Diğer uygulamalar
	- İstatistikler

Yukarıdaki benzer olan tablolarda Nijer’de ortaokullarda uygulanan matematik eğitim programı açıklanmaktadır. 1., 2., 3. ve 4. sınıflarda derslerin ana konuları birbirleriyle benzerlik göstermektedir. Matematik alan uzmanları tarafından hazırlanmış bir program olarak kabul edilerek onaylandıktan sonra uygulama aşamasına geçmiştir. araştırmacı tarafından programın öğrencilerin sayısal performanslarına göre programın etkili olduğu söylenebilir.

Lise Eğitim Programının İçerikleri

Tarih Eğitim Programının İçerikleri

Nijer eğitim sisteminde yıllardır lise seviyesinde var olan tüm düzeylerin öğretim sürecinde devlet tarafından hazırlanıp onaylanan resmi ve standart eğitim programlarından oluşan tarih programları, içerikler, kazanımlar, sınama durumu ve değerlendirme faaliyetleri aşağıdaki tablo'da lise düzeylerinin (2nd, 1ere ve T^{le}) türleri açıklanmıştır.

Tablo 4.19'da Lise sınıflarının tarih eğitim programının içerikleri sunulmuştur.

Tablo 4.19. Lise 1., 2., ve 3. Sınıflarının Tarih Eğitim Programının İçerikleri

1. Sınıf (1 ^{ere})	2. Sınıf (2 nd)	3. Sınıf (T ^{le})
Giriş: Tarih'giriş 1.Konu: 19 Yüzyılın 2.yarisından Kolonyal Fethiye kadar -Afrika İnsanlığın Beşiği -Paleolitik Dönemi -Neolitik Dönemi -Metallerin Çağı 2.Konu: Antika Afrika -Afrika'da Devletlerin Doğuşu -Eski Mısır: İnsan ve Toprak -Firavun Mısır Medeniyeti 3.Konu: Afrika VII.'den XVI. Yüzyıla -Afrika'ya İslam Girişi -Devleter: -Gana -Mali -Songhay -Kanem-Borno -Hausa Eyaletleri 4.Konu: Afrika XVII.'den XIX. Yüzyıla -Köle Ticareti -Batı Afrika'da Entegrasyon Girişimleri	1.Konu: Batı Afrika: 19 yüzyılın 2. Yarisından kolonyal fethiye kadar -19 yüzyılın 2.yarisında Batı Afrika -Batı Afrika ve Emperyalis baskı -Kolonyal Fethi ve Direnişler -Belgelerin inceleme tekniği ve yorumlama etkinliği 2.Konu:1890'ten 1922'ye Nijer Gelişimi -Bölgenin Fethi -İdari Gelişimi ve Yönetimi 3.Konu: Batı Dünyası: 1.Dünya savaşından 1929'a kadar -1.Dünya Savaşı ve Sonuçları -1917 Rus Devrimi ve Sonuçları -Faşizmin Doğuşu -1929 Ekonomik Krizi	1.Konu: 2. Dünya savaşı ve sonuçları -2. Dünya savaşının nedenleri -Şavaşın ortaya çıkışı -Afrika savaşta -Savaşın sonuçları -Belge ve metin inceleme tekniği ve yorum metodu -İlk bloğun oluşumu ve 1953'e soğuk savaş 2.Konu: 1946-1991 Uluslararası ilişkiler -1953'ten 1962'ye barış içinde yaşam durumu -1963'ten 1975'e gevşeme ve sınırları -1975'ten 1991'e yeni uluslararası düzeni 3.Konu: Ulusal kurtuluş ve bağımsızlığa erişim -Kurtuluşun biçimleri ve koşulları -Cezayir'in kurtuluşu -FBA'nın sömürgesizleştirilmesi: Nijer Örneği. -Bağımsızlık olan Ülkelerin sorunları

Tabloda Nijer eğitim sisteminde orta döngü seviyesinin eğitim programında yer alan tarih programının içerikleri, ortaokul sınıflarında öğretilmiş konuların devam ettiğini göstermektedir. Bu dersler lisede bulunan tüm düzeylerin farklı şubelerine rağmen standart olarak öğretilmektedir. Adı geçen ünitelere, birinci sınıftan son sınıfa kadar konuların basamaklarına göre devam edilmektedir. Bu dersler, öğrencilerin kendi kişisel bilgilerinin artırılması, Afrika'da geçmiş olan olayların ortaya çıkması ve devletin kendi özel amaçlarını bilmek amacıyla öğretim yoluyla belirlenmektedir. Bu programın tümüne bakıldığında eski Fransız Batı Afrika özellikle Nijer bölgesinin geçmiş olan tarihi bilgilerine daha bağlı olduğunu ortaya çıkmaktadır. Seviyeyi tamamlayan çocuk, 18. yüzyıldan itibaren 19. yüzyıla

kadar Afrika’da görülmüş, yaşanmış ve yazılmış olan olayların gerçekleri ile ilgili verileri incelenme ve sonuçlandırılması için uygun yol öğrenmektedir. Afrika’da öğretilen bazı dersler ile geçmiş dönemlerin gerçek bilgilerinin doğru olup olmadığını ispatlamak kolay gözükmemektedir.

Coğrafya Eğitim Programının İçerikleri

İnsanın tarihinde demoğrafik, iklim ve kendi yaşamını etkileyen diğer coğrafi faktörleri ve zamanla görülen beşeri gelişmeleri, nüfus, doğal kaynakları (hava, su,...), tarım, hayvancılık, rahatlama, ve diğer konular üzerinde araştırmaktadır. Dünya üzerinde her ülkenin kendi eğitim programlarında coğrafya derslerine önem vererek öğrencilere öğretilmektedir. Nijer eğitim sisteminde hazırlanmış olan eğitim programlarında tarih gibi coğrafya konuları da yer almaktadır. Tablo 4.20’de Lise sınıflarının coğrafya eğitim programının içerikleri sunulmuştur.

Tablo 4.20 Lise 1., 2. ve 3. Sınıfların Coğrafya Eğitim Programının İçerikleri

1. Sınıf (2 nd)	2. Sınıf (1 ^{ere})	3. Sınıf (T ^e)
1.Konu: Dünya Tanıtımı -Uzayda Dünya -Coğrafi Kordinatlar -Pratik Gösteri -Dünya Tanıtımı 2.Konu: İklim -İklim'e Giriş -İklim Faktörleri *-Kozmik faktör *-Coğrafi faktör İklim unsurları *-Sıcaklık *-Basınç ve rüzgarlar *-Yağış -Pratik Gösteri 3.Konu: Dünya Yapısı -Dünyanın Yapısı Başlıca yapısal alanlar 4.Konu: Rahatlama (Relief) -Ana rahatlama Türleri -Rahatlama ve erozyon	1.Kısım: Beşeri ve Ekonomik Coğrafya 1.Konu: Nüfus -Dünyanın nüfusu -Nüfus Hareketleri -Nüfus yapısı -Pratik Gösteri -Deneme tekniği ve yorumlama/İnceleme 2.Konu: Tarım Coğrafyası -Geleneksel Tarım -Modern Tarım 3.Konu: Kent Coğrafyası -Şehirler ve kentsel peyzajların yükselişi -Şehir: işlevi ve bölgelerle ilişkisi -Kentleşmenin güncel sorunları 2.Kısım: Tematik Çalışma 1.Konu: Sanayi -Madencilik ve Enerji Kaynakları -Endüstri ve türleri 2.Konu: Eşitsiz gelişim -Kapitalist ve Sosyalist üretim sistemleri -Az gelişmişlik -Uluslararası değişimler -Ekonomi küreselleşmesi	1.Kısım: Nijer 1.Konu: Fiziksel Yönler -Rahatlama (Relief) -İklim -Doğal Kaynakları -Çevresel Sorunları -Su kaynakları -Belgeleri incelenmesi ve yorumlanması 2.Konu: Beşeri Durumu -Nüfus -Demografi Yapısı -Demografi sorunları 3.Konu: Ekonomik Durumu -Tarım -El sanatları ve sanayi -Balıkçılık -Hayvancılık -Ulaşım ve İletişim -Ticaret -Turizm 2. Kısım: Nijerya 1.Konu: Fiziksel Durumu -İklim -Doğal Kaynakları 1.Konu: Beşeri Durumu -Nüfus -Etniler ve İnançlar -Demografik Bilgiler 1.Konu: Ekonomik Durumu -Tarım -Sanayi -Ticaret 3.Kısım: Amerika Birleşik Devletler 1.Konu: Fiziksel Durumu -İklim -Doğal Kaynakları 2.Konu: Beşeri Durumu -ABD Nüfusu (Tarih) -Mevcut olan nüfusun... -Beşeri ve doğal varlıklar 3.Konu: ABD Ekonomisi -ABD ekonomi gücü temelleri -Tarım -Sanayi -Ticaret 4.Kısım: Afrika Ekonomisi Örgütler 1.Konu: CEDEAO -Amaçları, Yönetimi ve Faaliyetleri 2.Konu: UEMOA -Amaçları, Yönetimi ve Faaliyetleri

Tabloda coğrafya eğitim programında birinci sınıf öğrencileri, uzay, iklim ve özellikleri, dünya yapısı ve rahatlama gibi olan ders programlarına göre öğretilmektedir. Diğer yanda pratik yaparak öğrenebilecek konular ise öğretim sürecinde ayrılan pratik süresinde gerçekleştirilmektedir. 2. Sınıfta coğrafya dersleri beşeri ve ekonomik coğrafyası ve tematik iki kısım olarak bölünmüştür. Her kısım içinde üniteler vardır: 1. Kısım'da Nüfus – Dünyanın nüfusu, hareketleri ve yapısı – özellikleri, ekonomide en çok ilgilenilen geleneksel ve modern Tarım alanı ve kentleşme konusuna ilgi duyulmuştur. 2. Kısım'da sanayi ve gelişim ile var olan kapitalist ve sosyalist üretim sistemi genel bir şekilde belirlenmektedir. Lise son sınıfında ise yürütülen programda coğrafya dersleri şubelere göre hazırlanmıştır. A şubesi, diğer şubelerden daha literatür olduğunu görülmektedir. Bu yüzden onlar, konuda bütün konuları görmektedir. C/D/E/G şubelerin öğrencilerine her konu değil, yalnız 1. Kısım üzerinde odaklanarak faydalandırılmaktadır. Lise Coğrafya eğitim programında, Nijer'in beşeri, kültürel, ekonomik alanlarına daha çok ilgi olduğu görülmektedir. Nijer'in coğrafi özelliklerinin yararlı olmasına rağmen ülkenin yoksulluk oranı yüksek görülmektedir. Bu program ile çocuğa kendi toprağının özellikleri öğretilirse gelecekte hakkını savunacağı düşünülmektedir. Buna ek, bir çocuğun kendi bulunduğu bölgenin yeraltı kaynaklarını bildirmek amacıyla da hazırlanmış bir program olabilmektedir.

Felsefe Eğitim Programının İçerikleri

Lise seviyesinde öğretilen önemli derslerden biridir. Lise 2. ve 3. Sınıfların öğretim programlarını kapsamaktadır. Bu araştırma geçmiş olan programlara bakmadan okullarda uygulanan onaylı, resmi ve aktif olana odaklanmaktadır. Öğrenenlerin düşünce kapasitelerini geliştirmek ve problem çözme metotlarını güçlendirerek yönlendirmek amacıyla geçmişten şimdiye kadar sanatçıların kişilikleri ve yazılmış felsefe eserlerinin incelemesi sağlanmaktadır. Tablo 4.21'de Lise 2. ve 3. sınıflarının felsefe eğitim programının içerikleri sunulmuştur.

Tablo 4.21. Lise 2. ve 3. Sınıfların Felsefe Eğitim Programının İçerikleri

2. Sınıf (2 nd) / Şubeler: A/C/D/E/G	3. Sınıf (T ^{le}) / Şubeler A/C/D/E/G
1.Konu: Felsefenin Özellikleri - Kavramlar - Tanımlar - Metotler 2.Konu: Yunan Felsefesi - Filozoflerin düşünce metotleri: a. Sokrat b. Aristos c. Aflaton d. Diğerler 3.Konu: Afrika’da felsefe ve kalkınma sorunu - Afrika’da felsefe varoluşu - Kalkınma, kültür, teknoloji, ekonomik, demoktasi, devlet, adalet,... 4.Konu: Tekniklerin girişi - İnceleme ve yorumlama teknikleri - Metinlere kritikleşme ve çözme - Pratikli Örnekler	1.Konu: Kavramlar - Bilinç ve bilinçdışı - Tutkular - Varoluş - Ölüm - Vakit/Zaman 2.Konu: Kültür - Doğa ve Kültür - Tarih - İş - Sanat - İnanç 3.Konu: Sebep ve Gerçek - Gerçek - Bilim ve teknoloji - Uzay 4.Konu: Siyaset ve Ahlak - Devlet ve Toplum - Güç ve Şiddet - Hukuk, Adalet ve Görev - Özgürlük

Tabloda lise 2. sınıfta felsefe programının başladığı vurgulanmaktadır. Aslında lisenin ilk sınıflarında farklı şubelere rağmen uygulanan programda dersler ortak çekirdek şekliyle verilmektedir. Öğretmenlerin kendi çabalarıyla felsefelerin özelliklerinden tanımlar, ana kavramlar, geçmişteki filozoflerin düşünceleri ve eserleri, öğrencilere aktarmaktadır. Felsefe, her sınıfın öğretim derslerinde mevcuttur. Çünkü bilgili, değerli düşünce ve fikirlere sahip olan bir insan yetiştirmesine programlarda yer verilmektedir. Diğer yandan Afrika’da devam eden ekonomik, siyasi, kalkınma gibi sorunların arasında olumlu ilişkiler kurmak amacıyla felsefe dersleri ana araç olarak kullanılmaktadır. Tabi ki felsefeye karşı çıkabilen insanlar vardır. Bir organizmanın beyninin ne kadar olumlu düşüncelere sahip olduğunu keşfetmek istenildiğinde bu ders esnasında hedeflenen amaca ulaşabilmek mümkün olabilir. Normalde lise seviyesinde farklı beş şube bulunmaktadır. Her şubenin kendi ders programları vardır. Felsefe dersleri, A şubesinde daha geniş bir şekilde öğretilmektedir. 3. Sınıf C/D/E/G şubelerinde öğretilmeyen felsefe konuları, Ölüm, Vakit/Zaman, Doğa ve kültür, Sanat, Güç/Şiddet, Hukuk, Adalet kapsamaktadır. Aslında felsefe eğitim programı, lise 2. ve 3. Sınıflarda ana konular olarak verilmektedir. Programda “*Filozofların düşünceleri ve eserlerinde mevcut olan konuları incelemek ve yorumlama ve genel analiz etmek amacıyla ayrılmış bir dersler kısmıdır*” bulunmaktadır. Sadece lise 1 ve 2 sınıflarda öğretilen bir derstir.

Aile ve Sosyal Bilgisi Eğitim Programının İçerikleri

Bu dersin öğretilmesinin birkaç nedenleri olabilir. Çocuğun kendi beslenme düzeni, sürekli yaşanan durumların çözülme yöntemleri, hijyen gibi sağlık konularının erken takip edilmesi, çevresindeki yaşanabilecek tüm sosyal aktiviteleri öğrenmesine yol açan bir derstir. Kadın cinsiyetine karşı çıkan adet döngüsü, evlilik, hamilelik, doğum kontrolü gibi ve tahmin edebilecek tüm güncel ve devamlı olan durumların erken algılandırıp ve diğerlerinden hiçbir yardım talebi istemeden aile sorunlarını çözümlerini bilinçlendirmek amacıyla bu dersin ana hedefleri arasında yer almaktadır. Diğer yanda, organizmaların sosyalleşmesi sürecinde bir ailenin kendi kazanabilecek gelirleri nasıl yürütebilme teknikleri ve edilecek tüm ihtiyaçların belirlenmesi ve nasıl düzenlenebilmesini öğreten bir derstir. Kısacası, ekonomik, sağlık, sosyoloji, psikoloji gibi önemli yaşam konularına odaklanan bir eğitim programıdır. Lise seviyesinde verilen aile ve sosyal bilgisi eğitim dersi, öğrencilerin ihtiyaçlarına karşı ortaya çıkabilecek tahmin edilen durumlarını öğretilmesine sağlamaktadır.

Tablo 4.22. Lise 1., 2. ve 3. Sınıf Aile ve Sosyal Bilgisi Eğitim Programının İçerikleri

1. Sınıf (2 nd)	2. Sınıf (1 ^{ere})	3. Sınıf (T ^{de})
1.Konu: Beşeri Gıda -Enerji besinler -Fonksiyonel besinler -Aşırı yeme davranışına bağlı hastalıklar 2.Konu: Aile Kaynakları Yönetimi -Aile bütçesi organizasyonu -Bütçe dengesizliği ve çözüm -Tasarruf ve Yatırım 3.Konu: Tüketici Eğitimi -Reklamcılığın amaçları ve biçimleri -Reklam tüketicilerin üzerine olumlu etki 4.Konu: Satın-Alma -Satın-Alma Stratejisi -Ödeme yöntemleri 5.Konu: Aile ve sorunlarına çözüm -Evliliğin olumsuz etkileri -Boşanmanın sorunları -Aile dengesine çözümler -Evlilik öncesi testler	1.Konu: Tüketici Eğitimi -Nijer’de bulunan Sigorta biçimleri -Sigorta Faydaları -Vergiler 2.Konu: Genital yaşamı -Kadın genital yaşamın aşamaları -Kadın genital yaşamın aşamaları 3.Konu: Adet döngüsü -Adet döngüsü aşamaları -Adet döngüsü uzunluğu ve değişimi -Döllenme 4.Konu: Üreme -Hamileliğin aşamaları -Fetal uzantılar -Fetal sunumlar, Rahim ve pelvik bölge 5.Konu: Normal doğum -Rahim kasılmaları -Doğum kronojik aşamaları 6.Konu: Aile planlaması -Doğum Kontrol yöntemi *-Doğal ve modern yöntemler 7.Konu: Zararlı Uygulamalar -Afrodizyatik kullanmanın dezavantajları 8.Konu: Hamilelik ve doğum patolojisi -Ektopik gebelik -Retro-Plasental hematoma 9.Konu: Engellenmiş doğum -Anne kaynaklı engellenmiş doğum -Fetal orijinalı engellenmiş doğum	1.Konu: Diyet -Sağlıklı insanların diyetleri -Hasta insanların diyetleri 2.Konu: Gıda Zehirlenmesi -Sağlıklı gıdalarına zehirlenme nedeni -Toksik gıdalardan kaylanan zehirlenme -Toksik yiyeceklerden kaylanan zehirlenme -Mikroplardan kaylanan zehirlenme 3.Konu: Uyuşturucu -Alkolizm ve sigara kullanımı -Uyuşturucular ve ilaçları 4.Konu: Kişilerarası ilişkiler -Ebeveyn-çocuk ilişkileri -İyi komşuluk ilişkiler Uygulamalı Dersler 1.Konu: Dikiş -Dikiş Giriş -Temel dikiş 2.Konu: Nakış -Dekoratif dikişler 3.Konu: Montaj sonlandırma dikişler -Birleşmiş dikişler -Dikişler

Yukarıdaki tablonun içerikleri incelendiğinde lise 1. Sınıfında öğretilen aile ekonomisi/aile ve sosyal bilgisi derslerinde besinler/beslenme, aile, reklamcılık, satın-alma ve evlilik eğitim yıllık eğitim programı olarak göstermektedir. Lise seviyesinde 1. Sınıftaki öğrencilerin, bir akademik yıl süresinde temel yaşam derslerine hakim olması amaçlanmaktadır. Bu dersler, ergenlik döneminde öğrenmesi gereken konuları üzerinde hazırlanmıştır. Çünkü o döneme giren çocuğun kendi kişisel bakımları açısından beslenme, kazandığı para nasıl yöneteceği ve evlilikle ilgili önemli olan konuları hakkında bilgi verilmektedir. 2. Sınıfta bu dersler ile ilgili, ikinci sınıf hanesinde yerleştirilmiş olan bilgilerin içeriğine bakıldığında Nijer Cumhuriyet’inde bulunan sigorta türleri, faydalı ve biçimleri, vergileri ile ilgili faiz ve biçimlerin üzerinde dersler verilmektedir. Diğer bölüm ise insan üretiminde kadının gebeliği, ergenliği, menopozu, adet döngüsü - yumurtalama dönemi, döngü hesaplanması ve değişim faktörleri -, hamilelik ve doğum açıklanmış bilgileri, erkeğin ergenliği yetişkinlik ve andropozu gibi bilgileri eğitim programı olarak hazırlanmıştır. Lise 3. Sınıfından mezun olan kızların bazıları evlenerek yuva kurabilir. Çünkü Nijer’de genelde 18 yaşa ulaşan kızlar evlenebilirler. Bu yüzden bu ders kızlar için daha uygun ve önemlidir. 3. Sınıf hanesinde bulunan verilere bakıldığında, lise 3. Sınıfından öğretilen aile ve sosyal eğitim programı, teori ve pratik olarak bölünmektedir. Teori dersler, dershanelerde verilirken pratikler ise her okulun hazırlanmış özel bir pratik sınıfında gerçekleştirilmektedir. Lise bitiş sınavında yer alan derslerden aile ve sosyal bilgisi/resim bulunmaktadır. Bu yüzden öğrenciler ek ve seçmeli ders olarak öğrenmektedir. Teori derslerinin etkinliklerinin süresi belirlenmiş, pratik derslerinin süresi ise ortaya konulmamıştır. Yani ders öğretmenine bağlı olarak bırakılmıştır. Derslerin öneme sahip olduğu ve öğrencilerin ergenlik döneminde olması nedeniyle uyuşturucu, alkol ve sigara kullanımı gibi tehlikeli ürünlerin olduğu açıklanarak dersin sürecinde tavsiyeler verilmektedir. Çünkü iyi bir insan yetiştirmek istenildiğinde böyle derslere değer verilmesi gerekmektedir. Diğer taraftan ise ebeveynler ve kendi çocukları arasında var olan ilişkileri olumlu yönde yönlendirmektedir. Olumsuz olan davranışlardan uzaklaştırılmalarını tavsiye ederek ikaz edilmektedir. Sosyalleşme süresinde çocukların davranışları yalnız ailesine değil yakın akraba ve komşularına da iyice göstermesinin mecburiyetinde olduğuna yönlendirilmektedir. Çevre içerisinde sağlıklı yaşam istenildiğinde bilgili ve dikkatli olan insanların yetiştirilmesi uygun görülmektedir.

Beden ve Spor Eğitimi Eğitim Programının İçerikleri

Dünya insanın günlük yaşamına etkileyen hastalıkların doğal tedavisi fiziksel hareketlerinden kaynaklı olduğu görülmektedir. Sağlıklı günlerin spor aktivitelerine bağlı olması tavsiye edilmektedir. Çankaya ve Arabacı'nın (2007) çalışmasında araştırmacı Bell tarafından yayınlanan makaleye göre kronik veya devamlı olan hastalıkların risk faktörlerine fiziksel hareketleri önleyici bir rol oynayacakları ispat edilmiştir. Nijer'de spor ve beden eğitimi derslerinin ana amaçları çocukların kendi zihinsel ve fiziksel yaşam kriterlerini ve özgüvenlerini güçlendirmek amacıyla dersin süresinde sosyo-kültürel yönlerine odaklanmaktadır. Programın diğer bir amacı çocukların bireysel ve motor becerilerini geliştirmek ve zenginleştirmek, bedenlerini uygun bir manüpilasyona hakim olmaları ve ülkede toplumun değerleri ve diğer vatandaşlarıyla uygun ve olumlu iletişim kurmasını amaçlamaktadır. Tablo 4.23'de lise beden eğitimi programının içerikleri sunulmuştur.

Tablo 4.23. Lise 1., 2. ve 3. Sınıf Beden Eğitimi Eğitim Programlarının İçerikleri

<i>Konular</i>	<i>Yapabilen Öğrenciler</i>			<i>Yapamayan Öğrenciler</i>		
	<i>1.sınıf</i>	<i>2.sınıf</i>	<i>3.sınıf</i>	<i>1.sınıf</i>	<i>2.sınıf</i>	<i>3.sınıf</i>
- Dayanıklılık	X	X	X	-	X	X
- Vites	X	X	X	X	X	-
- Jimnastik	X	X	X	X	X	X
- Ağırlık atlaması	-	X	X	-	X	X
- Futbol	-	-	-	X	X	-
- Uzun atlama	X	X	X	X	X	X
- Yüksek atlama	X	X	X	-	X	-
- Boğulma	-	-	-	-	X	-
- Hendbol	-	-	-	-	-	X
- Dans	X	-	-	-	-	-
- Güreş	-	X	-	-	-	-
(geleneksel)						
- Obesite bilgisi	-	-	-	X	-	-
- Astim bilgisi	-	-	-	-	-	X

Yukarıdaki tablo, Nijer Cumhuriyetinde beden ve spor eğitim dersleri ile ilgili 2015 yılında alanın yeniden geliştirilmesi hedefiyle ve uzmanlar çabalarıyla yenilenmiştir. Tablodan veriler arasında benzerlik oranının yüksek olduğu görülmektedir. Dersin amaçları ve kazanımları farklı sınıfların var olmasına rağmen hep aynı gibi belirlenmektedir. İçerik açısından her konu altında yüksek sayı bir altları bulunduğu nedeniyle açıklanması zordur. Başta lise eğitim programlarında yer alan beden eğitim programı, öğrencilerin aynı sağlık durumuna sahip olmaması nedeniyle dersi yapabilen ve yapamayabilen iki grubu olarak ayrılmıştır. İlk kısım derste uygulanan tüm aktivitelerin gerçekleştirmesini sağlayanları göstermektedir. Lise seviyesinde özellikle ikinci grup için 1. Sınıf öğrencilere sosyal entegrasyon faktörü olarak spor dersleri verilmektedir. 2. Sınıf ise milli birlik amacıyla öğretilmektedir. 3. Sınıflılar ise

ekonomik ve sosyal kalkınmanın bir faktör olarak beden eğitim dersleri verilmektedir. Bahsedilmeyen nokta ise 1. Grup uygulamalı dersler alırken 2. Grup ise hasta veya bir sıkıntı sebebiyle yapamayan öğrencilere dershanede öğretim etkinlikleri gösterilmesi vurgulanmaktadır.

Yaşam ve Toprak Bilimlerinin İçerikleri

İnsanın yaşamında bilmesi gereken konulardan yaşam ve toprak ile ilgili konulardır. Çünkü çevresel bilgiler, tarım ve sağlık günlük hayatın ihtiyaçları daima insanın geleceğini belirleyen bilgilerdir. Ayrıca dünyanın en yoksul olan ülkesi arasında Nijer yer alırken kendi toprak veya yeraltı kaynakları zenginliğine bakıldığında en önemli medenilere sahip olduğu görülmektedir. İhmal edilen tarım alanının da yıllardır verimli olmadığı görülmektedir. Nijer Eğitim sisteminde 2015-2016 yılında hazırlanmış ve onaylanmış lise eğitim programında yer alan yaşam ve toprak eğitim programının programının içerikleri şubelere göre tablo 4.24’de sunulmuştur.

Tablo 4.24. Lise 1. Sınıfın Şubelerine göre Yaşam ve Toprak Eğitim Programının İçerikleri

<i>1. Sınıf A Şubesi</i>	<i>1. Sınıf C Şubesi</i>
1.Konu: Çevre - Ekosistem - Çölleşme ve küresel ısınma - Çevre yönetimi 2. Konu: Gıda ve Çevre - Gıda ve insan beslenmesi - Dünyada Açlık: Nijer Örneği	1.Kısım: Yaşam bilimleri 1. Konu: İnsan ve Çevre - Çevrenin Bileşenleri - Çevresel bozulma - Çevre yönetimi 2. Konu: Ekosistemdeki Bitkiler - Trofik ilişkiler - Birincil üretim ve ekosistem verimliliği - Ekosistemdeki bitkilerin rolleri 2. Kısım: Toprak Bilimleri 1. Konu: Toprak - Bir toprağın oluşumu, evrimi ve özellikleri - Toprak yönetimi. 2. Konu: Nijer'deki Bazı Jeolojik Kaynakların Eğitimi Ve Kullanılması - Kömür - Uranyum - Kireçtaşı ve alçıtaşı

Tablo incelendiğinde Lise 1 ve 2 sınıflarında öğretilen yaşam ve toprak derslerinde çevre, gıda ve toprak alanlarına daha çok odaklanmaktadır. 3/2 çöl olan Nijer toprağı, ülkenin ana yaşam kaynakları tarım alanı olmasına rağmen bazı bölgelerde kuraklık görülmüştür. Ülkenin yeraltı açısından Nijer, uranyum, petrol, kömür, altın ve belirlenmemiş diğer madenlere sahip olmasına rağmen dünyanın en fakir ülkelerinden sayılmaktadır. Bu konulara,

Nijer eğitim programında yer verilmesi uygun görülmektedir. Çünkü çocuğun kendi ülkesi ile ilgili önemli bilgilere hakim olabileceği düşünülmektedir. Tablo 4.25 , lise 2 yaşam ve toprak eğitim programının içerikleri şubelere göre sunulmuştur.

Tablo 4.25. Lise 2. Sınıfın Şubelerine göre Yaşam ve Toprak Eğitim Programının İçerikleri

2.Sınıf A Şubesi	2.Sınıf C Şubesi	2.Sınıf D Şubesi
1. Konu: Hücre: Genetik Bilgilerin Organizasyon ve İşlev Birimi, İletim Ve İfadesi - Ünitenin Organizasyonu - Mitoz veya genetik bilginin uyumlu üremesi - Genetik bilginin ifadesi 2. Konu: Memelilerde Üreme: İnsan Örneği - Döllenme ve doğum kontrolü - HIV / AIDS 3. Konu: Sinir Dokusu - Sinir dokusu ve refleks kavramları - Sinir mesajları	1.Kısım: Yaşam Bilimleri 1. Konu: Hücre, Canlıların Organizasyon Birimi - Canlı hücrenin organizasyonu 2. Konu: Klorofilli Organizma Düzeyinde Birincil Üretim - Bir klorofil bitkisinin mineral beslenmesi - Bir klorofil bitkisinin karbonla beslenmesi - Sentezlenen maddelerin kaderi 3. Konu: Organik Moleküllerden Enerji Üretimi - Hücre seviyesinde solunum - Fermentasyonlar 2.Kısım: Toprak Bilimler 1.Konu: Dünyanın İç Yapısı - Deprem - Dünyanın yapısı 2. Konu: Stratigrafi Kavramları - Stratigrafi ilkeleri ve tarihleme yöntemleri - Jeolojik zaman ölçeği - Jeolojik harita - Jeolojik kesit	1.Kısım: Yaşam Bilimleri 1.Konu: İç Jeodinamik - Dünyanın iç yapısı - Levha tektoniği - Levha tektoniğinin sonuçları 2.Konu: Stratigrafi Kavramları - Stratigrafi ilkeleri ve tarihleme yöntemleri - Jeolojik zaman ölçeği - Jeolojik harita - Jeolojik kesit 2.Kısım: Yaşam Bilimleri 1.Konu: Hücre, Canlıların Organizasyon Birimi - Hücrenin organizasyonu 2.Konu: Klorofilli Organizma Düzeyinde Birincil Üretim - Bir klorofil bitkisinin mineral beslenmesi - Bir klorofil bitkisinin karbonla beslenmesi - Sentezlenen maddelerin kaderi

Yukarıdaki tabloya göre lise 2, A şubesinde öğretilen genetik, memeli canlı ve sinir üzerine odaklanmaktadır. Genetik kavramsal anlamı, özelliklerinden hücre, insanın gerçeklerini bilmek için ilk önce nasıl ve ürettiğini bilmek amacıyla genetik konusuna bağlı olmaktadır. İnsanın beyni de refleksleri hakkında öğrencilere kazandırılmaktadır. Öğretilen bilgiler, yaşam bilimleri hakkındadır. Lise 2, C şubesinde ise yaşam ve toprak bilimleri iki kısım olarak ayrılmıştır. 1. Kısım öğrencilere yaşam bilgilerinde hücre ve diğer kavramlar öğretilirken. 2. Kısımı da dünyanın iç yapısında var olan deprem gibi doğal jeolojik değişimleri üzerine bilgiler verilmiştir. Öğrencilerin düzeylerine göre hazırlanmış bir eğitim programıdır. Çünkü bilgilerin sınıfa bağlı olduğu görülmektedir. Bir çocuğun eğitimi ilerlediğinde bazı konuları görme fırsat olabileceğini, lise 2, D şubesinde C şubesinde öğretilen konuların aynısının devam ettiği görülmektedir. Çünkü her şubenin kendi ana dersleri olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 4.26’da , lise 3 sınıf yaşam ve yeryüzü eğitim programının içerikleri şubelere göre sunulmuştur.

Tablo 4.26. Lise 3. Sınıfının Şubelerine Göre Yaşam ve Toprak Eğitim Programının İçerikleri	
<i>3.Sınıf D şubesi</i>	<i>3.Sınıf C şubesi</i>
1.Konu: Genetik Bilgi Desteği - Genetik bilgi kavramı - Genetik bilginin kimyasal niteliği ve yapısı: DNA molekülü 2.Konu: Genetik Bilgi İletilmesi - Doğru çoğaltma - Hücre döngüsü kavramı ve döngü sırasında DNA miktarının evrimi 3.Konu: Genetik Bilgilerin Hücrede İfadesi - Proteinler - Gen ekspresyon mekanizmaları: protein sentezi 4.Konu: Hücrede Genetik Bilginin İfadesi - Cinsel üreme - Gen karıştırması 5.Konu: Kalıtım ve İnsan Genetiği - İnsanlarda kalıtsal özelliklerin iletilmesi - Kromozomal anormallikler 6.Konu: Sinir ve Hümorale Yollarla İletişim - Sinir dokusu ve refleks kavramları - Sinir mesajları - Glisemi 7.Konu: Genital Sistemi ve İşleyişi ve Düzenlenmesi - Genital sistemi ve işleyişi - Genitallerin işleyişinin düzenlenmesi - Fertilizasyondan implantasyona 8.Konu: Doğum Düzenlemesi - Doğum kontrol yöntemleri - Kısırlığın ana nedenleri 9.Konu: Bağışıklık Mekanizmaları - Öz ve Öz olmayan - Bağışıklık tepkileri - Bağışıklık sisteminin işlevsizliği: HIV/AIDS vakası	1.Konu: Jeolojik Kaynakların Birikiminin Başlangıcındaki Jeolojik Süreçler - Ayrışma ve sedimentasyon - Metamorfizma - Magmatizma (volkanizma ve plütonizma) 2.Konu:Nijer'de Kullanılan Bazı Jeolojik Kaynaklar - Metalli tortular ve ilgili işlemler - Petrol 3.Konu: Genital Sistemi ve İşleyişi ve Düzenlenmesi - Genital sistemi ve işleyişi - Genitallerin işleyişinin düzenlenmesi - Fertilizasyondan implantasyona 4.Konu: Doğum Düzenlemesi - Doğum kontrol yöntemleri - Kısırlığın ana nedenleri 5.Konu: Hümorale İletişim - Kan şekeri regülasyonu

Tabloda Nijer lise seviyesinde 3. Sınıf öğrencilerine öğretilen yaşam ve yeryüzü eğitim programının içeriklerini sunulmaktadır. Bu ders yalnız 3. Sınıfın D ve C şubelerinde eğitim alan öğrenenlere aittir. D şubesinde uygulanan derslerin konuları, insanın genetik, hücreler, sinir sisteminin özellikleri ve diğer organla var olan ilişkileri, genital türlerinden kadın genitali üzerinde odaklanmaktadır. Bağışıklık sisteminin güçlülüğü ve zayıflığında etkileyebilen virüsler hakkında bilgiler verilmektedir. Bu dersler, öğrencilerin gelecekte yaşanabilecek sağlık durumlarını kendi kendilerine incelemesinde faydalı bulunmaktadır. C şubesinde öğrencilerin aldıkları dersin konuları ise jeoloji veya toprak bilimleri üzerinde odaklanmaktadır. Volkanizma gibi bazı toprak değişiklik durumları hakkında önemli ve

gereken olan bilgileri öğretilmektedir. Böyle durumlar Afrika’da bazı bölgelerde yaşamaya devam eden ülkelerin, öğretim sürecinde bahsedilmiş olmaktadır. Nijer’in mevcut olan bazı jeolojik kaynakları üzerinde öğretmen tarafından programın içeriklerinden alınarak açıklanmaktadır. Nijer’in petrol ve metal gibi bazı kaynaklara sahip olduğu yıllardır ispatlanmıştır. Bu yüzden bu dersin içeriklerinin çok yararlı olduğu söylenebilir. İki şubede genetik derslerin yanında doğum düzenlenmesi ek olarak verilmektedir. Dersin özellikleri, öğrencilere Fertilizasyon konusunda bulunan cinsiyet belirleme süreci ve nasıl bir üreme olabildiğini açık bir şekilde dersin ünitelerinde öğretilmektedir. Bu programın içerikleri, öğrenenlerin ve halkın bilmesi gereken ihtiyaç olan konulardan biri olması nedeniyle değerlendirme sonucunda olumlu ve uygun görülmektedir.

Fizik ve Kimya Eğitim Programının İçerikleri

Fizik ve kimya, her insanın yaşamında ihtiyaç olan ve bilmek gereken konulardan biridir. Günlük aktivitelerde enerji gibi fizik konusunu keşfetmek için uzun bir süre gerekmektedir. Tablo 4.27’de , lise 1.sınıfın fizik ve kimya eğitim programının içerikleri şubelere göre sunulmuştur.

Tablo 4.27. 1. Sınıfın Fizik ve Kimya Eğitim Programının İçerikleri

<i>1.Sınıf A şubesi</i>		<i>1.Sınıf C şubesi</i>	
<i>Fizik</i>	<i>Kimya</i>	<i>Fizik</i>	<i>Kimya</i>
1.Konu: Mekanik - Enerji, güç - Bir otomobilin yapısı - Bir arabanın enerji gereksinimleri, yakıt, verimlilik - İçten yanmalı motor, dizel motor - Frenleme, Güvenlik, Otomotiv ve Toplum	1.Konu: Organik Kimya - Doymuş hidrokarbonlar: genel, alkanlar, doğrusal ve dallı zincirler, terminoloji - Fosil yakıtlar: kömür, doğal gaz, petrol - Kalorifik değer - Üreten ülkeler, rezervler, tüketim - Karbon döngüsü - Petrol dönüşümleri: damıtma, parçalama, yeniden biçimlendirme - Çevre sorunları, güvenlik	1.Konu: Mekanik - Güç - Paralel olmayan üç kuvvetin etkisine maruz kalan bir katının dengesi - Sabit bir eksen etrafında dönen bir cismin dengesi - Akışkan statik 2.Konu: Elektrik - Doğrudan voltaj - Değişken voltajlar - Dipoller 3.Konu: Elektronik - Doğrusal olmayan dipoller - Transistör - İşlemsel Yükselteç	1.Konu: Maddenin Yapısı - Atomun yapısı - Periyodik sınıflandırma - Bir molekülde kovalent bağ - Tek ve çok Atomlu İyonlar 2.Konu: Kimyasal Reaksiyonlar - Lavoisier Yasası 3.Konu: İyonik Sulu Çözeltiler - Sodyum Klorür - İyonik bir bileşiğin suda çözünmesi sırasında çözücünün rolü - Asidik sulu çözeltiler, Bazik sulu çözeltiler, Hidrojen klorür sulu çözelti

Nijer eğitim sisteminde lisede öğretilen fizik ve kimya eğitim programının içerikleri, yukarıdaki tablodan görülmektedir. Lisede her düzey en az iki şubeleyle aittir. Her şube kendi özel ders konularına sahiptir. Lise 1. sınıfın şubelerinde fizik dersinde mekanik, elektrik ve elektronik temalar olarak belirlenmiştir. Her temanın altında bulunan alt konular, üniteleri temsil etmektedir. Bu üç konu, dünyanın her neresine gidilirse gidilsin okullarda öğretilen fizik konuları olarak tanımlanmaktadır. Ürünlerin gerçeği, araştırarak nasıl üretildiği veya hangi formül yoluyla keşfettiği fizik sayesinde ortaya çıktığı söylenebilmektedir. Nijer’de bu konuların öğretilmesi uygun görülmektedir. Kimya derslerinde ise lise birinci sınıfın şubelerinde öğretilen konular arasında çok benzerlik bulunamaması nedeniyle genel açıklama gerekmektedir. Kimya dersinin kimya maddeleri üzerinde odaklandığı görülmektedir. Maddelerin dönüşüm sürecinde nasıl hesaplanıp, incelenip tek tek öğretmenler tarafından laboratuvarında gösterilmektedir. Bu yüzden kimya gibi uygulamalı derslerin gerçekleştirilmesi için Nijer’de her lisede en az bir laboratuvar uzmanının bulunduğu bilinmektedir. Fizik ve kimya 1. Sınıfın şubelerinde uygulanan eğitim programlarının içeriklerinin değerlendirildiğinde uygun olduğu söylenebilir. Tablo 4.28’de , lise 2.sınıfın fizik ve kimya eğitim programının içerikleri şubelere göre sunulmuştur.

Tablo 4.28. 2. Sınıfın Fizik ve Kimya Eğitim Programının İçerikleri

1. Sınıf A şubesi	2. Sınıf C ve D şubeleri
<i>Fizik</i>	<i>Fizik</i>
1.Konu: Parçacık Fenomenleri - Çekirdeğin yapısı - Radyoaktivite, radyoaktif radyasyon - Filyon, füzyon: reaksiyon denklemi, açığa çıkan enerji - Biyolojik etkiler, çevre, radyasyondan korunma - Uygulamalar: tarihleme, radyoaktif etiketleme, tedavi amaçlı kullanımlar, nükleer santraller - Uranyum: cevherler, çıkarma, işleme ve zenginleştirme 2.Konu: Optik - Işığın kırılması, Descartes yasaları, kırılma indisi - Yakınsak merceklerin genel özellikleri 3.Konu: Yenilenebilir Enerjiler	1.Konu: Mekanik - Hareket - Hareket miktarı - Kinetik enerji - Potansiyel enerji Mekanik enerji 2.Konu: Elektrik - Elektrik enerjisi - Ohm olmayan bir alıcı için Ohm yasası, Enerji dengesi - Kondansatörler. 3.Konu: Optik - Işığın kırılması. - Dağılım – Işığın Kırınımı - İnce Lensler
<i>Kimya</i>	<i>Kimya</i>
1.Konu: Gübreler - Gübreler - Ana gübreler Gübrelerin kimyasal analizi - Doğada azot döngüsü - Gübre üretim süreci - Doğal gübreler	1.Konu: Organik Kimya - Alkanlar - Doymamış türevler: Alkenler. Alcynes. - Aromatik bileşikler - Fosil yakıtlar 2.Konu: İnorganik ve Genel Kimya: Metaller ve Redoks - Sulu çözeltide oksitleyici-indirgen çiftler,

kalitatif sınıflandırma

- Hücreler ve redoks potansiyelleri, çiftlerin nicel sınıflandırması

- Redoksün genelleştirilmesi

Tabloda Nijer Cumhuriyetinde lise seviyenin 2. Sınıf öğrencilerine uygulanan fizik ve kimya eğitim programının içeriklerini görülmektedir. Fizik konularında C şubesinde lise 1. Sınıfın şubesinde öğretilmiş konuların devamları olduğu görülmektedir. Yalnız burada başka bir D şubesi bulunduğu ortaya çıkmaktadır. Eklenmiş diğer bir konu optik olarak yazılmıştır. Bu konun içeriği, ışık özellikleri hakkında bilgiler vererek ünite olarak hazırlanmıştır. A şubesinde ise biyolojik fenomenlerin, radyasyon, füzyon, santral nükleer oluşumu, uranyum, yenilenebilir enerjiler ve optik gibi konularla ilgili bilgilerden öğretim sürecinde öğrenciler faydalanmaktadır. A şubesinde verilen kimya dersinde gübrelerin özelliği, üretimi, türleri ve ana kimyasal oluşumu hakkında öğretim süreçleri geçmektedir. C ve D şubelerinde Kimya genel formülleri ve uygulaması, metaller, redoks gibi konular üzerinde öğrenciler kendi kimya bilgilerini geliştirmektedir. Bu iki dersin eğitim programının içeriklerinin öğrenenlerin ve ülkenin kendi eğitim politikası için önemli olacağı düşünüldüğünde programın uygun olduğu söylenebilir.

Tablo 4.29’da , lise 3 .sınıfın fizik ve kimya eğitim programının içerikleri şubelere göre sunulmuştur.

Tablo 4.29. 3. Sınıfın Fizik ve Kimya Eğitim Programının İçerikleri

3. Sınıf C şubesi		3.Sınıf D şubesi	
Fizik	Kimya	Fizik	Kimya
1.Konu: Mekanik - Kinematik - Bir katının eylemsizlik merkezinin hareketi. - Dünyanın Yerçekimi Alanında Hareket - Düzgün bir elektrik alanında yüklü parçacıkların hareketi - Mekanik öteleme osilatörleri. 2.Konu: Titreşim ve Yayılma - Genel - Titreşimsel bir fenomenin yayılması - İki titreşim olayının üst üste binmesi - Işık dalgası girişimi 3.Konu: Elektromanyetizma - Manyetik alan - Lorentz Gücü - Laplace Gücü - Elektromanyetik İndüksiyon 4.Konu: Elektrik Salınımları - Salınımlı devre - Zorunlu sinüzoidal rejimde devre 5.Konu: Korpüsküler Fenomenler - Fotoelektrik etki - Atom çekirdeği - Nükleer reaksiyonlar	1.Konu: Genel kimya: Sulu Çözeltilerde Asitler ve Bazlar - Sulu çözümler. - Hidroklorik asit ve sodyum hidroksitin sulu çözeltileri - Asit baz çiftleri - Asit-Baz Reaksiyonu - Tampon çözümleri 2.Konu:Organik kimya - Alkoller - Karboksilik asitler 3.Konu: Kimyasal Kinetik	1.Konu: Mekanik - Kinematik - Bir katının eylemsizlik merkezinin hareketi - Dünyanın Yerçekimi Alanında Hareket - Düzgün bir elektrik alanında yüklü parçacıkların hareketi - Mekanik öteleme osilatörleri 2.Konu: Titreşim ve Yayılma - Genel - Titreşimsel bir fenomenin yayılması - İki titreşim olayının süperpozisyonu - Işık dalgası girişimi 3.Konu: Elektromanyetizma - Manyetik alan - Lorentz Gücü - Laplace Gücü. - Elektromanyetik İndüksiyon - Kendi kendine indüksiyon 4.Konu: Elektrik Salınımları - LC Salınımlı Devre - Zorunlu sinüzoidal rejimde devre 5.Konu: Korpüsküler fenomenler - Radyoaktivite	1.Konu: Genel Kimya: Sulu Çözeltilerde Asitler ve Bazlar - Sulu çözümler. - Hidroklorik asit ve sodyum hidroksitin sulu çözeltileri - Asit baz çiftleri - Asit-Baz Reaksiyonu - Tampon çözümleri 2.Konu:Organik Kimya - Alkoller - Karboksilik asitler - Aminler - Amino asitler

Lise son sınıf kimya eğitim programının içerikleri, 3. Sınıfın D ve C şubelerinde öğretilen derslerin konuları arasında büyük bir benzerlik bulunmaktadır. Genel kimyada asitin özelliklerinden tür, oluşumu, diğer maddelerle ortak karışım çözümleri hesaplama yoluyla bulunması amaçlanmaktadır. Bu dersin iki sınıf öğrencilerinin bilgilerini geliştirme sürecinde uygulama yoluyla ortaya çıkarabilmesi amaçlanmıştır. Bu yüzden araştırmacı tarafından yapılan programın değerlendirilmesinin sonucunda uygun bir ders olduğu ifade edilebilir. Fizik eğitim programının içerikleri ise D ve C şubelerinde öğretilen ders konuları arasında

bulunmuş benzerlik oranı çok yüksektir. Mekanik, titreşim ve yayılma, elektromanyetizma, elektrik ve korpüsküler fenomenlerini kapsamaktadır. Konular dünya gelişmesi açısından hem güncel ülkenin geleceğinin değerlendirilmesinde de uygun gözükmetedir. Sınıfın verilerinin genelliğine bakıp değerlendirildiğinde fizik ve kimya eğitim programlarının uygun olduğu ispatlanmaktadır.

Matemetik Eğitim Programının İçerikleri

Tablo 4.30'da , lise 1 . sınıfın matematik eğitim programının içerikleri şubelere göre sunulmuştur.

Tablo 4.30. 1. Sınıfın A ve C Şubelerine Göre Matematik Eğitim Programının İçerikleri	
1. Sınıf A şubesi	1. Sınıf C şubesi
1.Konu: Hesaplamaların Organizasyonu IR Sayısal Hesaplamalar - IR'de Hesaplamalar 2.Konu: Hesaplamaların Organizasyonu IR Değişmez Hesap - IR, doğrusal ve kısıtlama sistemlerinde denklemler ve eşitsizlikler 3.Konu: Veri Organizasyonu - Gerçek bir değişkenin sayısal fonksiyonları	1.Konu: Uzayda Geometri - Çizgi konumları ve uzayın planı - Bir katının uzayda (Küp, piramit, tetrahedron, koni) bir düzlem tarafından kesiti 2.Konu: Vektör Aracı IR Analitik Geometri - Düzlem vektörleri - M. Ürünü 3.Konu: Yapılandırmaları Planlayın - Yönlendirilmiş açılar IR trigonometri 4.Konu: Yapılandırmaları Planlayın 5.Konu: Planın Uygulamaları - Dönüşümleri planlayın 6.Konu: Hesaplamaların organizasyonu IR Sayısal hesaplamalar - IR'de hesaplamalar 7.Konu: Hesaplamaların organizasyonu IR Değişmez hesap - IR, doğrusal ve kısıtlama sistemlerinde denklemler ve eşitsizlikler 8.Konu: Veri Organizasyonu - Gerçek bir değişkenin sayısal fonksiyonları - Tanımlayıcı istatistikler

Matematik, insanın sürekli ihtiyaçlarından biri olmuştur. Sayısal bilgileri hem doğrudan hem de dolaylı olarak en çok kullanılan alandır. Nijer Cumhuriyetinde lise seviyesinde 1. Sınıfın şubelerinde öğrencilerin üzerine sürekli uygulanan eğitim programının matematik derslerinin içeriklerine yer verilmektedir. A şubesinin derslerinin içerikleri, edebiyat bölümü olduğu için sayısal dersler diğer şubelere göre daha az sayısal dersleri görmektedir. Bu yüzden sınıfta öğretilen metematik gibi derslere önemli bir yerde bulunmamaktadır. Ortaokuldaki matematik derslerden daha ayrı, yalnız önceki sınıflarda görülmüş olan bilgileri ve lisedekiler arasında bir bağlam veya ilişki var olduğunu ortaya çıkarmak mümkündür. A şubesinin öğrenenlerinin, sayısal alanlarına değer vermediğini söylemek doğrudur. Bu yüzden lise bitiş sınavında

kazanılabilen notun ortalaması hep düşük görülmektedir. Bu sınıftan itibaren öğrenenlere istatistik dersleri öğretilmesine başlanabilmektedir. Bu durum sadece C şubesine bağlıdır. Bu şube, lise 2. Sınıfta iki grup D ve C olarak bölünmektedir. Lise 1. Sınıfın matematik eğitim programının içerikleri bütün şubelerin kendi ihtiyaçlarına bakarak değerlendirip her şubenin öğrencilerinin bilgilerine göre dikkat alarak uygun görülmektedir.

Tablo 4.31’de , lise 2 . sınıfın matematik eğitim programının içerikleri A, C, D şubelere göre sunulmuştur.

Tablo 4.31. 2. Sınıfın A, C ve D Şubelerine Göre Matematik Eğitim Programının İçerikleri		
<i>2. Sınıf A şubesi</i>	<i>2. Sınıf C şubesi</i>	<i>2. Sınıf D şubesi</i>
1.Konu: Hesaplamaların Organizasyonu, Değişmez Hesap - Denklemler, eşitsizlikler, polinomlar, doğrusal sistemler 2.Konu: Veri Organizasyonu - Gerçek bir değişkenin sayısal fonksiyonları hakkında genel bilgiler. - Limitler - süreklilik - Türetme. - Sayısal fonksiyonların çalışma örnekleri. - Sayısal diziler - Tanımlayıcı İstatistikler - Numaralandırma	1.Konu: Hesaplamaların Organizasyonu IR Değişmez Hesaplama - Denklemler, eşitsizlikler polinomlar, doğrusal sistemler 2.Konu: Veri Organizasyonu - Gerçek bir değişkenin sayısal fonksiyonları hakkında genel bilgiler. - Limitler - süreklilik - Türetme. - Sayısal fonksiyonların çalışma örnekleri. - İlkeler. - Sayısal diziler - Tanımlayıcı İstatistikler - Sonlu bir kümenin temel numaralandırması. 3.Konu: Düzlem Geometrisi - Yönlendirilmiş açılar ve trigonometri - Nokta çarpım ve barycenter uygulamaları - Dönüşümü planlayın 4.Konu: Uzayda Geometri - Uzay vektörleri - Doğruların ve uzay düzlemlerinin konumları - Uzayda nokta çarpım ve çapraz çarpım	1.Konu: Hesaplamaların Organizasyonu, Değişmez Hesap - Denklemler, eşitsizlikler, polinomlar, doğrusal sistemler 2.Konu: Veri Organizasyonu - Gerçek bir değişkenin sayısal fonksiyonları hakkında genel bilgiler. - Limitler-süreklilik - Türetme. - Sayısal fonksiyonların çalışma örnekleri. - İlkeler. - Sayısal diziler - Tanımlayıcı İstatistikler - Sonlu bir kümenin temel numaralandırması. 3.Konu: Düzlem Geometri - Yönlendirilmiş açılar ve trigonometri - Nokta çarpım ve barycenter uygulamaları - Dönüşümü planlayın

Tablodan lise seviyesinde öğretilen tüm ders konularında düzeyler arasında yaratılmış büyük ilişkiler bulunmaktadır. Bu sınıfın şubelerinin matematik konuları arasında çoklu benzerlik görülmektedir. C şubesinin diğerlerinden daha geniş bilgilere sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. İstatistik derslerinin 1. Sınıfkından ayrı olmadığı gösterilmektedir. Programın içeriklerine bakılıp değerlendirildiğinde önceki sınıf gibi şubelerin ihtiyaçlarına göre hazırlanmış bir program olduğu uygun görülmektedir. Çünkü bu sınıftan okulu bırakan çocuk özel okullardan birini kazanırsa hiçbir zorlukla karşılaşması olası değildir.

Tablo 4.32’de , lise 3 . sınıfın matematik eğitim programının içerikleri A, C, D şubelere göre sunulmuştur.

Tablo 4.32. 3. Sınıfın A, C ve D Şubelerine Göre Matematik Eğitim Programının İçerikleri		
<i>3. Sınıf A şubesi</i>	<i>3. Sınıf C şubesi</i>	<i>3. Sınıf D şubesi</i>
1.Konu: Veri Organizasyonu - Sayısal diziler - Üstel fonksiyonlar - Logaritmik fonksiyonlar - Gerçek bir değişkenin sayısal fonksiyonlarının incelenmesi, grafik gösterimi - Sonlu bir küme üzerindeki olasılıklar - Rastgele değişkenler - İstatistik	1.Konu: Hesaplamaların Organizasyonu IR Sayısal Hesaplamalar - Aritmetik - Karmaşık sayılar 2.Konu: Düzlem Geometri - Barycentric Hesaplamalar - Düzlemin afin uygulamaları - Konikler 3.Konu: Uzayda Geometri - Uzayın afin uygulamaları 4.Konu: Veri Organizasyonu - Sayısal diziler - Logaritmik fonksiyonlar - Bir aralıkta sürekli veya türetilebilir fonksiyonların özellikleri. - Üstel fonksiyonlar. - Fonksiyonların incelenmesine ilişkin örnekler. - Çerçeveleme ve yaklaşımlar. - İntegral Hesap - Sabit katsayılı 1. ve 2. mertebeden homojen lineer diferansiyel denklemler. - Sonlu bir küme üzerinde olasılık - Rastgele Değişkenler - İki Değişkenli (Yinelenen) İstatistik Serileri	1.Konu: Hesaplamaların Organizasyonu IR Sayısal Hesaplamalar - Karmaşık sayılar 2.Konu: Uçağın Afin Uygulamaları - Doğrudan düzlem benzerlikleri 3.Konu: Veri Organizasyonu - Sayısal diziler - Logaritma fonksiyonları. - Bir aralıkta sürekli veya türetilebilir fonksiyonların özellikleri. - Üstel fonksiyon. - Fonksiyonların incelenmesine ilişkin örnekler. - İntegral hesap - Sabit katsayılı 1. ve 2. mertebeden homojen lineer diferansiyel denklemler. - Sonlu bir küme üzerinde olasılık - Rastgele değişkenler - İki Değişkenli (Yinelenen) İstatistik Serileri

Lise 3. Sınıfta öğrenim gören öğrencilerin seviyenin bitişini tamamlamaya çalışmaktadır. Düzeyin zorlukları lise 2. Sınıftan başlayan bir durumdur. Düzgün, sakın ve dikkatli bir şekilde dersleri takip edemeyen öğrencilerin, kesinlikle akademik yılın sonunda hazırlanan lise bitiş sınavını kazanması mümkün değildir. Bu sınıftaki öğrencilere, devlet, okul, aile ve ortam taraflarından kasıtlı destekler verilmektedir. Çünkü öğrenenlerin sınavdan olumlu sonucu alabilmesi için çalışmaktadır. Okullar ve öğretmenlerin çabalarıyla öğrencilere destekler sağlanmaktadır. Dolayısıyla programın içerikleri teker teker öğretilmektedir. Öğretim sürecinde gizlenmiş olan eksikleri, daha sonra keşfedildiğinde hafta sonunda ek süre olarak öğretmen tarafından derslere hazırlayıp öğrenciler talep ederek birlikte iki taraf birleşerek tamamlamaya çalışmaktadır. Ayrıca devletten gelen programın sınavdan önce

dershanede bitirilmesini tavsiye edilmektedir. Çünkü sınavın yoklamaları, eğitim programında yazılmış belirlenmiş konuların üzerinde hazırlanmaktadır. Bu yüzden lise 3. Sınıfın farklı şubelerine sahip olduğuna rağmen öğrencilere uygulanan Matematik eğitim programının içeriklerini değerlendirip olumlu sonuçları bulunup uygun olduğu söylenmektedir.

Fransızca Eğitim programının içerikleri

Tablo 4.33’de , lise sınıflarının Fransızca eğitim programının içerikleri sunulmuştur.

Tablo 4.33. Lise Düzeylerinin Fransızca Eğitim Programının İçerikleri			
Konular (Metin İncelenmesi)	1. Sınıf (2nd)	2. Sınıf (1ere)	3. Sınıf (Terminale)
Tartışma (Matin)			
Yazılı ifade (Metin çalışması)	<i>Bir metin özetlenmesi:</i> -Öyküleyici metnin yapısı, -Metnin özellikleri, -Mantıksal bağlantılar, -Özet işlemi.	<i>Bir metin özetlenmesi:</i> -Metin şekli belirtileri, -Argüman, -Metindeki fikirler, -Özetin yazılması,	<i>Bir metin özetlenmesi:</i> -Önceki aşamalar -Metin tutarlılığı -Fikirlerin yeniden oluşumu -Özet yazılması
Dil uygulaması	<i>Metin analiz çalışması:</i> -Metin türü: ton, fonik -Beceri yaratmak -Metin analiz...	<i>Metin analiz çalışması:</i> -Metin türü: ton, fonik -Beceri yaratmak -Metin analiz...	<i>Metin analiz çalışması:</i> -Metin türü: ton, fonik -Beceri yaratmak -Metin analiz... Daha Açık...
Metinlerin Gruplanması	<i>Yoktur</i> <i>Uygulanmaz</i>	<i>Şiir: Afrika, Fransız,</i> <i>Roman: Afrika, Fransız</i> <i>***Metin Çalışması:</i> -Giriş -Çalışma düzeltmesi -Sonuç	<i>Tiyatro: drama</i> <i>Şiir: Afrika, Fransız,</i> <i>Roman: Afrika, Fransız</i> <i>***Metin Çalışması:</i> -Giriş -Çalışma düzeltmesi -Sonuç
Yönlendirilmiş okuma: bütünsel çalışma Yöntemsel okuma Düzenli tartışma	Şiir ve Roman (Genel inceleme)	Tiyatro: fragman, oyuncular, ortama... (Genel inceleme)	
Edebiyat (Konu)		-Metin analizi -Fikir arama ve biriktirme -Geliştirme planı ve hazırlık -Yazma aşaması	

Nijer Cumhuriyetinin resmi dili Fransızca olması nedeniyle okulların tüm düzeylerinde uygulanan eğitim programlarında Fransızca diline büyük bir önem verilmektedir. Tabloda Nijer’de lise seviyesinde öğretilen eğitim programının içerikleri yerleştirilmektedir. Hazırlanmış programın çerçevesine bakıldığında öğrencilerin Fransızca bilgilerinin geliştirmek amacıyla önemli olan dilin özellikleri üniversiteye ulaşmadan öğrenmesi gereken tüm dil edebiyatı öğretilmektedir. Lise 1. Sınıfında öğretmenlerin tarafından öğrenenlere dil metnlerinin inceleme başlangıç teknikleri yönlendirmektedir. Çocukların ortaokuldan faydalandığı tüm dil becerilerini ortaya çıkarmak için lisedeki bilgileriyle birleşmesi

sağlanabilir. Lise 2.'ye girmiş olan öğrenciler önceki seviyede görmüş oldukları tüm bilgileri hatırlayarak öğrenmiş inceleme sistemiyle Fransızca metinlerin üzerinde uygulanmaktadır. Diğer yandan Afrika'da yazılmış frankofon eserlerinden öğretmen seçmeleriyle yada öğrencilerin kendi istekleriyle seçilmiş olan yerel/yabancı Şiir ve Roman metinlerinin yeniden yazılması, özetlenmesi öğretilmektedir. Lise son sınıf öğrencileri, Fransızca derslerinde dilin özelliklerinin üzerinde odaklanmaktadır. Fransızca lise eğitim programına bakıldığında öğrencilerin kendi dil yeteneklerini geliştirmekte olup sonra seviyelere ulaştığında hiçbir sorunlarla karşılaşmayacaklardır. Bu çalışma, tüm düzeylerin öğretim dili ile ilgili sıfırdan başlayan öğrencilerin öğrenmeleri ilerledikçe gelecekte yabancı ve yerli frankofon eserlerin incelenmesini yapabilmektedir. Başka bir fayda ise çocukların kendi ortamında dil ile yaşayabilecek bir problem ortaya çıkmayacağını düşünmektedir.

Bilim ve teknik, çevrenin korunması, demokrasi, vatanseverlik, ulusal birlik, Afrika Birliği ve evrensel uygarlık, dayanışma, adalet, hoşgörü, barış, kuram ve uygulamayı birleştirme, yaratıcılık ve girişimcilik temaları her okul kademesindeki derslerde bulunmalıdır. Bunlar eğitim sisteminin genel kazanımlarının (hedeflerinin) içerikleridir. Kazanımlarla yani hedeflerle içerik kenetli olmalıdır. O hedefler, belirlenen içerikler kullanılarak öğrenciye kazandırılacaktır. Bu açıdan bakılınca genel kazanımlarla, içeriklerin bir bakıma tutarlı olduğu söylenebilir. Buna karşın derslerin kazanımları taksonomik olarak yazılmadığından içeriklerle tutarlılığından söz edilemeyebilir. Derslere ilgili sunulan içeriklerin çağdaş bilimsel bilgiye dayandığı söylenebilir. Konular o alanın özelliklerine göre ele alınıp belirlenmiştir. Genellikle matematik ve biyoloji derslerinin içerikleri alanın gereklerine göre düzenlendiği ileri sürülebilir.

İçeriğin kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru yazıldığı genellikle gözlenmemiştir. Bu derslerin içerikleri özellikle konular genel ve alt başlıklar halinde yazılmıştır. Konuların çoğu Fransız ders kitaplarından alındığı söylenebilir. Bu açıdan bakılınca içeriklerde Fransız Eğitim sisteminin etkisi görülebilir.

İçerikler o ülkenin toplumsal ve kültürel yapısıyla ve sorunlarıyla ilgili olmalıdır. Bu ilkeye sosyal bilimler, tarih, coğrafya ve kısmen de felsefe derslerinde yer verildiği saptanmıştır. Bunun da yeterli olduğu kabul edilmeyebilir. İçerikler bilimsel yöntemle bağ kurularak sunulabilirdi. Bu özellik belirtilen ders içeriklerinde gözlenmemiştir. Öğrenci, bilimsel, felsefi ve sanatsal yöntemleri kullanarak sorun çözen kişi haline getirilmelidir.

Ezberden uzak, buna karşın nedeni, niçini, nasılı, niyeyi araştırıp bulan olmalıdır. Bu bağlamda içerikler, öğrencilerin bilgiyi bulacak, anlayacak, o bilgiyi kullanarak sorunları çözecek ve son aşamada da ondan yeni ve özgün bilgiler oluşturacak şekilde düzenlenmelidir. Bu özellik içeriklerde gözlenememiştir.

Ayrıca içerikler uygun renkli resim, şekil, pano, karikatürler, akış şemaları ile donatılmalı, öğrencinin düzeyine göre bir punto ile yazılmalıdır. Sunulan içerikle ilgili kavrama düzeyinde öğrenciyi düşündürecek sorular bulunmalıdır. Her üniteye kazandırılmak istenen temel ilkeler balonlar içinde sunulmalıdır. Ünitelerin sonunda bilmece ve bulmacalara, o içerikle ilgili kazanımları kapsayacak şekilde öğrencinin yapacağı etkinliklere ve sorulara yer verilebilir. Bu özellikler açısından ders kitapları ve içeriklerin eğitim biliminin ilkelerine uygun olarak düzenlendiği söylenemez.

4.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu başlık altında üçüncü alt problem olan olan “Nijer eğitim programı bir programda bulunması gereken öğelere eğitim durumları açısından ne derece uygundur?” yer verilmiştir. Bu alt problemin incelenmesi için öncelikle Nijer Cumhuriyeti eğitim sisteminin eğitim durumları ele alınmalıdır. Bunlar aşağıda sunulmuştur.

Her dersin kazanımları ve davranışları belirlenmediğinden eğitim durumlarının kazanımlara ve davranışlara uygunluğu denetlenememiştir. Buna karşın her okul dizgesinde sömürge döneminde öğretmenin neler yapacağı, dersleri nasıl işleyeceği kabaca yazılmış, kullanılacak araç-gereç sunulmuştur.

“Sınıfta büyük ve alçak masa, oyuncak dolap, döşenmiş aydınlık, neşeli bir dekor koymuş, avlunun bir köşesinde, çizilen çocuk resimleri, el arabası, kova, kürek, geniş bir avlunun altındadır. Çocukların oynayarak belli becerileri kazanmaları için kum masası vardır. Genel olarak bu sınıf, çocukluk döneminde olanlara göre hazırlanmıştır. Okulun öğretim programı konusunda, Metropol anaokullarından verilen talimatlar takip ederek, öğretmen merkezli öğretim modeli kullanılmıştır. Kurslar, oyunlar ve türleri, şarkılar ve çizim öğretimi tavsiye ve alışkanlık yoluyla doğru bir şekilde sunulmuş ve ahlaki eğitim verilmiştir.”

Sömürge döneminde anaokulunda bulunan eğitim araç ve gereçlerinden hareketle her okulda öğretim materyallerinin bulunduğu söylenebilir. Bunların kazanımlar ve davranışları saptanmadığından uygunluğundan ve yerindeliğinden söz edilemeyebilir. Genellikle öğretmen

merkezli bir eğitim durumunun olduğu görülmektedir. Böyle bir eğitim durumunda düz anlatım, takrir, soru cevap, gösterip yaptırma yöntem ve tekniklerine yer verilebilir. Nijer Cumhuriyetinin eğitim sisteminde her okul ve ders düzeyinde kazanım (hedef-davranış) yazılmadığından, bunları öğrenciye mal edecek uygun eğitim durumlarının olup olmadığı da denetlenemiyor. Bu açıdan bakılınca eğitim durumlarının genellikle çağdaş programın eğitim durumlarına uygunluğundan söz edilemeyebilir.

4.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu başlık altında dördüncü alt problem olan olan “Nijer eğitim programı bir programda bulunması gereken öğelere sınaama durumları açısından ne derece uygundur?” yer verilmiştir. Bu alt problemin incelenmesi için öncelikle Nijer Cumhuriyeti eğitim sisteminin sınaama durumları ele alınmalıdır. Bunlar aşağıda sunulmuştur.

İlkokulda altıncı sınıftan sonra üst sınıfa geçmek için seviye belirleme (bitirme diploma) sınavına girilir, başarı olanlar geçebilirler. Başarı olmayanlar ise aynı sınıfta kalıp eğitimi tekrarlarlar. İkinci kez sınava girerler. Kaybederlerse okuma şansı kalmaz. Kendilerine çeşitli okullara devam etme fırsatı verilir. Bu fırsatlar aşağıda bulunmaktadır:

Öğretmenlik formasyonu okullarına

b. Askeri okullarına

c. Profesyonel ve teknik okullarına

d. Genel eğitim (Ortaokul)

Ortaokuldan mezun olmak için bir bitirme diploma sınavına girilir. Başarı olanlar istediği diplomayı kazanırlar ve sonraki kademeye geçebilirler. Aksi takdirde sınıfta kalıp yeniden okumaya devam ederler. Yıl sonunda aynı sınava tekrar girebilirler. İkinci sınavda öğrenci başaramazsa şansı biter. Özelde parayla okumaya devam edebilir. Bu seviyede diploma olanlar çeşitli okulları seçebilirler. Hangisi çıkarsa o okula devam edebilirler. Bu diploma sınavı farklı branşta yapılır. Aşağıda diploma alanların seçecekleri okullar bulunmaktadır:

- a. Genel eğitim dalları (Enseignement General)
- b. Profesyonel liseye
- c. Pedagoji formasyonu okullarına
- d. Askeri okullara

Lise son sınıfta ise bitirme ve diploma sınavı var. Başarı olanlar hemen üniversiteye geçip okumak istediği bölümü baraj puanına göre kazanabilirler. Beş seviyeli Nijer eğitim sisteminde – anaokulu, ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite – var olan düzeyler arasında bitiş belirleme sınavı bulunmaktadır. Sınıflarda uygulanan eğitim programlarının doğru işleyip işlenmediği, istenilen hedeflere ulaşp ulaşmadığını ortaya koymak amacıyla farklı değerlendirme yöntemleri uygulanmaktadır. Ayrıca her ders kendi özel değerlendirme şekillerine sahiptir. Çünkü bazı alanlar arasında hiçbir bağlam veya ilişki olmaması nedeniyle alanın uzmanları tarafından hazırlanmış değerlendirmelere onaylanmış eğitim programında yer verilmiştir. Nijer Cumhuriyetinin eğitim sisteminde okulların düzeylerinde mevcut ve uygulanan değerlendirme yöntemleri hedefe dayalı olan sınama türüne odaklanmıştır. Aşağıdaki uygulanan değerlendirmeler sunulmuştur.

Sınıf içi Değerlendirme Türleri

Quiz (Interrogation)

Nijer’de ortaokul seviyesinden liseye kadar geçerli olan bir değerlendirme türü olduğu söylenebilir. Genellikle derslerin başında ya da sonunda uygulanan bir sınavdır. Programlı ve hazırlıklara dayalı bir ölçme testi değildir. Bir ders içinde öğrencilerin öğrenim, anlama gibi düzeylerini keşfetmek veya değerlendirmek amacıyla kullanılan bir sınavlardır. Her derste quiz olmaz, fakat Nijer’de bazı öğretmenler, öğrencileri cezalandırmak için kullanmaktadırlar. Bu değerlendirme, öğrencilerin öğrenim düzeylerini, performanslarını geliştirmek amacıyla kullanılırsa beklenen sonuçların ortaya çıkması sağlanabilir.

Ödevler (Exercices)

Nijer Cumhuriyetinde mevcut olan tüm eğitim sisteminin seviyelerinde en çok uygulanan değerlendirme yöntemidir. Her sınıf düzeyine uygun olduğunu görülmektedir. Çünkü öğrenenlerin öğrenim düzeylerini sürekli olumlu bir yönde güçlendirmektedir. Uygulamalı veya pratik ya da teori olan derslerde geçerli olan bir sınav türüdür. Genelde ders içinde, dışında veya evde yapılan etkinliklerdir. İlkokulda uygulanan eğitim programlarının içeriklerinde uygulamalı dersler veya ödevlerin sayısı azdır. Ortaokul sınıflarında yapılan ödevler önemli olduğundan çocuklara, her derste özellikle uygulamalı olan derslerde ödevler verilmektedir. Ödevlerin üzerinde notlar vardır. Öğretmenin istediği veya beklediği gibi yapan öğrencilerin ödevlerini değerlendirirken yüksek notlar vererek, öğrenciye kıymet ve ilgi verdiğini gösterir. Yapmayanlar ise kuralara uymadığından cezalandırılır. Bu değerlendirme türünde, eğitim programlarında tamamlanmayan dersler, ödev olarak öğrencilere verilerek getirilen ödevlere göre yeniden düzeltilip ders işlenmiş gibi gösterilmektedir.

Ara sınavlar (Devoirs)

Türkiye’de vize olarak tanımlanan sınavdır. Nijer eğitim sisteminde tüm okullarda öğrenim gören öğrencilerin öğretim süresinde ne kazandığını ölçerek değerlendirme sürecinde olumsuz veya olumlu sonuçlar ortaya konulmaktadır. Her yarıyılta finallerden önce ara sınavlara hazırlanmaktadırlar. Hazırlanan yarıyıl not karnelerinde yazılan puanlar, ortalamalar ara ve final notları birleştirilerek bulunan ortalama öğrencinin son notu olarak alınmaktadır. Nijer’de okullarda yapılan ara sınavlar, derslerin eğitim programlarını uygulamalarında tamamlanmayan ve eksik olan bilgileri açığa çıkarmak veya öğretimin işleyip işlemediğini ortaya koymak amacıyla öğrencilerden gelen cevaplara bakarak bulunan hatalar yeniden değerlendirilerek finalden önce eksikler tamamlanmaktadır. Sınav, eğitim programlarının sınama durumuna katkı sağlamaktadır.

Final Sınavı (Composition)

Programın sürecinde, öğrencilerin kazanması gereken davranışları kazanıp kazanmadığını ortaya koyabilmek için yarıyıl veya yılın sonunda yapılan final sınavlarının sonuçlarından ortaya çıkan verilere göre değerlendirme işlemleri

yapılmaktadır. Nijer eğitim sisteminde değerlendirmeler, hedefe dayalı olarak yapılmaktadır.

Sınıf dışı Değerlendirme Türleri

İlkokuldan Ortaokula Geçiş sınavı (CFEPD)

İlkokul seviye bitirme sertifikası anlamına gelmektedir. Altı yıl öğrenim görmüş olan öğrencilere ait bir diplomadır. Nijer’de her akademik yılın sonunda Ulusal Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmış bir ulusal sınavdır. Sınav ilkokulun son sınıfında öğrenilen derslerin eğitim programlarını içermektedir. Ancak son dönemlerde sınav yönteminin değiştirilerek otomatik geçiş sistemi uygulanmaya başlandığı görülmektedir. Yani akademik yıl süresinde işlenmiş derslerin öğrencilerin kazanmış notlarına göre yılın sonunda Ulusal Eğitim Bakanlığının belirlediği ortalamaya göre her okulun öğretim üyeleri sonraki seviyeye geçme hakkını elde edecek öğrencilerin oryantasyonu sağlamaktadır. Sınıflar arası uygulanan otomatik geçiş yönteminde, öğrencilerin sınıfta yapılan sınavlarda kopya çekerek yüksek not alabilme ihtimali olacağından, öğrencilerin öğrenim farklılıkları ortaya çıkabilir. Bu durum Devletin eğitim sisteminin gelecekte olumsuz etkilenmesine neden olabilir.. Araştırmacı tarafından ilkokullarda uygulanan eğitim programlarının yararlı olup olmadığını belirlemek amacıyla hedefe dayalı olan değerlendirme türünün kullanılarak beklenen sonuçların ortaya çıkması sağlanabilir.

Ortaokuldan Liseye Geçiş Sınavı (BEPC)

2. Derecenin 1. Döngüsünün diploması anlamına gelmektedir. Genel ortaokul seviyesinden gelen ve dört yıl süresinde öğrenim görmüş olan ve sonraki aşamaya devam etmesi beklenen öğrencilere ait bir diplomadır. Sınavı başarıyla kazanmış olan öğrencilerin, öğretmen yetiştirme okulu, mesleki okul, ortadüzey sağlık okuluna gitme şansı vardır. Düzeyin son sınıfında eğitim alan çocuklara öğretilen 2. Döngü Eğitim Bakanlığından hazırlanmış ve onaylanmış derslerin eğitim programlarının doğru uygulanıp uygulanmadığını ortaya koymak amacıyla akademik yılın sonunda yapılmaktadır. Her yıl beklenen sonuçların yüzdesi düşük çıkmaktadır. Bu yüzden yeniden düzeltilmesi önerilmektedir. Programlar doğru bir şekilde devreye konursa öğrencilerden beklenen sonuçların yükselmesi ortaya çıkabilir. Öğretmenlerin çoğunun

lisans düzeyinde olmasına karşın yüksek öğretmen yetiştirme okuluna devam etmeyerek sözleşmeli olarak programı yürütmekte oldukları görülmektedir. Bu sorunun çözümü için Nijer’de ortaokul seviyesinde görevlendirilen öğretmenlerin yetiştirme okullarına gitmeleri gerekmektedir. Aksi durumda eğitim programları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarından bu durum devam edecektir.

Liseden Üniversiteye Geçiş Sınavı (BACCALAUREAT)

2. Derecenin 2. Döngüsünün diplomasıdır. BAC olarak da bilinir. Lise düzeyinde 3. yıl içinde öğrenim görmüş ve sınava katılıp başarıyla kazanmış olan öğrencilere verilen bir diplomadır. Lise’de ilk sınıftan 2nd itibaren son sınıfa kadar T^{le}, düzeylerde (A4, A8, C, D, ...vb) farklı şubeler bulunmaktadır. Her şubenin özelliklerine göre derslerin eğitim programları hazırlanmaktadır. İçeriklerde bazı benzerlikler olabilir, örneği felsefe, tarih gibi derslerde şubeler arası az farklılık bulunabilir. Buna karşılık Ulusal Bac Sınavında sorular ayrı ayrı yazılarak adayların üzerine uygun görüldüğünde uygulanmaktadır. Sınav yalnız üniversiteye giriş sağlayan bir sınav olmayıp, öğretmenlik okulu, yüksek sağlık okuluna geçmeyi de sağlayabilmektedir. Bakalorya diplomasının tüm Frankofon veya CAMES birliğinde üye olan ülkelerde geçerli olduğu kabul edilmiştir. Lisede uygulanan derslerin eğitim programlarını değerlendirme için sınavın verilerine bakıldığında adayların sayının %50’yi geçmediği görülmektedir. Bazen sınav içeriklerinde eğitim programlarında olan derslerin doğru bir şekilde yansıtılmadığı ortaya konulmaktadır. Bu mu denilmiştir? Bazen sınavın içeriklerinde eğitim programlarda öğretilmiş derslerin yansıtılması doğru bir şekilde olmadığını söylemek mümkündür. Çünkü öğrencilere öğretilen bilgiler iyice uygulandığında yüksek oran ortaya çıkmalıdır. Çünkü programda öğrencilere kazandırılacak davranışlar kazandırıldığında bu oranın yüksek çıkması beklenebilir. Araştırmacı tarafından sınavın sonuçlarına bakılıp değerlendirildiğinde hem eğitim programları hem de öğretmenlerde büyük problemler sıkıntılar olduğu söylenebilir.

Bu verilere göre Nijer Cumhuriyeti’nin eğitim sisteminin seçkinleri belirlemek ve yetiştirmek üzere kurulduğu söylenebilir. Elemeye dayalı bir sınav sistemi kullanılmaktadır. İlk, orta ve lisede bitirme sınavları yapılmakta, başarılı olanlar bir üst düzeydeki okullara gidebilmektedir. Bu sınavların hangi alanların taksonomik düzeydeki kazanımlarını ölçtüğü belirsizdir; çünkü okulların ve derslerin kazanımları ve davranışları taksonomik düzeyde saptanmamıştır. Bu bağlamda sınav durumlarının

çağdaş eğitim programlarındaki sınav durumlarındaki ölçütlere uygunluğundan söz edilmeyebilir.

BÖLÜM 5

5 TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde elde edilen bulgular ilgili kaynaklara da gönderme yapılarak açıklanmış, yorumlanmış ve önerilerde bulunulmuştur. Açıklamalar, program geliştirme alanındaki ana ve temel kaynaklara bakılarak yapılmıştır. Öneriler ise uygulamalarda yapılacaklar ve yeni araştırmalarla ilgili sunulmuştur.

5.1 Tartışma, Sonuç

Bir eğitim programı en az dört öğeden oluşabilir. Bunlar kazanımlar (hedef ve davranışlar), içerik, eğitim ve sınama durumlarıdır (Sönmez, 2017). Bazı eğitimciler ise üç öğeden (hedefler ve davranışlar, eğitim ve sınama durumları) oluştuğunu kabul ederler(Ertürk,1979). Eğitim programlarında bu öğeler bulunabilir. Eğitim programlarının temel belirleyicisinin kazanımlar (hedef davranışlar) olduğu söylenebilir. Kazanımlar belirlenmeden içerik, eğitim ve sınama durumları saptanamaz, çünkü içerik, eğitim ve sınama durumları hedef davranışları kazandırmak ve ne derce kazandırılıp kazandırılmadığını yoklamak için işe koşulabilir.

Bir devletin uzak, genel ve özel kazanımları (hedefleri) eğitim programlarında yer alabilir. Uzak kazanımlar (hedefler) bir devletin politik felsefesini yansıtabilir. Genel kazanımlar ise eğitim felsefesiyle ilgili olabilir. Eğitim sisteminin hedefleridir. Özel hedefler ise, her okulun ve dersin kazandıracaklarıdır (Ertürk, 1979). Bunlar birbirleriyle tutarlı olmalı ve aynı zamanda birbirlerini desteklemelidirler(Sönmez, 2012).

Bu bağlamda Nijer Cumhuriyeti eğitim sisteminin genel ve okul kazanımlarının (hedefleri) kısmen belirlendiği söylenebilir. Bu kazanımlar sömürge döneminin kazanımlarından tamamen farklıdır; çünkü Nijer Cumhuriyeti bağımsız bir devlet olmuştur. Bağımsız bir devlet çağdaş bilim, sanat ve düşünceyi temele alarak dünyevi (seküler) bir yaşamı benimser. Bunun için karşılaştıkları sorunları bilimsel, sanatsal ve felsefi yöntemleri kullanarak çözer; böylece devletin uzak kazanımlarını gerçekleştirmeye çalışır. Eğitim sistemini de bu kazanımları gerçekleştirecek insan gücünü yetiştirmek için devreye sokar. Bu insanlar çağdaş etik değerlere sahip örnek insanlar olmalıdır. Yani devletini, ulusunu, insanları, doğayı seven, koruyan, ayırimcılık yapmayan, çalmayan, haksızlık yapmayan, adaletli davranan, erdemli, demokrasiyi savunan bireyler olmalıdır. Bu genel kazanımlar Nijer

eğitim sisteminin de kazanımları (amaçları) olarak saptanmıştır. Çağdaş bir eğitim programında genel kazanımlar şu şekilde olabilir:

1. Çağdaş bilim, sanat ve düşünceyi bilip, anlayıp, uygulayıp geliştirebilme
2. Bilimsel, sanatsal, düşünsel yöntemleri kullanarak sorunları çözebilme
3. Sürekli kendini bilişsel, duyuşsal, devinişsel sezgisel olarak yenileyebilme (Buluşlar, icatlar yapabilme)
4. Etik değerlerle donanık örnek insan olabilme (Sözüne güvenilen, adaletli, yardımsever, hoşgörölü, demokrasiyi ve özgürlüğü, insan ve doğa haklarını savunan, ulusunu, vatanını, insan ve doğayı seven ve koruyan, erdemli insan)
5. Elde ettiği çağdaş bilimsel, sanatsal ve düşünsel bilgi, beceri ve düşünceleri insanlara kazandırabilme, halkı eğitebilme, (yayın yapabilme, konferanslar, açıkoturumlar, paneller düzenleyebilme)
6. Çağdaş yaşamı benimseyip yaşama, geliştirme ve savunabilme
7. Ülkenin gereksinim duyduğu insan gücünü nitelik ve nicelik olarak yetiştirip istihdam edebilme (Sönmez,2020).

Yukarıdaki bu yedi kazanımdan 1, 2 ve 4. kazanımlar genel kazanımların içinde kısmen bulunmaktadır. Bu bağlamda Nijer Cumhuriyeti eğitim sisteminin çağdaş yaşamın neliğini, bir bakıma eğitim programlarının temeline aldığı söylenebilir. Yalnız bu genel kazanımlar her okul düzeyinde ve ders için yazılmamış. Böyle olunca, her okul ve dersin kazandıracağı hedef-davranışlar öğretmenlere bırakılmış olabilir. Eğer öğretmenler tutarlı yetiştirilmemiş ve bu kazanımlardan habersiz ise, uzak kazanımlara devlet, toplum ulaşamayabilir. Bu durumda eğitim için yapılan yatırım boşa gidebilir. Ülkenin kalkınmasını sağlayacağına, gelişmesini engelleyebilir.

Eğitimde kazanımlar taksonomik olarak belirlenebilir. Eğer bu sağlanmazsa, öğrenciye kazandırılanların büyük bir çoğunluğu bilgi, temrin, farkında olma yani en alt basamakta olabilir. Oysa eğitimden beklenen en üst düzeydeki (uygulama, analiz, sentez, değerlendirme, beceri haline getirme, duruma uydurma, yaratma, tutum, örgütleme ve kişilik) kazanımlardır; çünkü bunlar insanın istendik davranışlarının göstergesidir. Bir okul öğrencilerine bilgiden,

temrinden, farkına varmadan daha çok kavrama, uygulama, analiz, sentez yani buluş ve icat etme, değerlendirme yapma basamaklarındaki kazanımları kazandırdığı zaman eğitimin niteliğinden ve yerindeliğinden, tutarlılığından söz edilebilir (Sönmez, 2012). Bu bağlamda Nijer eğitim sisteminde her okul ve ders için kazanımlar taksonomik olarak yazılmadığından, konular temele alındığından eğitimin kalitesi denetlenemiyor. Yani nitelikli üst düzey bilgi, beceri, duygu ve sezgiyi kazanıp uygulayan ve geliştiren insanın yetiştirilip yetiştirilmediği saptanamıyor. Sisteme bu değişkenle ilgili dönüt de verilemeyebilir. Bu bağlamda sistem entropiye kayabilir.

İçerik, her okul için basılan ders kitaplarında konular olarak belirlenmiştir. Bu içeriğin kazanımlarla tutarlı olması gerekir; çünkü kazanımlar o içerikle anlamlı hale gelebilir. Bu açıdan bakılınca kazanımlar olmadığından içeriklerin onlarla kenetli olup olmadığı denetlenemeyebilir. Kazanımlar saptanmaz yalnız içerikler belirlenirse, öğretmen öğrenciye hiç de amaçlanmayan davranışları da kazandırabilir. Çoğu zaman bu çıktılar denetlenemeyebilir. Bu durumda sistem için harcanan zaman, para ve emek boşa gidebilir. Hatta sistemi yıkmak için karşıt yetişek oluşabilir (Sönmez and Alacapınar, 2015).

İçerikler çağdaş bilimsel, sanatsal, düşünsel verilerle desteklenmelidir. Bunu dışında sürekli yenilenip geliştirilmelidir. Öğretim ilke ve yöntemlerine, çocuğun hazır bulunuşluğuna, basitten karmaşığa, kolaydan zora, birbirinin önkoşulu oluş durumuna göre sunulmalı, yalın ve anlaşılır bir dil kullanılmalıdır. Örnekler ve olaylar, olgular öğrencini çevresinden seçilmelidir (Sönmez, 2006). Nijer Cumhuriyeti eğitim programları ders kitaplarının içeriklerinde bu ölçütlere genelde uyulduğu söylenebilir.

Her ders için kazanımlar yazılmadığından eğitim durumları öğretmene bırakılmıştır. Dersler için kullanılacak eğitim teknolojileri, araç-gereçler okul programlarında yer almış ve okullara kullanılmak üzere gönderilmiştir. Bunlar genellikle basit araç- gereçlerdir. Öğretmen ve konu merkezli bir ders işleme baskındır. “Takrir, anlatım, sunuş yolu, soru-cevap, problem çözme, deney ve gözlem” eğitim ortamında kullanılan öğrenme-öğretme yöntemleri olarak programda yer almaktadır. Oysa bir eğitim programında üst düzey kazanımların öğrenciye mal edilmesinde farklı yöntem ve teknikler işe koşulabilir. Sözel gelişimi öğrencinin buluş ve icat yapması isteniyorsa yaratıcı proje, beyin fırtınası, tam öğrenme, dizgeli öğretim kullanılabilir. Yani kazanımın düzeyi değişince, kullanılacak öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleri de değişebilir. Yukarıda vurgulandığı gibi kazanımlar taksonomik olarak her ders için

yazılmadığından, eğitim durumlarının da program değerlendirme ve geliştirme ölçütlerine uygunluğundan söz edilemeyebilir.

Eğitim programlarının dördüncü ögesi sınama durumlarıdır. Sınama durumları, amaçlanan kazanımları öğrencilerin ne düzeyde kazandıklarını saptamak ve karar vermek için kullanılabilir. Sınama durumları, kazanımlara göre, geçerli ve güvenilir ölçme araçlarıyla yapılmalıdır. Her uygulamadan ve programdan sonra gözden geçirilip yenilenmeli, ölçme ve değerlendirme bankasına konulmalıdır. Geleneksel ölçme değerlendirme yöntemlerinin yanında klasik ölçme ve alternatif ölçme araçları (port folye, öğrenci ürün dosyası, akran değerlendirme formu, proje değerlendirme formu, öğrenci gözlem formu, grup değerlendirme formu, öz değerlendirme) kullanılabilir (Sönmez, 2015). Böylece öğrenci çok boyutlu olarak ele alınıp onun hakkında daha geçerli ve güvenilir kararlar verilebilir.

Nijer Cumhuriyeti eğitim programlarında sınavları genellikle öğretmenler sözlü ve yazılı olarak öğrettiklerine göre yaptıkları verilere dayanarak söylenebilir. Ayrıca devlet tarafından ilkokul, ortaokul ve lise bitirme sınavları düzenlenmektedir. Bu sınavların içerikleri okullarda okutulan derslerdeki konulara göre belirlendiği ileri sürülebilir. Sömürge döneminde Fransızların seçkinleri belirleyip yetiştirme anlayışına göre yapılan sınav sisteminin sürdürüldüğü uygulamalardan anlaşılmaktadır. Bu bağlamda sınama durumlarının da çağdaş eğitim programlarındaki sınama durumlarının ölçütlerine uymadığı savunulabilir.

5.2 Öneriler

Bu bulgulara dayanarak aşağıdaki öneriler ileri sürülebilir. Öneriler araştırma ve uygulamalarla ilgili olabilir. Önce uygulamalarla ilgili bilimsel önerilerde bulunulacaktır.

1.Nijer Cumhuriyeti eğitim bakanlığı merkez teşkilatında, program hazırlama, uygulama, değerlendirip geliştirme merkezi kurulabilir. Bu merkezde çalışacak uzmanlar eğitim programları konusunda doktora yapmak için ABD ve Türkiye'ye gönderilebilir.

2. Eğitim programları konusunda yetişenler bu birimde görevlendirilmeli ve devletin eğitim programlarını hazırlayabilmelidirler. Bu merkez, program geliştirme ve değerlendirmede yeterli sayıda ve nitelikte uzmanlar yetiştirmelidir.

3. Her ilde, ya da bölgede eğitim programları hazırlama, uygulama, değerlendirip geliştirme birimi açılabilir ve bu birim merkez teşkilatına bağlı olarak çalışabilir. O bölgenin

eğitim programlarını bu kurul çağdaş program anlayışına göre hazırlayıp uygulayıp değerlendirip geliştirebilir. Sonuçları bakanlığa ve ilgili tđm okullara sunabilir.

4. Her okulda bir ۆlçme ve değerlendirme merkezi ile program hazırlama, uygulayıp değerlendirme merkezi kurulabilir. Bu merkezler ile ve bakanlığa bağlı olarak çalışabilirler.

5. ۆğretmenler, yöneticiler ve müfettişler çağdaş bir eğitim programının nasıl olduğu, uygulandığı, değerlendirilip geliştirildiği ve ۆlçme değerlendirme alanlarında sürekli eğitilebilirler.

Araştırmalarla ilgili şu önerilerde bulunulabilir:

1.Bir okul ve ders için çağdaş eğitimdeki programa göre bir eğitim programı hazırlanıp uygulanabilir. Değerlendirilip geliştirilebilir. Uygulanmakta olanla karşılaştırılabilir. Etkililiğine bakılabilir. Etkiliyse diğer dersler için de böyle programlar hazırlanabilir.

2. Nijer Cumhuriyeti'nin eğitim sisteminin tarihi gelişimi ele alınabilir. Eğitim sisteminin yetiştirdiği insanda bulunan nitelikler saptanıp bu niteliklerin hedeflere uygunluğu irdelenebilir.

KAYNAKLAR

- Abdoul Moumouni, D. (1964). *L'Education en Afrique, Nouvelle a Partir du Texte de 1964*. Quebec, Canada: Sciences et Bien Commun.
- Abdourahamane, I. (2010). La Reforme des Medersa au Saher : Cas du Niger. *Academia*, 01-53.
- AFN. (2016). *Fiche Curie Niger*. Niamey: Ministere des Affaires Etrangere Et du Developpement Internaional.
- Agrhymet. (2020). *Présentation du Centre Régional AGRHYMET*. 09 10, 2021 tarihinde AGRHYMET: <http://agrhyment.cilss.int/index.php/presentation-du-centre-regional-agrhymet-2/> adresinden alınmıştır
- Akira, S. (2003). L'enseignement Superieur a l'Ere Superieur. *Japan External Trade Organization*, 3-17.
- Alanba. (2015, 12 04). *المسلمون في النيجر*. 06 07, 2021 tarihinde <https://www.alanba.com.kw/:https://www.alanba.com.kw/ar/kuwait-news/islamic-faith/606924/04-12-2015-%D8%A7%D9%84%D9%85%D8%B3%D9%84%D9%85%D9%88%D9%86-%D8%A7%D9%84%D9%86%D9%8A%D8%AC%D8%B1/adresinden alınmıştır>
- Altıparmak, M. Ç. (2016). *İngiltere eğitim Sisteminde Dramanın Bir Eğitim Yöntemi Olarak Kullanımı ve Örnek Olarak Yabancı Dil Eğitiminde Drama*. Sahne Sanatları Ana Sanat Dalı, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Andre, N. (2015). *Organisation De Cooperation Islamique Universite Islamique Au Niger Plan De Travail Decennal De L'universite Islamique Au Niger*. 09 14, 2021 tarihinde docplayer: <https://docplayer.fr/11647625-Organisation-de-cooperation-islamique-universite-islamique-au-niger-plan-de-travail-decennal-de-l-universite-islamique-au-niger-2015-2025.html> adresinden alınmıştır
- Anp. (2020, 11 10). *Seyni Kountché : 33 Ans après sa Mort, ses Souvenirs Restent Encore Vivaces chez Certains de nos Compatriotes*. 05 29, 2021 tarihinde Agence Nigerienne de la Presse: <http://www.anp.ne/article/seyni-kountche-33-ans-apres-sa-mort-ses-souvenirs-restant-encore-vivaces-chez-certains-de> adresinden alınmıştır
- Atılğan, H. (2006) *Ölçme ve değerlendirme*. (2017). Hacettepe Üniversitesi, Anı Yayıncılık. Ankara-Türkiye
- Autra, R. (1956). Historique de l'Enseignement en A.O.F. *Presence Africaine*(06), 68-86.
- Baltacı, A. (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel bir Araştırma Nasıl Yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Barthelemy, P., (1997). La Formation des Institutrices Africaines en A.O.F.: Pour Une Lecture Historique du Roman de Mariama Bâ, Une Si Longue Lettre, Clio. Histoire, Femmes et Sociétés [En ligne], 6.
- Başaran, İ. E. (2008). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Anakara: Ekinoks.
- Başaran, S. ve Ulubey, Ö. (2018). 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 51(2), 1-38.
- Bay, E. ve Karakaya, Ş. (2006). Program değerlendirme sürecinde karşılaşılan sorunlar. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*(13), 104-112.
- Bayet, M. (1972). L'Enseignement Primaire au sénégal de 1903 à 1920. *Revue française de pédagogie*((20)), 33-40.
- Bernus, E., Boilley, P., Clauzel, J. ve Triaud, J.-L. (1993). *Nomades et Commandants*. Paris, France: Karthala.
- Bernus, E., Boilley, P., Clauzel, J., & Triaud, J.-L. (1993). *Nomades et Commandants*. Paris, France: Karthala.
- Bernussou, J. (2009). *Histoire et Mémoire au Niger: De l'indépendance à Nos Jours*. Toulouse: Presses Universitaires du Midi.
- Bölgesel okulu 1. Fotoğraf (syf. 28). <https://theconversation.com/les-instituteurs-de-lafrique-de-louest-defricheurs-de-savoirs-98658>. Erişim Tarihi: 17.01.2022.
- Bölgesel okulu 2. Fotoğraf (syf. 29). <https://theconversation.com/les-instituteurs-de-lafrique-de-louest-defricheurs-de-savoirs-98658>. Erişim Tarihi: 17.01.2022.
- Cames. (1968). *Historique de CAMES*. 06 2021, 09 tarihinde cames: <https://www.lecames.org/historique/> adresinden alındı
- Campus, O. d. (2021). *Les Ecoles Doctorales*. 09 05, 2021 tarihinde Oreille de Campus: <http://www.oreilleducampus.org/universite-abdou-moumouni/222-les-ecoles-doctorales-uam-niamey-niger-etudes-ecole-doctorale-science-art-lettre-economique-economie-humaine-chimie-chimique-juridique-formation-etude-en-filiere-offres-formations-diplome-recher> adresinden alınmıştır
- Catroux, G. (1953). L'Union Française: son Concept, Etat ,ses Perspectives. *Politique Etrangere*, 233-266.
- Chafer, T. (2001). Teaching Africans to be French? French "civilizing mission" and the Establishment of the Public Education System in French West Africa in 1903-1930, *Rivista trimestrale di studi e documentazione dell'Istituto italiano per l'Africa e l'Oriente* 56 (2) : 190-209.
- Chikouna, C. (2018). *Le Cames 1968-2018*. Quebec: Science et Bien Commun.
- Chrétien, J.-P. (2010). *Republique Française* . 05 03, 2021 tarihinde France Archives Portail Natioanl des Archives: <https://francearchives.fr/fr/commemo/recueil-2010/38959> adresinden alınmıştır

- Colonies, M. d. (2012, 02 02). *Intruments de Recherches en Ligne*. Nisan Salı, 2021 tarihinde <http://anom.archivesnationales.culture.gouv.fr/> adresinden alınmıştır
- Commons.wikimedia. (2020, 10 15). *File:Map of River Niger.svg*. 06 07, 2021 tarihinde commons.wikimedia:https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Map_of_River_Niger.svgadresinden alınmıştır
- Çelik, M. A. (2016). Finlandiya ve Türkiye Zorunlu Eğitim Sisteminin Karşılaştırılması. *İlköğretim Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan Üniversitesi*.
- Çilek, E. (2017). Türkiye’de Program Değerlendirme İle İlgili Problemler (Samsun İli Örneği) . *Eğitim Programları Ve Öğretim Bilim Dalı, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun/Türkiye*.
- Danisa, L. (2019). *Ambassade de la France au Niger*. 09 02, 2021 tarihinde France au Niger: https://twitter.com/ambafr_au_niger/status/1182604173331881984/photo/2 adresinden alınmıştır
- Delafosse, M. (1912). *Haut - Sénégal - Niger (Soudan Français)*, (Cilt 11). Paris: Emile Larose, Libraire - Editeur 11 Rue Victor Cousin 11.
- Demir, M. K. ve Arı, E. (2013). Öğretmen Sorunları-Çanakkale ili örneği. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(32), 107-126.
- Demirtaş, Z. (2017). Eğitimde Program Değerlendirme Yaklaşımlarına Genel Bir Bakış . *Sakarya University Journal of Education*, 7(4), 756-768.
- Denise, B. (1968-2). Remarques sur l'adaptation de l'enseignement au Sénégal de 1817 à 1960. *Cahiers d'Études africaines*, 110-122.
- Désalmand, P. (1983). Histoire de l'Education en Côte d'Ivoire : des Origines à la Conférence de Brazzaville. (1, Dü.) CEDA.
- Désiré Maïga, Y. (1972). L'Enseignement colonial en Haute-Volta de 1920-1932. *Mémoire de Maîtrise, Université de Dakar Sénégal, Département d'Histoire*, 26.
- Dia, H., Hugon, C. ve d'Aiglepierre, R. (2016). Le Monde des Ecoles Coraniques. Essai de Typologie pour le Sénégal. *Afrique Contemporaine*(257), 106-110.
- Djibo, M. (2003). Les Enjeux Politiques dans la Colonie du Niger (1944-1960). *Institut de Recherche pour le Développement IRD*, 41-60.
- Domoulin, F. (1953). Un centenaire Saharien: L'exploration de Barth . *Annales de Géographie*, 204-209.
- Donaint, P. ve Lancrenon, F. (1972). *Que Sais-Je? Le Niger* (3e b.). Paris, France: Presse Universitaire de France.
- Dufresne, E. (1897). Le Bas Niger et les Derniers Explrateurs. *Globe. Revue Genevoises de Géographie.*, 36, 111-115.
- Émilie, R., ve Philippe, H. (2018). *État des Lieux sur l'Offre et les Mécanismes Institutionnels Relatifs à l'Education Coranique et à l'Enseignement Islamique dans les Pays d'Afrique de l'Ouest et du Centre: Analyse régionale*. Senegal: Fonds des Nations Unies pour l'Enfance (UNICEF).
- Emmanuel, G. ve Kadijatou, M. S. (2018). Constitution d'une Communauté Scientifique dans un Pays Moins Avancé (PMA): Cas du Niger. *Institut de Recherche pour le Développement (IRD)*, 423-448.
- ENAM. (2021). *Presentation*. 09 19, 2021 tarihinde Enam: <http://www.enam.ne/articles.php?pg=art7> adresinden alınmıştır
- Erden, M. (1998). *Eğitimde Program Değerlendirme* (Cilt 3). Ankara: Anu Yayıncılık.
- Ertürk, S. (1979). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Yelken Tepe Yayınları.
- Ertürk, S. (1991). *Eğitimde Program Geliştirme* (Cilt 5). Ankara: Meteksan Yayınları.
- Euvrad, G., (1918). La Presse en Afrique Occidentale Française: des Origines aux Indépendances et Conserve a la Bibliothèque Nationale, Memoire de Fin d'Etudes dirige par France Pascal, Ecole Nationale Supérieure de Bibliothèque, Villeurbanne-France.
- Faride, B. (2020, 09 29). *Démocratie au Niger : Où en est-on 29 ans après la Conférence Nationale Souveraine?* 06 06, 2021 tarihinde Studiokalangou: <https://www.studiokalangou.org/index.php/articles/13423-democratie-niger-conference-nationale-souveraine> adresinden alınmıştır
- Foulani, P. (1994). Amélioration de l' Efficacité de l' Université de Niamey, Niger : Remplacement de l'Enseignement Bloqué par un Système d'unités de Valeur. *Institut International de Planification de l'Education*, 10.
- Galy, A. (2002). "L'Ecole Entre l'Islam et la laïcité" in O. Meunier, *Éducation, Diversités Culturelles et Stratégies Politiques en Afrique Subsaharienne*. Paris, France: L'Harmattan.
- Gamble, H. (2010). La Crise de l'Enseignement en Afrique Occidentale Française (1944-1950). *Histoire de l'éducation*, 128.
- Gülcan, M. G. (2014). Eğitimde Son 10 Yıl- Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Gazi Üniversitesi Öğretim Üyeleri Derneği Bülteni*, 1(12), 10-14.
- Hardy, G. (1917). *Une Conquete Morale - L'enseignement en A.O.F, Inspecteur de L'Enseignement de l' Afrique Occidentale Française*. Paris – France: Librairie Armand Colin, 103 Boulevard Saint-Miche.

- Houpert, P. (2017, 01 30). *Jeune Afrique*. 4 24, 2021 tarihinde jeuneafrique.com: <https://www.jeuneafrique.com/396658/politique/jour-30-janvier-1944-souvre-conference-de-brazzaville/> adresinden alınmıştır
- ILRI. (2021). *Our Reseach Contributes*. 09 10, 2021 tarihinde ILRI: <https://www.ilri.org/research/themes> adresinden alınmıştır
- INS. (2018). *Tableau de Bord Social*. (I. N. Ministere du Plan/Niger, Dü.) Niamey, Niger: Union Europeen.
- INSNiger. (2015). *Etat et Structure de la Population du Niger 2012*. Niamey, Niger: Institut National de la Statistique du Niger.
- Iqna. (2008, 09 23). *L'universitaire Nigérien Djibo Hamani Retraces l'Histoire de l'Islam au Niger*. 06 07, 2021 tarihinde Agence Internationale de Presse Coranique <https://iqna.ir:https://iqna.ir/fr/news/1690611/1%E2%80%99universitaire-nig%C3%A9rien-djibo-hamani-retraces-1%E2%80%99histoire-de-1%E2%80%99islam-au-niger> adresinden alınmıştır
- IREM. (2016). *La Formation des Enseignants de Mathématiques au Niger*. 09 10, 2021 tarihinde Strasbourg: https://www.univ-irem.fr/IMG/pdf/irem_du_niger.pdf adresinden alınmıştır
- Jacques, B. (2017, 10 03). *Niger: L'Eglise «reconnue» dans ce Pays Musulman Grâce à ses œuvres Sociales*. 06 07, 2021 tarihinde <https://www.cath.ch/>: <https://www.cath.ch/news/niger-leglise-reconnue-pays-musulman-grace-a-oeuvres-sociales/> adresinden alınmıştır
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (17. baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaya, Z. (1997). Eğitimde Program Değerlendirme Sürecinin Temel İşlemleri. *Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5.
- Kimba, İdrissa. (2017). *Niger: Les intellectuels, l'état et la société*, Codesria, Dakar- Senegal.
- Kösterelioğlu, İ. V. (2014). Türk Eğitim Sisteminin Sorunlarına İlişkin Güncel Bir Değerlendirme. *International Journal of Social Science*, 1(25), 177-187.
- Kösterelioğlu, İ. v. (2014). Türk Eğitim Sisteminin Sorunlarına İlişkin Güncel Bir Değerlendirme. *International Journal of Social Science*, 1(25), 177-187.
- Kurul Tural, N. (2002). *Eğitim Finansmanı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kürüm, D., Atık, D. ve Sever, D. (2016). Türkiye'de Program Değerlendirme Çalışmalarında Eğilimler ve Sorunlar: Alan Uzmanlarının Gözüyle. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 6(12), 91-113.
- Labroune - Bediane, C. (2018). *L'Histoire dans la Contruction d'un Recit Colonial et Postcolonial en Afrique de L'Ouest*. <http://fellows.rfiea.fr/dossier/les-nouveaux-recits-de-l-afrique/article/l-histoire-dans-la-construction-d-un-recit-colonial>. adresinden alınmıştır
- Lanoye, F. D. (1860). *Le Niger et les Exploration de l'Afrique Centrale Depuis Mungo Park Jusqu'au Docteur Barth*. (2. Dü.) Paris, France: Librairie De L. Hachette Et Gle.
- Laouel Kader, M. (2001, 12 31). *L'aménagement Linguistique dans le Monde*. 06 03, 2021 tarihinde <https://www.axl.cefan.ulaval.ca/afrique/niger-loi-2001-037-LNG.htm> adresinden alınmıştır
- Le Goff, G. (1947). L'Education des Filles en AOF. *Archives nationales du Sénégal*, XVIII(04).
- Lemesle, R. M. (1993). *La Conferance de Brazzaville de 1944: Contexte et Reperes*. Paris, France: C.H.E.A.M.
- LeMonde. (1974, 05 16). *Coup d'État au Niger Le président Diiori Hamani remplacé par le chef de l'armée*, Elektronik. 05 12, 2021 tarihinde [lemonde.fr: https://www.lemonde.fr/archives/article/1974/04/16/coup-d-etat-au-niger-le-president-diiori-hamani-remplace-par-le-chef-de-l-armee_3089245_1819218.html](https://www.lemonde.fr/archives/article/1974/04/16/coup-d-etat-au-niger-le-president-diiori-hamani-remplace-par-le-chef-de-l-armee_3089245_1819218.html) adresinden alınmıştır
- Leon, A. (1991). *Colonisation, Enseignement et Education: Etudes Historique et Comparative*. Paris – France: L'Harmattan.
- Leonardo A, V., Abdourahmane, I. ve Mamadou, B. (2012). *Religion, Demande Sociale, et Reforme Educative au Niger*. Niger: Africa Power and Politics.
- Lozneau, S., ve Humeau, P. (2014). Ecoles Coraniques et Education Pour Tous: Quels Partenariats Possibles? Mali, Niger, Sénégal. *Quale*, 8-9.
- Mahamane Mahaboubou, M. S. (2017). Recompositions et Dynamiques de l'Enseignement Arabo-İslamique au Niger : le Cas de Zinder. *Open Edition Journals. Cahiers de la Recherche sur l'Education et les Savoirs [En ligne]*, 75-99.
- Malam Moussa, L. (2006, Mart 6-10). La Violence à l'école Coranique. *Colloque International Éducation, Violences, Conflits et Perspectives de Paix en Afrique*. Yaoundé, Cameroun: IRD.
- Mamane Sani, B., & Rabiou, R. (2009). *Modernisation des Ecoles Coraniques au Niger : Bilan et Perspectives Rapport Final*. Bamako: ROCARE.
- Mammedova Talcı, A. (2011). Amerika Birleşik Devletleri Eğitim Sistemi ile Türk Eğitim Sisteminde Denetim Alt Sistemlerinin Karşılaştırılması. *Eğitim Yönetimi ve Teftişi Bilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Politikası Ana Bilim Dalı, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Manière, L. (2010). La Politique Française pour l'Adaptation de de l'Enseignement en Afrique après les Indépendances (1958-1964). (E. Editions, Dü.) *Histoire de l'Education*(128), 163-190.

- Marc, P. ve Yacouba, Y. (2001, Janvier). Demande d'Education en Afrique Etats de Connaissance et Perspectives des Recherches. *Reseaux Thematiques de Recherches l'UEPA*(1), 171-183.
- MEB. (2001). المنهج الدراسي العربي لمرحلة التعليم الابتدائي. Nismry: Nijer Ulusal Eğitim Bakanlığı.
- Mel, F. G. (2003). *Félix Houphouët-Boigny: L'épreuve du pouvoir (1960-1980)*. Paris, France: Karthala Editions.
- Mesri. (2014, 09 30). *Organisation Licence Master Doctorat (L.M.D.)*. 09 05, 2021 tarihinde Ministère de l'Enseignement Supérieur de la Recherche et de l'Innovation: <https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/cid20190/organisation-licence-master-doctorat-l.m.d.html> adresinden alınmıştır
- Meunier, O. (1995). Enseignements de Base, Politiques d'Education et Stratégies Educatives en Milieu Haoussa Le Cas de la Ville de Maradi (Niger) . *Cahiers des Sciences Humaines*. 31(3). IRD, 617-634.
- Meunier, O. (2000). *Bilan d'un siècle de politique éducatives au Niger*. Paris: Harmattan.
- Migani, G. (2012). Sékou Touré et la Contestation de l'Ordre Colonial en Afrique Sub-Saharienne, 1958-1963. *Monde(s)*, 257-273.
- Mopoho, R. (2001). Statut de l'Interprète dans l'Administration Coloniale en Afrique Francophone. *Meta Journal des traducteurs Translators' Journal*, 615-626.
- MPNiger. (2020). *Deuxieme Rapport National Volontaire sur les Objectifs de Developpement Durable au Niger*. Niamey: Ministère du Plan/Niger.
- Ndao, P. A. (2008). *La Francophonie des Pères Fondateurs*. Paris: Paris, Karthala.
- Ndiaye, M. (1985). l'Enseignement Arabo-Islamique au Senegal. *Centre de Recherches Sur l'Histoire, l'Art et la Culture Islamiques*, 7.
- Niang, N. (2006). La Scolarisation Des Filles Dans Le Cycle Elementaire Au Senegal 1817-2006 Approche Historique et Sociologique. *Mémoire de DEA, Faculte de Psychologie et des Sciences de L'Education. Universite de Geneve.*, 59-101.
- OECD-NEA, & IAEA. (2020, Decembre). *Uranium 2020: Resources Production and Demand ('Red Book')*. 06 03, 2021 tarihinde World Nuclear Association: <https://www.world-nuclear.org/information-library/nuclear-fuel-cycle/mining-of-uranium/world-uranium-mining-production.aspx> adresinden alınmıştır
- Özdemir, S. M. (2009). Eğitimde Program Değerlendirme Ve Türkiye'de Eğitim Programlarını Değerlendirme Çalışmalarının İncelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 126-149.
- Paris, E. (2017). Les iEn Médecine En Afrique De L'Ouest au XXe Siècle : Perspectives Historiques sur La Formation D'une Élite, Société Française d'Histoire des Outre-Mers (S.F.H.O.M). « *Outre-Mers* »(394-395), 149-177.
- Priollaud, N., (1983) *La Frnace Colonisatrice, Editions Levi-Messinger*, Paris – France.
- Rasekh M Yahya, S. (2017). Afghanistan Eğitim Sisteminde Nitelik Sorununun Tarihsel, Siyasal, Ekonomik ve Sosyal Temelleri . *Eğitim BilimleriAnabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilir Dali, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Richard-Molard, J. (1953). Observations sur les Méthodes D'enseignement En A.O.F, Présence Africaine, Paris – France.
- Rouvillois, B. (2013). L'exploration de l'Afrique sahélienne par les Européens au XIXème siècle. *Croix de Guerre et Valeur Militaire*(311), (17-18).
- Rumbunilimi. (2020). *Karatun Allo*. 06 12, 2021 tarihinde Rumbun Ilimi: <https://www.rumbunilimi.com.ng/KasarHausaKaratunAllo.html#gsc.tab=0> adresinden alındı
- Sabah, K. (1985). Benoist (Joseph-Roger de): L 'Afrique Occidentale Française de la Conférence de (1944) à l'Indépendance (1960), Outre-Mers. *Revue d'histoire*((268)), (362-363).
- Sahelelit. (2018, 02 12). *Niger – Forum sur la Situation des Ecoles Coraniques du Niger : Partager les Acquis du PAPEC et Echanger les Expériences*. 06 13, 2021 tarihinde [httpsahel-elite](https://httpsahel-elite.com/2018/02/12/niger-forum-sur-la-situation-des-ecoles-coraniques-du-niger-partager-les-acquis-du-papec-et-echanger-les-experiences/): <https://httpsahel-elite.com/2018/02/12/niger-forum-sur-la-situation-des-ecoles-coraniques-du-niger-partager-les-acquis-du-papec-et-echanger-les-experiences/> adresinden alınmıştır
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç. ve Nas, E. (2021). Bir Araştırma Yöntemi Olarak Doküman Analizi, *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250.
- Salifou, A. (2002). *Le Niger*. Paris, France: L'Harmattan.
- Salmon, P. (1995). Claude Fluchard, Le PPN/RDA et la décolonisation du Niger (1946-1960). *Civilisation, Revue Internationale d'Anthropologie et de Sciences Humaines*, 186-186.
- Sanda, S. (2008). Institut National de la Recherche Agronomique du Niger (INRAN) : Instrument de Lutte pour l'Autosuffisance Alimentaire. *le journal Le Sahel*, 436.
- Sekai. (2018, 04 29). *Le Declin des DES Ecoles Coraniques Traditionnelles*. 06 13, 2021 tarihinde [Plumelibre.net/](https://plumelibre.net/): <https://plumelibre.net/partie-iii-le-declin-des-ecoles-coraniques-traditionnelles/> adresinden alındı
- Smirnova, T. (2010). L'etat rehabilite en Afrique. *Edition Karthala*, 88.

- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. (2017). Örneklenilimiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri (Cilt 5). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Stads, P. G.-J., Kabaley, M. ve Gandah, M. (2004). Le Niger :Indicateurs Relatifs Aux Sciences. *IFPRI / INRAN. Les Abrégés de l'ASTI No.20*, 10.
- Sylvain, T. (2011). L'islam et les ONG Islamique au Niger. *Institut Français des Relations Internationales*, 8-20.
- Şekil- 1.1. Mungu Park (1821-1865) <https://bit.ly/3fNQo8L> Erişim Tarihi: 23.01.2022
- Şekil- 1.2. Heinrich Barth (1821-1865) <https://bit.ly/3GO997w> Erişim Tarihi: 23.01.2022
- Şekil- 1.3. Nijer Haritası <https://bit.ly/3KzHHNC> Erişim Tarihi: 23.01.2022
- Şekil- 1.4. Nijer Nehri <https://bit.ly/3FOv9OJ> Erişim Tarihi: 23.01.2022
- Şekil- 1.5. Nijer Cumhuriyetinin Bayrağı <https://bit.ly/3GU15T7> Erişim tarihi: 23.01.2022
- Şekil- 1.7 Eski Fransız Batı Afrika'da Rehinler Okulu-1 <https://bit.ly/3qQwNva> Erişim Tarihi: 18.01.2022
- Şekil- 1.8 Eski Fransız Batı Afrika'da Rehinler Okulu-2 <https://bit.ly/3GY51Co> Erişim Tarihi: 18.01.2022
- Şekil- 1.9. Eski Fransız Batı Afrika Haritası <https://bit.ly/3u7qGVt> Erişim tarihi: 23.01.2022
- Şekil- 1.10. Eski Fransız Batı Afrika'da Bölgesel Okulu-1 <https://bit.ly/3AnmMJ7> Erişim Tarihi: 18.01.2022
- Şekil- 1.11 Eski Fransız Batı Afrika'da Bölgesel Okulu-2 <https://bit.ly/3AnmMJ7> Erişim Tarihi: 18.01.2022
- Şekil- 1.19. Nijer'de Abdoul Moumouni Üniversitesi <https://bit.ly/3tSo3GL> Erişim tarihi: 23.01.2022
- Tatiana, S. (2017). Les Mobilisations des Scolaires et Etudiants Nigeiens dans les Annees 1957-1974: les Imaginaires, l'Enseignement Superieur et l'Exterieur. *Publications de la Sorbonne*, 221-247.
- Tatiana, S. (2018). L'Etat Rehabilite en Afrique: Lire l'Action Publique dans l'Enseignement Superieur à Travers la Contestation des Scolaire et des Etudiants au Niger. *Karthala-*, 87-103.
- Tatiana, S. ve Camille, N. (2020). La Violence Comme Mode de Régulation Politique : la Caso et les Mobilisations Etudiantes dans le Niger des Années 1990. *Kartala Politique africaine*(157), 223-232.
- Technologie, F. d. (2019). *Descriptif général du système LMD*. 09 05, 2021 tarihinde UniversityAugust20,1955:<http://ftech.univ-skikda.dz/index.php/en/formation/classique> adresinden alınmıştır
- Thimou, D. M. (2006). La Nouvelle Régulation des Systèmes Educatifs en Afrique Subsaharienne: Analyse Historique et Sociopolitique des Cas du Bénin et du Sénégal. *Département d'Administration et Fondements, Faculte des Sciences de l'Education*.
- Trnovec, S. (2018). *Le Manuel Moussa et Gi-Gla et L'enseignement de L'histoire en Afrique Occidentale Française, 1900-1930: La Construction d'une Identité?* (Cilt 88). Slovaque: Institut des des Études Orientale d'Histoire de l'Académie Slovaque des Science.
- UAM, S. C. (2013). *Guide de L'Etudiant*. Niamey: 2012-2013.
- Ucad. (2009, 04 22). *Le REESAO et la Mise en Œuvre du LMD dans L'Espace UEMOA*. 09 2021, 04 tarihinde Université Cheikh Anta Diop de Dakar: https://www.ucad.sn/reesao/doc/reesao2013/communication/reesao_lmd.pdf adresinden alınmıştır
- UnitedNations. (2004, 12 -). *Carte du Niger*. 06 07, 2021 tarihinde Carte du Monde: <http://www.carte-du-monde.net/pays-340-carte-villes-niger.html> adresinden alınmıştır
- Uzunöz, A. (2016). *Eğitim Bilimine Giriş*. Nevşehir: Pegem Akademi.
- Van Walraven, K. (2017). *Le Desir de Calme: L'histoire du mouvement Sawaba au Niger*. Rennes, France: Presses universitaires de Rennes.
- Villalón, L. A., Idrissa, A. ve Bodian, M. (2012). *Religion, Demande Sociale, et Réformes Educatives au Niger*. Florida: Centre pour les Etudes Africaines (CAS).
- Vinck, D. (2013). Formation des Chercheurs et Mobilité Internationale : Utilité Pour le Pays d'Origine. *Penser la Valeur d'Usage des Sciences. Paris : Éditions des Archives Contemporaines*, 12.
- Wikipedia. (2020, 12 18). *Géographie du Niger*. 06 07, 2021 tarihinde Wikipedia: https://fr.wikipedia.org/wiki/G%C3%A9ographie_du_Niger adresinden alınmıştır
- Yahaya, H. (2019). *Islamic Development Bank*. Consulté le 08 29, 2021, sur ISDB: <https://www.isdb.org/sites/default/files/2019-10/AGPM%20PROSEB%20FA%20%20NIGER.pdf>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yusuf, A. (2010, 03 21). *Makarantar Allo*. 06 12, 2021 tarihinde hausa.aminus3: <https://hausa.aminus3.com/image/2010-03-21.html> adresinden alındı
- Yüksel, İ. (2010). Türkiye İçin program peğerrlendirme standartları oluşturma çalışması . *Eğitim Programları ve Öğretim, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir/Türkiye*.
- Zakari, M. (2009). *L'Islam dans l'Espace Nigérien*. Paris: L'Harmattan.